

КОДЕКСИ ҚИНОЯТИИ ҚУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

(Ахбори Маҷлиси Олии Қумҳурии Тоҷикистон, соли 1998, № 9, мод. 68, 69; №22, мод. 306; соли 1999, №12, мод. 316; соли 2001, № 4, мод. 149, 167; соли 2002, №11, мод. 675, 750; соли 2003, № 8, мод. 456, 468; соли 2004, №5, мод. 346; №7, мод. 452, 453; соли 2005, №3, мод. 126; №7, мод. 399; №12, мод. 640; соли 2007, №7, мод. 665; соли 2008, №1 қисми 1, мод. 3; №6, мод.444, 447; №10, мод. 803; №12, қисми 1, мод.986, қисми 2, мод. 992; соли 2009, № 3, мод.80; №7-8, мод.501; соли 2010, № , мод. Қонуни ҚТ аз 25.03.11с №694; Қонуни ҚТ аз 02.08.11с.,№750)

ҚИСМИ УМУМӢ

Ф А С Л И Ӣ ҚОНУНИ ҚИНОЯТӢ

Б О Б И 1

ВАЗИФА ВА ПРИНЦИПҲОИ ҚОНУНИ ҚИНОЯТИИ ҚУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН, АСОСИ ҶАВОБГАРИИ ҚИНОЯТӢ

Моддаи 1. Қонуни қиноятии Қумҳурии Тоҷикистон

1) Қонуни қиноятии Қумҳурии Тоҷикистон аз ҳамин Кодекс иборат аст. Қонунҳои наво, ки ҷавобгарии қиноятиро пешбинӣ менамоянд, ба Кодекси қиноятӣ бояд дохил карда шаванд.

2) Ҳамин Кодекс ба Конститутсияи (Сарқонуни) Қумҳурии Тоҷикистон ва принсипу меъёрҳои умумиэтирофшудаи ҳуқуқи байналмилалӣ асос меёбад.

Моддаи 2. Вазифаҳои Кодекси қиноятии Қумҳурии Тоҷикистон

1) Вазифаҳои ҳамин Кодекс аз ҳифзи ҳуқуқи озодиҳои инсон ва шаҳрванд, амнияти ҷамъиятӣ ва саломати аҳлӣ, муҳити зист, тартиботи қиноятӣ ва ахлоқ, моликият, ҳимояи соҳти конститусионӣ ва амнияти Қумҳурии Тоҷикистон аз таҷовузи қиноятӣ, таъмини сулҳ ва амнияти башарият, тарбияи шаҳрвандон дар рӯҳияи риояи Конститутсия ва қонунҳои қумҳурӣ, инчунин пешгирии қиноятҳо иборат аст.

2) Барои татбиқи ин вазифаҳо ҳамин Кодекс асоси принципҳои ҷавобгарии қиноятиро муқаррар намуда, муайян мекунад, ки кадом кирдорҳои барои шахсият, ҷамъият ё давлат хавфнок қиноят эътироф мегарданд ва намудҳои ҷазою ҷораҳои дигари дорои хусусияти ҳуқуқии қиноиро барои содир кардани онҳо муқаррар менамояд.

Моддаи 3. Принципҳои Қонуни қиноятӣ ва ҷавобгарии қиноятӣ

Қонуни қиноятӣ ба принципҳои қонуният, баробарӣ дар назди қонун, ноғузир будани ҷавобгарӣ, ҷавобгарии фардӣ, гунаҳгорӣ, адолат, инсондустӣ ва демократизм асос меёбад.

Моддаи 4. Принципи қонуният

1) Қиноят будани кирдор, сазовори ҷазо ва оқибатҳои дигари ҳуқуқии қиноӣ будани онро танҳо ҳамин Кодекс муайян менамояд.

2) Ҳеҷ кас дар содир намудани қиноят гунаҳгор дониста намешавад ва ба ҷазои қиноятӣ кашида намешавад ба ҷуз бо ҳукми суд ва дар асоси қонун.

3) Татбиқи қонуни қиноятӣ аз рӯи қиёс манъ аст.

4) Мазмуни Кодекси қиноятӣ бояд дақиқан мутобиқи матни он фаҳмида шавад.

Моддаи 5. Принципи баробарӣ дар назди қонун

Шахсоне, ки қиноят содир намудаанд, қатъи назар аз ҷинс, наҷод, миллат, шаҳрвандӣ, забон, муносибат ба дин, ақидаҳои сиёсӣ, таҳсилот, вазъи иҷтимоӣ, хизматӣ ва МОЛУ МУЛКӢ, мансубият ба ҳизбҳои сиёсӣ, иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ, маҳалли истиқоматашон ва дигар ҳолатҳо дар назди қонун баробаранд ва бояд ба ҷавобгарии қиноятӣ кашида шаванд.

Моддаи 6. Принципи ногузирии ҷавобгарӣ

Ҳар шахсе, ки ҷинойт содир намудааст, бояд таҳти ҷазо қарор гирад ё нисбати ӯ ҷораҳои дигари дорои хусусияти ҳуқуқии ҷиноии дар ҳамин Кодекс пешбинишуда татбиқ гардад.

Моддаи 7. Принципи ҷавобгарии фардӣ ва гунаҳгорӣ

1) Ҳеҷ кас таҳти ҷавобгарии ҷиноятӣ қарор гирифта наметавонад ба ҷуз аз кирдори (ҳаракат ё баҳаракатӣ) шахсии худ.

2) Шахс танҳо барои он кирдори барои ҷамъият хавфнок ва оқибати хавфнокии ҷамъиятии ба вуқӯъ пайвастанӣ он, ки гуноҳи ӯ нисбати он **муайян** шудааст, ба ҷавобгарии ҷиноятӣ кашида мешавад.

3) Гунаҳгоркунии объективӣ, яъне барои зарари бегуноҳона расонидашуда ба ҷавобгарии ҷиноятӣ кашидан мумкин нест.

Моддаи 8. Принципи адолат

1) Ҷазо ва ҷораҳои дигари дорои хусусияти ҳуқуқии ҷиноӣ, ки нисбати шахси ҷиноят содирнамуда татбиқ мешавад, бояд одилона бошад, яъне ба хусусияту дараҷаи хавфнокии ҷамъиятии ҷиноят, ҳолатҳои содир намудани он ва шахсияти гунаҳгор мувофиқ бошанд.

Моддаи 9. Принципи инсондӯстӣ

1) Ба шахси ҷиноят содирнамуда бояд ҷазое таъин гардад ё чунин ҷораи дорои хусусияти ҳуқуқии ҷиноӣ раво дида шавад, ки барои ислоҳи ӯ ва пешгирӣ намудани ҷиноятҳои нав зарур ва кофӣ бошад.

2) Ҷазо ё ҷораҳои дигари дорои хусусияти ҳуқуқии ҷиноӣ, ки нисбати шахси ҷиноят содирнамуда истифода мешавад, мақсади озори ҷисмонӣ, таҳқири шаъну эътибори инсонро надорад.

Моддаи 10. Принципи демократизм

Дар ҳолатҳои пешбинишудаи ҳамин Кодекс барои ислоҳи шахсоне, ки ҷиноят содир намудаанд, ҳизбҳои сиёсӣ, иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ, мақомоти худидораи шаҳрвандон ё коллективҳо бо дархосту ризоияти онҳо ҷалб карда мешаванд.

Моддаи 11. Асоси ҷавобгарии ҷиноятӣ

Асоси ҷавобгарии ҷиноятӣ содир намудани кирдоре мебошад, ки дорои тамоми аломатҳои таркиби ҷинояти дар ҳамин Кодекс пешбинигардида аст.

Моддаи 11¹. Қоидаҳои тафсири қонуни ҷиноятӣ

1) Агар маъёри ҳуқуқӣ ҷиноятӣ духӯра ифода ёфта башад, ё худ онро ду маънидод наоянд, дар ин сурат он ба мафиати айбдоршаванда (судшаванда, маҳкумшуда) тафсир (маънидод) карда мешавад.

2) Ибораҳо ва (ё) мафҳумҳои, ки дар ҳамин Кодекс истифода бурда мешаванд, ҳамон маъноеро дороянд, ки дар қонунҳои дахлдор оварда шудаанд, агар дар Кодекси ҷиноятӣ тартиби дигар пешбинӣ нашуда бошад.

3) Дар доираи Кодекси мазкур ба маъноҳои гуногун тафсир кардани мафҳуми якхела манъ аст, ба шарте, ки дар ҳуди ҳамин Кодекс оид ба он нишондоди махсус мавҷуд набошад.

Б О Б И 2

Амали Қонуни ҷиноятӣ дар замонҳои макон

Моддаи 12. Амали Қонуни ҷиноятӣ дар замон

1) Ҷиноят ва сазовори ҷазо будани кирдор бо қонуне, ки дар вақти содир намудани он кирдор амал мекунад, муайян карда мешавад.

2) Вақти содир намудани ҷиноят, вақти содир шудани кирдори барои ҷамъият хавфнок, сарфи назар аз вақти фаро расидани оқибатҳои он, эътироф карда мешавад.

Моддаи 13. Қувваи бозгашти Қонуни чиноятӣ

1) Қонуни чиноятӣ, ки чиноят будани кирдорро бартараф мекунад, чазоро сабук ё ба тариқи дигар вазъи шахси чиноят содиркардари бехтар мекунад, қувваи бозгашт дорад, яъне ба ШАХСОНЕ татбиқ мегардад, ки то эътибор пайдо кардани ҷунин қонун кирдор содир кардаанд, аз ҷумла ба ШАХСОНЕ, ки мӯҳлати чазоро адо мекунад ё кардаанд, вале доғи судӣ дорад. Аз лаҳзаи эътибор пайдо кардани қонуне, ки чиноят будани кирдорро бартараф мекунад, кирдори то эътибор пайдо кардани қонун содиршуда чиноят ҳисоб намешавад.

2) Агар қонуни нави чиноятӣ қазои кирдорро, ки шахс барои содир кардани он мӯҳлати чазоро адо мекунад, сабук созад, қазои таъиншуда бояд мутобиқи ҳадди болоии қазое, ки қонуни чиноятӣ нав муайян кардааст, ихтисор карда шавад.

3) Қонуни чиноятӣ, ки чиноят будани кирдорро муқаррар менамояд, чазоро пурзӯр мекунад ё ба тариқи дигар вазъи шахсоро, ки ин кирдорро содир намудааст, бадтар месозад, қувваи бозгашт надорад.

Моддаи 14. Амали қонуни чиноятӣ нисбати ШАХСОНЕ, ки дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон чиноят содир намудаанд

1) Шахсе, ки дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон чиноят содир намудааст, мутобиқи ҳамин Кодекс ба ҷавобгарӣ кашида мешавад, агар тибқи **санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ, Тоҷикистон онҳоро эътироф кардааст** тартиби дигар муқаррар нашуда бошад.

2) Ҷунин кирдор дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон содир шуда чиноят эътироф карда мешавад, агар:

а) дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон шурӯъ шудааст ё идома ёфтааст ва ё ба итмом расонида шудааст;

б) берун аз ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон содир шудааст, вале оқибати чиноят дар ҳудуди он фаро расидааст;

в) дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон содир шудааст, вале оқибати чиноят берун аз ҳудуди он фаро расидааст;

г) дар шарикӣ бо ШАХСОНЕ содир шудааст, ки **фаъолияти чинояткоронаи худро** дар ҳудуди давлати дигар ба амал баровардааст.

3) Шахсе, ки дар киштии обӣ ё ҳавопаймои қонунан тахти парчам ё аломатҳои шиносоии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар обҳои кушод ё фазои ҳавои берун аз ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳаракаткунанда чиноят содир карда бошад, мутобиқи ҳамин Кодекс ба ҷавобгарии чиноятӣ кашида мешавад, агар дар санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ, ки Тоҷикистон онҳоро эътироф кардааст, тартиби дигар пешбинӣ нашуда бошад. Шахсе, ки дар киштии ҳарбии обӣ ё ҳавопаймои ҳарбии Ҷумҳурии Тоҷикистон новобаста аз маҳалли воқеъбудай онҳо чиноят содир кардааст, ҳамчунин мутобиқи ҳақи Кодекс ба ҷавобгарии чиноятӣ кашида мешавад.

4) Масъалаи ҷавобгарии чиноятӣ намояндагони дипломатии давлатҳои хориҷӣ ва шаҳрвандони дигари дорои масунӣ, дар ҳолати аз ҷониби ин ШАХСОН содир шудани чиноят дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон, дар асоси меъёрҳои ҳуқуқии **байналмилалӣ** ҳал мешавад.

Моддаи 15. Амали қонуни чиноятӣ нисбати шахсоне, ки берун аз ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон чиноят содир намудаанд

1) Шаҳрванди Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин шахси бешаҳрванди доимо дар он истиқоматкунанда барои чиноятӣ дар ҳудуди давлати хориҷӣ содиркардааш мутобиқи ҳамин Кодекс ба ҷавобгарии чиноятӣ кашида мешавад, агар кирдори содиркардаи ӯ дар давлате, ки дар ҳудуди он ин кирдорро содир кардааст, чиноят эътироф карда шавад ва агар ӯ барои ин чиноят дар давлати хориҷӣ маҳкум нашуда бошад. Ҳангоми маҳкум кардани шахсони маскур қазо набояд аз ҳадди болои санксияи пешбининамудаи қонуни давлати хориҷӣ, ки дар ҳудуди он чиноят содир шуда буд, зиёд бошад.

2) Шаҳрванди хориҷӣ ё шахси бешаҳрвандии дар Ҷумҳурии Тоҷикистон доимо истиқоматнакунанда барои ҷинояти берун аз ҳудуди Тоҷикистон содир кардааш мутобиқи ҳамин Кодекс дар ҳолатҳои зерин ба ҷавобгарӣ кашида мешавад, агар ӯ:

а) ҷинояте содир карда бошад, ки меъёрҳои ҳуқуқи байналмиллалие, ки Ҷумҳурии Тоҷикистон эътироф карда ё меъёрҳои муқарарнамудаи қарордод ё созишномаҳои байнидавлатӣ пешбинӣ намуудаанд;

б) бар зидди шаҳрвандони Тоҷикистон ё манфиатҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷинояти вазнин ё **ҷинояти** махсусан вазнин содир карда бошад.

3) Ин қоидаҳо дар ҳолате истифода мешаванд, ки агар шаҳрванди хориҷӣ ё шахси бешаҳрвандии дар Ҷумҳурии Тоҷикистон доимо истиқоматнакунанда дар давлати дигар маҳкум нашуда бошад.

4) Доғи судӣ ва дигар оқибатҳои ҳуқуқии ҷиноятӣ нисбати шахсе, ки дар ҳудуди давлати хориҷӣ ҷиноят содир кардааст, набояд ҳангоми банду бастии (квалификацияи) кирдори ин шахс ва ҳангоми таъини ҷазо барои ҷинояте, ки дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон содир кардааст, ба инобат гирифта шавад, агар дар санадҳои ҳуқуқии байналмиллалие, ки тоҷикистон онҳоро эътироф кардааст, тартиби дигар пешбинӣ нашуда бошад.

Моддаи 16. Супоридани шахсе, ки ҷиноят содир намудааст

1) Шаҳрванди Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки дар ҳудуди давлати дигар ҷиноят содир кардааст, ба он давлат супорида намешавад, агар дар **шартномаи тарафайн** тартиби дигар пешбинӣ нашуда бошад.

2) Шаҳрванди хориҷӣ ё шахси бешаҳрвандӣ, ки берун аз ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷиноят содир намуда, дар ҳудуди он қарор дорад, мутобиқи **шартномаи байналмилалӣ** метавонад барои ба ҷавобгариҳои ҷиноятӣ кашидан ё адо намудани ҷазо ба давлати хориҷӣ супорида шавад.

Ф А С Л И И

Ҷ И Н О Я Т

Б О Б И 3

МАҲҲУМ ВА НАМУДҲОИ ҶИНОЯТ

Моддаи 17. Мафҳуми ҷиноят

1) Кирдори (ҳаракат ё беҳаракатӣ) содиршудаи гунаҳгориҳои барои ҷамъият хавфнок, ки ҳамин Кодекс бо таҳдиди татбиқи ҷазо манъ кардааст, ҷиноят эътироф мешавад.

2) Кирдоре (ҳаракат ё беҳаракатие), ки зоҳиран аломатҳои яке аз кирдорҳои дар Қисми махсуси ҳамин Кодекс пешбинигардидаро дошта бошад ҳам, вале бо сабаби камаҳамиятӣ барои ҷамъият хавфнок нестанд, ҷиноят намебошад.

Моддаи 18. Категорияҳои ҷиноят

1) Кирдорҳои дар ҳамин Кодекс пешбинигардида вобаста ба хусусият ва дараҷаи хавфи барои ҷамъият дошташон ба ҷиноятҳои начандон вазнин, дараҷаи миёна, вазнин ва махсусан вазнин тақсим мешаванд.

2) Кирдорҳои қасдона содиркардае, ки ҷазои ҳадди аксари барои онҳо дар ҳамин Кодекс пешбинигардида аз ду соли маҳрум сохтан аз озодӣ зиёд нест ва кирдорҳои аз беэҳтиётӣ содиршавандае, ки ҷазои ҳадди аксари барои онҳо дар ҳамин Кодекс пешбинигардида аз панҷ соли маҳрум сохтан аз озодӣ зиёд нест, ҷиноятҳои начандон вазнин эътироф мешаванд.

3) Кирдорҳои қасдан содиршавандае, ки ҷазои ҳадди аксари барои онҳо дар ҳамин Кодекс пешбинигардида аз панҷ соли маҳрум сохтан аз озодӣ зиёд нест ва кирдорҳои аз беэҳтиётӣ содиршавандае, ки ҷазои ҳадди аксар барои онҳо аз панҷ соли маҳрум сохтан аз озодӣ зиёд мебошад, ҷиноятҳои дараҷаи миёна эътироф мешаванд.

4) Кирдорҳои қасдан содиршудае, ки ҷазои ҳадди аксари барои онҳо дар ҳамин Кодекс пешбинигардида аз дувоздаҳ соли маҳрум сохтан аз озодӣ зиёд нест, ҷиноятҳои вазнин эътироф мешаванд.

5) Кирдорҳои қасдан содиршудае, ки ҷазои ҳадди аксари барои онҳо дар ҳамин Кодекс зиёда аз дувоздаҳ соли маҳрум сохтан аз озодӣ ё ҷазои қатл пешбинӣ гардидааст, ҷиноятҳои махсусан вазнин эътироф мешаванд.

Моддаи 19. Такрори ҷиноят

1) Такрори ҷиноят кирдоре эътироф мешавад, ки шахс дар вақти гуногун ду ё зиёда ҷинояти дар ҳамакӣ як модда ё қисми моддаи ҳамин Кодекс пешбинишударо содир намудааст.

2) Содир кардани ду ва ё зиёда аз он ҷинояти дар моддаҳои мухталифи ҳамин Кодекс пешбинигардидаро танҳо дар ҳолатҳои тақрори ҷиноят ҳисобидан мумкин аст, ки агар он дар Қисми махсуси ҳамин Кодекс зикр гардида бошад.

3) Ҷиноят тақрорӣ эътироф намешавад, агар шахс барои ҷинояти қаблан содирнамудааш мувофиқи тартиби муқаррарнамудаи қонун аз ҷавобгарии ҷиноятӣ озод шуда буд ё доғи судӣ барои ин ҷиноятҳо барҳам хӯрда ё бардошта шудааст.

4) Дар мавриде, тақрори ҷиноятро ҳамин Кодекс ба сифати ҳолатҳои пешбинӣ менамояд, ки барои он ҷазои нисбатан саҳтарро пешбинӣ кардааст, ҷинояти аз тарафи шахс содиргардида мутобиқи қисми дахлдори моддаи ҳамин Кодекс, ки ҷазоро барои тақрори ҷиноят пешбинӣ менамояд, банду баст (квалификациясия) карда мешавад.

5) Ҷинояте, ки аз як қатор кирдорҳои ҷиноятӣ ҳаммонанд иборат буда, бо қасди умумӣ ва мақсади ягона равона шудааст ва дар маҷмӯъ ҷинояти давомдорро ташкил мекунамд, тақрори ҷиноят эътироф намешавад.

6) Дар муддати дароз иҷро накардани ўҳдадориҳои, ки хусусияти пайваста содир намудани таркиби як ҷинояти дарозмудат дорад, тақрори ҷиноят эътироф намешавад.

Моддаи 20. Маҷмӯи ҷиноят

1) Содир кардани ду ё зиёда аз он кирдори ҷиноятӣ дар моддаҳои гуногун ё қисмҳои мухталифи ҳамакӣ моддаҳои Қисми махсуси ҳамин Кодекс пешбинигардида, ки шахс барои ҳақ қадоми он маҳкум нашудааст, маҷмӯи ҷиноят эътироф мешавад. Дар айни замон ҷиноятҳои, ки шахс барои содир кардани онҳо тибқи асосҳои муқаррарнамудаи қонун аз ҷавобгарии ҷиноятӣ озод шудааст, ба назар гирифта намешаванд.

2) Як кирдоре, ки аломатҳои ҷинояти дар ду ё бештар моддаи ҳамин Кодекс пешбинигардидаро дорад, ҳамчунин маҷмӯи ҷиноятҳои эътироф мешавад.

3) Ҳангоми содир намудани маҷмӯи ҷиноят шахс барои ҳар ҷинояти содирнамудааш дар асоси модда ё қисми дахлдори ҳамин Кодекс ба ҷавобгарӣ кашада мешавад.

4) Агар ҷиноят аз ҷониби меъёрҳои умумӣ ва махсус пешбинӣ шуда бошад, он гоҳ маҷмӯи ҷиноят ҷой надорад ва ҷавобгарии ҷиноятӣ дар асоси меъёри махсус ба миён меояд.

Моддаи 21. Рецидиви ҷиноят

1) Содир намудани ҷинояти қасдона аз тарафи шахсе, ки қаблан барои содир кардани ҷинояти қасдона доғи судӣ дорад, рецидиви ҷиноят эътироф мешавад.

2) Ретсидиви ҷиноят дар ҳолатҳои зерин хавфнок дониста мешавад:

а) дар ҳолати содир намудани ҷинояти вазнин, агар ин шахс қаблан на камтар аз ду маротиба барои қасдан содир намудани ҷиноятҳои дараҷаи миёна бо маҳрум сохтан аз озодӣ маҳкум шуда бошад;

б) дар ҳолати содир намудани ҷинояти вазнин, агар шахс қаблан барои содир намудани ҷинояти вазнин ё махсусан вазнин ба маҳрум сохтан аз озодӣ маҳкум шуда бошад;

в) дар ҳолати содир намудани ҷинояти махсусан вазнин, агар ин шахс қаблан барои содир намудани ҷинояти вазнин ба маҳрум сохтан аз озодӣ маҳкум шуда бошад.

3) Ретсидиви ҷиноят дар ҳолатҳои зерин махсусан хавфнок дониста мешавад:

а) дар ҳолати содир намудани ҷинояти вазнин, агар ин шахс қаблан ду маротиба барои содир намудани ҷиноятҳои вазнин ба маҳрум сохтан аз озодӣ маҳкум шуда бошад;

б) дар ҳолати содир намудани ҷинояти махсусан вазнин, агар ин шахс қаблан ду маротиба барои содир намудани ҷиноятҳои вазнин маҳкум карда шудааст, ё ин ки қаблан барои содир намудани ҷинояти махсусан вазнин маҳкум шуда бошад.

4) Ҳангоми эътирофи ретсидиви ҷиноят ба назар гирифта намешавад:

а) доғи судӣ барои ҷинояте, ки шахс то синни ҳаждаҳсолагӣ содир намудааст;

б) доғи судӣ барои ҷинояте, ки нисбати он шартан татбиқ накардани ҷазо ё ин ки аз рӯи он мавқуф гузоштани иҷрои ҳукм татбиқ гардидааст, агар шартан татбиқ накардани ҷазо ё мавқуф гузоштани иҷрои ҳукм бекор карда нашуда бошад ва шахс барои адо намудани ҷазо ба ҷойҳои маҳрумӣ аз озодӣ фиристода нашудааст, инчунин доғи судие, ки мувофиқи тартиби муқаррарнамудаи моддаи 84 – и ҳамин Кодекс барҳам хӯрдааст ё бардошта шудааст.

5) Ретсидиви ҷиноят дар асос ва ҳудуди пешбиниамудаи ҳамин Кодекс боиси ҷазои саҳттар мегардад.

Б О Б И 4

ШАХСОНЕ, КИ БОЯД БА ҶАВОБГАРИИ ҶИНОЯТӢ КАШИДА ШАВАНД

Моддаи 22. Шартҳои умумии ҷавобгарии ҷиноятӣ

Танҳо шахси воқеии мукаллаф ба ҷавобгарии ҷиноятӣ кашида мешавад, ки ба синну соли муқаррарнамудаи ҳамин Кодекс расидааст.

Моддаи 23. Синну соле, ки аз он ҷавобгарии ҷиноятӣ фаро мерасад

1) Ба ҷавобгарии ҷиноятӣ шахсе кашида мешавад, ки дар вақти содир намудани ҷиноят ба синни шонздаҳсолагӣ расидааст.

2) Шахсе, ки дар вақти содир намудани ҷиноят ба синни чордаҳсолагӣ расидааст, барои содир намудани ҷиноятҳои зерин ба ҷавобгарии ҷиноятӣ кашида мешаванд: одамқушӣ (моддаи 104), қасдан расонидани зарари вазнин ба саломатӣ (моддаи 110), қасдан расонидани зарари миёна ба саломатӣ (моддаи 111), одамрабой (моддаи 130), таҷовуз ба номус (моддаи 138), кирдори зӯроварии дорои хусусияти шахвонӣ (моддаи 139), терроризм (моддаи 179), ғасби гаравгон (моддаи 181), тасарруфи яроқ, лавозимоти ҷангӣ, моддаҳои тарқанда ва воситаҳои тарқиш (моддаи 199), муомилоти ғайриқонунии воситаҳои нашъадор ё моддаҳои психотропӣ бо мақсади ба соҳибияти каси дигар додан (моддаи 200), муносибатҳои ғайриқонунӣ бо воситаҳои нашъадор ё моддаҳои психотропӣ (моддаи 201), тасарруфи воситаҳои нашъадор ё моддаҳои психотропӣ (моддаи 202), парвариши ғайриқонунии зироатҳои дорои моддаҳои нашъаовари кишташон манъшуда (моддаи 204), муомилоти ғайриқонунии моддаҳои саҳттаъсир ва заҳролуд бо мақсади ба соҳибияти каси дигар додан (моддаи 206), корношоям сохтани воситаҳои нақлиёт ё роҳҳо (моддаи 214), авбошӣ дар ҳолатҳои вазнинкунанда (қисмҳои дуюм ва сеюми моддаи 237), дуздӣ (моддаи 244), ғоратгарӣ (моддаи 248), роҳзанӣ (моддаи 249), тамаъҷӯӣ (моддаи 250), ғайриқонунӣ ҳай карда бурдани автомобилъ ё дигар воситаҳои нақлиёт бидуни мақсади тасарруф (моддаи 252), қасдан несту нобуд ё вайрон кардани моду мулк дар ҳолатҳои вазнинкунанда (қисми дуюми моддаи 255).

3) Дар ҳолатҳои алоҳидаи дар Қисми махсуси ҳамин Кодекс пешбинигардида танҳо он шахсе ба ҷавобгарии ҷиноятӣ кашида мешавад, ки аз синни шонздаҳсола болотар аст.

4) Агар ноболиғ дар вақти содир намудани кирдори ба ҷамъият хавфнок ба синну соли дар қисми якум ё дуюми ҳамин модда пешбинишуда расида бошад, аммо дар натиҷаи ақиб мондан дар инкишофи рӯҳи, ки бо парешонҳолии рӯҳӣ алоқаманд намебошад, наметавонист ба таври пурра хусусияти воқеӣ ва хавфи ҷамъиятии ҳаракати (беҳаракатии) худро дарк намояд ё онҳоро идора намояд, ӯ ба ҷавобгарии ҷиноятӣ кашида намешавад.

Моддаи 24. Номукаллафӣ

1) Шахсе, ки ҳангоми содир намудани кирдори барои ҷамъият хавфнок дар ҳолати номукаллафӣ буд, яъне **бар асари** бемории рӯҳии доимӣ, парешонии муваққатии рӯҳӣ, заъфи ақл ва ё ҳолати **дигари бемории рӯҳӣ хусусияти воқеӣ ва** хавфнокии **ҷамъиятии** ҳаракат ё беҳаракатии худро дарк ё онро идора карда наметавонист, ба ҷавобгарии ҷиноятӣ кашида намешавад.

2) Ба шахсе, ки дар ҳолати номукаллафӣ кирдори барои ҷамъият хавфноки дар қонуни ҷиноятӣ пешбинишударо содир намудааст, чораҳои дорои хусусияти маҷбурии тиббӣ дар ҳамин Кодекс пешбинигардидаро таъин кардан мумкин аст.

3) Шахсе, ки дар ҳолати мукаллафӣ ҷиноят содир намуда, вале то баровардани ҳукми суд мубталои бемории рӯҳие шудааст, ки барои дарки хавфи кирдори худ ё идора кардани онро имконият намедихад, ҳамчунин ҷазо дода намешавад. Суд метавонад нисбати чунин шахс чораҳои маҷбурии дорои хусусияти тиббиро раво бинад ва пас аз шифо ёфтани ин шахсро ҷазо додан мумкин аст агар мӯҳлатҳои дар моддаи 75 ҳамин Кодекс пешбинишуда нагузашта бошад.

Моддаи 25. Ҷавобгарии ҷиноятии шахсони дорои парешонҳолии дардмандонаи рӯҳӣ, ки мукаллафиро истисно намекунад (мукаллафии маҳдуд)

1) Шахси мукаллафе, ки дар вақти содир намудани ҷиноят бар асари парешонҳолии рӯҳӣ наметавонист пурра хусусияти воқеӣ ва хавфи ҷамъиятии ҳаракати (беҳаракатии) худро дарк намояд ё онро идора намояд, ба ҷавобгарии ҷиноятии кашида мешавад.

2) Ҳолати мукаллафии маҳдуд ҳангоми таъини ҷазо ба назар гирифта шуда, барои таъин намудани чораи маҷбурии дорои хусусияти тиббӣ асос шуда метавонад.

Моддаи 26. Ҷавобгарии ҷиноятии шахсоне, ки дар ҳолати мастӣ ҷиноят содир намудаанд

1) Шахсе, ки дар ҳолати мастӣ дар асари истеъмоли машруботи алкоғолӣ, **воситаҳои нашъдор, моддаҳои психотропӣ** ё моддаҳои дигари мадҳушкунанда ҷиноят содир кардааст, аз ҷавобгарии ҷиноятӣ озод карда намешавад.

2) Дар сурати ҷиноятро содир намудани майзада, нашъаманд ё токсикоман, суд дар баробари муқаррар намудани ҷазо метавонад чораҳои маҷбурии дорои хусусияти тиббӣ дар ҳамин Кодекс пешбинигардидаро таъин намояд.

Б О Б И 5 Г У Н О Ҳ

Моддаи 27. Шақлҳои гуноҳ

1) Танҳо шахсе дар содир кардани ҷиноят гунаҳгор эътироф мешавад, ки ӯ ин кирдорро қасдан ё аз беэҳтиётӣ содир карда бошад.

2) Кирдори танҳо аз беэҳтиётӣ содиршуда дар ҳолате ҷиноят эътироф мешавад, ки агар он дар моддаи дахлдори Қисми махсуси ҳамин Кодекс пешбинӣ нашуда бошад.

Моддаи 28. Ҷинояти қасдан содиршуда

1) Ҷинояти қасдан содиршуда кирдоре эътироф мешавад, ки бо қасди бевосита ё бавосита содир шудааст.

2) Ҷиноят бо қасди бевосита содиршуда эътироф мешавад, агар шахс ба ҷамъият хавфнок будани ҳаракати (беҳаракатии) худро дарк карда, имконияте ё ногузирии фаро расидани оқибати барои ҷамъият хавфноки онро пешбинӣ намуда, хоҳони фаро расидани он бошад.

3) Ҷиноят бо қасди бавосита содиршуда эътироф мешавад, агар шахс ба ҷамъият хавфнок будани ҳаракати (беҳаракатии) худро дарк карда, имконияти фаро расидани оқибати барои ҷамъият хавфнокии онро пешбинӣ намуда, фаро расидани оқибатро нахоста, вале дидаву доништа ба ин оқибатҳо роҳ дода бошад, ё ба онҳо **беэътиноёна** муносибат карда бошад.

Моддаи 29. Ҷинояти аз беэҳтиётӣ содиршуда

1) Ҷинояти аз беэҳтиётӣ содиршуда кирдори барои ҷамъият хавфноке эътироф мешавад, ки аз худбодарӣ ё бепарвоӣ содир шудааст.

2) Ҷиноят ҳангоме аз худбодарӣ содиршуда эътироф мешавад, ки агар шахс имконияти фаро расидани оқибатҳои барои ҷамъият хавфноки ҳаракати (беҳаракатии) худро пешбинӣ карда, вале бе асосҳои ба он кофӣ, худбодарона ҳисоб карда бошад, ки он оқибатҳоро бартараф мекунад.

3) Ҷинойт ҳангоме аз бепарвой содиршуда эътироф мешавад, ки агар шахс имконияти фаро расидани оқибатҳои барои ҷамъият хавфнокӣ ҳаракати (беҳаракатии) худро пешбинӣ накарда бошад, ҳол он, ки дар сурати бодикқатӣ ва дурандешии зарурӣ мебоист ва метавонист он оқибатҳоро пешбинӣ кунад.

Моддаи 30. Ҷавобгарӣ барои ҷинойте, ки бо ду шакли гуноҳ содир шудааст

Агар шахс дар натиҷаи қасдан содир намудани ҷинойт аз беэҳтиётӣ дигар оқибатҳои ба ҷамъият хавфнокро расонад, ки мувофиқи ҳамин Кодекс боиси таъини ҷазои сахттар мегардад, чунин ҷинойт қасдан содиршуда эътироф мешавад.

Моддаи 31. Бегуноҳ расонидани зарар (тасодуф)

1) Кирдор бегуноҳ содиршуда эътироф мешавад, агар шахси содирнамудаи он хавфнокӣ ҷамъиятии ҳаракати (беҳаракатии) худро дарк накарда бошад ва вобаста ба ҳолатҳои қор намебоист ё наметавонист онро дарк кунад ё имконияти фаро расидани оқибатҳои барои ҷамъият хавфнокро пешбинӣ накарда бошад ва вобаста ба ҳолатҳои қор намебоист ё наметавонист онро пешбинӣ кунад.

2) Кирдор инчунин бегуноҳ содиршуда эътироф мешавад, агар шахси содирнамудаи он, гарчанд имконияти фаро расидани оқибатҳои барои ҷамъият хавфнокӣ ҳаракати (беҳаракатии) худро пешбинӣ карда бошад ҳам, аммо ин оқибатҳоро бо сабаби номувофиқии сифатҳои психофизиологии худ ба талаботи шароити фавқуллода ё аз ҳад зиёд мондашавии асабу рӯх пешгири карда натавониста бошад.

Б О Б И 6

ҶИНОЯТИ НОТАМОМ ВА ХОТИМАЁФТА

Моддаи 32. Тайёри ба ҷинойт, сӯйқасди ҷинойт

1) Тайёри ба ҷинойт ин аз тарафи шахс қасдан ҷустуҷӯ, тайёр ё мувофиқ кардани восита ё олоғи содир намудани ҷинойт, ёфтани шарикони ҷинойт, забоняккунӣ барои содир кардани ҷинойт ё қасдан фароҳам овардани шароити дигар барои содир кардани ҷинойт мебошад, агар зимнан ҷинойт бо сабабҳои аз ин шахс вобастанабуда то ба охир расонида нашуда бошад.

2) Ҷавобгарии ҷинойтӣ танҳо барои тайёри ба ҷинойти, вазнин ё махсусан вазнин муқаррар карда мешавад.

3) Сӯйқасди ҷинойт ҳаракати (беҳаракатии) қасдонаи шахс мебошад, ки бевосита ба содир кардани ҷинойт равона гардидааст, агар зимнан ҷинойт бо сабабҳои аз ин шахс вобастанабуда то ба охир расонида нашуда бошад.

4) Ҷавобгарӣ барои тайёри ба ҷинойт ё сӯйқасди ҷинойт бо ишора ба ҳамин модда мутобиқи ҳамон моддаи Қисми махсуси Кодекси ҷинойтӣ фаро мерасад, ки барои ҷинойти хотимаёфта муқаррар шудааст.

Моддаи 33. Ҷинойти хотимаёфта

Ҷинойт хотимаёфта эътироф мешавад, агар кирдори содирнамудаи шахс тамоми аломатҳои таркиби ҷинойти дар ҳамин Кодекс пешбинигардидадо дошта бошад.

Моддаи 34. Ихтиёри даст кашидан аз ҷинойт

1) Бо ихтиёри худ даст кашидан аз ҷинойт он аст, ки агар шахс имконияти то охир расонидани ҷинойтро дарк карда, ихтиёран ва ба таври қатъӣ ҳаракатҳои тайёри ё ҳаракати (беҳаракатии) бевосита ба содир намудани ҷинойт равонашударо қатъ кунад.

2) Агар шахс ҷинойтро ба охир нарасонида, бо ихтиёри худ ва ба таври қатъӣ аз он даст кашада бошад, ӯ барои ин ҷинойт ба ҷавобгарӣ кашада намешавад.

3) Шахсе, ки ихтиёран аз ба охир расонидани ҷинойт даст кашадааст, танҳо дар ҳолате ба ҷавобгарии ҷинойтӣ кашада мешавад, ки кирдори содирнамудаи ӯ таркиби ҷинойти дигар дошта бошад.

4) Агар ташкилкунандаи ҷинойт ва таҳриркунандаи ҷинойт бо роҳи саривақт хабар додан ба мақомоти ҳокимият ё чораҳои дигари андешидаашон аз ҷониби иҷроқунанда ба охир расонидани

чиноятро пешгирӣ карда бошанд, онҳо ба ҷавобгарии чиноятӣ кашида намешаванд. Агар ёрдамчӣ барои пешгирии содиршавии чиноят ҳамаи чораҳои аз ӯ вобастабударо андешида бошад, ба ҷавобгарии чиноятӣ кашида намешавад.

5) Агар ҳаракатҳои дар қисми чоруми ҳамин модда зикргардидаи ташкилкунанда ва таҳриқкунанда аз ҷониби иҷроқунанда содир кардани чиноятро пешгирӣ карда натавонанд, чораҳои андешидаи онҳоро хангоми таъин намудани ҷазо ҳамчун ҳолатҳои сабуқкунанда ҳисоб кардан мумкин аст.

Б О Б И 7 ШАРИКӢ ДАР ЧИНОЯТ

Моддаи 35. Мафҳуми шарикӣ дар чиноят

Иштироки якҷояи **қасдонаи** ду ё зиёда шахсон дар содир намудани чинояти қасдона шарикӣ дар чиноят эътироф мешавад.

Моддаи 36. Шарикони чиноят

1) Ташкилкунанда, таҳриқкунанда ва ёрдамчӣ дар баробари иҷроқунанда шарикони чиноят эътироф мешаванд.

2) Иҷроқунанда шахсе эътироф мешавад, ки бевосита чиноятро содир намудааст ё якҷоя бо **ШАХСОНИ** дигар (ҳамичроқунандагон) бевосита дар содир намудани он иштирок кардааст, инчунин шахсе, ки бо роҳи истифодаи **ШАХСОНИ** дигаре, ки мувофиқи қонун ба ҷавобгарии чиноятӣ кашида намешаванд, чиноят содир кардааст.

3) Ташкилкунанда шахсе эътироф мешавад, ки чиноятро ташкил ё ба иҷрои он роҳбарӣ карда бошад, инчунин шахсе, ки гуруҳи муташаккил ё иттиҳоди чиноятиро (ташкilotи чиноятӣ) таъсис дода ё ба он роҳбарӣ кардааст.

4) Таҳриқкунанда шахсе эътироф мешавад, ки шахси дигарро бо роҳи бағандарорӣ, порадиҳӣ (харидан), таҳдид ё ба тариқи дигар ба содир кардани чиноят моил кардааст.

5) Ёрдамчӣ шахсе эътироф мешавад, ки бо маслиҳату дастур, додани таҳсилот, **восита ё олоти содир кардани чиноят** ё рафъи монеаҳо ба содир намудани чиноят мусоидат кардааст, инчунин шахсе, ки пинҳон кардани чинояткор, восита ё олоти содир намудани чиноят, осори чиноят ё ашёи бо роҳи чиноят ба даст омадаро пешакӣ ваъда додааст, ҳамчунин шахсе, ки дар хусуси соҳиб шудан ё ба соҳибияти каси дигар додани чунин ашёро пешакӣ ваъда додааст.

Моддаи 37. Ҷавобгарии шарикони чиноят

1) Ҷавобгарии шарикони чиноят вобаста ба хусусият ва дараҷаи иштироки воқеии ҳар яки онҳо дар содир намудани чиноят муайян карда мешавад.

2) Ҳамичроқунандагон барои чинояти якҷоя содирнамудаашон бо моддаи Қисми махсуси ҳамин Кодекс бе ишора ба моддаи 36 ҳамин Кодекс ба ҷавобгарии чиноятӣ кашида мешаванд.

3) Ҷавобгарии чиноятӣ ташкилкунанда, таҳриқкунанда ва ёрдамчӣ бо ишора ба моддаи 36 ҳамин Кодекс мутобиқи моддаи Қисми махсуси Кодекси мазкур муқаррар мегардад, ба истиснои ҳолатҳои, ки агар онҳо дар як вақт ҳамичроқунандагони чиноят бошанд.

4) Шахсе, ки субъекти чинояти дар моддаи Қисми махсуси ҳамин Кодекс махсус зикргардида набуда, дар содир намудани чинояти пешбининамудаи ҳамин модда иштирок кардааст, барои ин чиноят метавонад танҳо ба сифати ташкилкунанда, таҳриқкунанда ё ёрдамчӣ ба ҷавобгарӣ кашида шавад.

5) Агар иҷроқунанда бо сабабҳои аз ӯ новобаста чиноятро то ба охир расонида натавонад, шарикони дигари чиноят барои шарикӣ дар тайёри ба содир намудани чиноят ё сӯйқасди содир намудани чиноят ба ҷавобгарӣ кашида мешаванд.

6) Агар кирдорҳои ташкилкунанда, таҳриқкунанда ё ёрдамчӣ бо сабабҳои аз онҳо новобаста барор нагиранд, онҳо барои тайёри ба чинояти дахлдор ба ҷавобгарӣ кашида мешаванд.

Моддаи 38. Ифротӣ (эксцесс) иҷроқунандаи чиноят

Аз ҷониби иҷрокунанда содир гардидани ҷинояте, ки шарикони дигар қасди онро надоштанд, ифроти иҷрокунанда эътироф мешавад. Барои ифроти иҷрокунанда дигар шарикони ҷиноят ба ҷавобгарии ҷиноятӣ кашида намешаванд.

Моддаи 39. Ҷиноят содир намудани гурӯҳи шахсон, гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ, гурӯҳи муташаккил ё иттиҳоди ҷиноятӣ (ташкilotи ҷиноятӣ)

1) Ҷиноят бе маслиҳати пешакӣ аз ҷониби гурӯҳи ШАХСОН содиршуда эътироф мешавад, агар дар он иҷрокунандагоне иштирок карда бошанд, ки дар хусуси якҷоя содир намудани он пешакӣ маслиҳат накардаанд.

2) Ҷиноят бо маслиҳати пешакӣ аз ҷониби гурӯҳи ШАХСОН содиршуда эътироф мешавад, агар дар он ШАХСОНЕ иштирок карда бошанд, ки дар хусуси якҷоя содир намудани он пешакӣ маслиҳат накардаанд.

3) Ҷиноят аз ҷониби гурӯҳи муташаккил содиршуда эътироф мешавад, агар он аз ҷониби гурӯҳи устувори ШАХСОНЕ, ки пешакӣ барои содир кардани як ё якчанд ҷиноят муттаҳид шудаанд, содир шуда бошад.

4) Иттиҳоди ҷиноятӣ (ташкilotи ҷиноятӣ) муттаҳидшавии ду ё якчанд **гурӯҳи муташаккил** эътироф мешавад, ки барои содир намудани **ҶИНОЯТҲОИ** вазнин ё махсусан вазнин ба ташкilotи устувор таъсис ёфта, фаъолияти он ба тақсмоти вазифаи идоракунии, таъмин ва иҷрои мақсадҳои ҷинояткоронаи иттиҳод дар байни аъзои иттиҳод ва сохторҳои он асос меёбад.

5) Ҷиноят дар ҳолате аз ҷониби иттиҳоди ҷиноятӣ (ташкilotи ҷиноятӣ) содиршуда эътироф мешавад, ки агар онро узви (аъзои) чунин иттиҳод ҷиҳати иҷрои мақсадҳои ҷинояткоронаи он, инчунин бо супориши иттиҳоди ҷиноятӣ шахсе содир карда бошад, ки узви иттиҳоди ҷиноятӣ нест.

6) Шахсе, ки гурӯҳи муташаккил ё иттиҳоди ҷиноятӣ (ташкilotи ҷиноятӣ) таъсис додааст ё ба он роҳбарӣ кардааст, дар ҳолатҳои пешбиниамудаи моддаҳои дахлдори Қисми махсуси ҳамин Кодекс барои ташкил ва роҳбарии онҳо, инчунин барои тамоми ҷиноятҳои содирнамудаи гурӯҳи муташаккил, ё иттиҳоди ҷиноятӣ (ташкilotи ҷиноятӣ) агар қсди ӯ содир намудани онҳоро дар бар гирифта бошад, ба ҷавобгарии ҷиноятӣ кашида мешавад. Дигар иштирокчиёни гурӯҳи муташаккил ё иттиҳоди ҷиноятӣ (ташкilotи ҷиноятӣ) барои иштирок дар онҳо дар ҳолати пешбиниамудаи моддаҳои дахлдори Қисми махсуси ҳамин Кодекс инчунин барои ҷиноятҳои, ки дар тайёри ё содир кардани онҳо ширкат варзидаанд, ба ҷавобгарии ҷиноятӣ кашида намешаванд.

7) Таъсиси гурӯҳи муташаккил дар ҳолатҳои, ки дар моддаҳои Қисми махсуси ҳамин Кодекс пешбинӣ нашудааст, боиси Ҷавобгарии ҷиноятӣ барои тайёри ба он ҷиноятҳои мегардад, ки барои содир кардани онҳо ин гурӯҳ таъсис ёфтааст.

8) Ҷавобгарии ҷиноятӣ ШАХСОНИ дар ҳамин модда номбаршуда бе ишора ба моддаи 36 Қисми умумии ҳамин Кодекс фаро мерасад.

9) Иштирокчи гурӯҳи муташаккил ё иттиҳоди ҷиноятӣ (ташкilotи ҷиноятӣ), ки ихтиёран ба мақомоти ҳокимият ҳозир шуда, то содир гардидани ҷиноят дар ошкор намудани нияти ҷинояткорона фаъолона мусоидат намудааст, агар дар кирдори ӯ аломатҳои таркиби ҷинояти дигар мавҷуд набошад, аз ҷавобгарии ҷиноятӣ озод карда мешавад,

Б О Б И 8

ҲОЛАТҲОЕ, КИ ҶИНОЯТ БУДАНИ КИРДОРРО ИСТИСНО МЕКУНАНД

Моддаи 40. Мудофиаи зарурӣ

1) Ҳаракате, ки дар ҳолати мудофиаи зарурӣ, яъне ҳангоми ҳимояи шахсият ва ҳуқуқҳои мудофиакунанда ё шахси дигар, манфиатҳои бо қонун ҳифзшавандаи ҷомеа ё давлат аз таҷовузи барои ҷамъият хавфнок бо роҳи расонидани зарар ба таҷовузкунанда содир шудааст, агар ин таҷовуз бо зӯровари барои ҳаёти мудофиакунанда ё шахси дигар хавфнок бошад, ё ин ки бо таҳдиди бевоситаи истифодаи чунин зӯроварӣ алоқаманд бошад, ҷиноят ҳисобида намешавад.

2) Ҳимоя аз таҷовузи ба зӯроварӣ марбут набуда, ки барои ҳаёти мудофиакунанда ё шахси дигар хавфнок нест, ё ин ки бо таҳдиди бевоситаи истифодаи чунин зӯроварӣ қонунӣ ҳисобида

мешавад, агар зимнан ба аз ҳадди мудофиаи заррурӣ баромадан, роҳ дода нашуда бошад, яъне ҳаракати қасдонае, ки баръало ба хусусияту дараҷаи хавфнокии таҷовуз мувофиқ нест.

3) Ҳаракатҳои шахси мудофиақунанда, ки дар натиҷаи таҷовузи нобахангом ба вучуд омадаанд, баромадан аз ҳадди мудофиаи зарурӣ ҳисоб намешавад, агар шахс имконияти ба таври объективӣ баҳо додани дараҷа ва хусусияти хавфнокии таҷовузро набошта бошад.

4) Шахс, сарфи назар аз имконияти халос шудан аз таҷовуз, новобаста аз тайёрии касбӣ ё дигари тайёрии махсус ё мақоми хизматиаш ё имконияти ба ШАХСОНИ дигар ё мақомоти ҳокимият барои кӯмак муроҷиат карданаш, ба мудофиаи зарурӣ ҳуқуқ дорад.

5) Қасдан барангехтани иғвои таҷовуз бо мақсади расонидани зарар, мудофиаи зарурӣ ҳисоб намешавад.

Моддаи 41. Расонидани зарар ҳангоми дастгир кардани шахсе, ки ҷиноят содир намудааст

1) Ҳаракатҳое, ки ҳангоми дастгир кардани шахси ҷиноят содирнамуда бо мақсади ба мақомоти ҳокимият супурдан ё пешгирии имконияти ҷиноятҳои навро содир карданаш ба ӯ зарар расонидаанд, агар бо воситаҳои дигар дастгир намудани ҷунин шахс ғайриимкон бошад ва дар айни замон чораҳои зарурии бо ин мақсад андешидашуда аз ҳад набаромада бошанд, ҷиноят ҳисоб намешаванд.

2) Номутобикатии ошкорои воситаю усулҳои дастгир кардан ба хавфи кирдор ва шахси содирнамуда, инчунин ба ҳолатҳои дастгир кардан, ки дар натиҷаи онҳо ба шахс қасдан зараре расонида шавад, ки зарурати дастгир кардан онро талаб намекард, баромада аз ҳадди чораҳои зарурӣ барои дастгир кардани шахси ҷиноят содирнамуда эътироф мешавад.

3) Ҳуқуқи дастгир кардани шахси ҷиноят содирнамударо дар баробари ШАХСОНИ ба ин кор махсус ваколатдор, инчунин ҷабрдидагон ва шаҳрвандони дигар низ доранд.

4) Ҳангоми арзёбии қонунӣ будани зарари дар вақти дастгир кардани шахси ҷиноят содирнамуда расонидашуда ҳаракати ӯ дар мавриди аз дастгиршавӣ халос хӯрдан, қувваю имконияти дастгиршаванда, ҳолати рӯҳии ӯ ва ҳолатҳои дигари вобаста бо амали дастгир кардан ба назар гирифта мешаванд.

Моддаи 42. Зарурати ниҳой

1) Дар ҳолати зарурати ниҳой, яъне барои рафъи хавфи бевосита ба ҳаёт, саломатӣ ва ҳуқуқи манфиатҳои қонунии ин шахс ё ШАХСОНИ дигар, манфиатҳои ҷомеа ё давлат таҳдидқунанда расонидани зарар ба манфиатҳое, ки ҳамин Кодекс муҳофизат мекунад, агар рафъи ин хавф бо воситаҳои дигар номумкин бошад ҷиноят ҳисоб намешавад, агар зимнан зарурати ниҳой аз ҳад нагузашта бошад,

2) Расонидани зараре, ки ба хусусияту дараҷаи хавфи таҳдидқунанда ва ҳолатҳои рафъи хавф баръало мувофиқ набуда, дар натиҷа ба манфиатҳои қонунан муҳофизатшаванда баробари зарари пешгиришуда ё аз он бештар зиён оварда шуда бошад, он аз ҳад гузаронидани зарурати ниҳой эътироф мешавад. Ҷунин азҳадгузаронӣ танҳо дар ҳолати қасдан расонидани зарар боиси ҷавобгарӣ мегардад.

3) Ҳангоми арзёбии қонунӣ будани кирдори дар ҳолати зарурати ниҳой содиршуда хусусияту дараҷаи хавфи рафъшаванда, воқеят ва наздикии фаро расидани он, имконияти воқеии шахс дар мавриди пешгирӣ намудани он, вазъи рӯҳии ӯ дар ҳолати бамиёномада ва ҳолатҳои дигар ба назар гирифта мешаванд.

Моддаи 43. Маҷбуркунии ҷисмонӣ ё рӯҳӣ

1) Расонидани зарар ба манфиатҳои бо ҳамин Кодекс муҳофизатшаванда дар натиҷаи маҷбуркунии ҷисмонӣ ё рӯҳӣ, агар дар натиҷаи ҷунин маҷбуркунӣ шахс ҳаракати (беҳаракатии) худро идора карда натавонад, ҷиноят ҳисоб намешавад.

2) Масъалаи ҷавобгарии ҷиноятӣ барои расонидани зарар ба манфиатҳои бо ҳамин Кодекс муҳофизатшаванда дар натиҷаи маҷбуркунии рӯҳӣ, инчунин дар натиҷаи маҷбуркунии ҷисмонӣ, ки дар асари он шахс имконияти идора кардани амали худро нигоҳ доштааст, бо дарназардошти муқаррароти моддаи 42 ҳамин Кодекс ҳал мешавад.

Моддаи 44. Таваккали асоснок

1) Расонидани зарар ба манфиатҳои бо ҳамин Кодекс муҳофизатшаванда ҳангоми таваккали асоснок ҷиҳати ноил шудан ба мақсади барои ҷомеа ғоиданок ҷинойт ҳисоб намешавад.

2) Таваккал дар ҳолате асоснок эътироф мешавад, ки агар ноил шудан ба мақсади мазкур бо ҳаракати (беҳаракати) ба таваккал марбутнабуда номумкин бошад ва шахсе, ки ба таваккал роҳ додааст, барои пешгирӣ намудани зарар ба манфиатҳои бо ҳамин Кодекс муҳофизатшаванда тамоми чораҳои заруриро андешида бошад.

3) Агар таваккал баръало бо таҳдиди ҳалокати одамон, ғалокати экологӣ ё офати ҷамъиятӣ алоқаманд бошад, он асоснок эътироф карда намешавад.

Моддаи 45. Иҷрои фармон ё амр

1) Расонидани зарар ба манфиатҳои бо ҳамин Кодекс муҳофизатшаванда аз ҷониби шахсе, ки бо мақсади иҷрои ҳатмии фармон ё амри мувофиқи тартиби муқарраргардида ба ӯ додашуда амал кардааст, ҷинойт намебошад. Барои расонидани ҷунин зарар шахсе ба ҷавобгарии ҷинойтӣ кашида мешавад, ки фармон ё амри ғайриқонунӣ додааст.

2) Шахсе, ки бо мақсади иҷрои фармон ё амри ғайриқонунӣ қасдан ҷинойт содир кардааст, бо асосҳои умумӣ ба ҷавобгарии ҷинойтӣ кашида мешавад.

3) Иҷро накардани фармон ё амри баръало ғайриқонунӣ ҷавобгарии ҷинойтиро истисно мекунад.

Ф А С Л И Ш

Ҷ А З О

Б О Б И 9

МАҲҲУМ, МАҚСАД ВА НАМУДҲОИ ҶАЗО

Моддаи 46. Маҳҳум ва мақсади ҷазо

1) Ҷазо чораи маҷбурунии давлатие мебошад, ки бо ҳукми суд таъин карда мешавад. Он нисбати шахсе, ки дар содир намудани ҷинойт гунаҳгор эътироф шудааст татбиқ гардида, аз маҳҳум ё маҳҳуд кардани ҳуқуқи озодихоӣ шахс, ки дар ҳамин Кодекс пешбинӣ гардидаанд, иборат мебошад.

2) Ҷазо бо мақсади барқарор намудани адолати иҷтимоӣ, ислоҳи маҳҳумшуда, инҷунин пешгирии содир гардидани ҷинойтҳои нав татбиқ мешавад.

Моддаи 47. Намудҳои ҷазо

Намудҳои ҷазо инҳоро мебошанд:

а) ҷарима;

б) маҳҳум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян;

в) маҳҳум кардан аз рутбаҳои ҳарбӣ, дипломатӣ, рутбаҳо, унвонҳои маҳҳус, муқофотҳои давлатӣ ва унвонҳои ифтихории Тоҷикистон;

г) корҳои ҳатмӣ; (ҚҶТ аз 31.12.08с №451).

д) корҳои ислоҳӣ;

е) маҳҳуд кардан дар хизмати ҳарбӣ;

ж) маҳҳуд кардани озодӣ;

з) нигоҳ доштан дар қисми ҳарбии интизомӣ;

и) мусодираи молу мулк;

к) маҳҳум сохтан аз озодӣ;

л) яқумра аз озодӣ маҳҳум сохтан ;

м) ҷазои қатл.

Моддаи 48. Ҷазоҳои асосӣ ва иловагӣ

1) **Корҳои ҳатмӣ, корҳои ислоҳӣ**, маҳдуд кардан дар хизмати ҳарбӣ, маҳдуд кардани озодӣ, нигоҳ доштан дар қисми ҳарбии интизомӣ, маҳрум сохтан аз озодӣ, **якумра аз озодӣ маҳрум сохтан**, ҷазои қатл танҳо ҳамчун **ба сифати** ҷазои асосӣ татбиқ мешаванд.

2) **Ҷарима**, маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ва ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ҳам ба сифати ҷазоҳои асосӣ ва ҳам иловагӣ татбиқ мешаванд.

3) Маҳрум кардан аз рутбаи махсус, ҳарбӣ, рутбаи дараҷавӣ ва мукофотҳои давлатӣ, инчунин мусодираи **МОЛУ МУЛК** танҳо ба сифати ҷазои иловагӣ истифода мешаванд.

4) Барои як ҷиноят танҳо як ҷазои асосӣ таъин намудан мумкин аст. Дар ҳолатҳои мувофиқи тартиби муқаррарнамудаи ҳамин Кодекс бо ҷазои асосӣ таъин кардани як ё якчанд ҷазои иловагӣ мумкин аст.

5) **Ҷарима ва мусодираи молу мулк** танҳо дар ҳолатҳои, ки бевосита дар Қисми махсуси ҳамин Кодекс пешбинӣ гардидаанд, ҳамчун ҷазои иловагӣ таъин намудан мумкин аст.

Моддаи 48¹. Корҳои ҳатмӣ

1) Корҳои ҳатмӣ аз ҷониби маҳкумшуда берун аз вақти корҳои асосӣ ё аз таълим ба таври бемузд иҷро намудани корҳои ғоиданоки ҷамъиятӣ мебошад, ки намудҳои онҳоро мақомоти ҳокимияти маҳаллӣ муайян менамояд.

2) Корҳои ҳатмӣ ба мӯҳлати аз шаст то дусаду чил соат муқаррар карда мешавад ва на зиёда аз чор соат дар як рӯз адо карда мешаванд.

3) Таъини корҳои ҳатмӣ барои **ШАХСОН**и зерин манъ аст:

а) хизматчиёни ҳарбӣ;

б) **ШАХСОН**е, ки ба синну соли нафақа расидаанд;

в) занони ҳомила;

г) шахсоне, ки бо сабаби нигоҳубини кӯдак дар руҳсатӣ мебошанд;

д) маъҷубони гурӯҳҳои 1 ва 11;

4) Дар давраи адои ҷазо дар намуди корҳои ҳатмӣ ба миён омадани яке аз ҳолатҳои дар қисми сеюми ҳамин модда пешбинишуда суд бо пешниҳоди мақоме, ки ба зиммаи он иҷрои ҳукм вогузор шудааст, шахсро аз адои минбаъдаи ҷазо озод мекунад.

5) Дар ҳолати ашаддӣ саркашӣ кардани маҳкумшуда аз адои корҳои ҳатмӣ, суд онро ба ҷазои корҳои ислоҳӣ ё маҳдуд кардани озодӣ дар доираи ин намудҳои ҷазо, ки бо ҳамин Кодекс пешбинӣ шудааст, иваз менамояд.

Моддаи 49. Ҷарима

1) Ҷарима ситонидани маблағе мебошад, ки дар доираи пешбининамудаи ҳамин Кодекс таъин шудааст.

2) Ҷарима ба маблағи аз сад то **то ду ҳазору яксаду навад** андозаи муқарраршудаи нишондиҳанда барои ҳисобҳо, ки дар вақти содир шудани ҷиноят амал мекард таъин карда мешавад. **(ҚҶТ аз 21.07.10. №617)**

Андозаи ҷарима аз рӯи маҷмӯи ҷиноятҳо ё маҷмӯи ҳукумҳо барои содир намудани ҷиноятҳои дар қисмҳои 6 ва (ё) 7 моддаи 49 ҳамин Кодекс пешбинигардида аз панҷҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо, ки дар вақти содир кардани ҷиноят амал мекард, зиёд буда наметавонад. (ҚҶТ аз 21.07.10. №617)

3) Суд андозаи ҷаримаро бо дарназардошти вазнинии ҷинояти содиргардида ва вазъи **МОЛУ МУЛК**и маҳкумшуда дар доираи пешбинӣ намудаи ҳамин Кодекс муайян менамояд.

4) Ҷаримаро ба сифати намуди ҷазои иловагӣ танҳо дар ҳолатҳои пешбининамудаи моддаҳои дахлдори Қисми махсуси ҳамин Кодекс таъин кардан мумкин аст.

5) Дар ҳолати ашаддӣ саркашӣ намудан аз пардохти ҷарима суд онро ба ҷазоҳои корҳои ислоҳӣ ё маҳдуд кардани озодӣ мутобикан ба андозаи ҷаримаи таъингардида, дар доираи ин намудҳои ҷазо, ки бо ҳамин Кодекс пешбинӣ шудааст, иваз менамояд.

6) Дар ҳолати аз тарафи шахс содир намудани ҷиноятҳои дар моддаҳои 245 (ба истиснои банди «а» қисми 4), 246 (ба истиснои банди «а» қисми 3), 247 (ба истиснои банди «в» қисми 3 ва банди «а» қисми 4), 251, 253, 255 (ба истиснои бандҳои «а» ва «б» қисми 2), 256 (ба **истиснои**

ҳолатҳое, ки боиси марг ё расонидани зарари вазнин ба саломатии инсон гардида бошад), 257 (ба истисноӣ банди «г» қисми 2 ва банди «б» қисми 3), 258, 259, 259¹, 260, 263, 264, 265, 266, 268, 270, 271, 273 (ба истисноӣ бандҳои «а» ва «б» қисми 3), 274, 276, 277, 278, 285, 286, 287, 289 қисми 1, 291, 292, 293, 295, 340¹ ва 388 қисмҳои 1 ва 2 Кодекси мазкур пешбинишуда, агар гунаҳгор то баровардани ҳукми суд зарари моддиро пурра талофӣ намояд, нисбати ӯ ҷазои ҷарима ва ё дигар ҷазои бо маҳрум сохтан аз озодӣ алоқаманд набудаи дар санксияҳои моддаҳои номбаршуда пешбинигардида таъин карда мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10. №617)

7) Дар ҳолати аз тарафи шахс содир намудани ҷиноятҳои дар моддаҳои 314 (ба истисноӣ ҳолатҳое, ки боиси марг ё расонидани зарари вазнин ба саломатии инсон гардида бошанд), 315, 316 (ба истисноӣ бандҳои «а» ва «б» қисми 3 ва ҳолатҳое, ки боиси марг ё расонидани зарари вазнин ба саломатии инсон гардида бошанд), 318, 322 (ба истисноӣ ҳолатҳое, ки боиси марг ё расонидани зарари вазнин ба саломатии инсон гардида бошанд), 323, **340 қисмҳои 1 ва 2** ва 391 қисми 1 ҳамин Кодекс пешбинигардида, агар онҳо дар алоқамандӣ бо ҷиноятҳои пешбиниамудаи қисми 6 моддаи мазкур содир шуда бошанд, ҷазо ба тартиби муайяннамудаи қисми 6 ҳамин мода таъин карда мешавад. (ҚҶТ аз 25.03.11. №694)

8) Дар мавриди пас аз баровардани ҳукми суд пурра талофӣ намудани зарари моддӣ аз тарафи маҳкумшуда барои содир намудани ҷиноятҳои пешбиниамудаи қисмҳои 6 ва (ё) 7 моддаи мазкур ҷазои таъингардидаи маҳрум сохтан аз озодӣ аз ҷониби суде, ки ҳукм бароварда аст ё суди маҳаллиҷроӣ ҷазо ё суди болоӣ ба ҷазои ҷарима иваз карда мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10. №617)

9) Дар ҳолати ашаддӣ саркашӣ намудан ва ё имконнопазирии пардохти ҷарима, к ибо тартиби пешбиниамудаи қисмҳои 6, 7 ва (ё) 8 моддаи мазкур ба сифати ҷазои асосӣ таъин ё иваз карда шудааст, суд ҷазои ҷаримаро (ё қисми напардохтаи онро) ба ҷазои маҳрум сохтан аз озодӣ иваз менамояд. Ҳангоми иваз намудани ҷазои ҷарима ба ҷазои маҳрум сохтан аз озодӣ ё ҷазои маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҷазои ҷарима, мӯҳлат ва андозаи ин намуди ҷазоҳо набояд аз ҳадди поёнӣ ва болоии муқаррарнамудаи моддаҳои дахлдори қисми махсуси ҳамин Кодекс бо назардошти қисми адокардаи ҷазо кам ва ё зиёд бошанд. (ҚҶТ аз 21.07.10. №617)

10) Дар ҳолати иваз намудани ҷазои маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҷазои ҷарима ва ё ҷазои ҷарима ба ҷазои маҳрум сохтан аз озодӣ як шабонарӯзи маҳрум сохтан аз озодӣ ба 50 фоизи як нишондиҳанда барои ҳисобҳо баробар аст. (ҚҶТ аз 21.07.10. №617)

Моддаи 50. Маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян

1) Маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян аз манъ кардани ишғоли мансаб дар хидмати давлатӣ ва мақомоти ҳокимияти маҳаллӣ ё машғул шудан бо фаъолияти муайяни касбӣ ё фаъолияти дигар иборат аст.

2) Маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян барои қасдан содир намудани ҷиноят аз як то даҳ сол ва барои ҷинояти аз беэҳтиётӣ содиршуда аз як то панҷ сол ба сифати ҷазои асосӣ ва ба мӯҳлати аз як то панҷ сол ба сифати ҷазои иловагӣ **барои қасдан ё аз беэҳтиётӣ содир намудани ҷиноят муқаррар карда мешавад.**

3) Маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян дар ҳолате ба сифати ҷазои иловагӣ низ бо ишора ба ҳамин модда таъин карда шуда метавонад, ки ин намуди ҷазо дар Моддаи дахлдори Қисми махсуси ҳамин Кодекс пешбинӣ нагардида бошад ҳам ва агар суд, бо дарназардошти хусусият ва дараҷаи ҷинояти содиршуда ва дар хусуси шахсияти гунаҳгор, имконнопазирии нигоҳ доштани ҳуқуқи ўро барои ишғол намудани мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян эътироф намояд.

4) Ҳангоми ба сифати ҷазои иловагӣ ба ҳабс, нигоҳ доштан дар қисми ҳарбии интизомӣ, маҳдуд кардани озодӣ ё аз озодӣ маҳрум сохтан таъин гардидани ин ҷазо, он дар тамоми вақти адои ҷазои асосӣ ва зиёда аз он пас аз адои ҷазои асосӣ дар мӯҳлати муқаррарнамудаи ҳукм низ татбиқ мегардад. Дар ҳолатҳои дигар мӯҳлати он аз лаҳзаи эътибори қонунӣ пайдо кардани ҳукм ҳисоб карда мешавад.

Моддаи 51. Маҳрум кардан аз рутбаҳои ҳарбӣ, дипломатӣ, рутбаҳо, унвонҳои махсус, мукофотҳои давлатӣ ва унвонҳои ифтихории Тоҷикистон

Шахсе, ки рутбаи ҷарбӣ, дипломатӣ, рутбаҳо, унвонҳои махсус, мукофотҳои давлатӣ ва унвонҳои ифтихории Тоҷикистонро дорад, дар ҳолати барои ҷиноятҳои вазнин ё махсусан вазнин маҳкум шуданаш суд метавонад бо назардошти шахсият ва кирдори содиркардааш ўро аз чунин рутбаҳои ҷарбӣ, дипломатӣ, рутбаҳо, унвонҳои махсус мукофотҳои давлатӣ ва унвонҳои ифтихории Тоҷикистон маҳрум намояд.

Моддаи 52. Корҳои ислоҳӣ

1) Корҳои ислоҳӣ дар ҷои қори маҳкумшуда ё дар ҷойҳои дигаре, ки мақоми иҷрокунандаи ҳукм муайян менамояд, вале дар ноҳияи истиқомати маҳкумшуда ба мўҳлати аз ду моҳ то ду сол таъин гардида, аз даҳ то сӣ фоизи музди меҳнат ба ғоидаи давлат нигоҳ дошта мешавад. (қҷт аз 17.05.04 №35)

2) Дар мавриди аз тарафи шахси маҳкумшуда ҳангоми адо намудани ҷазои корҳои ислоҳӣ ба вучуд омадани ҳолатҳои дар қисми ҷоруми ҳамин модда пешбинишуда, суд бо пешниҳоди мақома, ки ба зиммаи он иҷрои ҳукм воғузур шудааст, шахсро аз адои минбаъдаи ҷазо озод менамояд ё ин, ки қисми адо накардаи ҷазоро ба ҷазои сабуктар иваз менамояд.

3) Дар сурати аз адои мўҳлати ҷазо ашадӣ саркашӣ намудани шахси ба корҳои ислоҳӣ маҳкумшуда, суд метавонад ба ҳисоби як рўзи маҳдуд кардани озодӣ ба ҷои як рўзи корҳои ислоҳӣ, як рўзи маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҷои се рўзи корҳои ислоҳӣ ҷазои нотамодро бо маҳдуд кардани озодӣ, ҳаёс ё маҳрум сохтан аз озодӣ иваз намояд.

4) Таъини корҳои ислоҳӣ барои **ШАХСОНИ** зерин манъ аст:

- а) хизматчиёни ҷарбӣ;
- б) шахсони ба синни шонздаҳсолагӣ нарасида;
- в) шахсоне, ки ба синну соли нафақа расидааст;
- г) занони ҳомиладор;
- д) шахсоне, ки бо сабаби нигоҳубини кўдак дар руҳсатӣ мебошанд;
- е) маъҷубони гурўҳҳои I ва II.

Моддаи 53. Маҳдуд кардан дар хизмати ҷарбӣ

1) Маҳдуд кардан дар хизмати ҷарбӣ дар ҳолатҳое, ки дар моддаҳои Қисми махсуси ҳамин Кодекс барои содир намудани ҷиноятҳо ба муқобили хизмати ҷарбӣ пешбинӣ гардидаанд, инчунин бар ивази корҳои ислоҳӣ меҳнати барои ҷиноятҳои дигар пешбинигардида нисбати хизматчиёни ҷарбии маҳкумшудаи ҳайати афсарон, инчунин хизматчиёни ҷарбии бо тартиби ихтиёрӣ хизматкунанда ба мўҳлати аз ду моҳ то ду сол татбиқ мешавад.

2) Аз таъминоти пулии шахси ба маҳдуд кардан дар хизмати ҷарбӣ маҳкумшуда ба ғоидаи давлат ба андозаи муқаррарнамудаи ҳукми суд аз даҳ то сӣ фоизи маблағи таъминоти пулӣ ситонида мешавад.

3) Дар давраи адои ҷазо дар намуди маҳдуд кардан дар хизмати ҷарбӣ маҳкумшударо ба мансаби баланд таъин кардан ё ба ў додани рутбаи ҷарбии болотар манъ аст, мўҳлати ҷазо бошад ба собиқаи хизмати ў барои додани рутбаи навбатии ҷарбӣ ҳисоб карда намешавад.

Моддаи 54. Маҳдуд кардани озодӣ

1) Маҳдуд кардани озодӣ, яъне нигоҳ доштани маҳкумшуда дар муассисаҳои махсус бидуни ҷудо кардан аз ҷамъият дар шароити татбиқи назорат аз болои он ба мўҳлати аз як то панҷ сол мебошад.

2) Дар ҳолати иваз кардани **корҳои ислоҳӣ** бо маҳдуд кардани озодӣ, он метавонад ба мўҳлати камтар аз як сол таъин гардад.

3) Дар ҳолати аз адои ҷазо ашадӣ саркашӣ намудани шахси ба маҳдуд кардани озодӣ маҳкумшуда, он ба мўҳлате, ки дар ҳукми суд барои маҳдуд кардани озодӣ таъин шудааст, бо маҳрум сохтан аз озодӣ иваз карда мешавад. Дар айни замон вақти адои маҳдуд кардани озодӣ ба мўҳлати маҳрум сохтан аз озодӣ дохил мегардад аз ҳисоби як рўзи маҳрум сохтан аз озодӣ баробари як рўзи маҳдуд кардани озодӣ.

4) Таъини маҳдуд кардани озодӣ барои **ШАХСОНИ** зерин манъ аст:

- а) хизматчиёни ҷарбӣ;

- б) ШАХСОНЕ, ки ба синну соли нафақа расидаанд;
- в) занони ҳомиладор;
- г) ШАХСОНЕ, ки бо сабаби нигоҳубини кӯдак дар рухсатӣ мебошанд;
- д) маъҷубони гурӯҳҳои I ва II.

Моддаи 55. хориҷ карда шудааст. (қҷт аз 17.05.04 №35)

Моддаи 56. Нигоҳ доштан дар қисми ҳарбии интизомӣ

1) Нигоҳ доштан дар қисми ҳарбии интизомӣ ба хизматчиёни ҳарбие таъин карда мешавад, ки хизмати ҳарбиро аз рӯи даъвати хизмати мӯҳлатнок адо мекунанд, инчунин ба хизматчиёни ҳарбие, ки хизмати ҳарбиро **бо тартиби ихтиёрӣ** дар вазифаи аскарӣ қаторӣ ва ҳайати сержантҳо адо мекунанд, агар онҳо дар лаҳзаи ҳукмиро баровардани суд мӯҳлати бо қонун муқарраргардидаи хизматро тибқи даъват адо накарда бошанд. Ин ҷазо ба мӯҳлати аз се моҳ то ду сол дар ҳолатҳои муқаррар карда мешавад, ки моддаҳои дахлдори Қисми махсуси ҳамин Кодекс барои содир намудани ҷиноят ба муқобили хизмати ҳарбӣ пешбинӣ намудаанд, инчунин дар ҳолатҳои, ки хусусияти ҷиноят ва шахсияти гунаҳгор дар бораи имконияти иваз намудани маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати на бештар аз ду сол бо нигоҳ доштани **маҳкумшуда** дар қисми ҳарбии интизомӣ дар ҳамин мӯҳлат далолат диҳанд.

2) Иваз кардани маҳрум сохтан аз озодиро бо нигоҳ доштан дар қисми ҳарбии интизомӣ ба шахсе, ки қаблан ҷазоро дар **намуди** маҳрум сохтан аз озодӣ адо намудааст, манъ аст.

3) Ба хизматчиёни ҳарбии маҳкумшудае, ки бо сабаби вазъи саломатиашон барои хизмати ҳарбӣ ношоам доништа шудаанд ё нисбати онҳо ҳолатҳои дигаре муқаррар шудаанд, ки онҳоро аз хизмати ҳарбӣ озод мекунанд, нигоҳ доштан дар қисми ҳарбии интизомӣ татбиқ карда намешавад.

4) Ҳангоми нигоҳ доштан дар қисми ҳарбии интизомӣ бар ивази маҳрум сохтан аз озодӣ мӯҳлати нигоҳ доштан дар қисми ҳарбии интизомӣ ба ҳисоби як рӯзи маҳрум сохтан аз озодӣ баробари як рӯзи нигоҳ доштан дар қисми ҳарбии интизомӣ муайян карда мешавад.

Моддаи 57. Мусодираи молу мулк

1) Мусодираи молу мулк яъне ба моликияти давлат маҷбуран ва ба таври ройгон гирифтани, **молу мулке** ки моликияти маҳкумшуда мебошад.

2) Мусодираи **МОЛУ МУЛК** барои ҷиноятҳои вазнин ва ё махсусан вазнини бо мақсади ғарзнок содиршуда муқаррар гардида, суд танҳо дар ҳолатҳои пешбиниамудаи моддаҳои дахлдори Қисми махсуси ҳамин Кодекс таъин карда метавонад.

3) Молу мулке, ки барои маҳкумшуда ё шахсони дар таъминоташ буда заруранд, мувофиқи рӯйхати дар Кодекси иҷроӣ ҷазои ҷиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинигардида, мусодира намешавад.

Моддаи 58. Маҳрум сохтан аз озодӣ

1) Маҳрум сохтан аз озодӣ аз ҷудо кардани шахси маҳкумшуда аз ҷамъият бо роҳи дар колонияҳои ислоҳи сукунат, дар колонияҳои ислоҳи низомашон умумӣ, пурзур саҳт, махсус ё дар маҳбас ҷо кардани ӯ иборат аст. Шахсони ба маҳрум сохтан аз озодӣ маҳкумшудае, ки дар лаҳзаи баровардани ҳукм ба синни ҳаҷдаҳсолагии нарасидаанд, дар колонияҳои тарбиявии дорои низомии умумӣ ё пурзур бо тартиби муқаррарнамудаи фасли панҷуми Қисми умумии ҳамин Кодекс ҷо карда мешаванд.

2) Маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз шаш моҳ то **бисту панҷ** сол муқаррар мешавад. Ҳангоми то баровардани ҳукми суд **пурра талофӣ** намудани зарари моддӣ аз ҷониби гунаҳгор барои содир намудани ҷиноятҳои дар қисмҳои 6 ва (ё) 7 моддаи 49 ҳамин Кодекс пешбинигардида нисбати ӯ ҷазои маҳрум сохтан аз озодӣ таъин карда намешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10. №617)

3) Дар сурати иваз кардани ҷазоҳои ҷарима, қорҳои ислоҳӣ ё маҳдуд кардани озодӣ ба ҷазои маҳрум сохтан аз озодӣ он метавонад мутобиқан бо назардошти андоза ва мӯҳлати адо нагардидаи ин намуди ҷазоҳо ба мӯҳлати камтар аз шаш моҳ таъин гардад. (ҚҶТ аз 21.07.10. №617)

4) Дар сурати қисман ё пурра чамъ кардани мӯҳлатҳои маҳрум сохтан аз озодӣ ҳангоми таъин намудани ҷазо аз рӯи маҷмӯи ҷиноят ҳукмҳо, мӯҳлати ҳадди аксари маҳрум сохтан аз озодӣ набояд аз **сӣ сол** зиёд бошад.

5) Ҷазои маҳрум сохтан аз озодӣ дар ҷойҳои зерин таъин мешавад:

а) барои **ШАХСОНЕ**, ки аз беэҳтиётӣ ҷиноят содир намуда ва ба мӯҳлати на зиёдтар аз панҷ сол бо маҳрум сохтан аз озодӣ маҳкум шудаанд - дар колонияҳои ислоҳи сукунат;

б) барои **ШАХСОНЕ**, ки бори аввал бо маҳрум сохтан аз озодӣ барои қасдан содир намудани ҷиноятҳои начандон вазнин, дараҷаи миёна, инчунин **ШАХСОНЕ**, ки барои содир намудани ҷиноят аз беэҳтиётӣ ба ҷазои маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати зиёда аз панҷ сол маҳкум шудаанд - дар колонияҳои ислоҳии дорои низоми умумӣ;

в) барои **ШАХСОНЕ**, ки бори аввал бо маҳрум сохтан аз озодӣ барои қасдан содир намудани ҷиноятҳои вазнин маҳкум шудаанд - дар колонияҳои ислоҳии дорои низоми пурзӯр;

г) барои **ШАХСОНЕ**, ки бори аввал ба ҷазои маҳрум сохтан аз озодӣ барои содир намудани ҷиноятҳои махсусан вазнин маҳкум шудаанд ва инчунин ҳангоми рецидиви ҷиноят, агар маҳкумшуда ҷазои маҳрум сохтан аз озодиро адо карда истода бошад ё қаблан **ин намуди** ҷазоро адо карда бошад - дар колонияҳои ислоҳии дорои низоми саҳт;

д) **дар ҳолати рецидиви махсусан хавфнок, инчунин барои маҳкумшудагон, ки нисбати онҳо ҷазои якумра аз озодӣ маҳрум сохтан таъин шудааст ё ҷазои қатл тибқи тартиби бахшиши ҷазо ба маҳрум сохтан аз озодӣ иваз карда шудааст - дар колонияҳои ислоҳии дорои низоми махсус;**

е) ба шахсоне, ки барои ҷиноятҳои махсусан вазнин ба мӯҳлати зиёда аз даҳ сол маҳкум шудаанд, инчунин дар ҳолатҳои рецидиви махсусан хавфнок мумкин аст дар маҳбас адо кардани қисми мӯҳлати ҷазо таъин шавад, вале на зиёдтар аз панҷ сол.

6) Ба занони ба маҳрум сохтан аз озодӣ маҳкумшуда адои ҷазо дар колонияи ислоҳи низоми зерин таъин карда мешавад:

а) дар ҳолати рецидивӣ махсусан хавфнок - дар колонияҳои ислоҳи дорои низоми саҳт;

б) барои ҷиноятҳои аз беэҳтиётӣ содир намуда - дар колонияҳои ислоҳи сукунат;

в) дигар заноне, ки ба маҳрум сохтан аз озодӣ **маҳкум шудаанд** - дар колонияҳои ислоҳи дорои низоми умумӣ.

7) Вобаста ба хусусияту дараҷаи хавфнокии ҷамъиятии ҷинояти содиршуда, шахсияти гунаҳгор ва ҳолатҳои дигар суд метавонад бо зикри далелҳои қабули қарор низоми сабуқтари адои ҷазои маҳрум сохтан аз озодиро таъин намояд.

8) Намуди бо ҳукм таъиншудаи муассисаи ислоҳиро суд мутобиқи Кодекси иҷроии ҷазои ҷиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистон таъбир медиҳад.

Моддаи 58¹. Якумра аз озодӣ маҳрум сохтан

1) Якумра аз озодӣ маҳрум сохтан танҳо ҳамчун алтернативаи ҷазои қатл барои содир намудани ҷиноятҳои махсусан вазнин, ки ҳамин Кодекс пешбинӣ намудааст, таъин карда мешавад.

2) Якумра аз озодӣ маҳрум сохтан ба занон, инчунин шахсони то синни ҳаҷдаҳсолагии ҷиноят содирнамуда ва мардон, ки дар лаҳзаи баровардани ҳукм аз тарафи суд ба шастусолагии расидаанд, таъин карда намешавад.

Моддаи 59. Ҷазои қатл

1) Ҷазои қатл дар шакли паррондан ҳамчун ҷараи истисноӣ танҳо барои ҷиноятҳои зерин муқаррар карда мешавад: одамқушӣ (қисми дуюми моддаи 104), таҷовуз ба номус (қисми сеюми моддаи 138), терроризм (қисми сеюми моддаи 179),

2) Қатл ба зани ҳомиладор ё шахси то синни ҳаҷдаҳсолагии ҷиноят содирнамуда таъин карда намешавад.

3) Ҷазои қатл ба тариқи бахшиши ҷазо мумкин аст ба якумра аз озодӣ маҳрум сохтан ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати бисту панҷ сол иваз карда шавад.

Б О Б И 10
ТАЪИНИ ҶАЗО

Моддаи 60. Асосҳои умумии таъини ҷазо

1) Ба шахсе, ки дар содир намудани ҷиноят гунаҳгор доништа шудааст, дар доираи муқаррарнамудаи Қисми махсус ва бо дарназардошти муқаррароти Қисми умумии ҳамин Кодекс ҷазои сазовор таъин карда мешавад.

2) Намуди ҷазои нисбатан саҳттар аз ҷумлаи ҷазоҳои, ки барои ҷинояти содиршуда пешбинӣ гардидааст, танҳо дар ҳолате таъин карда мешавад, ки намуди ҷазои нисбатан сабуктар ноил шудан ба мақсади ҷазоро таъмин карда натавонад.

3) Ҳангоми таъини ҷазо суд принципи фардикунондани ҷазоро ба асос гирифта, хусусияту дараҷаи хавфнокӣи ҷамъиятии ҷинояти содиршуда, яъне арзиши объектҳои бо қонун муҳофизатшаванда, сабабҳои содир намудани ҷиноят, тарзи амал, шахсияти гунаҳгор, хусусият ва андозаи зарари расонидашуда, ҳолатҳои, ки ҷазоро сабук ва вазнин мекунад, фикру ақидаи ҷабрдида аз рӯи парвандаҳои айбдоркунии хусусӣ ба назар мегирад.

Моддаи 61. Ҳолатҳои, ки ҷазоро сабук мекунад

1) Ҳолатҳои сабуқкунандаи ҷазо инҳо мебошанд:

а) бори аввал содир намудани ҷиноят;

б) ноболиғ будани гунаҳгор;

в) ҳомиладор будан;

г) кӯдакони хурдсол доштани гунаҳгор;

д) бо сабаби вазнинии шароити зиндагӣ ва ё аз рӯи дилсӯзӣ содир намудани ҷиноят;

е) содир намудани ҷиноят дар ҳолати ҳаяҷони саҳти рӯҳие, ки сабаби он зӯрварӣ, таҳқири саҳт ё амалҳои дигари ғайриқонунии ҷабрдида мебошад;

ж) содир намудани ҷиноят дар ҳолати аз ҳадди муҳофизати зарурӣ гузаштан, дастгир кардани шахси ҷиноят содирнамуда, зарурати ниҳой, таваккали асоснок, иҷрои фармон ё амр;

з) таҳти таъсири маҷбуркунии ҷисмони ё рӯҳи вобастагии моддӣ, хизматӣ ва ё вобастагии дигар содир намудани ҷиноят;

и) ихтиёран омада ба ғуноҳи худ иқро шудан, сидқан пушаймон шудан, фаъолона мусоидат кардан дар ошкор намудани ҷиноят, фош кардани дигар иштирокчиёни ҷиноят ва дар кофтукови МОЛУ МУЛКИ дар натиҷаи ҷиноят бадастомада;

к) бевосита пас аз содир намудани ҷиноят расонидани ёри тиббӣ ё кӯмаки дигар ба ҷабрдида, ихтиёран талофӣ кардан ё рафъ сохтани зарари моддӣ ва маънавии дар натиҷаи ҷиноят расонидашуда, анҷом додани амалҳои дигаре, ки ба ислоҳи зарари ба ҷабрдида расонидашуда равона гардидаанд.

2) Агар ҳолати дар қисми якуми ҳамин модда зикргардида дар моддаи дахлдори Қисми махсуси ҳамин Кодекс ба сифати аломати ҷиноят пешбинӣ шуда бошад, онро такроран ҳамчун ҳолати сабуқкунандаи ҷазо ба назар гирифта мумкин нест.

3) Ҳангоми таъини ҷазо ҳолатҳои дигари дар қисми якуми ҳамин модда зикрнагардида мумкин аст ҳамчун ҳолатҳои сабуқкунанда ба назар гирифта шаванд.

Моддаи 62. Ҳолатҳои, ки ҷазоро вазнин мекунад

1) Ҳолатҳои вазнинкунандаи ҷазо инҳо мебошанд:

а) такроран содир намудани ҷиноят, рецидив, ҳамчун касб содир намудани ҷиноят;

б) оқибати вазнин доштани ҷиноят;

в) дар ҳайати гурӯҳи шахсон, гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ, гурӯҳи муташаккил ё иттиҳоди ҷиноятӣ (ташкilotи ҷиноятӣ) содир намудани ҷиноят;

г) нақши махсусан фаъол дар содир намудани ҷиноят;

д) ба содир намудани ҷиноят дидаю доништа ҷалб кардани ШАХСОНЕ, ки гирифтори бемории рӯҳӣ мебошанд, дар ҳолати мастӣ қарор доранд, инчунин ШАХСОНИ хурдсол ё ноболиғ;

е) содир намудани ҷиноят бо сабаби адовати маҳалгарой, миллӣ, **нажодӣ** ё динӣ, таассуби динӣ, қассосгирӣ барои амалҳои қонунии ШАХСОНИ дигар, инчунин **бо мақсади рӯйпӯш намудани ҷинояти дигар ё сабук кардани содиршавии он;**

ж) дидаю доништа аз тарафи гунаҳгор содир намудани ҷиноят нисбати зани ҳомиладор, инчунин нисбати кӯдаки хурдсол, ноболиғ, шахси дигари бепаноҳ ё нотавон ё шахсе, ки дар тобеияти гунаҳгор мебошад;

з) **содир намудани ҷиноят нисбати шахс ё хешовандони наздики ӯ вобаста ба иҷрои фаъолияти хизматӣ ё ҷамъиятиаш;**

и) ҷиноят содир намудани шахс, ки бо рафтори худ савганд ё қасами касбии ёдкардаашро вайрон намудааст;

к) содир намудани ҷиноят бо бераҳмии махсус **садизм**, шиканча ё азобу уқубат додани ҷабрдида;

л) содир намудани ҷиноят нисбати ШАХСОН бо истифодаи яроқи оташфишон, лавозимоти ҷангӣ, техникаи ҳарбӣ, моддаҳои тарканда, воситаҳои таркиш ё воситаҳои ба он монанд, воситаҳои техникаи махсус тайёркардашуда, моддаҳои заҳрнок ва радиоактивӣ, дорувор ва дигар воситаҳои химиявии дорусозӣ ё бо усули барои ҷомеа хавфнок;

м) содир намудани ҷиноят бо истифода аз шароити вазъияти фавқуллода, офати табиӣ ё фалокатҳои дигари ҷамъиятӣ, инчунин ҳангоми бетартибҳои оммавӣ;

н) содир намудани ҷиноят дар ҳолати мастии майзадагӣ, мадҳушӣ аз маводи нашъаовар ё таҳти таъсири моддаҳои психотропӣ ва дигар моддаҳои мадҳушкунанда;

о) қасдан содир намудани ҷиноят нисбати **падару модар;**

п) содир намудани ҷиноят бо мақсади ғаразнок ё дигар нияти нопоку паст.

2) Суд метавонад вобаста ба хусусияти ҷиноят ҳолатҳои дар бандҳои «а», «н» ва «о» зикргардидаро ҳамчун ҳолатҳои вазнинкунанда эътироф накунад.

3) Агар ҳолати дар қисми якуми ҳамин модда зикргардида дар моддаи дахлдори Қисми махсуси ҳамин Кодекс ба сифати **аломати** ҷиноят пешбинӣ шуда бошад, онро суд такроран ҳамчун ҳолати вазнинкунандаи ҷазо ба назар гирифта наметавонад.

4) Ҳангоми таъини ҷазо суд ҳолатҳои дар ҳамин модда зикрнагардидаро ҳолатҳои вазнинкунанда эътироф карда наметавонад.

Моддаи 63. Таъини ҷазои сабуктар нисбат ба ҷазое, ки барои ин ҷиноят пешбинӣ шудааст

1) Дар ҳолати мавҷуд будани ҳолатҳои мустасноӣ вобаста бо мақсаду ниятҳо, нақши гунаҳгор, рафтори ӯ ҳангоми содир намудани ҷиноят ё пас аз он ё ҳолатҳои дигаре, ки дараҷаи хавфнокии ҷамъиятии ҷиноятро хеле кам мекунад ва ҳамчунин дар ҳолати мусоидати фаъолонаи иштирокчии ҷинояти гурӯҳӣ барои ошкор намудани ҷинояти содирнамудаи гурӯҳ, мумкин аст ҷазо аз ҳадди поёнии дар моддаи дахлдори Қисми махсуси ҳамин Кодекс пешбинигардида камтар таъин карда шавад ё суд метавонад нисбат ба ҷазои дар ин модда пешбинигардида ҷазои сабуктар таъин намояд ё ҷазои иловагиро, ки ба сифати ҷазои ҳатмӣ пешбинӣ шудааст, **таъин** накунад.

2) Ҳолатҳои алоҳидаи сабуккунанда ва ҳам маҷмӯи чунин ҳолатҳо метавонанд ҳамчун ҳолатҳои мустасно эътироф карда шаванд.

Моддаи 64. Таъини ҷазо барои ҷинояти нотамом

1) Ҳангоми таъин намудани ҷазо барои ҷинояти нотамом ҳолатҳои ба назар гирифта мешаванд, ки бо сабаби онҳо ҷиноят то ба охир расонида нашудааст.

2) Мӯҳлат ё андозаи ҷазо барои тайёри ба ҷиноят аз нисфи мӯҳлати ҳадди аксар ё андозаи болотарини намуди ҷазои сахте, ки дар моддаи дахлдори Қисми махсуси ҳамин Кодекс барои ҷинояти тамомшуда пешбинӣ гардидааст, зиёд буда наметавонад.

3) Мӯҳлат ё андозаи ҷазо барои сӯйқасди ҷиноят аз чор се ҳиссаи мӯҳлати ҳадди аксар ё андозаи болотарини намуди ҷазои сахте, ки дар моддаи дахлдори Қисми махсуси ҳамин Кодекс барои ҷинояти тамомшуда пешбинӣ гардидааст, зиёд буда наметавонад.

4) Барои тайёри ба ҷиноят ва **сӯйқасди** ҷиноят ҷазои қатл ва ҷазои якумра аз озодӣ маҳрум сохтан **таъин** карда намешавад.

Моддаи 65. Таъини ҷазо барои содир намудани ҷиноят дар шарикӣ

1) Ҳангоми таъин намудани ҷазо барои ҷинояти дар шарикӣ содиршуда хусусият ва дараҷаи иштироки воқеии шахс дар содир намудани он, аҳамияти ин иштирок дар муваффақ шудан ба мақсади ҷиноят, таъсири ӯ ба хусусият ва андозаи зарари расонидашуда ё зарари имконпазир ба назар гирифта мешавад.

2) Ҳолатҳои сабуқкунанда ё вазнинкунандаи марбут ба шахсияти яке аз шарикон ҳангоми таъин намудани ҷазо танҳо нисбат ба ин шарик ба назар гирифта мешавад.

Моддаи 66. Таъини ҷазо дар ҳолати рецидиви ҷиноятҳо

1) Ҳангоми таъин намудани ҷазо дар ҳолати рецидив, рецидиви хавфнок ё рецидиви махсусан хавфноки ҷиноятҳо шумора, хусусият ва дараҷаи хавфнокии ҷамъиятии ҷиноятҳои қаблан содиршуда, ҳолатҳои, ки дар асоси онҳо таъсири ислоҳқунии ҷазои қаблӣ нокифоя буд, инчунин хусусият ва дараҷаи хавфнокии ҷамъиятии ҷиноятҳои нав содиргардида ба назар гирифта мешавад.

2) Мӯҳлати ҷазо дар ҳолати рецидиви ҷиноятҳо **на камтар** аз нисфи мӯҳлати ҳадди аксари намуди ҷазои сахте, ки барои ҷинояти содиршуда пешбинӣ шудааст, дар ҳолати рецидиви хавфноки ҷиноятҳо - на камтар аз се ду ҳисса ва дар ҳолати рецидиви махсусан хавфноки ҷиноятҳо - на камтар аз чор се ҳиссаи мӯҳлати ҳадди аксари намуди ҷазои сахте, ки барои ҷинояти содиршуда пешбинӣ гардидааст, буда наметавонад.

3) Агар дар моддаи (қисми моддаи) Қисми махсуси ҳамин Кодекс ҳолати рецидив, рецидиви хавфнок ё рецидиви махсусан хавфнок ҳамчун аломати таснифкунанда ишора гардида бошад, дар ин маврид ҷазо барои ҷинояти содир намуда бидуни дарназардошти қоидаҳои пешбини намудаи қисми дуюми ҳамин модда таъин карда мешавад.

4) Муқаррароти моддаи мазкур барои содир намудани ҷиноятҳои, ки дар қисмҳои 6 ва (ё) 7 моддаи 49 ҳамин Кодекс пешбинӣ шудаанд, татбиқ карда намешаванд. (ҚҶТ аз 21.07.10. №617)

Моддаи 67. Таъини ҷазо барои маҷмӯи ҷиноятҳо

1) Дар сурати содир намудани маҷмӯи ҷиноятҳо суд барои ҳар ҷиноят алоҳида ҷазо (асосӣ ва иловагӣ) таъин намуда, бо роҳи ҷазои сабуктарро дар бар гирифтани ҷазои вазнинтар ва ё бо роҳи пурра ё қисман зам кардани ҷазоҳои таъиншуда ҷазои ниҳоиро муайян менамояд.

2) Агар маҷмӯи ҷиноятҳоро ҷиноятҳои начандон вазнин ва дараҷаи миёна дар бар гирифта бошад, ҷазои ниҳой бо роҳи ҷазои сабуктарро дар бар гирифтани ҷазои вазнинтар ва ё бо роҳи пурра ё қисман зам кардани ҷазоҳои таъин карда мешавад. Дар ин ҳолатҳо ҷазои ниҳой ҳангоми зам кардан набояд аз мӯҳлат ё андозаи ҷазои болоие, ки барои содир намудани ҷинояти нисбатан вазнинтар, аз ҷумлаи ҷиноятҳои содиршуда пешбинӣ гардидааст, сахттар бошад.

3) Агар яке аз ҷиноятҳои дар маҷмӯъ содиршуда ҷинояти вазнин ё махсусан вазнин бошад, он гоҳ ҷазои ниҳой бо роҳи қисман ё пурра зам кардани ҷазоҳои таъиншуда таъин карда мешавад. Дар ин ҳолат ҷазои ниҳой дар намуди маҳрум сохтан аз озодӣ набояд аз сӣ сол зиёдтар бошад. **Ҷазои ниҳоии ҷарима аз рӯи маҷмӯи ҷиноятҳои дар қисмҳои 6 ва (ё) 7 моддаи 49 Кодекси мазкур пешбинишуда набояд аз панҷ ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо зиёд бошад. Агар яке аз ҷиноятҳои дар маҷмӯъ содиршуда ҷинояти дигар бошад, ҷазои ниҳой аз рӯи қоидаҳои умумӣ муайян карда мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10. №617)**

4) Агар барои яке аз ҷиноятҳои дар маҷмӯъ содиршуда ҷазои қатл ё якумра аз озодӣ маҳрум сохтан таъин карда шавад, он гоҳ ҷазои ниҳой ба роҳи ҷазои сабуктарро дар бар гирифтани ҷазои қатл ё якумра аз озодӣ маҳрум сохтан таъин карда мешавад.

5) Ба ҷазои асосии барои маҷмӯи ҷиноятҳо таъиншуда метавонанд ҷазоҳои иловагӣ ҳамроҳ карда шаванд, ки барои ҷиноятҳои маҷмӯи ҷиноятҳоро ташкилкунанда таъин шудаанд. Агар барои якчанд ҷиноятҳо як намуди ҷазои иловагӣ таъин гардида бошад, он гоҳ мӯҳлат ва андозаи ҷазои ниҳой мувофиқи қоидаҳои муқаррарнамудаи қисмҳои дуюм ва сеюми ҳамин модда, вале на зиёда аз мӯҳлат ё андозаи ҳадди аксаре, ки дар Қисми умумии ҳамин Кодекс барои ҳар як намуди ҷазо пешбинӣ шудааст, муайян карда мешавад. Ҷазоҳои иловагии гуногуннамуд бояд мустақилона иҷро карда шаванд.

4) Агар барои яке аз ҷиноятҳои дар маҷмӯъ содиршуда ҷазои қатл таъин карда шавад, он гоҳ ҷазои ниҳой ба роҳи ҷазои сабуктарро дар бар гирифтани ҷазои қтл таъин карда мешавад.

6) Агар пас аз баровардани ҳукм аз рӯи парванда муқаррар гардад, ки маҳкумшуда дар содир намудани ҷинояти дигари то баровардани ҳукм аз рӯи парвандаи аввал низ гунаҳгор мебошад, ҷазо бо қоидаҳои дар ҳамин модда зикргардида таъин карда мешавад. Дар ин ҳолат ҷазои аз рӯи ҳукми аввали суд адогардида ба мӯҳлати ниҳоии ҷазо ҳисоб карда мешавад.

Моддаи 68. Таъини ҷазо аз рӯи маҷмӯи ҳукмҳо

1) Агар маҳкумшуда пас аз баровардани ҳукм, вале то адои пурраи ҷазо ҷинояти нав содир карда бошад, суд ҷазоеро, ки аз рӯи ҳукми пештара то охир адо нашудааст пурра ё қисман ба ҷазои дар асоси ҳукми нав таъиншуда зам мекунад.

2) Ҷазои ниҳой аз рӯи маҷмӯи ҳукмҳо, дар ҳолате, ки агар он бо маҳрум сохтан аз озодӣ вобаста набошад, аз мӯҳлат ва андозаи баландтарине, ки дар Қисми умумии ҳамин Кодекс барои ин намудҳои ҷазо муқаррар гардидааст, зиёд буда наметавонад. **Ҷазои ниҳоии ҷарима аз рӯи маҷмӯи ҳукмҳо барои ҷиноятҳои дар қисмҳои 6 ва (ё) 7 моддаи 49 Кодекси мазкур пешбинишуда набояд аз панҷ ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо зиёд бошад. Агар яке аз ҷиноятҳои ба маҷмӯи ҳукмҳо дохил буда ҷинояти дигар бошад, ҷазои ниҳой аз рӯи қоидаҳои умумӣ муайян карда мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10. №617)**

3) Ҷазои ниҳой аз рӯи маҷмӯи ҳукмҳо дар шакли маҳрум сохтан аз озодӣ метавонад аз мӯҳлати баландтарини ҷазое, ки дар ҳамин Кодекс барои ҷиноят аз рӯи ҳукми охир пешбинӣ шудааст, баландтар бошад, вале на зиёда аз сӣ солро ташкил кунад.

4) Дар мавриди таъини ҷазо аз рӯи маҷмӯи ҳукмҳо, агар бо яке аз ҳукмҳо ҷазои қатл ё якумра аз озодӣ маҳрум сохтан таъин шуда бошад, ҷазои ниҳой бо роҳи ҷазои сабуктарро дар бар гирифтани ҷазои қатл ё якумра аз озодӣ маҳрум сохтан таъин карда мешавад.

5) Ҷазои ниҳой аз рӯи маҷмӯи ҳукмҳо бояд ҳам аз ҷазои ӣ ё ӯӣ ҷиночбӣ нав таъин шуда ва ҳам аз қисми то охир адо нашудаи ҷазо аз рӯи ҳукми пештараи суд зиёдтар бошад.

6) Ба ҷазои асосӣ ҳамроҳ кардани ҷазоҳои иловагии аз рӯи ҳукми пештара иҷронашуда мутобиқи қоидаҳои пешбининамудаи **қисми панҷуми моддаи 67** ҳамин Кодекс сурат мегирад.

Моддаи 69. Тартиби муайяни кардани мӯҳлати ҷазо ҳангоми зам кардани он

1) Дар ҳолати қисман ё пурра зам кардани ҷазоҳо аз рӯи маҷмӯи **ҷиноятҳо** ё маҷмӯи ҳукмҳо як рӯзи маҳрум сохтан аз озодӣ баробар аст ба:

- а) як рӯзи нигоҳ доштан дар қисми ҷарбии интизомӣ;
- б) ду рӯзи маҳдуд кардани озодӣ;
- в) се рӯзи корҳои ислоҳӣ ё маҳдуд кардан дар хизмати ҷарбӣ;
- г) ҳашт соати корҳои ҳатмӣ.

д) **50 Ҷазои як нишондиҳанда барои ҳисобҳо нисбати андозаи ҷаримае, ки доир ба ҷиноятҳои дар қисмҳои 6 ва (ё) 7 моддаи 49 Кодекси мазкур пешбинишуда таъин гардидаанд. (ҚҶТ аз 21.07.10. №617)**

2) Ҷарима ё маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ва машғул шудан бо фаъолияти муайян, маҳрум сохтан аз рутбаи махсус, рутбаи ҷарбӣ, рутбаи дараҷавӣ ва мукофотҳои давлатӣ, инчунин мусодираи **МОЛУ МУЛК** ҳангоми бо маҳдуд кардани озодӣ, нигоҳ доштан дар қисми ҷарбии интизомӣ, маҳрум сохтан аз озодӣ зам шуданашон мустақилона иҷро мешаванд.

Моддаи 70. Ҳисоб кардани мӯҳлати ҷазо ва ба ҳисоб гирифтани ҷазо

1) Мӯҳлати маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ва машғул шудан бо фаъолияти муайян, **корҳои ислоҳӣ**, маҳдуд кардан дар хизмати ҷарбӣ, маҳдуд кардани озодӣ, ҳабс, нигоҳ доштан дар қисми ҷарбии интизомӣ, маҳрум сохтан аз озодӣ бо моҳ ва сол **инчунин корҳои ҳатмӣ - бо соатҳо** ҳисоб карда мешаванд.

2) Ҳангоми иваз ё зам кардани ҷазоҳои дар қисми якуми ҳамин модда зикргардида, инчунин ҳангоми ба ҳисоб гирифтани ҷазо, мӯҳлатро бо шабонарӯз ҳисоб кардан мумкин аст.

3) Ҳангоми таъин намудани ҷазо ба маҳкумшудаи то мурофиаи судӣ дар ҳабс нигоҳдошташуда дар **намуди** ҷарима, маҳрум сохтан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ва

машғул шудан бо фаъолияти муайян, агар онҳо ба сифати ҷазои асосӣ таъин шуда бошанд, суд бо дарназардошти мўҳлати дар ҳабс нигоҳ доштани ӯ, ҷазоро сабуктар мекунад ё аз адои он пурра озод менамояд. **Дар ин маврид ҳангоми таъин намудани ҷазои ҷарима барои ҷиноятҳои пешбининамудаи қисмҳои 6 ва (ё) 7 моддаи 49 Кодекси мазкур, тартиби муайяннамудаи қисми 10 моддаи 49 ҳамин Кодекс татбиқ карда мешавад.**(ҚҶТ аз 21.07.10. №617)

4) То эътибори қонунӣ пайдо кардани ҳукм дар ҳабс нигоҳ доштан ба мўҳлати ҷазо дар **намуди** маҳрум сохтан аз озодӣ, нигоҳ доштан дар қисми ҳарбии интизомӣ ба ҳисоби як рӯз баробари як рӯз, дар шакли маҳдуд кардани озодӣ - як рӯз баробари ду рӯз, **корҳои ислоҳӣ**, маҳдуд кардан дар хизмати ҳарбӣ - як рӯз баробари се рӯз, **қоҳҳои ҳатмӣ - як рӯз баробари ҳашт соати корҳои ҳатмӣ** ба ҳисоб гирифта мешавад.(ҚҶТ аз 21.07.10. №617)

5) То эътибори қонунӣ пайдо кардани ҳукм дар ҳабс нигоҳ доштан ё адои ҷазо дар **намуди** маҳрум сохтан аз озодӣ, ки бо ҳукми суд барои ҷинояти дар хориҷа содирнамуда таъин шудааст, дар ҳолати мутобиқи моддаи 16 ҳамин Кодекс супурда шудани шахс, як рӯз баробари як рӯз ба ҳисоб гирифта мешавад.

6) Вақте, ки дар давоми он нисбати шахси пас аз содир намудани ҷиноят мубталои бемории рӯҳӣ гардида чораҳои маҷбурии дорои хусусияти тиббӣ **татбиқ карда** шудаанд, ба мўҳлати ҷазо ба ҳисоб гирифта мешавад. .(ҚҶТ аз 21.07.10. №617)

Моддаи 71. Шартан татбиқ накардани ҷазо

1) Агар суд ҷазоро дар **намуди корҳои ислоҳӣ**, маҳдуд кардан дар хизмати ҳарбӣ, маҳдуд кардани озодӣ, нигоҳ доштан дар қисми ҳарбии интизомӣ ё маҳрум сохтан аз озодӣ таъин намуда, ба хулосае ояд, ки ислоҳ кардани маҳкумшуда бе адои ҷазо, вале дар шароити назорати рафтораш имконпазир аст, он гоҳ метавонад дар хусуси шартан татбиқ накардани ҷазо қарор қабул намояд.

2) Ҳангоми шартан татбиқ накардани ҷазо суд хусусият ва дараҷаи хавфнокии ҷамъиятии ҷинояти содиршуда, бораи шахсияти гунаҳгор ва ҳолатҳои сабуку вазнинкунандаро ба назар мегирад. Шартан татбиқ накардани ҷазо нисбати шахсе, ки барои ҷинояти махсусан вазнин ва инчунин қаблан барои ҷинояти қасдона ба ҷазои маҳрум сохтан аз озодӣ маҳкум шудааст, ба истиснои ноболиғон, маъҷубони гуруҳи якум ва дуҷум, занон, инчунин мардоне, ки ба синни нафақа расидаанд, татбиқ карда намешавад.

3) Дар ҳолати шартан татбиқ накардани ҷазо суд мўҳлати санҷиш муқаррар менамояд, ки дар давоми он маҳкумшуда бояд бо рафтори худ ислоҳ шуданаширо исбот кунад. Мўҳлати санҷиш бо давомнокии аз як то панҷ сол таъин гардида, аз лаҳзаи эътибори қонунӣ пайдо кардани ҳукм ҳисоб карда мешавад.

4) Дар ҳолати шартан татбиқ накардани ҷазо мумкин аст ҷазоҳои иловагӣ, ба истиснои мусодираи МОЛУ МУЛК, таъин карда шаванд.

5) Суд дар хусуси шартан татбиқ накардани ҷазо қарор қабул намуда, метавонад иҷрои вазифаҳои муайяни зеринро ба зиммаи маҳкумшуда гузорад: дар мўҳлати муайян зарари расонидаро барқарор намудан, иваз накардани истиқоматгоҳи доимӣ, ҷои кор ё таҳсил бидуни огоҳ кардани мақомоте, ки ба рафтори маҳкумшуда назорат мекунад, ба ҷойҳои муайян нарафтан, ба кор ё таҳсил дохил шудан, даври муолиҷаи майзадагӣ, нашъамандӣ, токсикоманӣ ё касалиҳои зуҳравӣ тамом кардан, аз ҷиҳати моддӣ дастгирӣ намудани оила.

6) Агар маҳкумшуда бо гузашти на камтар аз нисфи мўҳлати санҷиш бо рафтори худ ислоҳ шуданаширо исбот кунад, суд бо пешниҳоди мақомоти ба рафтори маҳкумшуда назораткунанда метавонад дар хусуси бекор кардани маҳкумӣ ва бардоштани доғи судӣ қарор қабул намояд.

7) Агар маҳкумшуда дар ҳолати шартан татбиқ накардани ҷазо ба вайрон кардани тартиботи ҷамъиятӣ роҳ дода барои содир намудани он ба ӯ ҷазои маъмурий таъин шуда бошад ё ашаддӣ аз ӯҳдадорихое, ки суд ба зимааш гузоштааст, саркашӣ намояд суд метавонад бо пешниҳоди мақомоти дар қисми нухуми ҳамин модда зикргардида дар бораи бекор кардани шартан маҳкумшавӣ ва барои адои ҷазои бо ҳукм таъиншуда фиристодани маҳкум қарор қабул кунад.

8) Агар маҳкумшуда дар давоми мўҳлати санҷиш ҷинояти нав содир намояд, суд шартан татбиқ накардани ҷазоро бекор намуда, мувофиқи қоидаҳои пешбининамудаи моддаи 68 ҳамин Кодекс ҷазо таъин мекунад.

9) Ба рафтори маҳкумшудае, ки дар ҳаққи ӯ шартан татбиқ накардани ҷазо таъин карда шудааст - мақоми ваколатдори давлатӣ, ба рафтори хизматчиёни ҳарбӣ бошад- фармондеҳии қисмҳои ҳарбӣ назорат мекунад. (ҚҶТ аз 21.07.10. №617)

Ф А С Л И   I V ОЗОД КАРДАН АЗ ҶАВОБГАРИИ ҶИНОЯТӢ ВА ҶАЗО

Б О Б И   11 ОЗОД КАРДАН АЗ ҶАВОБГАРИИ ҶИНОЯТӢ

Моддаи 72. Озод кардан аз ҷавобгарии ҷиноятӣ, бо сабаби пушаймонӣ аз кирдор

1) Шахсе, ки бори аввал ҷинояти начандон вазнин ва ё дараҷаи миёна содир кардааст, агар пас аз содир намудани ҷиноят ихтиёрӣ омада, ба гуноҳи худ иқроӣ шавад ё ба ошкор намудани ҷиноят фаъолона мусоидат кунад ё зарари расонидаашро талофӣ намояд ё ин ки ба тариқи дигар зиёни расонидаашро рафъ кунад, мумкин аст аз ҷавобгарии ҷиноятӣ озод карда шавад. (ҚҶТ аз 21.07.10. №617)

2) Шахсе, ки категорияи дигари ҷиноятро содир намудааст, дар ҳолати мавҷуд будани шароитҳои дар қисми якуми ҳамин модда пешбинигардида, танҳо дар ҳолатҳое, ки махсус дар моддаи Қисми махсуси ҳамин Кодекс пешбинӣ гардидаанд, аз ҷавобгарии ҷиноятӣ озод карда мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10. №617)

Моддаи 73. Озод кардан аз ҷавобгарии ҷиноятӣ бо сабаби ошғӣ шудан бо ҷабрдида

Агар шахси ҷинояти начандон вазнин ё дараҷаи миёна содирнамуда бо ҷабрдида ошғӣ шуда, зарари ба ҷабрдида расонидаашро талофӣ карда бошад, мумкин аст аз ҷавобгарии ҷиноятӣ озод карда шавад. (қҶТ аз 17.05.04 №35).

Моддаи 74. Озод кардан аз ҷавобгарии ҷиноятӣ бо сабаби тағйир ёфтани вазъият

Шахси бори аввал содиркардаи ҷинояти начандон вазнин ё дараҷаи миёна мумкин аст, аз ҷавобгарии ҷиноятӣ озод карда шавад, агар муқаррар гардад, ки бо сабаби тағйир ёфтани вазъият ин шахс ва ё кирдори содирнамудаи ӯ дигар барои ҷамъият хавфнок нест.

Моддаи 75. Озод кардан аз ҷавобгарии ҷиноятӣ бо сабаби гузаштани мӯҳлати ба ҷавобгарии ҷиноятӣ кашидан

1) Агар аз рӯзи содир шудани ҷиноят мӯҳлати зерин гузашта бошад, шахс аз ҷавобгарии ҷиноятӣ озод карда мешавад:

- а) ду сол пас аз содир намудани ҷинояти начандон вазнин;
- б) шаш сол пас аз содир намудани ҷинояти дараҷаи миёна;
- в) даҳ сол пас аз содир намудани ҷинояти вазнин;

г) понздаҳ сол пас аз содир намудани ҷинояти махсусан вазнин **ба истиснои нишондоди қисми панҷуми ҳамин модда.**

2) Мӯҳлати ба ҷавобгарии ҷиноятӣ кашидан аз рӯзи содир шудани ҷиноят то рӯзи эътибори қонунӣ пайдо намудани ҳукм ҳисоб карда мешавад.

3) Агар шахс аз тафтишот ё суд саркашӣ намояд, чараёни мӯҳлати ба ҷавобгарии ҷиноятӣ кашидан боздошта мешавад. Дар ин ҳолат мӯҳлати ба ҷавобгарии ҷиноятӣ кашидан аз рӯзи дастгир кардани шахс ё омада, ба гуноҳи худ иқроӣ шудани ӯ барқарор карда мешавад. Зимнан, агар аз вақти содир намудани ҷиноят бист сол гузашта, мӯҳлати ба ҷавобгарии ҷиноятӣ кашидан бо содир намудани ҷинояти нав қатъ нагардида бошад, ин шахсро ба ҷавобгарии ҷиноятӣ кашидан мумкин нест.

4) Агар то гузаштани мӯҳлати дар ҳамин модда зикр ёфта шахс қасдан ҷинояти нави дараҷаи миёна, вазнин ё махсусан вазнин содир намояд, мӯҳлати ба ҷавобгарии ҷиноятӣ кашидан аз рӯзи содир намудани ҷиноятҳои мазкур аз нав шурӯъ гардида, мӯҳлати ба ҷавобгарии ҷиноятӣ кашидан барои ҳар ҷиноят алоҳида ҳисоб карда мешавад. пешбинӣ шудааст, суд ҳал менамояд. Агар суд бо сабаби гузаштани мӯҳлати

5) Масъалаи истифодаи мӯҳлати ба ҷавобгарии ҷиноятӣ кашиданро нисбати шахси содирнамудаи ҷинояте, ки барои он ҷазои қатл **ё якумра аз озодӣ маҳрум сохтан** ба ҷавобгарии ҷиноятӣ кашидан аз ҷавобгарии ҷиноятӣ озод намудани шахсро имконнопазир донад, ба ӯ ҷазои қатл **ё якумра аз озодӣ маҳрум сохтан таъин** карда намешавад.

6) Нисбати **ШАХСОНЕ**, ки ба муқобили сулҳ ва амнияти **башарият** ҷиноят содир намудаанд, мӯҳлати ба ҷавобгарии ҷиноятӣ кашидан истифода карда намешавад.

Б О Б И 12 **ОЗОД КАРДАН АЗ ҶАЗО**

Моддаи 76. Шартан пеш аз мӯҳлат аз адои ҷазо озод кардан

1) Шахсе, ки ҷазоро дар намуди маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян қорҳои ислоҳӣ, маҳдуд кардан дар хизмати ҳарбӣ, маҳдуд кардани озодӣ, маҳрум сохтан аз озодӣ ё нигоҳ доштан дар қисми ҳарбии интизомӣ адо карда истодааст, агар ӯ бо рафтори намунавӣ ва муносибати софдилона ба меҳнат ислоҳ шудани худро исбот кунад, суд метавонад ӯро шартан пеш аз мӯҳлат аз адои ҷазо озод кунад. Дар айни замон ин шахсро пурра ё қисман аз адои ҷазои иловагӣ озод намудан мумкин аст.

2) Суд шахсро шартан пеш аз мӯҳлат аз адои ҷазо озод карда, метавонад ба зиммааш ӯҳдадорихои пешбининамудаи қисми панҷуми моддаи 71 ҳамин Кодексро гузорад, ки шахс бояд дар давоми қисми адонашудаи ҷазо онҳоро иҷро кунад.

3) Шартан пеш аз мӯҳлат озод кардани маҳкумшуда танҳо дар мавриди воқеан мӯҳлати зеринро адо намудани ӯ имконпазир аст:

а) на камтар аз нисфи ҷазое, ки барои ҷинояти начандон вазнин ё дараҷаи миёна таъин гардидааст;

б) на камтар аз се ду қисми ҷазое, ки барои ҷинояти вазнин таъин шудааст;

в) на камтар аз чор се ҳиссаи ҷазои барои ҷинояти махсусан вазнин таъиншуда, инчунин ҷазое, ки ба шахси қаблан шартан пеш аз мӯҳлат аз адои ҷазо озодгардида таъин шудааст, агар шартан пеш аз мӯҳлат аз адои ҷазо озод намудан тибқи асосҳои дар қисми шашуми ҳамин модда пешбигардида бекор карда шуда бошад.

4) Мӯҳлати ҷазои воқеан адонамудаи шахс дар намуди маҳрум сохтан аз озодӣ аз шаш моҳ камтар буда наметавонад.

5) Ба рафтори шахсе, ки шартан пеш аз мӯҳлат аз адои ҷазо озод карда шудааст, мақоми давлатии ваколатдор ва ба рафтори хизматчиёни ҳарбӣ фармондеҳии қисмҳои ҳарбӣ назорат мекунад.

6) Агар дар давоми мӯҳлати боқимондаи ҷазои адонашуда:

а) маҳкумшуда тартиботи ҷамъиятиро вайрон карда ва барои он ба ӯ ҷазои маъмурӣ татбиқ шуда бошад ё аз иҷрои ӯҳдадорихое, ки суд ҳангоми шартан пеш аз мӯҳлат аз адои ҷазо озод кардани ӯ ба зиммааш гузоштааст, ашадд саркашӣ намояд, суд бо дархости мақомоти дар қисми панҷуми ҳамин модда зикргардида дар хусуси бекор кардани шартан пеш аз мӯҳлат аз адои ҷазо озод кардан ва татбиқи қисми ҷазои адонашуда қарор қабул мекунад;

б) маҳкумшуда ҷиноят содир намояд, суд мувофиқи қоидаҳои пешбининамудаи моддаи 68 ҳамин Кодекс ба ӯ ҷазо таъин мекунад.

7) Шахсони зайл дар ҳолатҳои зерин шартан пеш аз мӯҳлат аз адои ҷазо озод карда намешаванд:

а) шахсе, ки нисбати ӯ ҷазои якумра аз озодӣ маҳрум сохтан таъин шудааст ё ҷазои қатл ба тариқи бахшиши ҷазо бо маҳрум сохтан аз озодӣ иваз карда шудааст;

б) дар ҳолати рецидиви махсусан хавфнок;

в) ташкилкунанда, иштирокчиёни гурӯҳи муташаккил ё иттиҳоди ҷиноятӣ (ташкilotи ҷиноятӣ);

г) шахсе, ки барои ҷиноятҳои муқобили сулҳу амнияти башарият маҳкум карда шудааст.

Моддаи 77. Ба намуди ҷазои сабуктар иваз кардани қисми адонашудаи ҷазо

1) Ба шахсе, ки барои содир намудани **ҷиноят** ҷазои маҳрум сохтан аз озодиро адо мекунад, суд бо дарназардошти рафтори ӯ дар давраи адои ҷазо, қисми адонашудаи ҷазоро бо намуди ҷазои нисбатан сабуктар иваз карда метавонад. Дар айни замон шахс метавонад пурра ё қисман аз намуди адои ҷазои иловагӣ озод карда шавад.

2) Дар сурати иваз намудани қисми адонашудаи ҷазо суд метавонад мутобиқи намудҳои ҷазоҳое, ки дар моддаи 47 ҳамин Кодекс нишон дода шудаанд, намуди сабуктари ҷазоро дар доираи ин намуди ҷазои пешбиникардаи ҳамин Кодекс интихоб намояд.

3) хориҷ карда шудааст.

3) Ба ҷазои нисбатан сабуктар иваз кардани ҷазо пас аз воқеан мӯҳлати зеринро адо намудани маҳкумшуда татбиқ шуда **метавонад, ба истиснои муқаррароти пешбиниамудаи қисми 8 моддаи 49 Кодекси мазкур: (ҚҶТ аз 21.07.10 № 617)**

а) на камтар аз сеяки мӯҳлати ҷазое, ки суд барои ҷинояти начандон вазнин ва дараҷаи миёна таъин кардааст;

б) на камтар аз нисфи ҷазое, ки суд барои ҷинояти вазнин таъин кардааст, инчунин ба шахсе, ки қаблан барои қасдан содир намудани ҷиноят ҷазоро дар намуди маҳрум сохтан аз озодӣ адо мекунад;

в) на камтар аз се ду ҳиссаи ҷазое, ки суд барои ҷинояти махсусан вазнин таъин кардааст, инчунин ба шахсе, ки қаблан шартан пеш аз мӯҳлат аз ҷазо озод кардан, ё ҷазояш ба ҷазои нисбатан сабуктар иваз шуда, дар давоми қисми адонашудаи ҷазо қасдан ҷинояти нав содир кардааст.

4) Шахсоне, ки ҷазояшон ба ҷазои нисбатан сабуктар иваз карда шудааст, мумкин аст мувофиқи қоидаҳои пешбиниамудаи моддаи 76 ҳамин Кодекс шартан пеш аз мӯҳлат аз адои ҷазо озод карда шаванд.

5) Нисбати **ШАХСОНЕ**, ки ҷазояшон ба ҷазои нисбатан сабуктар иваз карда шудааст, шартан пеш аз мӯҳлат аз адои ҷазо озод кардан мувофиқи қоидаҳои пешбиниамудаи моддаи 76 ҳамин Кодекс татбиқ карда мешавад.

6) Қисми ҷазои адонакардаи **ШАХСОНИ** дар қисми ҳафтуми моддаи 76 ҳамин Кодекс номбаршуда бо ҷазои нисбатан сабук иваз карда намешавад.

7) **Дар мавриди аз тарафи маҳкумшуда пурра талофӣ намудани зарари моддӣ тартиби пешбиниамудаи қисми 8 моддаи 49 ҳамин Кодекс татбиқ карда мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10 № 617)**

Моддаи 78. Мавқуф гузоштани адои ҷазо нисбати адои ҷазо нисбати занони ҳомила ва заноне, ки кӯдакони то синни ҳаштсола доранд

1) Занони ҳомилаи маҳкумшуда ё занони дорои фарзандони то синни ҳаштсоларо ба истиснои заноне, ки барои ҷиноятҳои махсусан вазнин маҳкум гардидаанд, суд метавонад то ҳаштсола шудани кӯдак адои ҷазоро нисбати онҳо мавқуф гузорад.

2) Нисбати зани маҳкумшуда адои ҷазо дар сурате мавқуф гузошта мешавад, ки оила ё хешовандонаш барои якҷоя бо ӯ зиндагӣ кардан розигӣ додаанд ё барои мустақилона таъмин намудани шароити лозимаи тарбияи кӯдак имконият доранд.

3) Агар зани маҳкумшудае, ки нисбати он адои ҷазо мавқуф гузошта шудааст аз кӯдак даст кашад ё ӯро ба ятимхона супорад, аз маҳалли сукунат ғайб зада бошад ё аз тарбияи кӯдак ва нигоҳубини ӯ саркашӣ намояд, тартиботи ҷамъиятиро вайрон кунад ва дар ин хусус мақоми ба ӯ назораткунанда зиёда аз ду маротиба ӯро хаттӣ огоҳ карда бошад, суд метавонад зани маҳкумшударо барои адо намудани ҷазои бо ҳукм таъиншуда фириштад.

4) Пас аз ҳаштсола шудани кӯдак ё дар ҳолати вафот кардани ӯ, суд вобаста ба рафтори зани маҳкумшуда метавонад ӯро аз адои ҷазо озод кунад ё онро бо ҷазои нисбатан сабуктар иваз намояд ва ё зани маҳкумшударо барои адо намудани ҷазои бо ҳукм таъиншуда фириштад. Дар ин ҳолат суд метавонад вақтеро, ки дар давоми он зани маҳкумшуда мӯҳлати ҷазоро адо накарда аст, пурра ё қисман ба мӯҳлати адои ҷазо ба ҳисоб гирад.

5) Агар зани маҳкумшуда дар давраи мавқуф гузоштани адои ҷазо ҷинояти нав содир кунад, суд мувофиқи қоидаҳои дар моддаи 68 ҳамин Кодекс пешбиникарда ба ӯ ҷазо таъин мекунад.

Моддаи 79. Бо сабаби беморӣ аз ҷазо озод кардан

1) Суд шахсеро, ки пас аз баромадани ҳукм ба бемории рӯҳӣ гирифта шуда, имконияти дарки воқеии амалҳои худ ва идора кардани онҳоро аз даст додааст, аз ҷазо ӯ адои минбаъдаи он озод мекунад. Ба чунин шахс суд метавонад чораи маҷбурии дорои хусусияти тиббиро таъин намояд.

2) Шахсеро, ки пас аз баромадани ҳукм мубталои бемории дигари вазнине гардидааст, ки монеи адои ҷазо мебошад, суд метавонад аз адо намудани ҷазо озод кунад ӯ ин ҷазоро бо ҷазои нисбатан сабуктар иваз намояд. Зимнан вазнинии ҷинояти содиршуда, шахсияти маҳкумшуда, хусусияти беморӣ ва ҳолатҳои дигар ба назар гирифта мешаванд.

3) Хизматчиёни ҳарбие, ки ба маҳдуд кардан дар хизмати ҳарбӣ ӯ нигоҳ доштан дар қисми ҳарбии интизомӣ маҳкум шудаанд, дар ҳолати мубталои беморие шуданашон, ки дар натиҷаи он барои хизмат ношоғам эътироф мегарданд, аз ҷазо ӯ адои минбаъдаи он озод карда мешаванд. Ҳамчунин қисми адоишудаи ҷазо мумкин аст ба ҷазои дигари нисбатан сабуктар иваз карда шавад.

4) Шахсони дар **қисмиҳои якум ва дуоюм** ҳамин модда зикргардида, дар ҳолати шифо ёфтанишон, агар мӯҳлати дар **моддаи 81** ҳамин Кодекс пешбинӣ шудааст, нагузашта бошад, **мумкин аст** ҷазо дода шавад. Дар айни замон вақте, ки дар давоми он нисбати онҳо чораҳои маҷбурии дорои хусусияти тиббӣ андешида шудаанд, ба мӯҳлати ҷазо ҳисоб карда мешавад.

Моддаи 80. Озод кардан аз ҷазо дар натиҷаи ҳолатҳои фавқулодда

Шахсе, ки барои содир намудани ҷинояти начандон вазнин ӯ **дараҷаи миёна** маҳкум шудааст мумкин аст аз ҷазо озод карда шавад, агар ҷазоро адо намуданаш дар натиҷаи сӯхтор ӯ офати табиӣ, бемории вазнин ӯ фавти ягона узви қобили меҳнати оила ӯ ҳолатҳои дигари фавқулодда метавонад барои маҳкумшуда ӯ **оилаи ӯ** боиси оқибатҳои хеле вазнин гардад.

Моддаи 81. Озод кардан аз адои ҷазо бо сабаби гузаштани мӯҳлати иҷрои ҳукми айбдоркунӣ

1) Агар ҳукми айбдоркунӣ аз рӯзи эътибори қонунӣ пайдо карданаш дар мӯҳлати зерин ба иҷро расонида нашуда бошад, шахси барои ҷиноят маҳкумшуда аз адои ҷазо озод карда мешавад:

а) ду сол дар ҳолати маҳкум кардан барои ҷинояти начандон вазнин;

б) шаш сол дар ҳолати маҳкум кардан барои ҷинояти дараҷаи миёна;

в) даҳ сол дар ҳолати маҳкум кардан барои ҷинояти вазнин;

г) понздаҳ сол дар ҳолати маҳкум кардан барои ҷинояти махсусан вазнин **ба истиснои нишондоди қисми чоруми ҳамин модда.**

2) Агар маҳкумшуда аз адои ҷазо саркашӣ кунад, мӯҳлати иҷрои ҳукм боздошта мешавад. Дар ин ҳолат мӯҳлати иҷрои ҳукм аз рӯзи дастгир кардани шахс ӯ омада ба гуноҳи худ иқро шудани ӯ барқарор мешавад. Дар айни замон, агар аз вақти баровардани ҳукм бист сол гузашта, мӯҳлати иҷрои ҳукм қатъ нашуда бошад, ҳукми айбдоркунӣ ба иҷро расонида намешавад.

3) Агар то гузаштани мӯҳлати дар ҳамин модда зикргардида шахс қасдан **ҷинояти нави дараҷаи миёна, вазнин ӯ махсусан вазнин** содир кунад, мӯҳлати иҷрои ҳукм қатъ мегардад. Дар ин ҳолат ҳисоби мӯҳлати иҷрои ҳукм аз сари нав аз рӯзи содир намудани ҷинояти нав шурӯъ мешавад.

4) Масъалаи нисбати шахси ба ҷазои қатъ ӯ **якумра аз озодӣ маҳрум сохтан** маҳкумшуда татбиқ намудани мӯҳлати иҷрои ҳукмро суд ҳал мекунад. Агар суд татбиқи мӯҳлати иҷрои ҳукмро имконнопазир донад, ин намуди ҷазо бо маҳрум сохтан аз озодӣ иваз карда мешавад.

5) Нисбати **ШАХСОНЕ**, ки ба муқобили сулҳ ва амнияти **башарият** ҷиноят содир кардаанд, мӯҳлати иҷрои ҳукм татбиқ карда намешавад.

БОБИ 13

АВФ. БАХШИШИ ҶАЗО. ДОҒИ СУДӢ. САФЕДКУНӢ

Моддаи 82. Авф

1) Авф дар асоси қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон нисбати доираи инфиродан номуайяни **ШАХСОН** татбиқ карда мешавад.

2) Бо санади **авф** шахси содирнамудаи ҷиноят метавонад аз ҷавобгарии ҷиноятӣ озод карда шавад ва шахси барои ҷиноят маҳкумшуда ҳам аз ҷазои асосӣ ва ҳам иловагӣ пурра ё қисман озод карда шавад ё қисми ҷазои адонакардаи ӯ ихтисор гардад ё ба намуди ҷазои сабуктар иваз карда шавад ё доғи судиаш бардошта шавад.

3) Санади **авф** ба кирдорҳои сазовори ҷазои ҷиноятӣ, ки то қабули он содир гардидаанд, дахл дорад.

Моддаи 83. Бахшиши ҷазо

1) Бахшиши ҷазо аз ҷониби Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон нисбати шахси муайян татбиқ мегардад.

2) Бо санади бахшиши ҷазо шахси барои ҷиноят маҳкумшуда метавонад ҳам аз ҷазои асосӣ ва ҳам иловагӣ пурра ё қисман озод карда шавад ё қисми ҷазои адонакардаи ӯ ихтисор гардад ё ба ҷазои сабуктар иваз карда шавад ё доғи судиаш бардошта шавад.

Эзоҳ ба моддаҳои 82 ва 83: Татбиқи санадҳои **авф** ва бахшиши ҷазо барои ҳуқуқи ҷабрдида дар мавриди гирифтани товони зарари бо кирдори ҷиноятӣ расонидашуда монеъ шуда наметавонад.

Моддаи 84. Доғи судӣ

1) **Шахс доғи судӣ дошта эътироф карда мешавад, аз рӯзи эътибори қонунӣ пайдо кардани ҳукми айбдоркунӣ, ки бо он ҷазо таъин карда шудааст ва то рӯзи барҳам хӯрдан ё бардоштани доғи судӣ.**

2) **Шахс доғи судӣ надошта ҳисоб мешавад:**

а) дар сурати қабули санадҳои **авф** ё бахшиши ҷазо, агар дар ин санадҳо бардоштани доғи судӣ пешбинӣ шуда бошад – аз рӯзи эътибори қонунӣ пайдо кардани чунин санадҳо;

б) дар сурати қабули санади **авф** ба шарте, ки он барои кирдори содиркардашуда татбиқ намудани ҷазоро бекор кунад ва ин ҳолат дар рафти мувофиқи судӣ ошкор шавад – аз рӯзи эътибори қонунӣ пайдо кардани ҳукми айбдоркунӣ;

в) дар сурати қбул намудани қонуни нави ҷиноятӣ, ки ҷиноят будани кирдорро бартараф мекунад – аз рӯзи эътибори қонунӣ пайдо кардани чунин Қонун;

г) дар сурати аз ҷазо озод кардани ноболиғон мувофиқи моддаи 90 ҳамин Кодекс – аз рӯзи эътибори қонунӣ пайдо кардани қарори суд дар бораи аз ҷазо озод кардани ноболиғ;

д) дар сурати иҷро накардани ҳукми айбдоркунӣ – аз рӯзи гузаштани мӯҳлатҳои иҷрои ҳукми айбдоркунӣ.

3) **Доғи судӣ дар мӯҳлати зерин барҳам меҳӯрад:**

а) **ба маҳкумшудае, ки нисбати ӯ шартан татбиқ накардани ҷазо татбиқ карда шудааст баъди тамом шудани мӯҳлати санҷиш;**

б) **нисбати ШАХСОНЕ, ки аз маҳдуд кардани озодӣ дида ба ҷазои сабуктар маҳкум шудаанд - бо гузаштани як сол пас аз тамом кардани мӯҳлати таъиншудаи ҷазо;**

в) **нисбати ШАХСОНЕ, ки барои ҷиноятҳои начандон вазнин ва дараҷаи миёна ба маҳдуд кардани озодӣ ва ё маҳрум сохтан аз озодӣ маҳкум шудаанд - бо гузаштани се сол пас аз адои ҷазо;**

г) **нисбати ШАХСОНЕ, ки барои ҷиноятҳои вазнин бо маҳрум сохтан аз озодӣ маҳкум шудаанд - бо гузаштани панҷ сол пас аз адои ҷазо.**

д) **нисбати ШАХСОНЕ, ки барои ҷиноятҳои махсусан вазнин ба маҳрум сохтан аз озодӣ маҳкум шудаанд – бо гузаштани ҳашт сол пас аз адои ҷазо.**

4) **хориҷ карда шудааст.**

4) Агар шахс мувофиқи тартиби муқаррарнамудаи қонун пеш аз мӯҳлат аз ҷазо озод шуда ё қисми ҷазои адонакардаи ӯ бо ҷазои нисбатан сабуктар иваз шуда бошад, мӯҳлати барҳам додани доғи судӣ аз лаҳзаи аз адои ҷазои асосӣ ва иловагӣ озод карда шудани ҳисоб карда мешавад.

5) Агар шахс то тамом шудани мӯҳлати барҳам додани доғи судӣ ҷинояти нав содир кунад, ҷараёни мӯҳлати барҳам додани доғи судӣ қатъ мегардад. Мӯҳлати барҳам додани доғи судӣ барои ҷинояти аввал пас аз адои воқеии ҷазо (асосӣ ва иловагӣ) барои ҷинояти охирин аз нав ҳисоб карда мешавад. Дар ин ҳолат то тамом шудани мӯҳлати барҳам додани доғи судӣ барои ҷинояти нисбатан вазнинтар шахс дорои доғи судӣ барои ду ҷиноят ҳисоб карда мешавад.

6) Агар маҳкумшуда пас аз адои ҷазо рафтори бенуқсон нишон диҳад, суд дар асоси илтимосномаи ӯ метавонад доғи судиашро то тамом шудани мӯҳлати барҳамдиҳии доғи судӣ, вале баъди гузаштани нисфи ин мӯҳлат бекор кунад.

7) Барҳам хӯрдан ё бардоштани доғи судӣ оқибатҳои ҳуқуқии ҷавобгарии ҷиноятиро беэътибор мегардонад.

Моддаи 85. Сафедкунӣ

1) Шахсе, ки ҷиноят содир накарда, беасос ба ҷавобгарии ҷиноятӣ кашида шудааст ё ғайриқонунӣ маҳкум гардидааст, бояд сафед карда шавад, яъне суд далели беасос ба ҷавобгарии ҷиноятӣ кашидан ё ғайриқонунӣ маҳкум шудани ӯро эътироф намояд.

2) Ҳамаи ҳуқуқҳои шахси сафедкардашуда пурра барқарор карда, аз ӯ ё дар ҳолати зарурӣ аз хешовандони ӯ аз номи давлат узр хоста мешавад, ки дар ҳолати ба нашр муҳолиф набудани ӯ ё хешовандонаш, дар матбуоти маҳалли зисти шахси сафед-кардашуда ба таъб расонида мешавад.

3) Зарареро, ки ба шахрванд дар натиҷаи ғайриқонунӣ маҳкум кардан ё ғайриқонунӣ ба ҷавобгарии ҷиноятӣ кашиданаш расонида шудааст, давлат пурра талофӣ менамояд.

Ф А С Л И V **ҶАВОБГАРИИ ҶИНОЯТИИ НОБОЛИҶОН**

Б О Б И 14 **ХУСУСИЯТҶОИ ҶАВОБГАРИИ ҶИНОЯТӢ ВА ҶАЗОДИҶИИ НОБОЛИҶОН**

Моддаи 86. Ҷавобгарии ҷиноятии ноболиғон

1) Шахсоне ноболиғ эътироф мегарданд, ки дар вақти содир намудани ҷиноят синни чордаҳсолагиро пур кардаанд вале ба синни ҳаҷдаҳсолагӣ нарасидаанд.

2) Ба ноболиғоне, ки ҷиноят содир намудаанд, мумкин аст ҷазо ё чораҳои маҷбуркунӣ дорои хусусияти тарбиявӣ дошта таъин карда шаванд.

Моддаи 87. Намудҳои ҷазое, ки ба ноболиғон таъин карда мешаванд

1) Намудҳои ҷазое, ки ба ноболиғон таъин карда мешавад, аз инҳо иборатанд:

а) ҷарима;

б) маҳрум кардан аз ҳуқуқи машғул шудан бо фаъолияти муайян;

в) корҳои ҳатмӣ; (ҚҶТ аз 21.07.10.№ 617)

г) корҳои ислоҳӣ;

д) маҳрум сохтан аз аз озодӣ.

2) Ҷарима танҳо дар сурате таъин карда мешавад, ки ноболиғ даромади мустақилона ё МОЛУ мулкӣ дошта бошад, ки ба он ҷарима андохтан мумкин аст. Ҷарима ба андозаи то сад нишондиҳанда барои ҳисобҳо таъин карда мешавад. Дар ҳолати иваз намудани ҷазои маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҷазои ҷарима мутобиқи тартиби муқаррарнамудаи қисми 8 моддаи 49 ҳамин Кодекс барои ҷиноятҳои дар қисмҳои 6 ва (ё) 7 моддаи 49 ҳамин Кодекс пешбинигардида андозаи ниҳоеи ҷарима аз дусат нишондиҳанда барои ҳисобҳо зиёд буда наметавонад. Дар ҳолати ашаддӣ саркашӣ намудани ноболиғ аз пардохти ҷарима ва ё имконнопазирии пардохти ҷарима суд ҷаримаро (ё қисми напардохтаи онро) мутобиқи тартиби пешбининамудаи қисми 5 моддаи 49 ҳамин Кодекс иваз менамояд. (ҚҶТ аз 21.07.10.№ 617)

3) Маҳрум сохтан аз ҳуқуқи машғул шудан бо фаъолияти муайян ба ноболиғон ба мӯҳлати аз як то ду сол таъин карда мешавад.

4) Корҳои ҳатмӣ ба мӯҳлати аз чил то як сад соат таъин карда мешавад, ки он аз иҷрои корҳои барои ноболиғон мувофиқ, берун аз вақти таҳсил ё корҳои асосӣ иборат аст. Давомнокии иҷрои чунин намуди ҷазо нисбати ноболиғони то синни шонздаҳсола аз ду соат дар як рӯз ва нисбати ноболиғони синни аз шонздаҳ то ҳаҷдаҳсола аз се соат дар як рӯз зиёд буда наметавонад.

5) **Корҳои ислоҳӣ** ба ноболиғон дар ҷои қорашон ба мӯҳлати аз ду моҳ то як сол таъин карда мешаванд. Дар айни замон аз **панҷ то понздаҳ** фоизи музди меҳнатӣ маҳкумшудагон ба ҳисоби даромади давлат нигоҳ дошта мешавад.

б) Ба ноболиғоне, бори аввал ҷиноятҳои **начандон вазнин** ё дараҷаи миёна содир намудаанд, ҷазои маҳрум сохтан аз озодӣ таъин карда намешавад ва агар санксияи моддаи Қисми махсус ғайр аз ҷазои маҳрум сохтан аз озодӣ дигар намуди ҷазоро пешбинӣ накарда бошад, он гоҳ суд ҷазоҳои бо маҳрум сохтан аз озодӣ алоқаманд набудаи дар Қисми умумии ҳамин Кодекс пешбинишударо дар доираи ҳаҷм ва мӯҳлатҳои пешбиниамудай Қисми умумии ҳамин Кодекс таъин менамояд. Маҳрум сохтан аз озодӣ нисбати ноболиғоне таъин карда мешавад, ки: **(ҚҶТ аз 21.07.10.№ 617)**

а) дар синни то шонздаҳсолагӣ ҷинояти вазнин ё махсусан вазнин содир намудаанд – ба мӯҳлати то ҳафт сол;

б) дар синни аз шонздаҳсола то ҳаҷдаҳсолагӣ ҷинояти вазнин ё махсусан вазнин содир намудаанд – ба мӯҳлати то даҳ сол;

7) Маҳрум сохтан аз озодиро ноболиғон дар ҷойҳои зерин адо мекунанд:

а) ноболиғони ҷинси марде, ки бори аввал ба маҳрум сохтан аз озодӣ маҳкум шудаанд, инчунин ноболиғони ҷинси зан- дар колонияҳои тарбиявии дорои низоми умумӣ;

б) ноболиғони ҷинси марде, ки қаблан маҳрум сохтан аз озодиро адо намудаанд- дар колонияҳои тарбиявии дорои низоми пурзӯр.

Моддаи 88. Таъин намудани ҷазо ба ноболиғон

1) Ҳангоми ба ноболиғ таъин намудани ҷазо, ба ғайр аз ҳолатҳои дар моддаи 60 ҳамин Кодекс пешбинигардида, инчунин шароити зиндагӣ ва тарбияи ӯ, дараҷаи инкишофи рӯҳӣ, вазъи саломатӣ, хусусиятҳои дигари шахсӣ, инчунин таъсири ШАХСОНИ дигар ба назар гирифта мешавад.

2) Ба шахсе, ки дар синни аз чордаҳсолагӣ то шонздаҳсолагӣ якчанд ҷиноят содир кардааст ва яке аз ин ҷиноятҳо вазнин ё махсусан вазнин мебошад, ҷазои маҳрум сохтан аз озодӣ аз рӯи маҷмуи ҷиноятҳо ва маҷмуи ҳукмҳо аз даҳ сол зиёд буда наметавонад.

3) Ба шахсоне, ки дар синни аз шонздаҳсолагӣ то ҳаҷдаҳсолагӣ якчанд ҷиноят содир кардааст ва яке аз ин ҷиноятҳо вазнин ё махсусан вазнин аст, ҷазои маҳрум сохтан аз озодӣ аз рӯи маҷмуи ҷиноятҳо ва маҷмуи ҳукмҳо аз дувоздаҳ сол зиёд буда наметавонад.

4) **Андозаи ниҳоии ҷазои ҷарима ба ноболиғон барои маҷмуи ҷиноятҳо ва ё аз рӯи маҷмуи ҳукмҳо доир ба ҷиноятҳои дар қисмҳои 6 ва (ё) 7 моддаи 49 ҳамин Кодекс пешбинигардида аз дусат нишондиҳанда барои ҳисобҳо зиёд буда наметавонад. (ҚҶТ аз 21.07.10.№ 617)**

Моддаи 89. Озод кардан аз ҷавобгарии ҷиноятӣ бо истифодаи чораҳои маҷбуркунии дорои хусусияти тарбиявӣдошта

1) Агар ҳисоб карда шавад, ки ислоҳи ноболиғи бори аввал ҷинояти начандон вазнин ё **дараҷаи миёна** содирнамуда бо роҳи татбиқи чораҳои маҷбуркунии дорои хусусияти тарбиявӣдошта имконпазир аст, ӯро аз ҷавобгарии ҷиноятӣ озод кардан мумкин аст.

2) Ба ноболиғ чунин чораҳои маҷбуркунии дорои хусусияти тарбиявӣдошта таъин кардан мумкин аст:

а) огоҳ кардан;

б) ба назорати **падару модар** ё шахсони онҳоро ивазкунанда ё мақоми давлатӣ оид ба кор бо ноболиғон супурдан;

в) ба зимма гузоштани ӯҳдадорӣ барқарор кардани зарари расонидашуда;

г) маҳдуд кардани фароғат ва муқаррар намудани талаботи махсус ба рафтор.

3) Ба ноболиғ мумкин аст ҳамзамон якчанд чораи маҷбуркунии дорои хусусияти тарбиявӣдошта таъин карда шавад. Давомнокии мӯҳлати татбиқи чораҳои маҷбурии таъсиррасонии тарбиявиро, ки дар бандҳои «б» ва «г» қисми дуюми ҳамин модда пешбинӣ шудаанд, мақоми таъиннамудаи ин чораҳо муқаррар менамояд.

4) Дар ҳолати мунтазам аз чораи маҷбуркунии дорои хусусияти тарбиявӣдошта саркашӣ намудани ноболиғ, он бо дархости мақоми давлатӣ оид ба кор бо ноболиғон бекор карда шуда,

мавод барои ба ҷавобгарии ҷиноятӣ кашидани ноболиғ мувофиқи қонун ба мақоми дахлдор фиристода мешавад.

Моддаи 90. Аз ҷазо озод кардани ноболиғон

1) Ноболиғе, ки барои содир намудани ҷинояти вазнин ё дараҷаи миёна маҳкум шудааст, мумкин аст аз ҷониби суд бо татбиқи чораҳои маҷбуркунии дорои хусусияти тарбиявидошта, ки дар қисми дуюми моддаи 89 ҳамин Кодекс пешбинӣ шудааст, аз ҷазо озод карда шавад.

2) Ноболиғе, ки барои содир намудани ҷинояти дараҷаи миёна маҳкум шудааст, мумкин аст аз ҷониби суд аз ҷазо озод карда шавад, агар эътироф карда шавад, ки мақсадҳои ҷазо мумкин аст танҳо бо роҳи ҷойгир кардани ӯ дар муассисаҳои махсуси тарбиявӣ ё табобатӣ – тарбиявӣ барои ноболиғон ба даст оварда мешавад. Дар ин маврид мӯҳлати дар муассисаи нишондодашуда нигоҳ доштан аз мӯҳлати ҳадди болоии ҷазо, ки Кодекси мазкур барои ҷинояти содиркардаи ноболиғ пешбинӣ намудааст, зиёд буда наметавонад.

3) Нигоҳ доштани ноболиғ дар муассисаҳои дар қисми дуюми ҳамин модда нишондодашуда мумкин аст то ба охир расидани мӯҳлате, ки қисми дуюми ҳамин модда пешбинӣ кардааст, қатъ карда шавад, агар тибқи ҳулосаи мақоми махсуси давлатӣ, ки ислоҳшавиро таъмин менамояд, ноболиғ барои ислоҳшавии худ ба татбиқи минбаъдаи чораи мазкур дигар эҳтиёҷ надошта бошад. Дароз кардани мӯҳлати нигоҳ доштан дар муассисаи махсуси тарбиявӣ ё табобатӣ – тарбиявӣ барои ноболиғон баъди ба охир расидани мӯҳлати пешбиникардаи қисми дуюми ҳамин модда танҳо дар мавриди зарурати ба охир расидани тайёрии таҳсилоти умумӣ ё касбӣ роҳ дода мешавад.

Моддаи 91. Шартан пеш аз мӯҳлат аз адои ҷазо озод намудани ноболиғон

1) Шахсоне, ки дар синну соли ноболиғӣ ҷиноят содир намуда, ба **корҳои ислоҳӣ** ё маҳрум сохтан аз озодӣ маҳкум шудаанд, пас аз воқеан адо намудани мӯҳлати зерин метавонанд шартан пеш аз мӯҳлат аз адои ҷазо озод карда шаванд:

а) на камтар аз сеяки мӯҳлати ҷазое, ки барои ҷинояти начандон вазнин ё дараҷаи миёна таъин шудааст;

б) на камтар аз нисфи ҷазое, ки барои ҷинояти вазнин таъин шудааст;

в) на камтар аз се ду ҳиссаи ҷазое, ки барои ҷинояти махсусан вазнин таъин шудааст.

Моддаи 92. Ба ҷазои нисбатан сабуктар иваз намудани ҷазо

1) Ба шахсе, ки барои ҷинояти дар синни то ҳаҷдаҳсолагӣ содирнамудааш бо маҳрум сохтан аз озодӣ ё бо **корҳои ислоҳӣ** маҳкум шудааст, қисми адонакардаи ҷазо мумкин аст бо ҷазои нисбатан сабуктар иваз карда шавад.

2) Ба ҷазои нисбатан сабуктар иваз намудани қисми адонашудаи ҷазо нисбати шахси маҳкумшуда дар сурате татбиқ шуданаш мумкин аст, ки агар ӯ бо рафтори намунавӣ ва муносибати софдилона ба меҳнат ё таълим роҳи ислоҳшавиро пеша карда бошад.

3) Ба ҷазои нисбатан сабуктар иваз кардани қисми мӯҳлати адонашудаи ҷазо дар ҳолати воқеан адо намудани мӯҳлати зерин имконпазир аст, ба истиснои муқаррароти пешбиниамудаи қисми 8 моддаи 49 Кодекси мазкур. (ҚҶТ аз 21.07.10.№ 617)

а) на камтар аз чорьяки мӯҳлати ҷазое, ки барои ҷинояти начандон вазнин ё дараҷаи миёна таъин шудааст;

б) на камтар аз сеяки мӯҳлати ҷазое, ки барои ҷинояти вазнин таъин шудааст;

в) на камтар аз нисфи мӯҳлати ҷазое, ки барои ҷинояти махсусан вазнин таъин шудааст, инчунин барои ҷинояти қасдона, агар шахс қаблан барои қасдан содир намудани ҷиноят ба маҳрум сохтан аз озодӣ маҳкум шуда бошад.

4) Ҳангоми бо **корҳои ислоҳӣ** иваз кардани қисми адонашудаи маҳрум сохтан аз озодӣ, онҳо дар доираи мӯҳлатҳои барои ин намуди ҷазо муқарраргардида таъин шуда, набояд аз мӯҳлати адонашудаи маҳрум сохтан аз озодӣ зиёдтар бошанд.

5) Нисбати шахсоне, ки ҷазояшон ба ҷзои нисбатан сабуктар иваз карда шудааст, шартан пеш аз мӯҳлат аз адои ҷазо озод кардан мувофиқи қоидаҳои пешбининамудаи моддаи 91 ҳамин Кодекс татбиқ карда мешавад.

6) Агар шахсе, ки ҷазояш ба ҷзои нисбатан сабуктар иваз карда шудааст, дар давоми қисми адонашудаи ҷазо қасдан ҷинояти нав содир кунад, суд мувофиқи қоидаҳои дар моддаҳои 68 ва 88 ҳамин Кодекс пешбинигардида ба ӯ ҷазо таъин менамояд.

7) Дар мавриди аз тарафи маҳкумшуда пурра талофӣ намудани зарари моддӣ, тартиби пешбининамудаи қисми 8 моддаи 49 ҳамин Кодекс татбиқ карда мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10.№ 617)

Моддаи 93. Мӯҳлати ба ҷавобгариӣ ҷиноятӣ кашидан ва иҷрои ҳукм

Мӯҳлати ба ҷавобгариӣ ҷиноятӣ кашидан ва иҷрои ҳукми айбдоркунии дар моддаҳои 75 ва 81 ҳамин Кодекс пешбинигардида ҳангоми аз ҷавобгариӣ ҷиноятӣ ё аз адои мӯҳлати ҷазо озод намудани ноболиғон нисфи он ихтисор карда мешавад.

Моддаи 94. Мӯҳлати барҳам додани доғи судӣ

Барои ШАХСОНЕ, ки то синни ҳаждаҳсолагӣ ҷиноят содир кардаанд, мӯҳлати дар қисми сеюми моддаи 84 ҳамин Кодекс пешбинигардидаи барҳам додани доғи судӣ ихтисор гардида, мутобиқан баробар аст ба:

а) як сол пас аз адо намудани мӯҳлати маҳрум сохтан аз озодӣ барои ҷинояти начандон вазнин ё дараҷаи миёна;

б) се сол пас аз адо намудани мӯҳлати маҳрум сохтан аз озодӣ барои ҷиноятҳои вазнин ё махсусан вазнин.

Моддаи 95. Татбиқи муқаррароти ҳамин боб нисбати шахсони аз ҳаждаҳ то бистсола

Дар ҳолатҳои истисно, бо дарназардошти кирдори содиршуда ва шахсият, суд метавонад нисбат ба ШАХСОНЕ, ки дар синни аз ҳаждаҳсолагӣ то бистсолагӣ ҷиноят содир намудаанд, муқаррароти ҳамин бобро татбиқ намояд, ба ғайр аз дар муассисаи тарбиявӣ ё табобатии тарбиявӣ барои ноболиғон ҷойгир кардани онҳо.

Ф А С Л И VI

ЧОРАҲОИ МАҶБУРИИ ДОРОИ ХУСУСИЯТИ ТИББӢ

Б О Б И 15

МАҚСАД, АСОС, ТАЪИН КАРДАНВА ТАРТИБИ ТАТБИҚИ ЧОРАҲОИ МАҶБУРИИ ДОРОИ ХУСУСИЯТИ ТИББӢ

Моддаи 96. Мақсади татбиқи чораҳои маҷбурии дорои хусусияти тиббӣ

Мақсад аз татбиқи чораҳои маҷбурии дорои хусусияти тиббӣ - ин муолиҷаи ШАХСОНЕ, ки дар қисми аввали моддаи 97 ҳамин Кодекс зикргардида ё беҳбуди ҳолати рӯҳии онҳо, инчунин пешгирии кирдорҳои наве, ки метавонад аз ҷониби онҳо содир шавад ва дар Қисми махсуси ҳамин Кодекс пешбинӣ гардидааст, иборат мебошад.

Моддаи 97. Асосҳо барои татбиқи чораҳои маҷбурии дорои хусусияти тиббӣ

1) Чораҳои маҷбурии дорои хусусияти тиббиро суд метавонад ба ШАХСОНЕ зерин таъин намояд, ки кирдорҳои дар ҳамин Кодекс пешбинигардидаро дар ҳолатҳои зерин содир намудаанд;

а) дар ҳолати номукаллафӣ;

б) пас аз содир намудани ҷиноят мубталои бемориҳои рӯҳие гардидаанд, ки таъин ё иҷрои ҷазоро имконнопазир месозанд;

в) дар ҳолати ҷой доштани мукаллафии маҳдуд;

г) ҷиноят содир намуда, мӯҳтоҷи табобат аз майзадагӣ, нашъамандӣ ва токсикомания мебошанд.

2) Тартиби ба иҷро расонидани чораҳои маҷбурии дорои хусусияти тиббӣ бо санадҳои меъёри ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян карда мешавад.

3) Нисбати шахсони дар қисми якуми ҳамин модда номбаршудае, ки ҷинояти начандон вазнин содир намудаанд, инчунин шахсоне, ки аз рӯи ҳолати рӯҳияшон хавфе надоранд, суд метавонад маводҳои заруриро ба мақомоти тандурустӣ барои ҳалли масъалаи табобати ин шахсон ё фиристонидани онҳо ба муассисаҳои бемориҳои рӯҳу асаб мувофиқи тартиби муқаррарнамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ирсол намояд.

Моддаи 98. Намуди чораҳои маҷбурии дорои хусусияти тиббӣ

1) Суд намудҳои зерини чораҳои маҷбурии дорои хусусияти тиббиро таъин карда метавонад:

а) назорати маҷбурии амбулаторӣ ва табобат дар назди духтури бемориҳои рӯҳӣ (психиатр);

б) табобати маҷбури дар шифохонаи умумии бемориҳои рӯҳӣ;

в) табобати маҷбури дар шифохонаи махсус- гардонидашудаи бемориҳои рӯҳӣ;

г) табобати маҷбури дар шифохонаи махсусгардонидашудаи бемориҳои рӯҳӣ таҳти назорати пуршиддат.

2) Ба шахсоне, ки барои дар ҳолати мукаллафӣ содир намудани кирдорҳои пешбининамудаи ҳамин Кодекс маҳкум шудаанд, вале ба табобати майзадагӣ, нашъамандӣ, токсикомания ва ё бемориҳои рӯҳии мукаллафиро истисноакунанда эҳтиёҷ доранд, суд дар баробари ҷазо чораи маҷбурии дорои хусусияти тиббиро дар шакли назорати маҷбурии амбулаторӣ ва табобатро дар назди духтури бемориҳои рӯҳӣ таъин карда метавонад.

Моддаи 99. Таъин намудани чораҳои маҷбурии дорои хусусияти тиббӣ

1) Дар ҳолати ҷой доштани асосҳои пешбининамудаи моддаи 97 ҳамин Кодекс, агар шахс тибқи ҳолати рӯҳии худ барои ҷойгиркунӣ дар шифохонаи бемориҳои рӯҳӣ эҳтиёҷ надошта бошад, мумкин аст назорати маҷбурии амбулаторӣ ва табобат дар назди духтури бемориҳои рӯҳӣ таъин карда шавад.

2) Дар ҳолати ҷой доштани асосҳои пешбининамудаи моддаи 97 ҳамин Кодекс, агар хусусият ва вазнинии бемории рӯҳии шахс чунин шароити табобат, нигоҳубин, нигоҳдорӣ ва назоратро талаб кунад, ки танҳо дар шароити шифохона имконпазир бошад, метавонад табобати маҷбури дар шифохонаи бемориҳои рӯҳӣ таъин карда шавад.

3) Табобати маҷбури дар шифохонаи умумии бемориҳои рӯҳӣ танҳо ба шахсе таъин кардан мумкин аст, ки аз рӯи ҳолати рӯҳии худ ба ҷой кардан дар шифохона эҳтиёҷ дорад, вале назорати **пуршиддатро** талаб намекунад.

4) Табобати маҷбури дар шифохонаи махсусгардонидашудаи бемориҳои рӯҳӣ ба шахсе таъин кардан мумкин аст, ки аз рӯи ҳолати рӯҳии худ назорати доимиро талаб мекунад.

5) Табобати маҷбури дар шифохонаи махсусгардонидашудаи бемориҳои рӯҳӣ таҳти назорати **пуршиддат** метавонад ба шахсе таъин карда шавад, ки аз рӯи ҳолати рӯҳиаш барои худ ва шахсони дигар махсусан хавфнок буда, назорати доимию шадидро талаб мекунад.

Моддаи 100. Дароз кардани мӯҳлат, тағйир додан ва қатъ намудани татбиқи чораҳои маҷбурии дорои хусусияти тиббӣ

1) Дароз кардани мӯҳлат, тағйир додан ва қатъ намудани татбиқи чораҳои маҷбурии дорои хусусияти тиббӣ дар асоси ҳулосаи комиссияи духтурони бемориҳои рӯҳӣ аз ҷониби суд ба амал бароварда мешавад.

2) Дар ҳолати ба татбиқи чораҳои маҷбурии дорои хусусияти тиббӣ эҳтиёҷ надоштани шахси рӯҳан бемор, инчунин дар ҳолати бекор карда шудани онҳо суд метавонад чунин шахсро барои ҳалли масъалаи тибқи асосҳои умумӣ табобат кардан ба мақомоти тандурустӣ супорад ё ба муассисаи таъминоти иҷтимоӣ фириштад ё ин ки ўро бо шартӣ назорати ҳатмии духтурон ба парастории хешовандон ё васиён диҳад.

Моддаи 101. Татбиқи чораҳои маҷбурии дорои хусусияти тиббӣ нисбати шахсони гирифтори майзадагӣ, нашъамандӣ ё токсикомания

1) Дар ҳолати чиноят содир намудани **ШАХСОНИ** гирифтори майзадагӣ, нашъамандӣ ё токсикомания суд дар ҳолати мавҷуд будани хулосаи тиббӣ метавонад дар баробари ҷазо ба онҳо ҷораҳои маҷбурии дорои хусусияти тиббиро низ таъин намояд.

2) **ШАХСОНИ** дар қисми якуми ҳамин модда номбаршудае, ки ба намуди ҷазои маҳрум сохтан аз озодӣ вобастанабуда маҳкум шудаанд, бояд дар муассисаҳои тиббӣ маҷбуран таъобат карда шаванд.

3) **ШАХСОНИ** дар қисми якуми ҳамин модда номбаршудае, ки ба маҳрум сохтан аз озодӣ маҳкум шудаанд, бояд дар маҳалли адои ҷазо ва пас аз озод шуданашон, дар ҳолати ҷой доштани зарурат барои идома додани таъобат, тибқи асосҳои умумӣ дар муассисаҳои тиббӣ таъобат карда шаванд.

Моддаи 102. Ба ҳисоб гарифтани вақти татбиқи ҷораҳои маҷбурии дорои хусусияти тиббӣ

Мӯҳлате, ки дар давоми он ба шахси пас аз содир намудани чиноят ба бемории рӯҳӣ гирифтورشуда ҷораҳои маҷбурии дорои хусусияти тиббӣ татбиқ шудаанд, дар ҳолати шифо ёфтани ӯ ва таъин шудани ҷазо ё барқарор намудани татбиқи он, ба ҳисоби як рӯзи дар шифохонаи бемориҳои рӯҳӣ баробар ба як рӯзи маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати ҷазо ҳисоб карда мешавад.

Моддаи 103. Таъобати маҷбури якҷоя бо татбиқи ҷазо

1) Дар ҳолатҳои пешбининамудаи қисми дуюми моддаи 98 ҳамин Кодекс ҷораҳои маҷбурии дорои хусусияти тиббӣ дар маҳалли адо намудани ҷазои маҳрум сохтан аз озодӣ ва нисбати **ШАХСОНИ** ба намудҳои дигари ҷазо маҳкумшуда бошад дар муассисаҳои мақомоти тиббӣ ба иҷро расонида мешаванд, ки ба беморони рӯҳӣ кӯмаки амбулатории психиатрӣ мерасонанд.

2) Дар асоси хулосаи комиссияи духтурони бемориҳои рӯҳӣ суд метавонад чунин шахсро ҷиҳати таъобат ба шифохонаи бемориҳои рӯҳӣ ё муассисаи дигари таъобатӣ фириштад, агар ин ба ҳолати рӯҳии маҳкумшуда асос ёфта, ба манфиати таъобат бошад.

3) Вақти таъобат дар муассисаҳои нобурда ба мӯҳлати адои ҷазо ҳисоб карда мешавад. Дар ҳолати аз байн рафтани зарурати таъобати маҳкумшуда дар муассисаҳои нобурда, ӯ бо қарори суд мувофиқи тартиби пешбининамудаи қисми чоруми ҳамин модда, барои адои мӯҳлати боқимондаи ҷазо фириштода мешавад.

4) Ҷорай маҷбурии дорои хусусияти тиббии якҷоя бо иҷрои ҷазо таъингардидаро суд бо пешниҳоди мақомоти татбиқкунандаи ҷазо, дар асоси хулосаи комиссияи духтурони бемориҳои рӯҳӣ, қатъ мекунад.

Қ И С М И   М А Х С У С

Ф А С Л И   В И

ҶИНОЯТҶО БА МУҚОБИЛИ ШАХСИЯТ

Б О Б И   16

ҶИНОЯТҶО БА МУҚОБИЛИ ҶАЁТ ВА САЛОМАТӢ

Моддаи 104. Одамқушӣ

1) Одамқушӣ, яъне қасдан аз ҷаёт маҳрум сохтани одами дигар, - бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати **аз ҳашт** то понздаҳ сол ҷазо дода мешавад.

2) Куштани:

а) ду шахс ё бештар аз он;

б) шахс ё наздикони ӯ вобаста бо фаъолияти хизматӣ ва ё қарзи ҷамъиятиро иҷро кардани ӯ;

в) **бараъло ноболиғ** ё шахсе, ки дар ҳолати оқизӣ қарор доштани ӯ барои гунаҳгор аён аст;

г) марбут ба **одамрабой** ё гаравгонгирӣ;

д) зане, ки ҳомилагии ӯ барои гунаҳгор аён аст;

е) одам бо бераҳмии маҳсус;

ж) одам бо тарзи ба ҷаёти мардуми зиёд хавфнок;

з) одам аз чониби гурӯҳи ШАХСОН ё гурӯҳи ШАХСОН бо маслиҳати пешакӣ, гурӯҳи муташаккил, иттиҳоди ҷиноятӣ (ташкилоти ҷиноятӣ) ;

и) одам бо мақсади ғаразнок ё кирои зархаридон, инчунин марбут ба роҳзанӣ, тамаъҷӯӣ ё бандитизм;

к) одам аз ҳиссиёти авбошӣ;

л) одам бо **нияти** рӯйпӯш намудани ҷинояти дигар ё осон кардани содир намудани он, инчунин марбут бо таҷовуз ба номус ё кирдори зӯроварии дорои хусусияти шахвонӣ;

м) одам бо сабаби нафрат ё хусумати миллӣ, наҷодӣ, динӣ маҳалгарой ё интиқоми хунӣ;

н) одам бо мақсади истифодаи аъзои бадан ё бофтаҳои ҷабрдида;

п) хориҷ карда шудааст;

о) одам дар ҳолати пешбининамудаи қисми дуҷуми моддаи 403 ҳамин Кодекс

п) одам дар ҳолати рецидиви махсусан хавфнок ё такроран ба истиснои кирдорҳои пешбининамудаи моддаҳои 105, 106 ва 107 ҳамин Кодекс, -

бо маҳрум сохтан аз озоӣ ба мӯҳлати аз понздаҳ то бисту панҷ сол бо мусодираи МОЛУ мулк ё якумра аз озоӣ маҳрум сохтан бо мусодираи молу мулк ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 31.12.08с №451).

Моддаи 105. Қўдаки навзоди худро куштани модар

1) Қўдаки навзоди худро куштани модар ҳангоми таваллуд ё бевосита пас аз он дар ҳолати ҳарбии асаб, ки бо сабаби таваллуд ба вучуд омадааст ё дар ҳолати харобии рӯҳие, ки мукаллафиро истисно намекунад, -

бо маҳдуд кардани озоӣ ба мӯҳлати то панҷ сол ё маҳрум сохтан аз озоӣ ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад. (қҷт аз 17.05.04 №35)

Моддаи 106. Одамкушӣ дар ҳолати ҳаяҷони саҳти рӯҳӣ

1) Одамкушӣ дар ҳолати ҳаяҷони саҳти рӯҳӣ (чунун), ки ногаҳон бо сабаби зӯроварӣ, таҳқир ё дашноми қабех ё рафтори дигари зиддиҳуқуқӣ ё бадахлоқонаи ҷабрдида, инчунин дар ҳолати давомдори харобкунандаи асаб бо сабаби рафтори мунтазами гайриқонунӣ ё рафтори бадахлоқонаи ҷабрдида ба вучуд омадааст, -

бо маҳдуд кардани озоӣ ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озоӣ ба ин мӯҳлат ҷазо дода мешавад.

2) Дар ҳолати чунун куштани ду ё бештар ШАХСОН,-

бо маҳрум сохтан аз озоӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 107. Одамкушӣ дар ҳолати аз ҳадди мудофиаи зарурӣ баромадан ё дар ҳолати баромадан аз ҳадди чораҳое, ки барои дастгир намудани шахси ҷиноят содир карда заруранд

1) Одамкушӣ дар ҳолати аз ҳадди мудофиаи зарурӣ баромадан,-

бо маҳдуд кардани озоӣ ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озоӣ ба ҳамин мӯҳлат ҷазо дода мешавад.

2) Одамкушӣ дар ҳолати **баромадан аз ҳадди чораҳое**, ки барои дастгир кардани шахси ҷиноят содирнамуда заруранд,-

бо маҳдуд кардани озоӣ ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озоӣ ба ҳамин мӯҳлат ҷазо дода мешавад.

Моддаи 108. Аз беэҳтиётӣ ба марг расондан

1) Аз беэҳтиётӣ ба марг расондан,-

бо маҳдуд кардани озоӣ ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озоӣ ба ҳамин мӯҳлат ҷазо дода мешавад.

2) Аз беэҳтиётӣ ба марг расондан дар натиҷаи вазифаи касбии худро **ба таври дахлдор** иҷро накардани шахс, инчунин аз беэҳтиётӣ ба марг расондани ду ва ё зиёда ШАХСОН, -

бо маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати **аз ду то панҷ** сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат бо маҳрум сохтан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати **аз ду то панҷ** сол ва ё бидуни он чазо дода мешавад.

Моддаи 109. Ба худкушӣ расондан

1) Бо роҳи таҳдид, муомилаи бераҳмона ё пастзании мунтазами шаъну эътибори шахси ҷабрдида ба худкушӣ ё сӯиқасди худкушӣ расонидани шахс, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то панҷ сол чазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор нисбати шахсе, ки аз ҷиҳати моддӣ ё аз ҷиҳати дигар тобеи гунаҳгор мебошад ё ин ки дар ҳаққи ноболиғ содир шудааст, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол чазо дода мешавад.

Моддаи 110. Қасдан расонидани зарари вазнин ба саломатӣ

1) Қасдан ба саломатӣ расонидани зарари вазнине, ки барои ҳаёти инсон хавфнок мебошад ё боиси нобино, гунг, кар шудан ё талаф додани ягон узви бадан гардидааст ё **аз кор мондани ин узв, қатъ гардидани ҳомиладорӣ** ё дар бадсуратии ислоҳнопазири рӯй ифода ёфтааст, инчунин расонидани зарари дигар ба саломатӣ, ки барои ҳаёт хавфнок мебошад ё боиси харобшавии зиёди саломатии марбут бо аз даст додани на камтар аз сеяки қобилияти умумии меҳнатӣ гардидааст ё гунаҳгор баръало медонист, ки он боиси пурра аз даст додани қобилияти меҳнатии касбӣ ё бемории рӯҳӣ, нашъамандӣ ва ё токсикомания мегардад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол чазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар он:

а) нисбати ду ва ё зиёда **ШАХСОН**;

б) нисбати шахс ё наздикони ӯ вобаста бо фаъолияти хизматӣ ва ё қарзи ҷамъиятиро иҷро намудани ӯ;

в) нисбати шахси баръало ноболиғ ё шахсе, ки дар ҳолати очизӣ қарор доштани ӯ барои гунаҳгор аён аст;

г) нисбати шахси рабудашуда ё гаравгон;

д) хорич карда шудааст;

д) бо бераҳмии махсус;

е) бо усули хатари умумидошта;

ж) аз ҷониби гурӯҳи **ШАХСОН** ё гурӯҳи **ШАХСОН** бо маслиҳати пешакӣ;

з) дар ҷараёни бетартибҳои оммавӣ;

и) бо **нияти** ғаразнок ё бо кироии зархаридон;

к) бо ҳиссиёти авбошона;

л) бо мақсади рӯйпӯш намудани ҷинояти дигар ё осон кардани содир намудани он, инчунин марбут бо таҷовуз ба номус ё кирдори зӯроварии дорои хусусияти шахвонӣ;

м) бо сабаби нафрат ё хусумати миллӣ, наҷодӣ, динӣ, маҳалгарой ё **интиқом**;

н) бо мақсади истифодаи аъзои бадан ё бофтаҳои ҷабрдида;

о) такроран ё аз ҷониби **ШАХСОН**и қаблан барои одамкушӣ маҳкумшуда содир гардидааст, ба истиснои кирдорҳои пешбининамудаи моддаҳои 105, 106 ва 107 ҳамин Кодекс, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ҳашт то **дувоздаҳ** сол ва мусодираи **МОДУ МУЛК** ё бидуни он чазо дода мешавад.

3) Кирдорҳои пешбининамудаи қисмҳои яқум ё дуҷуми ҳамин модда, агар онҳо:

а) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил;

б) дар ҳолати рецидивии хавфнок содир гардида бошанд;

в) аз беэҳтиётӣ боиси фавти ҷабрдида гардида бошанд, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз **дувоздаҳ то понздаҳ** сол ва мусодираи **МОДУ МУЛК** чазо дода мешавад. (**ҚҶТ аз 31.12.08с №451**).

Моддаи 111. Қасдан расонидани зарари миёна ба саломатӣ

1) Қасдан расонидани зарари миёна ба саломатӣ, ки барои ҳаёт хавфнок набуда ва оқибатҳои дар моддаи 110 ҳамин Кодекс пешбинишударо ба миён наовардааст, вале боиси харобшавии

тўлони саломатӣ ё ба таври устувору назаррас аз даст додани камтар аз сеяки қобилияти умумии меҳнатӣ шудааст, -

бо **корҳои ислоҳӣ** ба мўҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мўҳлати то ду сол чазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдоре, ки:

а) нисбати ду ё зиёда **ШАХСОН**;

б) нисбати шахс ё наздикони ў вобаста бо фаъолияти хизмати ё қарзи ҷамъиятиро иҷро намудани ў;

в) аз ҷониби гурӯҳи **ШАХСОН** ё гурӯҳи **ШАХСОН** бо маслиҳати пешакӣ;

г) бо бераҳмии махсус;

д) дар ҷараёни бетартибҳои оммавӣ;

е) бо сабаби нафрат ё хусумати миллӣ, нажодӣ, динӣ, маҳалгароӣ ё **интиқом**;

ж) тақроран ё аз ҷониби шахси қаблан содирнамудаи ҷинояти қасдан расонидани зарари вазнин ба саломатӣ ё одамқушии пешбининамудаи моддаҳои 104 ва 110 ҳамин Кодекс содир гардидааст, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мўҳлати аз ду то панҷ сол чазо дода мешавад.

Моддаи 112. Қасдан расонидани зарари сабук ба саломатӣ

Расонидани зарари сабук ба саломатӣ, ки боиси ба мўҳлати кўтоҳ хароб шудани саломатӣ ё андаке ба таври устувор аз даст додани қобилияти меҳнат гардидааст,-

бо **корҳои ҳатмӣ** ба мўҳлати аз ҳаштод то яксаду шаст соат ё бо **ҷарима** ба андозаи то сесад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё **корҳои ислоҳӣ** ба мўҳлати то ду сол ё ҳабс ба мўҳлати то чор моҳ чазо дода мешавад.

Моддаи 113. Қасдан расонидани зарар ба саломатӣ дар ҳолати ҳаяҷони саҳти рўҳӣ

1) Қасдан расонидани зарари миёна ба саломатӣ дар ҳолати ҳаяҷони саҳти рўҳӣ (чунун), ки ногаҳон дар асари зўрварӣ, таҳқир ё дашноми қабех ё рафтори дигари **зиддиҳуқуқӣ** ё бадахлоқонаи ҷабрдида, инчунин дар ҳолати давомдори харобкунандаи асаб бо сабаби кирдори мунтазами ғайриқонунӣ ё рафтори бадахлоқонаи ҷабрдида ба вучуд омадааст,-

бо **корҳои ҳатмӣ** ба мўҳлати аз сад то яксаду ҳаштод соат ё **корҳои ислоҳӣ** ба мўҳлати то ду сол ё маҳдуд кардани озодӣ ба ҳамин мўҳлат чазо дода мешавад.

2) Қасдан расонидани зарари вазнин ба саломатӣ, ки дар ҳолатҳои дар қисми якуми ҳамин модда зикргардида содир шудааст, -

бо маҳдуд кардани озодӣ ба мўҳлати то се сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мўҳлати то ду сол чазо дода мешавад.

Моддаи 114. Қасдан расонидани зарари вазнин ба саломатӣ дар ҳолати баромадан аз ҳадди мудофиаи зарурӣ

Қасдан расонидани зарари вазнин ба саломатӣ дар ҳолати баромадан аз ҳадди мудофиаи зарурӣ,-

бо ҷарима ба андозаи аз дусад то панҷсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё **корҳои ислоҳӣ** ба мўҳлати то ду сол ва ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мўҳлат чазо дода мешавад.

Моддаи 115. Қасдан расонидани зарари вазнин ё миёна ба саломатӣ дар ҳолати баромадан аз ҳадди ҷораҳои зарурӣ ҳангоми дастгир кардани шахси ҷиноят содирнамуда

1) Қасдан расонидани зарари миёна ба саломатии шахси содирнамудаи ҷиноят дар ҳолати **баромадан аз ҳадди ҷораҳо**, ки барои дастгир кардани ў заруранд,-

бо **корҳои ҳатмӣ** ба мўҳлати то яксаду чил соат ё бо **ҷарима** ба андозаи то дусад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё **корҳои ислоҳӣ** ба мўҳлати то ду сол чазо дода мешавад.

2) Қасдан расонидани зарари вазнин ба саломатии шахси содирнамудаи ҷиноят дар ҳолати **баромадан аз ҳадди ҷораҳо**, ки барои дастгир кардани ў заруранд,-

бо маҳдуд кардани озодӣ ба мўҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мўҳлат чазо дода мешавад.

Моддаи 116. Лату кӯб

Лату кӯб ё содир намудани ҳаракати дигари зӯроварӣ, ки дарди ҷисмонӣ расонидаанд, вале боиси оқибатҳои дар моддаи 112 ҳамин Кодекс зикршуда нагардидаанд,-

бо корҳои ҳатмӣ ба мӯҳлати то яксаду бист соат ё бо ҷарима ба андозаи то сесад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё **корҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати то ду сол** чазо дода мешавад.

Моддаи 117. Азобу уқубат

1) Азобу уқубати ҷисмонӣ ё рӯҳӣ бо роҳи лату кӯби мунтазам ё бо усули дигари зӯроварӣ, агар он боиси оқибатҳои дар моддаҳои 110 ва 111 ҳамин Кодекс зикршуда нагардида бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол чазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдоре, ки:

а) нисбати ду ё зиёда **ШАХСОН**;

б) нисбати шахс ё наздикони ӯ вобаста бо фаъолияти хизмати ва ё қарзи ҷамъиятиро иҷро намудани ӯ;

в) нисбати **бараъло ноболиғ** ё шахсе, ки нотавон будани ӯ барои гунаҳгор аён аст, ё шахсе, ки аз ҷиҳати моддӣ ё аз ҷиҳати дигар вобастаи гунаҳгор аст, инчунин шахси **рабудашуда** ё гаравгон гирифташуда;

г) нисбати зане, ки ҳомила будани ӯ барои гунаҳгор аён аст;

д) аз ҷониби гурӯҳи **ШАХСОН** ва гурӯҳи **ШАХСОН** бо маслиҳати пешакӣ;

е) аз рӯи кироии зархаридон;

ж) бо роҳи шиканча ё бераҳмона;

з) бо сабаби нафрат ё хусумати миллӣ, нажодӣ, динӣ, маҳалгарой ё **интиқом** содир шудааст,- бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати **аз се то ҳафт** сол чазо дода мешавад.

Эзоҳ: дар зери мафҳуми шиканча, ки дар ин модда ва дигар моддаҳои ҳамин Кодекс нишон дода шудааст, расонидани азияти ҷисмонӣ ё маънавӣ бо мақсади маҷбур намудани шахс ба додани нишондод ё ин ки дигар ҳаракатҳо бар хилофи иродаи инсон, ҳамчунин ба мақсади чазодиҳӣ ё ин ки дигар мақсадҳо фаҳмида мешавад.

Моддаи 118. Аз беэҳтиётӣ расонидани зарари вазнин ба саломатӣ

1) Аз беэҳтиётӣ расонидани зарари вазнин ба саломатӣ,-

бо ҷарима ба андозаи аз дусад то панҷсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол чазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдоре, ки дар натиҷаи ўҳдадорихоӣ касбии худро ба таври лозимӣ иҷро накардани шахс содир шудааст ё аз беэҳтиётӣ расонидани зарари вазнин ба саломатии ду ё зиёда **ШАХСОН**,-

бо корҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ё бидуни он чазо дода мешавад.

Моддаи 119. Аз беэҳтиётӣ расонидани зарари миёна ба саломатӣ

1) Аз беэҳтиётӣ расонидани зарари миёна ба саломатӣ,-

бо корҳои ҳатмӣ ба мӯҳлати аз як саду бист то дусад соат ё бо ҷарима ба андозаи аз сад то чорсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то ду сол чазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдоре, ки дар натиҷаи ўҳдадорихоӣ касбии худро ба таври лозимӣ иҷро накардани шахс содир шудааст ё аз беэҳтиётӣ расонидани зарари миёна ба саломатии ду ё зиёда **ШАХСОН**,-

бо корҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат чазо дода мешавад.

Моддаи 120. Таҳдиди куштан ё расонидани зарари вазнин ба саломатӣ

Таҳдиди куштан ё расонидани зарари вазнин ба саломатӣ, агар барои амалӣ гаштани ин таҳдид асосӣ тарсу ҳарос мавҷуд бошад, -

бо маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ё ҳабс ба мӯҳлати аз чор то шаш моҳ ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол чазо дода мешавад.

Моддаи 121. Вайрон кардани қоидаҳои ҷарроҳии трансплантатсия

1) Вайрон кардани шарту тартиби бурида гирифтани аъзо ё бофтаҳои бадани инсон ё шарту тартиби дар қонун пешбинигардидаи трансплантатсия, ки боиси аз беэҳтиётӣ расонидани зарари вазнин ё миёна ба саломатии донор ё реципиент гардидааст, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол чазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, ки аз беэҳтиётӣ боиси марги ҷабрдида гардидааст, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то панҷ сол чазо дода мешавад.

Моддаи 122. Маҷбур кардан барои гирифтани узвҳо ё бофтаҳои бадани инсон барои трансплантатсия

1) Маҷбур кардан барои гирифтани узвҳо ё бофтаҳои бадани ҷабрдида барои трансплантатсия, ки бо роҳи истифодаи зӯроварӣ ё таҳдиди истифодаи он нисбати ӯ ё наздиконаш ё бо роҳи таҳдиди несту нобуд кардани **МОЛУ МУЛКИ** ӯ содир шудааст,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол ва маҳрум сохтан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол чазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) нисбати шахсе, ки нотавонии ӯ барои гунаҳгор аён аст ё шахси таҳти вобастагии моддӣ ё тобеияти дигари гунаҳгор қарордошта;

б) нисбати шахси баръало ноболиғ;

в) нисбати ду ё зиёда **ШАХСОН** содир шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати панҷ сол ва маҳрум сохтан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати **аз се то панҷ** сол чазо дода мешавад.

3) Кирдори дар қисми яқум ё дуҷуми ҳамин модда пешбинигардидае, ки аз ҷониби:

а) гурӯҳи **ШАХСОН** ё гурӯҳи **ШАХСОН** бо маслиҳати пешакӣ;

б) гурӯҳи **МУТАШАККИЛ** ё **ИТТИҲОДИЯИ ҶИНОЯТӢ (ТАШКИЛОТИ ҶИНОЯТӢ)** содир шудааст,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати **аз панҷ то даҳ сол** ва маҳрум сохтан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати панҷ сол чазо дода мешавад.

Моддаи 123. Иқоти ғайриқонунии ҳамл (аборт)

1) Иқоти ғайриқонунии ҳамл аз ҷониби шахси дорои таҳсилоти олии тиббии риштаи дахлдор,-

бо ҷарима ба андозаи аз дусад то панҷсад **НИШОНДИҲАНДА** барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол чазо дода мешавад.

2) Иқоти ҳамл аз ҷониби шахсе, ки таҳсилоти олии тиббии риштаи дахлдор надорад ё шахси қаблан барои иқоти ғайриқонунии ҳамл судшуда содир шуда бошад,-

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то ҳафтсад **НИШОНДИҲАНДА** барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол чазо дода мешавад.

3) **ҲАРАКАТҲОИ** дар қисмҳои яқум ё дуҷуми ҳамин модда пешбинигардида, агар онҳо аз беэҳтиётӣ боиси марги ҷабрдида ё расонидани зарари вазнин ба саломатии ӯ гардида бошанд, -

бо маҳрум кардан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол ва маҳрум сохтан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол чазо дода мешавад.

Моддаи 124. Ба иқоти ҳамл маҷбур сохтани зан

Ба иқоти ҳамл маҷбур сохтани зан, агар дар натиҷа иқоти ҳамл ба амал бароварда шавад,-

бо **КОРҲОИ** **ИСЛОҲӢ** ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат чазо дода мешавад.

Моддаи 125. Сирият кардан бо инфекцияи ВИЧ

1) Дидаю дониста, таҳти хавфи сироят бо инфекцияи ВИЧ гузоштани шахси дигар,-
бо маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то се сол, ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол
чазо дода мешавад.

2) Бо инфекцияи ВИЧ сироят кардани шахси дигар аз ҷониби шахсе, ки мубталои ин беморӣ
будани худро медонист, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати **аз ду то панҷ** сол чазо дода мешавад. (қҷт аз 17.05.04
№35)

3) Кирдори пешбиниамудаи қисми дуҷуми ҳамин модда, ки:

а) нисбати ду ё зиёда **ШАХСОН**;

б) нисбати шахси баръало ноболиғ содир шудааст,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати **аз панҷ то даҳ** сол чазо дода мешавад. (қҷт аз 17.05.04
№35)

Моддаи 126. Сироят кардан бо касалии зӯҳрав

1) Бо касалии зӯҳравӣ сироят кардани шахси дингар аз ҷониби шахсе, ки мубталои ин беморӣ
будани худро медонист,-

бо ҷарима ба андозаи **аз дусад то панҷсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё корҳои ислоҳӣ**
ба мӯҳлати аз як то ду сол чазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) нисбати ду ё зиёда **ШАХСОН**;

б) нисбати шахси баръало ноболиғ содир шуда бошад,-

бо ҷарима ба андозаи **аз панҷсад то ҳафтсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳрум
сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати **то ду сол** чазо дода мешавад.

Моддаи 127. Дар хатар монондан

1) Дидаю дониста нарасонидани ёрӣ ба шахсе, ки дар вазъияти барои ҳаёт ё саломатиаш
хавфнок қарор дорад ва аз сабаби хурдсолӣ, пиронсолӣ, беморӣ ё аз сабаби очизи худ имконияти
андешидани чораҳои худмуҳофизатиро надорад, ҳангоме, ки шахси гунаҳгор **метавонист** ба ин
шахс ёрӣ расонад ва вазифадор буд нисбати ӯ ғамхорӣ зоҳир намояд ё худаш ўро дар ҳолати барои
ҳаёт ё саломатиаш хатарнок гузоштааст,- .

бо корҳои ҳатмӣ ба мӯҳлати аз яксаду чил то дусад чил соат ё бо ҷарима ба андозаи
аз дусад то чорсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё бо корҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати то ду сол
чазо дода мешавад

2) Ҳамин кирдор, агар аз беэҳтиётӣ боиси марги ҷабрдида гардида бошад, -

бо маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то се сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ **ба мӯҳлати то ду сол**
бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан ба фаъолияти
муайян ба мӯҳлати то се сол чазо дода мешавад.

3) Ҳамин кирдор, ки аз беэҳтиётӣ:

а) боиси марги одамон;

б) боиси дигар оқибатҳои вазнин гардидааст -,

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то ҳашт сол **бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи**
ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё
бидуни он чазо дода мешавад.

Моддаи 128. Ёрӣ нарасонидан ба бемор

1) Бидуни сабабҳои узрнок ёрӣ нарасондан ба бемор аз ҷониби шахсе, ки вазифадор буд
мутобиқи қонун ё қоидаҳои махсус ёрӣ расонад ва он аз беэҳтиётӣ боиси ба саломатии бемор
расонидани зарари миёна гардидааст,-

бо корҳои ҳатмӣ ба мӯҳлати аз яксаду ҳаштод то дусад чил соат ё бо ҷарима ба андозаи
аз сесад то панҷсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои
муайян ё машғул шудан ба фаъолияти муайян ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол ё бо маҳрум сохтан аз
озодӣ ба мӯҳлати то ду сол чазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар аз беэҳтиётӣ марги бемор шуда бошад ё ба саломатӣ зарари вазнин расонда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол ва маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба ҳамин мӯҳлат ё маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан ба фаъолияти муайян ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ҷазо дода мешавад.

Моддаи 129. Аз ҷониби корманди тиб номатлуб иҷро гардидани вазифаи касбӣ

1) Иҷро накардан ё номатлуб ба ҷо овардани вазифаҳои касбӣ аз ҷониби корманди тиб бинобар муносибати бепарвоена ё беинсофона, ки аз сабаби ҷунин беэҳтиётӣ ба саломатии бемор зарари миёна расонида шудааст,-

бо **корҳои ҳатмӣ ба мӯҳлати аз яксаду ҳаштод то дусаду чил соат ё бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан ба фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар он бинобар беэҳтиётӣ боиси **расонидани зарари вазнин ба саломатӣ** ё марги бемор ё мубталои сирояти инфекцияи ВИЧ гардидани бемор шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

3) Ҳамин кирдор, ки аз беэҳтиётӣ:

а) боиси марги одамон;

б) дигар оқибатҳои вазнин гардидааст, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳафт сол **бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан ба фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол** ҷазо дода мешавад.

Б О Б И 17

ҶИНОЯТҲО БА МУҚОБИЛИ ОЗОДӢ, ОБРӢ ВА ЭЪТИБОРИ ШАХСИЯТ

Моддаи 130. Одамрабой

1) Одамрабо, яъне пинҳонӣ, ошкоро, бо роҳи фиреб ё суиистифодаи боварӣ ё бо истифодаи зӯроварӣ, ё таҳдиди истифодаи зӯроварӣ, зиддиҳуқуқӣ ба даст овардани шахс хангоми мавҷуд набудани аломатҳои ҷиноятӣ дар моддаи 181 ҳамин Кодекс пешбинӣшуда, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) аз ҷониби гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ;

б) такроран ё аз ҷониби шахсе, ки қаблан ҷинояти пешби- нинамудаи моддаҳои 130¹; 131 ва 181 ҳамин Кодексро содир кардааст;

в) бо истифодаи зӯровариҳои барои ҳаёт ва саломатӣ хавфнок ё **бо таҳдиди истифодаи ҷунин зӯроварӣ**;

г) бо истифодаи яроқ ё предмете, ки ба сифати яроқ истифода мешавад;

д) нисбати шахси баръало ноболиғ;

е) нисбати зане, ки гунаҳгор **баръало** аз ҳомиладор будани ӯ огоҳ буд;

ж) нисбати ду ё зиёда **ШАХСОН**;

з) бо ғарази шахсӣ содир шудааст,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ҳашт то дувоздаҳ сол ҷазо дода мешавад.

3) Кирдорҳои, ки дар қисмҳои якум ё дуюми ҳамин модда пешбинӣ шудаанд, агар онҳо:

а) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил;

б) бо мақсади шахвонӣ ё усули дигар истисмор намудани шахси дуздидашуда;

в) бо мақсади гирифтани аъзои бадан ё бофтаҳои ҷабрдида барои трансплантатсия;

г) дар ҳолати рецидивии маҳсусан хавфнок;

д) аз беэҳтиётӣ боиси марги ҷабрдида ё дигар оқибатҳои вазнин гашта бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз дувоздаҳ то бист сол ҷазо дода мешавад.

Эзоҳ : Шахсе, ки одами рабудаашро ё ғайриқонунӣ аз озодӣ маҳрум кардаашро ихтиёрӣ озод мекунад, агар дар кирдори ӯ таркиби ҷиноятҳои дигар мавҷуд набошад, аз ҷавобгарии ҷиноятӣ озод карда мешавад.

Моддаи 130.¹ Хариду фуруши одамон

1. Хариду фуруши одамон, яъне бо мақсади суиистифода (суиистифодаи фоҳишагарии дигар шахсон ё дигар шакли суиистифодаи шахвоният, кор ё хизматрасонии маҷбурӣ, ғулумӣ ё расму одатҳои ба ғулумӣ ҳамшабеҳ, ҳолати ноилочӣ ё гирифтани узв ва (ё) бофта) - ҷалбкунӣ, интиқол, супоридан, пинҳонкунӣ ё гирифтани одамон бо роҳи таҳдиди зурӣ ё истифодаи он ё дигар шаклҳои маҷбурсозӣ, дуздӣ, қаллобӣ, фиреб, суиистифодаи мансаб ё ҳолати заифӣ, ё бо роҳи ришва додан дар шакли пардохт ё фоида барои гирифтани розигии шахсе, ки дигар шахсро назорат мекунад, содир шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол бо мусодираи МОДУ МУЛК ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 5.01.08 №339)

2) Кирдорҳои, ки дар қисми якуми ҳамин модда пешбинӣ шудаанд, агар:

а) такроран;

б) аз ҷониби гурӯҳи ШАХСОН бо маслиҳати пешакӣ;

в) нисбати ду ё зиёда шахс;

г) бо истифодаи зурӣ ё таҳдиди истифодаи он;

д) бо мақсади аз ҷабрдида гирифтани узв ё бофтаҳои бадан барои трансплантатсия;

е) аз тарафи шахси мансабдор ё намояндаи ҳокимият бо истифодаи вазифаҳои хизматӣ, ё дигар шахсе, ки дар ташкилотҳои тижоратӣ, ё дигар ташкилотҳо вазифаи идоракунии иҷро мекунад;

ё) бо ҷойивазкунии ҷабрдида тавассути сарҳади давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон содир шуда бошад;

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ҳашт то дувоздаҳ сол бо мусодираи МОДУ МУЛК ҷазо дода мешавад.

3) Кирдорҳои, ки дар қисмҳои якуми ва дуҷуми ҳамин модда пешбинӣ шудаанд, агар:

а) боиси марги ҷабрдидаи хариду фуруши одамон ва ё дигар оқибатҳои вазнин гардида бошад;

б) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил;

в) дар ҳолати ретсидиви махсусан хавфнок содир шуда бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз дувоздаҳ то понздаҳ сол бо мусодираи МОДУ МУЛК ҷазо дода мешавад.

Эзоҳ: Шахсе, ки кирдорҳои дар қисмҳои якуми ва дуҷуми ҳамин модда пешбинӣ шуда содир карда бошад, агар ихтиёран ба мақомотҳои дахлдор хабар дода, ҷабрдида хариду фуруши одамонро озод карда бошад, ба шарте дар кирдорҳои ӯ таркиби ҷинояти дигар мавҷуд набошад, аз ҷавобгарии ҷиноятӣ озод карда мешавад.

Моддаи 131. Ғайриқонунӣ маҳрум кардан аз озодӣ

1) Ғайриқонунӣ маҳрум кардан аз озодӣ, ки ба одамрабӣ ё ғасби гаравгон алоқаманд намебошад,-

бо маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то се сол, ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) аз ҷониби гурӯҳи ШАХСОН бо маслиҳати пешакӣ;

б) такроран ё аз ҷониби шахсе, ки қаблан ҷинояти пешбининамудаи моддаҳои 130, 130¹, ва 181 ҳамин Кодексро содир кардааст;

в) ба истифодаи усули барои ҳаёт ва саломатӣ хавфнок;

г) ба истифодаи яроқ ё предмете, ки ба сифати яроқ истифода мешавад;

д) нисбати шахси баръало ноболиғ;

е) нисбати зане, ки гунаҳгор баръало аз ҳомиладор будани ӯ огоҳ буд;

ж) нисбати ду ё зиёда **ШАХСОН содир шудааст**,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

3) Кирдори дар қисмҳои яқум ё дуҷоми ҳамин модда пешбинишуда, агар:

а) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил;

б) бо мақсади шахвонӣ ё усули дигар истисмор намудани шахси ғайриқонунии аз озодӣ маҳрумшуда;

в) аз беэҳтиётӣ боиси марги ҷабрдида ё дигар оқибатҳои вазнин гашта бошад,-

- бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 132. Ҷалби одамон барои истисмор

1) Ҷалби одамон бо мақсади шахвонӣ ё **бо тарзи** дигар истисмор намудани онҳо,-

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамагон мӯҳлат ҷазо дода мешавад.

2) Ҷамин кирдор, агар:

а) аз ҷониби гурӯҳи **ШАХСОН** бо маслиҳати пешакӣ;

б) нисбати шахси баръало ноболиғ;

в) тақроран содир шуда бошад, -

бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазор то як ҳазору панҷсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то се сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

3) Кирдоре, ки дар қисмҳои яқум ё дуҷоми ҳамин модда пешбинӣ шудаанд, агар онҳо:

а) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил;

б) бо мақсади аз ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон бурдани ҷунин **ШАХСОН**;

в) дар ҳолати рецидивии махсусан хавфнок содир шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то дувоздаҳ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 133. Ғайриқонунии ҷойгир намудан дар шифохонаи бемориҳои рӯҳӣ

1) Ғайриқонунии дар шифохонаҳои бемориҳои рӯҳӣ ҷойгир намудани шахсе, ки мӯҳтоҷи ҷунин шакли муолиҷа намебошад ё ғайриқонунии нигоҳ доштани ӯ дар ин шифохона, - бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз як то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҷамин кирдор, агар:

а) бо ғарази шахсӣ;

б) аз ҷониби шахс бо истифодаи мақоми хизматӣ;

в) аз беэҳтиётӣ боиси марги ҷабрдида гардидааст ё боиси дигар оқибатҳои вазнин гашта бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол ва маҳрум сохтан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 134. Маҷбуркунӣ

Маҷбур намудани шахс барои иҷро кардан ё иҷро накардани ягон ҳаракат, ки бо таҳдиди истифодаи зӯрварӣ нисбати ӯ ё нисбати дигар **ШАХСОН** ба ӯ наздик, несту нобуд ё вайрон кардани **МОДУ МУЛКИ** онҳо, паҳн кардани маълумоти тўҳматангез ё ифшо намудани дигар маълумоте, ки онҳо онро ниҳон доштан мехоҳанд ва ё бо роҳи таҳдиди поймол намудани ҳуқуқ, озодӣ ва мафиатҳои қонунии ин **ШАХСОН**, бидуни аломатҳои ҷиноятҳои нисбатан вазнин содир шуда бошад, -

ба корҳои ҳатмӣ ба мӯҳлати аз яксаду ҳаштод то дусаду чил соат ё бо ҷарима ба андозаи аз дусад то панҷсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамагон мӯҳлат ҷазо дода мешавад.

Моддаи 135. Тўҳмат

1) Тўҳмат, яъне дидаю дониста паҳн кардани таҳсилоти бардурӯғ, ки обрӯю эътибори шахси дигарро паст мезанад ё ба номи некаш нанг меорад,-

бо корҳои ҳатмӣ ба мўҳлати аз яксаду бист то яксаду ҳаштод соат ё бо ҷарима ба андозаи то панҷсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё бо корҳои ислоҳӣ ба мўҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Тўҳмате, ки дар баромадҳои оммавӣ, асарҳои ба таври оммавӣ намоишдодашуда, **дар воситаҳои ахбори омма ё дар шабакаи интернет** инъикос ёфтааст,-

бо корҳои ҳатми ба мўҳлати аз яксаду ҳаштод то дусаду чил соат ё бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мўҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

3) Тўҳмате, ки **бо гунаҳгор донистани шахс дар содир намудани ҷинояти вазнин ё ҷинояти махсусан вазнин, алоқаманд аст,** -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мўҳлати аз се то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 136. Таҳқир

1) Таҳқир, яъне беадабона, бо алфози қабех паст задани обрӯ ва эътибори шахси дигар;

бо корҳои ҳатмӣ ба мўҳлати аз шаст то яксаду бист соат ё бо ҷарима ба андозаи то дусад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё корҳои ислоҳӣ ба мўҳлати то як сол ҷазо дода мешавад.

2) Таҳқири, ки:

а) дар баромадҳои оммавӣ, асарҳои ба таври оммавӣ намоишдодашуда **дар воситаҳои ахбори омма ё дар шабакаи интернет** инъикос ёфтааст;

б) вобаста бо иҷрои қарзи ҷамъиятӣ аз ҷониби ҷабрдида, -

бо корҳои ҳатмӣ ба мўҳлати аз яксаду бист то яксаду ҳаштод соат ё бо ҷарима ба андозаи аз дусад то панҷсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё корҳои ислоҳӣ ба мўҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 137. Таҳқири оммавии Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ё тўҳмат кардан ба ӯ

1) Таҳқири оммавии Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ё тўҳмат кардан ба ӯ, -

бо ҷарима ба андозаи аз сад то панҷсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё ба корҳои ислоҳӣ ба мўҳлати то як сол ҷазо дода мешавад.**

2) Ҳамин кирдор бо истифодаи матбуот **дар воситаҳои ахбори омма ё дар шабакаи интернет** содир шуда бошад, -

бо корҳои ислоҳӣ ба мўҳлати то ду сол ё бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мўҳлати аз ду то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Б О Б И 18

ҶИНОЯТҲО БА МУҚОБИЛИ ОЗОДИИ ҶИНСӢ ВА ДАХЛНОПАЗИРИИ ҶИНСӢ

Моддаи 138. Таҷовуз ба номус

1) Таҷовуз ба номус, яъне алоқаи ҷинсӣ бо истифодаи зӯрварӣ ё таҳдиди истифодаи он нисбати зан ё нисбати дигар **ШАХСОНИ** ба ӯ наздик ё бо истифода аз вазъияти очизонаи зан,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мўҳлати аз се то ҳафт сол ҷазо дода мешавад.

2) **Таҷовуз ба номусе, ки;**

а) такроран ё аз ҷониби шахсе, ки қаблан ҷинояти пешбининамудаи моддаи 139 ҳамин Кодексро содир кардааст;

б) аз тарафи гурӯҳи **ШАХСОН** ё гурӯҳи **ШАХСОН** бо маслиҳати пешакӣ;

в) бо бераҳмии махсус нисбат ба ҷабрдида ё дигар **ШАХСОНИ** ба ӯ наздик;

г) боиси ба касалии зўҳравӣ мубтало гардидани ҷабрдида шудааст;

д) нисбат ба духтари баръало ноболиғ;

е) нисбати ду ё зиёда **ШАХСОН содир шудааст,-**

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мўҳлати аз ҳафт то **дувоздаҳ** сол ҷазо дода мешавад.

3) **Таҷовуз ба номусе, ки;**

а) нисбат ба духтари баръало ба синни чордаҳсолагӣ нарасида ё ҳеши наздик;

б) дар ҳолати рецидивии махсусан хавфнок;

в) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил;

г) бо истифода аз **вазъияти** бадбахтии умумӣ ё дар ҷараёни бетартибҳои оммавӣ ё ба оқибатҳои вазнин оварда расонда бошад;

д) бо истифодаи яроқ ё таҳдиди истифодаи он ё предмете, ки ба сифати яроқ хизмат мекунад, содир шудааст,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати **аз дувоздаҳ то бисту панҷ** сол ё ҷазои қатл ё **якумра аз озодӣ маҳрум сохтан** ҷазо дода мешавад.

Моддаи 139. Ҳаракати зӯроварии дорои хусусияти шаҳвонӣ

1) Бачабозӣ, ҷимои зан бо зан (лесбиянство) ё дигар **ҳаракати** дорои хусусияти шаҳвонӣ дошта, ки бо истифодаи зӯроварӣ ё таҳдиди истифодаи он нисбати ҷабрдида ё дигар **ШАХСОНИ** ба ӯ наздик ё истифодаи вазъияти очизонаи ҷабрдида анҷом дода шудааст, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳафт сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин **ҳаракат**, агар:

а) такроран ё аз ҷониби шахси қаблан таҷовуз ба номусро содиркарда;

б) аз тарафи гурӯҳи **ШАХСОН** ё гурӯҳи **ШАХСОН** бо маслиҳати пешакӣ;

в) бо бераҳмии махсус нисбат ба ҷабрдида ё дигар **ШАХСОНИ** ба ӯ наздик содир шуда бошад;

г) боиси ба касалии зӯҳравӣ гирифторм шудани ҷабрдида гардидааст;

д) нисбат ба шахси баръало ноболиғ анҷом дода шудааст,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати **аз ҳафт то даҳ** сол ҷазо дода мешавад.

3) Ҳамин **ҳаракат**, агар:

а) нисбати ду ё зиёда **ШАХСОН**;

б) нисбат ба ҳеши наздик содир шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз даҳ то понздаҳ сол ҷазо дода мешавад.

4) **Ҳаракате**, ки дар қисмҳои якум ё дуҷуми ҳамин модда пешбинӣ шудааст, агар:

а) нисбат ба шахси баръало ба синни чордаҳсолагӣ нарасида;

б) дар ҳолати рецидивии махсусан хавфнок;

в) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил;

г) бо истифода аз вазъияти бадбахтии умумӣ ё дар ҷараёни бетартибҳои оммавӣ содир шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз понздаҳ то бист сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 140. Маҷбур намудан ба ҳаракати дорои хусусияти шаҳвонӣ

Маҷбур намудани шахс ба алоқаи ҷинсӣ, бачабозӣ, ҷимои зан бо зан ё анҷом додани дигар **ҳаракати** дорои хусусияти шаҳвонӣ бо роҳи ирғоб (шантаж) ё таҳдиди несту нобуд, вайрон кардан ё кашида гирифтани **МОЛУ МУЛК** ё бо истифода аз тобеияти хизматӣ, **МОЛУ МУЛК** ё дигар шакли вобастагии ҷабрдида, -

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то ҳафтсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё бо **корҳои ислоҳи меҳнатӣ** ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 141. Алоқаи ҷинсӣ ва дигар ҳаракати дорои хусусияти шаҳвонӣ бо шахсе, ки ҳанӯз ба синни шонздаҳсолагӣ нарасидааст

1) Алоқаи ҷинсӣ, бачабозӣ, ҷимои зан бо зан ё дигар **ҳаракати** дорои хусусияти шаҳвонӣ бо шахсе, ки баръало ба синни шонздаҳсолагӣ нарасидааст, ҳангоми мавҷуд набудани аломатҳои ҷинояти дар моддаҳои 138 ва 139 ҳамин Кодекс пешбинишуда,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин **ҳаракат**, агар:

а) бо истифодаи мақоми хизматӣ;

б) аз ҷониби **падару модар**, омӯзгор ё дигар шахси вазифаҳои тарбиявӣ ба зиммааш гузошташуда содир шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

Моддаи 142. Ҳаракати бадахлоқона

1) Анҷом додани **ҳаракати** бадахлоқона нисбат ба шахсе, ки баръало ба синни шонздаҳсолагӣ нарасидааст, ҳангоми мавҷуд набудани аломатҳои ҷинояти пешбиниамудаи **моддаҳои 138, 139 ва 140 ҳамин** Кодекс,-

бо маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ё бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин **ҳаракат**, агар:

а) бо истифодаи зӯроварӣ ё таҳдиди истифодаи он;

б) бо истифодаи мақоми хизматӣ;

в) аз ҷониби **падару модар**, омӯзгор ё дигар шахси вазифаҳои тарбиявӣ ба зиммаашон гузошташуда;

г) нисбат ба шахси баръало ба синни чордаҳсолагӣ нарасида ё хеши наздик содир шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

Б О Б И 19

ҶИНОЯТҲО БА МУҚОБИЛИ ҲУҚУҚ ВА ОЗОДИҲОИ КОНСТИТУТСИОНИИ ИНСОН ВА ШАҲРВАНД

Моддаи 143. Вайрон кардани баробарҳуқуқии шаҳрвандон

1) Қасдан бевосита ё бавосита вайрон намудан ё маҳдуд кардани ҳуқуқ ва озодиҳо ё ин ки бевосита ё бавосита муқаррар намудани бартарии шаҳрвандон вобаста ба ҷинс, наҷод, миллат, забон, баромади иҷтимоӣ, мавқеи шахсӣ, моду мулкӣ ё мансабӣ, маҳалли истиқомат, муносибат бо дин, ақида, марбут будан ба ҳизбҳои сиёсӣ, иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ, ки ба ҳуқуқ ва мафиатҳои қонунии шаҳрванд зарар расонидааст,-

бо ҷарима ба андозаи аз дусад то панҷсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, ки аз ҷониби шахс:

а) бо истифодаи зӯроварӣ ё таҳдиди истифодаи он;

б) бо истифодаи мақоми хизматиаш содир шудааст,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол бо маҳрум сохтан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

Моддаи 144. Ғайриқонунӣ ҷамъ ва паҳн кардани маълумот оид ба ҳаёти шахсӣ

1) Ғайриқонунӣ ҷамъ кардан ё паҳн намудани маълумот оид ба ҳаёти шахсӣ, ки сирри шахсӣ ё оилавии шахси дигарро дар бар мегирад бидуни иҷозати ӯ, ё паҳн кардани чунин маълумот дар баромадҳои оммавӣ, асар дар воситаҳои ахбори омма ё дар шабакаи интернет, агар чунин кирдор бо ғарази шахсӣ ё ҳавасмандии шахсӣ анҷом дода шуда, ба ҳуқуқ ва мафиатҳои қонунии шаҳрванд зарар расонда бошад, -

бо корҳои ҳатмӣ ба мӯҳлати аз яксаду бист то яксаду ҳаштод соат ё бо ҷарима ба андозаи аз дусад то панҷсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё бо **корҳои ислоҳӣ** ба мӯҳлати то як сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, ки аз ҷониби шахс бо истифодаи мақоми хизматиаш анҷом дода шудааст, -

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то ҳаштсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё бо **корҳои ислоҳӣ** ба мӯҳлати то ду сол ё бо маҳрум сохтан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 145. Ошкор намудани сирри тиббӣ

1) Ошкор намудани таҳсилот оид ба беморӣ ё дигар натиҷаҳои таҳқиқи тиббии бемор аз ҷониби корманди соҳаи тиб, дорусозӣ ё дигар корманд бидуни зарурати касбӣ ё хизматӣ,-

бо ҷарима ба андозаи аз дусад то панҷсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, ки дар фош кардани таҳсилот оид ба гирифтории шахс ба бемории инфекцияи ВИЧ ифода меёбад,-

бо маҳрум сохтан аз озода ба мӯҳлати то ду сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба ҳамин мӯҳлат ҷазо дода мешавад.

3) Кирдорҳои пешбиниамудаи қисми якум ё дуҷуми ҳамин модда, агар онҳо боиси оқибатҳои вазнин шуда бошанд,-

бо маҳрум сохтан аз озода ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба ҳамин мӯҳлат ҷазо дода мешавад.

Моддаи 146. Вайрон кардани маҳрамияти мукотиба сӯҳбатҳои телефонӣ, муросилот ва муҳабирот телеграфӣ ё дигар муҳабирот

1) Вайрон кардани маҳрамияти мукотиба, сӯҳбатҳои телефонӣ, муросилот **ва муҳабироти телеграфӣ** ё дигар муҳабироти шахрвандон,-

бо **корҳои ҳатмӣ** ба мӯҳлати аз сад то яксаду шаст соат ё бо ҷарима ба андозаи то дусад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё бо **корҳои ислоҳӣ** ба мӯҳлати то як сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, ки аз ҷониби шахс бо истифодаи мақоми хизматиаш ё воситаҳои махсуси техникӣ, ки барои ниҳонӣ ба даст овардани таҳсилот пешбинӣ гардидаанд, содир шуда бошад,-

бо ҷарима ба андозаи аз дусад то панҷсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳрум намудан аз ҳуқуқҳои ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

3) Ғайриқонунӣ истеҳсол кардан, ба соҳибияти каси дигар додан ё соҳиб шудан бо мақсади ба соҳибияти каси дигар додани воситаҳои махсуси техникӣ, ки барои ниҳонӣ ба даст овардани таҳсилот пешбинӣ шудаанд,-

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то ҳаштсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол ё маҳдуд кардани озода ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 147. Вайрон намудани дахлнопазирии манзил

1) Ғайриқонунӣ ба даромадан бар хилофи хоҳиши шахсӣ дар он истиқоматкунанда манзил ё касеро аз манзилаш маҳрум кардан, -

бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазор то ду ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳрум сохтан аз озода ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) бо истифодаи зӯроварӣ ё таҳдиди истифодаи он;

б) бо истифодаи мақоми хизматӣ;

в) бо ғайриқонунӣ васл намудани воситаҳои гӯшандозӣ ё дигар воситаҳои махсус дар манзили истиқоматӣ содир шудааст,-

бо маҳрум сохтан аз озода ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

Эзоҳ: Дар зери мафҳуми манзил дар ҳамин ва дигар моддаҳои ҳамин Кодекс хонаи истиқомати ғардӣ бо биноҳои истиқоматӣ ва ғайриистіқомати ба он дохилшаванда, бинои истиқоматӣ новобаста аз шакли моликият ба фонди манзил дохилшаванда, ки барои

истиқомати доимӣ ё муваққатӣ мувофиқ аст, ҳамчунин дигар бино ё сохтмони ба фонди манзил дохилшаванда, вале барои истиқомати муваққатӣ таъин гардидааст, фаҳмида мешавад.

Моддаи 148. Радди додани маълумот ба шаҳрванд

Аз ҷониби шахси мансабдор радди ғайриқонунӣ ба шаҳрванд додани санад ё ҳуҷҷатҳое, ки бевосита ба ҳуқуқ ва озодиҳои ӯ дахл доранд ва мутобиқи тартиби муқарраршуда ҷамъоварӣ гардидаанд, инчунин додани таҳсилоти ноপুরра ё қасдан додани чунин маълумоти барғалат ноপুরра, агар он ба ҳуқуқ ва манфиатҳои ҳамин шаҳрванд зарар расонида бошад, -

бо ҷарима ба андозаи аз сесада то панҷсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати аз се то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 149. Ғайриқонунӣ маҳдуд кардани тағйири макон, интиҳоби озоди маҳалли зист, тарки ҷумҳурӣ кардан ва бозгаштани шаҳрванд ба он

1) Ғайриқонунӣ маҳдуд намудани **тағйири макон**, интиҳоби озоди маҳалли зист, тарки ҷумҳурӣ кардан ва бозгаштани шаҳрванд ба он,-

бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазор то ду ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) боиси оқибатҳои вазнин гардида бошад;

б) бо истифодаи мақоми хизмати содир шуда бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати аз се то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 150. Монеъ шудан ба татбиқи ҳуқуқҳои интиҳоботӣ ва фаъолияти комиссияҳои интиҳоботӣ

1) Монеъ шудан ба шаҳрванд чиҳати татбиқи ҳуқуқҳои интиҳоботиаш ё ҳуқуқи иштирок дар райъпурсӣ, инчунин монеъ шудан бо фаъолияти комиссияҳои интиҳоботӣ ё комиссия оид ба гузаронидани райъпурсӣ,-

бо ҷарима ба андозаи аз дусад то чорсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё **корҳои ислоҳӣ** ба мӯҳлати то як сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор агар:

а) дар алоқамандӣ бо ришвадихӣ, фиреб, зӯроварӣ ё таҳдиди истифодаи он;

б) бо истифодаи мақоми хизмати;

в) аз ҷониби гурӯҳи **ШАХСОН** бо маслиҳати пешакӣ ё аз ҷониби гурӯҳи муташаккил содир шуда бошад,-

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё **корҳои ислоҳӣ** ба мӯҳлати аз як то ду сол, ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол бо маҳрум сохтан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

Моддаи 151. Сохтакории ҳуҷҷатҳои интиҳоботӣ, ҳуҷҷатҳои райъпурсӣ ё ҳисоби нодурусти овоз

Сохтакории ҳуҷҷатҳои интиҳоботӣ, ҳуҷҷатҳои райъпурсӣ, дидаю доништа нодуруст ҳисоб кардани овоз, дидаю доништа нодуруст муайян кардани натиҷаҳои интиҳобот, райъпурсӣ, ҳамчунин вайрон намудани овоздиҳии пинҳонӣ, ки аз ҷониби узви комиссияи интиҳоботӣ, гурӯҳи ташаббускор ё комиссия оид ба гузаронидани райъпурсӣ содир шудааст,-

бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазор то ду ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то чор сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

Моддаи 152. Маҷбур намудан барои иштирок дар корпартоӣ ва ё рад кардани иштирок дар корпартоӣ

Бо зӯрварӣ ё таҳдиди истифодаи он маҷбур намудан ба иштирок дар корпартоӣ ё рад кардани иштирок дар корпартоӣ,-

бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазор то ду ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо**, ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то панҷ сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат чазо дода мешавад.

Моддаи 153. Вайрон кардани қонунҳои меҳнат

Дидаю дониста ғайриқонунӣ аз кор озод кардани шахс, иҷро накардани қарори суд дар хусуси ба ҷои кори пештара барқарор кардан, меҳнат, ҳамчунин дигар ҳаракатҳои қасдан ва моҳиятан вайронкунии қонунҳои меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон,-

бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазор то ду ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол чазо дода мешавад.

Моддаи 153¹. Напардохтани музди меҳнат, нафақа, стипендия, ёрдампулӣ ё дигар пардохтҳо

Аз ҷониби корфармо, роҳбари корхона, муассиса ё ташкилот новобаста аз шакли моликиятшон зиёда аз ду моҳ напардохтани музди меҳнат, нафақа, стипендия, ёрдампулӣ ё дигар пардохтҳои бо қонун муқарраргардида, агар ин кирдор бо ғараз ё дигар манфиатҳои шахсӣ содир шуда бошад, -

бо ҷарима ба андозаи аз дусад то пачсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол чазо дода мешавад.

Моддаи 154. Вайрон кардани қоидаҳои муҳофизати меҳнат

1) Вайрон кардани қоидаҳои техникаи бехатарӣ ё дигар қоидаҳои ҳифзи меҳнат аз ҷониби шахсе, ки ба риоя кардани он масъул мебошад, агар он аз беэҳтиётӣ боиси расонидани зарари вазнин ё миёна ба саломатӣ ё бемории касбӣ гашта бошад,-

бо ҷарима ба андозаи аз дусад то панҷсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё бо **корҳои ислоҳӣ** ба мӯҳлати ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат чазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, ки аз беэҳтиётӣ боиси марги инсон гардидааст ё ба саломатии чанд нафар зарари вазнин ворид намудааст,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то панҷ сол бо **маҳрум кардан аз ҳуқуқи** ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ё бидуни он чазо дода мешавад.

3) **Кирдорҳои пешбининамудаи қисми якуми ҳамин модда, ки аз беэҳтиётӣ боиси марги ду ё зиёда шахсон гардидаанд,-**

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то ҳашт сол бо **маҳрум кардан аз ҳуқуқи** ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё бидуни он чазо дода мешавад.

Моддаи 155. Беасос саркашӣ намудан аз қабул кардан ба кор ё беасос аз кор сабуқдӯш намудани зани синни қўдакаш то сесола

Беасос саркашӣ намудан аз қабул кардан ба кор ё беасос аз кор сабуқдӯш намудани зан бинобар ҳомиладорӣ, ҳамчунин беасос саркашӣ намудан аз қабул кардан ба кор ё беасос аз кор сабуқдӯш намудани зане, ки қўдаки то сесола дорад, -

бо ҷарима ба андозаи аз сесад то пачсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё бо **корҳои ислоҳӣ** ба мӯҳлати то ду сол чазо дода мешавад.

Моддаи 156. Вайрон кардани ҳуқуқҳои муаллифӣ, ҳуқуқи мучовир ва ҳуқуқи дорандагони патент

1) Бо номи худ интишор кардани асари илмӣ, адабӣ, мусиқӣ ё бадеии шахси дигар, инчунин барномаи шахси дигар барои мошинҳои электроники ҳисоббарор (МЭХ) ё маҳзани таҳсилот ё тарзи

дигари азхудсозии муаллифӣ ба чунин асар, азхудкунии муаллифии ихтироот, ҳамчунин маҷбур намудан ба ҳаммуаллифӣ,-

бо ҷарима ба андозаи аз дусад то панҷсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё корҳои ислоҳоти меҳнати ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Ғайриқонунӣ истифода бурдани объектҳои ҳуқуқи муаллифӣ ё ҳуқуқҳои муҷовир, инчунин ғайриқонунӣ истифода бурдани ихтироот, модели Ғоидаовар ё намунаҳои истеҳсолоти саноатӣ, барномаҳо барои мошинҳои электронии ҳисоббарор (МЭХ) ё маҳзани таҳсилот, бидуни розигии муаллиф ё изҳоркунанда Ғош намудани моҳияти ихтироот, модели Ғоидаовар ё намунаи истеҳсолоти саноатӣ то нашри расмӣ таҳсилот дар бораи онҳо, агар ин кирдор дидаю доништа ё аз беэҳтиётӣ ба миқдори калон зарар расонида бошад,-

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то се сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

3) Кирдори пешбиниамудаи қисми якум ё дуҷуми ҳамин модда, ки аз ҷониби гурӯҳи **ШАХСОН** бо маслиҳати пешакӣ анҷом дода шудааст, -

бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазор то як ҳазору панҷсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Эзоҳ: Таҳти мафҳуми зарар ба миқдори калон зараре Ғаҳмида мешавад, ки агар он аз андозаи нишондиҳанда барои ҳисобҳо як ҳазор маротиба зиёд бошад.

Моддаи 157. Монеъ шудан ба Ғаъолияти ташкилоти динӣ

Монеъ шудан ба Ғаъолияти ташкилотҳои дине, ки ба қонун зид намебошанд ё ба амали ба ҷо овардани маросимҳои динӣ, агар онҳо тартиботи ҷамъиятиро вайрон накунад ва ба ҳуқуқи шаҳрвандон таҷовус нанамоянд, -

бо ҷарима ба андозаи то панҷсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё бо **корҳои ислоҳӣ** ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 158. Монеъ шудан ба Ғаъолияти ҳизбҳои сиёсӣ ва иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ

Монеъ шудан ба Ғаъолияти қонунии ҳизбҳои сиёсӣ, иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ, ҳамчунин даҳолат бо Ғаъолияти қонуниашон, ки ҳуқуқ ва манфиатҳои умумии онҳоро ба таври назаррас вайрон кардааст, -

бо ҷарима ба андозаи аз дусад то панҷсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 159. Ташкили ҳизбҳои сиёсӣ, иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ ва ташкилоти диние, ки ба шахсият ва ҳуқуқи шаҳрвандон таҷовуз мекунад

Ташкили ҳизбҳои сиёсӣ, иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ ё ташкилоти диние, ки Ғаолияташон бо расонидани зарар ба саломатии шаҳрвандон ё дигар таҷовуз ба шахсият ё ҳуқуқи шаҳрвандон алоқаманд мебошад, ҳамчунин роҳбарӣ ба онҳо -

бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазор то як ҳазору панҷсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то се сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 160. Вайрон кардани тартиби ташкил ва гузаронидани маҷлисҳо, гирдиҳамоиҳо, намоишҳо, Пикетгузормҳо ва роҳПаймоиҳо

1. Вайрон кардани тартиби ташкил ва (ё) гузаронидани маҷлисҳо, гирдиҳамоиҳо, намоишҳо, пикетгузориҳо ё роҳпаймоиҳо аз тарафи шахси ташкилкунанда ё иштирокчии Ғаъоли ҳамин ҷорабиниҳо, агар чунин кирдор дар давоми соли баъди татбиқи ҷазои маъмури содир шуда бошад,-

бо ҷарима ба андозаи аз дусаду панҷоҳ то сесаду шаст **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо **ДО**да мешавад.

2. Ҳамин кирдор, агар бо истифода аз мақоми хизматӣ ё истифодаи зӯроварӣ ё таҳдиди истифодаи зӯроварӣ содир шуда бошад ё боиси вайрон ё несту нобуд шудани молу мулк ё дигар оқибатҳои вазнин гашта бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад.(ҚҶТ аз 02.08.11., №750)

Моддаи 161. Монеъ шудан ба гузаронидани маҷлис, гирдиҳамой, намоиш, роҳпаймой, пикетгузорӣ ё иштирок дар онҳо

1)Ғайриқонунӣ монеъ шудан ба гузаронидани маҷлис, гирдиҳамой, намоиш, роҳпаймой, пикетгузорӣ ё иштирок дар онҳо ё ин ки маҷбур кардан дар иштирок дар онҳо, агар ин кирдор бо зӯроварӣ ё таҳдиди истифодаи он содир шуда бошад, -

бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазор то як ҳазору панҷсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар бо истифодаи мақоми хизматӣ содир шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то панҷ сол бо маҳрум **кардан аз ҳуқуқи** ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 162. Монеъ шудан ба фаъолияти қонунии касбии журналистон

1) Дар ҳар шакле, ки набошад монеъ шудан ба фаъолияти қонунии касбии журналист, ҳамчунин маҷбур намудани ӯ барои паҳн кардан ё рад намудани паҳши иттилоот, ки бо таҳдиди зӯроварӣ, нобуд сохтан ё вайрон кардани **МОЛУ МУЛК**, паҳн кардани дуруғи бофтае ё фош намудани дигар таҳсилоте, ки ҷабрдида меҳодад онҳоро ниҳон дорад, алоқаманд аст, ҳамчунин бо роҳи таҳдиди поймол намудани ҳуқуқ ва манфиатҳои қонунии журналист,-

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то ҳаштсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё бо **корҳои ислоҳӣ** ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2)Ҳамин кирдор, агар:

а) бо зӯроварӣ;

б) несту нобуд ё вайрон кардани **МОЛУ МУЛК**;

в) бо истифодаи мақоми хизматӣ содир шуда бошад,-

бо маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то се сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

Моддаи 163. Вайрон кардани қонунҳо оид ба мурочиати шаҳрвандон

1) Радди ғайриқонунии баррасии мурочиати шаҳрвандон, бидуни сабабҳои узрнок вайрон намудани мӯҳлати баррасии арзу шикоятҳои онҳо, қабули қарори беасос ва хилофи қонун, инчунин вайрон кардани қонунҳо оид ба мурочиати шаҳрвандон, ки ба ҳуқуқ ва манфиатҳои қонунан ҳифзшудаи шаҳрвандон, ҷамъият ё давлат зарари ҷиддӣ ворид намудааст, -

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то ҳаштсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё бо **корҳои ислоҳӣ** ба мӯҳлати то ду сол ё бо маҳрум кардани аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати **то се** сол ҷазо дода мешавад.

2) Таъқиби шаҳрванд аз ҷониби шахси мансабдор вобаста ба мурочиати ӯ ба мақоми давлатӣ, корхона, ташкилоту муассиса ё иттиҳоди ҷамъиятӣ ё барои танқиди дар мурочиаташ инъикосёфта, инчунин барои дар шакли дигар бо танқид баромад карданаш, -

бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазору панҷсад то ду ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё бо маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то панҷ сол **бо маҳрум кардан аз ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан ба фаъолияти муайян ба мӯҳлати аз се то панҷ сол** ҷазо дода мешавад.

Моддаи 164. Монеъ шудан ба гирифтани таҳсилоти ҳатмии умумии асосӣ (нӯҳсола)

Ба ҳар тарзе монеъ шудани шахси воқеӣ ба гирифтани таҳсилоти ҳатмии умумии асосӣ (нӯҳсола), -

бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазор то ду ҳазор **нишондиҳанда** барои ҳисобҳо ё бо маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то ду сол чазо дода мешавад.

Б О Б И 20

ҶИНОЯТҲО БА МУҚОБИЛИ ОИЛА ВА НОБОЛИҶОН

Моддаи 165. Ҷалби ноболиғон ба содир намудани ҷиноят

1) Ҷалби шахси ноболиғ ба содир намудани ҷиноят бо роҳи ваъда, фиреб, таҳдид ё дигар усул, ки аз ҷониби шахси ба синни ҳаждаҳсолагӣ расида анҷом дода шудааст,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол чазо дода мешавад.

2) **Ҳамин ҳаракат** агар аз ҷониби падару модар, омӯзгор ё шахси дигари қонуни ба зиммааш тарбияи шахсони ноболиғ гузошташуда содир шуда бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол бо маҳрум сохтан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ё бидуни он чазо дода мешавад.

3) **Ҳаракати** дар қисми яқум ё дуҷуми ҳамин модда пешбинишуда, ки бо зӯрварӣ ё таҳдиди истифодаи он анҷом дода шудааст,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол **бо маҳрум кардан аз ҳуқуқ ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан ба фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё бидуни он** чазо дода мешавад.

4) **Ҳаракати** дар қисми яқум, дуҷум ё сеҷуми ҳамин модда пешбинишуда, ки бо ҷалби шахси ноболиғ:

а) ба гурӯҳи муташаккил ё **иттиҳоди ҷиноятӣ (ташкilotи ҷиноятӣ)**;

б) чиҳати содир намудани ҷинояти вазнин ва маҳсусан вазнин анҷом дода шудааст,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол **бо маҳрум кардан аз ҳуқуқ ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан ба фаъолияти муайян ба мӯҳлати аз се то панҷ сол ё бидуни он** чазо дода мешавад.

Эзоҳ: Дар боби мазкур зери мафҳуми ноболиғон шахсони хурдсол ва ноболиғ фаҳмида мешавад.

Моддаи 166. Ҷалби шахси ноболиғ ба содир намудани кирдорҳои зиддиҷамъиятӣ

1) Ҷалби шахси ноболиғ чиҳати истеъмоли мунтазами нушокиҳои спиртӣ, истеъмоли мунтазам ғайритиббии моддаҳои сахтгаъсир ё дигар моддаҳои мадҳушқунанда, ё ба **фоҳишагарӣ, оворагардӣ, гадоӣ**, ки аз ҷониби шахси синнаш ба ҳаждаҳсолагӣ расида содир шудааст, -

бо **корҳои ислоҳӣ** ба мӯҳлати то як сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол чазо дода мешавад.

2) **Ҳамин ҳаракат** агар аз ҷониби падару модар, омӯзгор ё шахси дигари қонуни ба зиммааш тарбияи шахсони ноболиғ гузошташуда, содир шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ё бидуни он чазо дода мешавад.

3) **Ҳаракати** пешбининамудаи қисми яқум ё дуҷуми ҳамин модда, агар :

а) нисбат ба ду ё якчанд ноболиғ;

б) бо зӯрварӣ ё таҳдиди истифодаи он,

в) тақроран содир шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то панҷ сол бо маҳрум сохтан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол ё бидуни он чазо дода мешавад.

Моддаи 167. Хариду фурӯши ноболиғон

1) Хариду фурӯши ноболиғон, яъне хариду фурӯши шахси баръало ноболиғ новобаста аз намуд ва шаклҳои маҷбурсозӣ, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол бо мусодираи МОДУ МУЛК чазо дода мешавад.

2) Кирдорҳое, ки дар қисми якуми ҳамин модда пешбинӣ шудаанд, агар:

а) такроран;

б) аз ҷониби гурӯҳи ШАХСОН бо маслиҳати пешакӣ;

в) нисбати ду ё зиёда ноболиғ;

г) бо истифодаи зӯрӣ ё таҳдиди истифодаи он;

д) бо мақсади аз ҷабрдида гирифтани узв ё бофтаҳои банд барои трансплантатсия;

е) аз тарафи шахси мансабдор ё намояндаи ҳокимият бо истифодаи вазифаҳои ҳокимиятӣ, ё дигар шахсе, ки дар ташкилотҳои тижоратӣ ё дигар ташкилотҳо вазифаи идоракуниро иҷро мекунад;

ё) бо ҷойивазкунии ҷабрдида тавассти сарҳади давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон содир шуда бошад: -

бо маҳрум сохтан аз озода ба мӯҳлати аз ҳашт то дувоздаҳ сол бо мусодираи МОЛУ МУЛК ҷазо дода мешавад.

3) Кирдорҳое, ки дар қисми якум ва дуҷуми ҳамин модда пешбинӣ шудаанд, агар:

а) боиси марги ҷабрдидаи хариду фурӯши ноболиғон ва ё дигар оқибатҳои вазнин гардида бошад;

б) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил;

в) дар ҳолати рецидивии махсусан хавфнок содир шуда бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озода ба мӯҳлати аз дуаоздаҳ то понздаҳ сол бо мусодираи МОЛУ МУЛК ҷазо дода мешавад.

Эзоҳ: Шахсе, ки кирдорҳои дар қисми якуми ва дуҷуми ҳамин модда пешбинӣ шударо содир карда бошад, агар ихтиёран ба мақоматҳои дахлдор хабар дода, ҷабрдида хариду фурӯши одамонро озод карда бошад, ба шарте дар кирдорҳои ӯ таркиби ҷинояти дигар мавҷуд набошад, аз ҷавобгарии ҷинояти озод карда мешавад».

Моддаи 168. Ба шавҳар додани духтари ба синни никоҳ нарасида

Ба шавҳар додани духтари ба синни никоҳ нарасида аз ҷониби падару модар ё ШАХСОНЕ, ки духтар таҳти васояти онҳост ё ШАХСОНЕ, ки ӯ тобеи онҳо мебошад, ҳамчунин далолат кардан ё мусоидат кардан барои ба шавҳар додан,-

бо корҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати то ду сол ё маҳдуд кардани озода ба мӯҳлати то паҷсол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 169. Бастани ақди никоҳ дар ҳаққи шахсе, ки ба синни никоҳ нарасидааст

Бастани созиши никоҳ дар ҳаққи шахсе, ки ба синни никоҳ нарасидааст, инчунин бастани ақди никоҳ бо ҷунин шахс,-

бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазор то ду ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё бо **корҳои ислоҳӣ** ба мӯҳлати то ду сол ё маҳдуд кардани озода ба мӯҳлати то паҷсол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 170. Дузанагӣ ё серзанагӣ

Дузанагӣ ё серзанагӣ, яъне бо ду ё якчанд зан зиндагӣ кардан бо пешбарии хоҷагии умумӣ, -

бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазор то як ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё бо корҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 171. Иваз намудани тифл

1) Иваз намудани тифл,-

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳдуд кардани озода ба мӯҳлати то чор сол ё маҳрум сохтан аз озода ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, ки бо мақсади ғаразнок ё нияти дигари қабех содир шудааст,-

бо маҳрум сохтан аз озода ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 172. Писархондӣ (духтархондӣ) ғайриқонунӣ

Ҳаракати ғайриқонунӣ дар мавриди писархондӣ (духтархондӣ) кӯдак, ба парастори (таҳти васоят) додани онҳо ё додани онҳо ба тарбияи оилаи шахрвандон, ки бо мақсадҳои ғаразнок ё бо **ниятҳои дигар** қабех анҷом дода шудааст,-

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то ҳаштсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё **корҳои ислоҳӣ** ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 173. Ифшои сирри писархондӣ (духтархондӣ)

1) Ифшои сирри писархондӣ (духтархондӣ) бидуни ихтиёри шахси фарзандхонда, ки аз ҷониби шахсе, ки воқеияти писархондиро (духтархондиро) ҳамчун сирри хизматӣ ё касбӣ вазифадор аст ҳифз кунад ё аз ҷониби шахси дигар **агар ин кирдор бо ғарази ё бо дигар ниятҳои қабех содир бошад,-**

бо ҷарима ба андозаи аз сесад то панҷсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё **корҳои ислоҳӣ** ба мӯҳлати то як сол бо маҳрум **кардан** аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар боиси оқибатҳои вазнин гардида бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол **бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи** ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати аз се то панҷ сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

Моддаи 174. Иҷро накардани ўҳдадорӣ оид ба тарбияи ноболиғ

Иҷро накардан ё иҷрои номатлуби ўҳдадориҳо оид ба тарбияи ноболиғ аз ҷониби **падару модар** ё шахси дигар, ки ин ўҳдадорӣ ба зиммаш қонунан гузошта шудааст, инчунин **аз ҷониби** омўзгор ё дигар корманди муассисаи таълимӣ ё тарбиявӣ, агар ин кирдор бо муносибати бераҳмона нисбат бо ноболиғ алоқаманд бошад,- **(қҶТ аз 17.05.04 №35)**

бо маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

Моддаи 175. Иҷрои номатлуби ўҳдадорӣ оид ба таъмини бехатарии ҳаёт ва саломатии кӯдак

1) Иҷрои номатлуби ўҳдадорӣ оид ба таъмини бехатарии ҳаёт ва саломатии кӯдаки хурдсол аз ҷониби шахсе, ки ин ўҳдадори тибқи вазифаи хизматӣ ба зиммаш гузошта шудааст ё аз ҷониби шахсе, ки ин вазифаро мувофиқи супориши махсус ба ҷо меорад, ё ин ўҳдадориро ихтиёран ба зимма гирифтааст, агар дар натиҷа аз беэҳтиётӣ ба саломатии кӯдак зарари миёна расида бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) аз беэҳтиётӣ боиси ворид гаштани зарари вазнин ба саломатии хурдсол гаштааст;

б) аз беэҳтиётӣ боиси марги ӯ шудааст,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати аз се то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Эзоҳ: Дар Кодекси мазкур зери мафҳуми кӯдаки хурдсол шахси ба синни чордаҳсола нарасида фаҳмида мешавад.

Моддаи 176. Суиистифода аз ҳуқуқи васӣ ё парастор

Истифодаи васоят ё парасторӣ бо мақсади ғаразнок ё дигар ниятҳои қабех, ҳамчунин дидаю доништа бе назорат ё бе ёрдами зарурӣ гузоштани шахси таҳти васоят ё парасторӣ қарордошта, ки ҳуқуқ ва манфиатҳои қонунии шахси таҳти васоят ё парастона қарордоштаро ба таври назаррас **поймол** кардааст,-

бо ҷарима ба андозаи аз сесад то панҷсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё **корҳои ислоҳӣ** ба мӯҳлати то ду сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли вазифаҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба ҳамин мӯҳлат ҷазо дода мешавад.

Моддаи 177. Бадқасдона саркашӣ намудани падару модар аз таъминоти фарзандон

Бадқасдона, яъне бидуни сабабҳои узрнок бештар аз се моҳ саркашӣ намудани падару модар аз иҷрои қарори суд оид ба пардохти маблағ барои таъминоти фарзандони ноболиғ, ҳамчунин фарзандони ғайри қобили меҳнат, ки синнашон ба ҳаждаҳсолагӣ расидааст,-

бо корҳои ҳатмӣ ба мӯҳлати аз яксаду бист то яксаду ҳаштод соат ё бо корҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати то ду сол ё бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат ҷазо дода мешавад.

Моддаи 178. Бадқасдона саркашӣ намудани фарзандон аз таъминоти падару модари ғайри қобили меҳнат

Бадқасдона, яъне бидуни сабабҳои узрнок бештар аз се моҳ саркашӣ намудани фарзандон аз иҷрои қарори суд оид ба пардохти маблағ ҷиҳати таъминоти падару модари ғайри қобили меҳнат ё эҳтиёҷманди ёриии моддӣ,-

бо корҳои ҳатмӣ ба мӯҳлати аз яксаду бист то як саду ҳаштод соат ё бо корҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати то ду сол ё бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат ҷазо дода мешавад.

Ф А С Л И VIII

ҚИНОЯТҲО БА МУҚОБИЛИ АМНИЯТИ ҚАМЪИЯТИ ВА САЛОМАТИИ АҲОЛИ

Б О Б И 21

ҚИНОЯТҲО БА МУҚОБИЛИ АМНИЯТИ ҚАМЪИЯТИ

Моддаи 179. Терроризм

1) Терроризм, яъне содир намудани таркиш, сӯхтор, тирпаррони аз яроқи оташфишон ё дигар кирдоре, ки боиси хавфи марги одамон, расонидани зарари ҷиддӣ ба молу мулк ё ба миён омадани оқибатҳои дигари барои қамъият хавфнок мегардад, агар ин кирдор бо мақсади ҳалалдор сохтани амнияти қамъиятӣ, тарсонидани аҳоли ё расонидани таъсир ҷиҳати аз ҷониби мақомоти ҳокимият қабул намудани қарор, инчунин таҳдиди анҷом додани кирдорҳои зикршуда бо ҳамин мақсадҳо,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) аз ҷониби гурӯҳи ШАХСОН бо маслиҳати пешакӣ;

б) такроран содир шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ҳашт то понздаҳ сол бо мусодираи молу мулк ҷазо дода мешавад.

3) Кирдори пешбининамудаи қисмҳои якум, дуюм ҳамин модда, агар он :

а) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил;

б) дар алоқамандӣ бо таҳдиди истифодаи яроқи қатли ом, маводи радиоактивӣ ё иҷрои дигар кирдоре, ки ба ҳалокати оммавии одамон оварда мерасонад;

в) дар ҳолати рецидиви махсусан хавфнок содир шуда бошад;

г) аз беэҳтиётӣ боиси марги инсон ё ин ки дигар оқибатҳои вазнин гардида бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз понздаҳ то бисту панҷ сол бо мусодираи молу мулк ё ҷазои қатл ё якумра аз озодӣ маҳрум сохтан **бо мусодираи молу мулк ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 31.12.08с №451).**

Эзоҳ: Шахсе, ки дар омода сохтани кирдори терористӣ иштирок дорад, агар мақомоти давлатиро сари вақт огоҳ созад ё бо роҳи дигар содир гаштани кирдори терористиро пешгирӣ кунад ва агар дар ҳаракатҳои ин шахс дигар таркиби қиноят мавҷуд набошад, аз ҷавобгарии қиноятӣ озод карда мешавад.

Тақрори дар моддаи мазкур пештар содир шудани як ё якчанд қинояти пешбининамудаи ҳамин модда, инчунин моддаҳои 179¹, 180, 181, 185, 310 ва 402 ҳамин Кодексэътироф карда мешавад. (қҷт аз 17.05.04 №35)

Моддаи 179¹. Ҷалб кардан барои содир намудани ҷиноятҳои хусусияти террористӣ дошта ё мусоидати дигар барои содир намудани онҳо

1) Ҷалб кардани шахсон барои содир намудани ҷиноятҳои дар моддаҳои 179, 179², 179³, 181, 182, 184, 184¹, 184², 184³, 184⁴, 185, 193, 194, 194¹, 194², 194³, 194⁴, 194⁵, 310 ва 402 пешбиниамудаи ҳамин Кодекс ё моил намудани шахс барои иштирок дар фаъолияти ташкилоти террористӣ, яроқнок намудан ё таълими шахсон бо мақсади содир намудани ҷиноятҳои номбаршуда, инчунин мусоидат кардан ба тарзи дигар, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин ҳаракат агар такроран ё бо истифода аз мақоми хизматиаш содир шуда бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз даҳ то понздаҳ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан ба фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Эзоҳ: Шахсе, ки ҷинояти дар моддаи мазкур пешбинишударо содирнамуда, аз ҷавобгарии ҷиноятӣ озод карда мешавад, агар ӯ ихтиёран ва саривақт бо роҳи ба мақомоти ҳокимияти давлатӣ хабар додан ё бо дигар тарзҳо барои пешгирии содир шудани ҷиноятҳои хусусияти террористӣ дошта мусоидат намояд, агар дар ҳаракатҳои таркиби ҷинояти дигар набошад.

Моддаи 179². Маблағгузориҳои ҷиноятҳои хусусияти террористидошта

1) Бевосита ё бавосита пешниҳод намудан ё ҷамъ овардани воситаҳо бо мақсади пурра ё қисман истифодаи онҳо ё бо дарки он ки ин воситаҳо барои содир намудани ҷиноятҳои дар моддаҳои 179, 179¹, 179³, 181, 182, 184, 184¹, 184², 184³, 184⁴, 185, 193, 194, 194¹, 194², 194³, 194⁴, 194⁵, 310 ва 402 пешбиниамудаи ҳамин Кодекс истифода мегарданд, ҳамчунин агар воситаҳои мазкур воқеан дар ҷиноятҳои зикршуда истифода нагарданд, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол ҷазо дода мешавад.

2) Кирдорҳои, ки дар қисми якуми ҳамин модда пешбинӣ гардидаанд, агар:

а) такроран;

б) аз ҷониби гурӯҳи шахсон ё гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ;

в) аз ҷониби шахс бо истифода аз мақоми хизмати содир шуда бошанд, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз даҳ то понздаҳ сол ҷазо дода мешаванд.

3) Кирдорҳои, ки дар қисмҳои якум ё дуҷуми ҳамин модда пешбинӣ гардидаанд, агар:

а) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил;

б) дар ҳолати ретсидиви махсусан хавфнок содир шуда бошанд, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз понздаҳ то бист сол ҷазо дода мешаванд.

Эзоҳ: Зери мафҳуми «воситаҳо» дар моддаи мазкур активҳои ҳама навъ, ламсшаванда ё ламснашаванда, манқул ё ғайриманқул, новобаста ба тарзи ба даст овардани онҳо, ҳамчунин ҳуччатҳои ҳуқуқӣ ва ё санадҳо дар ҳама гуна шакл, аз он ҷумла электронӣ ва рақамӣ, ки ҳуқуқро ба чунин активҳо ва ё иштирок дар онҳоро тасдиқ менамоянд, инчунин кредитҳои бонкӣ, чекҳои сафарӣ, чекҳои бонкӣ, интиқоли почтавӣ, саҳмияҳо, коғазҳои қиматнок, облигатсияҳо, векселҳо, аккредитивҳо ва ғайраҳо фаҳмида мешаванд.

Моддаи 179³. Даъвати оммавӣ барои содир намудани ҷиноятҳои хусусияти террористидошта

1) Даъвати оммавӣ барои содир намудани ҷиноятҳои дар моддаҳои 179, 179¹, 179², 181, 182, 184, 184¹, 184², 184³, 184⁴, 185, 193, 194, 194¹, 194², 194³, 194⁴, 194⁵, 310 ва 402 пешбиниамудаи ҳамин Кодекс, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдорҳо, ки бо истифода аз воситаҳои ахбори омма содир карда шудаанд, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз даҳ то понздаҳ сол ҷазо дода мешаванд.

Моддаи 180. Иттилооти баръало бардурӯғ оид ба кирдори террористӣ

Иттилооти баръало бардурӯғ оид ба руҳ додани тарқиш, сӯхтор ё дигар кирдоре, ки боиси хавфи марги одамон, расонидани зарари ҷиддии ба МОЛУ МУЛК ё ба руҳ додани оқибатҳои дигари барои ҷамъият хавфнок оварда мерасонад,-

бо **корҳои ислоҳӣ** ба муддати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат ҷазо дода мешавад.

Моддаи 181. Ғасби гаравгон

1) Ғасби гаравгон ё нигоҳ доштани шахс ба сифати гаравгон марбут бо таҳдиди куштан ё расонидани зарар ба саломатии ӯ ё минбаъд нигоҳ доштани ҳамин шахс бо мақсади маҷбур намудани давлат, ташкилотҳои байналмилалӣ, шахсони воқеӣ ҳуқуқӣ ё гурӯҳи **ШАХСОН** ба иҷро ё худдорӣ намудан аз иҷрои ин ё он ҳаракат ҳамчун шарти озод кардани гаравгон, -
бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин ҳаракат, агар:

а) такроран;

б) аз ҷониби гурӯҳи **ШАХСОН** ё гурӯҳи **ШАХСОН** бо маслиҳати пешакӣ;

в) бо истифодаи зӯрварие, ки барои ҳаёт ё саломатии инсон хавфнок мебошад;

г) бо истифодаи яроқ ё предмете, ки ба сифати яроқ истифода мешавад;

д) нисбат ба шахси баръало ноболиғ;

е) нисбат ба зане, ки гунаҳгор баръало ҳомиладор буданашро медонад;

ж) нисбат ба шахсе, ки гунаҳгор баръало аз дар вазъияти очизона қрор доштани ӯ огоҳ буд;

з) бо нияти ғаразнок ё кирои зархаридон;

и) нисбати ду ва ё зиёда **ШАХСОН** анҷом дода шудааст;

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз даҳ то понздаҳ сол ҷазо дода мешавад.

3) Ҳаракати пешбинишудаи қисмҳои яқум ё дуҷуми ҳамин модда агар:

а) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил;

б) аз беэҳтиётӣ боиси марги инсон ё дигар оқибатҳои вазнин гашта бошад;

в) дар ҳолати рецидивии махсусан хавфнок содир шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз дувоздаҳ то бист сол ҷазо дода мешавад.

Эзоҳ: Шахсе, ки бо ихтиёри худ ё талаби мақомоти ҳокимият гаравгонро озод мекунад, агар дар ҳаракати ӯ таркиби ҷинояти дигар мавҷуд набошад, аз ҷавобгарии ҷиноятӣ озод карда мешавад.

Моддаи 182. Ғасби бино, иншоот, воситаҳои иттилоот ва алоқа

1) Ғасби бино, иншоот, роҳҳо ё воситаи иттилоот ё алоқа, дигар иншооти коммуникатсионӣ ё ин ки нигоҳ доштани онҳо, марбут бо таҳдиди несту нобуд ё вайрон кардани онҳо ё бо таҳдиди куштори шахрвандон ё расонидани зарар ба саломатии онҳо бо мақсади маҷбур кардани давлат ё дигар мақомот, шахсони ҳуқуқӣ ё воқеӣ ё гурӯҳи **ШАХСОН** ба иҷро ё худдорӣ кардан аз иҷрои ягон ҳаракат ҳамчун шарти иҷро накардани таҳдид, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин ҳаракат агар:

а) такроран;

б) аз ҷониби гурӯҳи **ШАХСОН** ё гурӯҳи **ШАХСОН** бо маслиҳати пешакӣ;

в) бо истифодаи зӯрварие, ки барои ҳаёт ё саломатии инсон хавфнок мебошад;

г) бо истифода аз яроқ ё предмете, ки ба сифати яроқ истифода мешавад, содир шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол ҷазо дода мешавад.

3) Ҳаракатҳои пешбинишудаи қисмҳои яқум ё дуҷуми ҳамин модда, агар:

а) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил анҷом дода шуда бошад;

б) аз беэҳтиётӣ боиси марги инсон ё дигар оқибатҳои вазнин шуда бошад;

в) дар ҳолати рецидивии махсусан хавфнок содир шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз даҳ то понздаҳ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 183. Роҳзании обӣ

1) Ҳуҷум ба киштии обӣ бо мақсади ба даст овардани **МОЛУ МУЛКИ** ғайр, ки бо зӯрварӣ ё таҳдиди истифодаи он содир шудааст,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то дувоздаҳ сол бо мусодираи **МОЛУ МУЛК** ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин ҳаракат, агар:

а) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил;

б) аз беэҳтиётӣ боиси марги инсон ё дигар оқибатҳои вазнин гардида бошад;

в) такроран ё бо истифодаи яроқ ё предмете, ки ба сифати яроқ истифода мешавад, содир шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз дувоздаҳ то бист сол бо мусодираи МОЛУ МУЛК чазо дода мешавад.

Моддаи 184. Ғайриқонунӣ ҳай карда бурдан ё ғасби ҳавопаймо, киштӣ ё қатори роҳи оҳан

1) Ғайриқонунӣ ҳай карда бурдан ё ғасби ҳавопаймо, киштӣ ё қатори роҳи оҳан, ҳамчунин ғасби чунин киштӣ ё қатор бо мақсади ғайриқонунӣ ҳай карда бурдан ё ин ки амалӣ намудани назорати ғайриқонунӣ дар дигар шакл, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ бо мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол чазо дода мешавад.

2) Содир намудан ё таҳдиди содир намудани кирдорҳои пешбиниамудаи қисми якуми ҳамин модда бо мақсади маҷбур намудани шахси воқеӣ ё ҳуқуқӣ, давлат ё ташкилоти байналмилалӣ барои содир намудани ягон ҳаракат ё ин ки худдорӣ намудан аз он, агар чунин кирдорҳо тавонанд воқеан ба бехатарии ҳавопаймо, киштӣ ё қатори роҳи оҳан таҳдид намоянд, -

бо маҳрум намудан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ҳашт то дувоздаҳ сол чазо дода мешавад;

3) Ҳаракатҳои пешбиниамудаи қисмҳои якум ва дуҷуми ҳамин модда, агар:

а) такроран;

б) аз ҷониби гурӯҳи ШАХСОН ё гурӯҳи ШАХСОН бо маслиҳати пешакӣ;

в) бо зӯрварӣ, ки ба ҳаёт ва саломати инсон хавфнок аст ё бо таҳдиди истифодаи чунин зӯрварӣ;

г) бо истифодаи яроқ, ё предмете, ки ба сифати яроқ истифода мешавад, содир шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз даҳ то понздаҳ сол бо мусодираи МОЛУ МУЛК чазо дода мешавад.

3) Ҳаракатҳои пешбиниамудаи қисмҳои якум, дуҷум ва сеҷуми ҳамин модда, агар:

а) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил;

б) аз беэҳтиётӣ боиси марги инсон ё дигар оқибати вазнин гашта бошад;

в) дар ҳолати рецидивии махсусан хавфнок содир шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз понздаҳ то бист сол бо мусодираи МОЛУ МУЛК чазо дода мешавад.

Моддаи 184¹. Ғасб, вайрон кардан, содир намудани амалҳои зӯрварӣ дар платформаи стасионарии воқеи шелфи континенталӣ

1) Ғасби платформаи стасионарии воқеи шелфи континенталӣ ё дигар шаклҳои назорати ғайриқонунӣ аз болои он ё қасдона вайрон кардани он ва ё расонидани зарар ба он, ки ба бехатарии платформа таҳдид намоянд, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то панҷ сол чазо дода мешавад.

2) Содир намудани амали зӯрварӣ нисбати шахс дар платформаи стасионарии воқеи шелфи континенталӣ, ки ба бехатарии он таҳдид намоянд, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол чазо дода мешавад.

3) Содир намудан ё таҳдиди содир намудани кирдорҳои пешбиниамудаи қисмҳои якум ё дуҷуми ҳамин модда бо мақсади маҷбур намудани шахси воқеӣ ё ҳуқуқӣ, давлат ё ташкилоти байналмилалӣ ба содир намудани ягон ҳаракат ё худдорӣ намудан аз он, агар чунин кирдорҳо тавонанд воқеан ба бехатарии платформаи стасионарии воқеи шелфи континенталӣ таҳдид намоянд, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ҳашт то дувоздаҳ сол чазо дода мешавад.

4) Дар платформаи стасионарии воқеи шелфи континенталӣ бо ҳар тарз ҷойгир кардан ё содир намудани ҳаракатҳо бо мақсади ҷойгир кардани восита ё моддае, ки метавонад платформаи стасионариро вайрон намоянд ё ба бехатарии он таҳдид кунад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз дувоздаҳ то понздаҳ сол чазо дода мешавад.

5) Кирдорҳои пешбиниамудаи қисмҳои якум, дуҷум, сеҷум ё чоруми ҳамин модда, ки:

а) такроран;

б) аз ҷониби гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ;

в) аз ҷониби шахс бо истифода аз мақоми хизматӣ;

г) бо истифодаи яроқ ё предмете, ки ба сифати яроқ истифода мешавад, содир шуда бошанд, - бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз понздаҳ то бист сол бо мусодираи молу мулк ҷазо дода мешавад.

Моддаи 184². Кирдорҳои қасдона ба муқобили бехатарии ҳавопаймо ё киштӣ

1) Содир намудани амали зӯрварӣ нисбати шахсе, ки дар ҳавопаймо ё киштӣ қарор дорад, агар чунин амал тавонад ба бехатарии ин ҳавопаймо ё киштӣ таҳдид намояд, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол ҷазо дода мешавад.

2) Вайрон кардани ҳавопаймо ё киштӣ ва ё расонидани зарар ба ин ҳавопаймо ё киштӣ ё ин ки ба бори он, аз ҷумла вайрон намудани таҷҳизоти навигатсионӣ ё ба вучуд овардани монеаҳои ҷиддӣ дар истифодабарии он, ки онро аз қор мебарорад ё метавонад ба бехатарии он таҳдид намояд, ҷойгир кардан ё содир намудани ҳаракатҳои, ки дар ҳавопаймо ё киштӣ бо ҳар тарз ҷойгир намудани восита ё моддае оварда расонад, ки метавонад чунин ҳавопаймо ё киштӣ ва ё бори онро вайрон намояд ё ба он зараре расонад, ки метавонад ба бехатарии он таҳдид намояд, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ҳашт то дувоздаҳ сол ҷазо дода мешавад.

3) Содир намудан ё таҳдиди содир намудани кирдорҳои пешбиниамудаи қисмҳои якум ё дуҷуми ҳамин модда бо мақсади маҷбур намудани шахси воқеӣ ё ҳуқуқӣ, давлат ё ташкилоти байналмилалӣ барои содир намудани ягон ҳаракат ё худдорӣ намудан аз он, агар чунин кирдорҳо тавонанд воқеан ба бехатарии ҳавопаймо ё киштӣ таҳдид намоянд, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз даҳ то понздаҳ сол ҷазо дода мешавад.

4) Кирдорҳои пешбиниамудаи қисмҳои якум, дуҷум ё сеҷуми ҳамин модда, ки:

а) такроран;

б) аз ҷониби гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ;

в) аз ҷониби шахс бо истифода аз мақоми хизматӣ;

г) бо истифодаи яроқ ё предмете, ки ба сифати яроқ истифода мешавад, содир шуда бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз понздаҳ то бист сол бо мусодираи молу мулк ҷазо дода мешаванд.

Моддаи 184³. Ҳаракатҳои қасдона ба муқобили бехатарии фурудгоҳҳои, ки ба авиатсияи граждани хизмат мерасонанд

1) Содир намудани амали зӯрварӣ дар фурудгоҳ нисбати шахсе, ки ба авиатсияи граждани хизмат мерасонад, агар чунин амал ба бехатарӣ дар ин фурудгоҳ таҳдид мекунад ё метавонад таҳдид кунад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол ҷазо дода мешавад.

2) Вайрон намудан ё расонидани зарари ҷиддӣ ба таҷҳизот ё иншооти фурудгоҳе, ки ба авиатсияи граждани хизмат мерасонад ё ин ки ба ҳавопаймоҳои воқеӣ фурудгоҳ, ки дар истифодабарӣ қарор надоранд, ё халал расондан ба қори хадамоти фурудгоҳ, агар чунин амал ба бехатарӣ дар ин фурудгоҳ таҳдид кунад ё метавонад таҳдид кунад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ҳафт то даҳ сол ҷазо дода мешавад.

3) Содир намудан ё таҳдиди содир намудани кирдорҳои пешбиниамудаи қисми дуҷуми ҳамин модда бо мақсади маҷбур намудани шахси воқеӣ ё ҳуқуқӣ, давлат ё ташкилоти байналмилалӣ барои содир намудани ягон ҳаракат ё худдорӣ кардан аз он, агар чунин кирдорҳо ба бехатарӣ дар фурудгоҳе, ки ба авиатсияи граждани хизмат мерасонад, таҳдид мекунанд ё метавонанд таҳдид кунанд, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ҳашт то понздаҳ сол ҷазо дода мешавад.

4) Кирдорҳои пешбиниамудаи қисмҳои якум ё дуҷуми ҳамин модда, ки:

а) такроран;

б) аз ҷониби гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ;

в) аз ҷониби шахс бо истифода аз мақоми хизматӣ;

г) бо истифодаи яроқ ё предмете, ки ба сифати яроқ истифода мешавад, содир шуда бошанд, - бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз понздаҳ то бист сол бо мусодираи молу мулк чазо дода мешаванд.

Моддаи 184⁴. Интиқоли ғайриқонунии шахси содирнамудаи ҷинояти хусусияти террористидошта дар нақлиёт

Интиқоли ғайриқонунии шахс дар нақлиёт бо дарки он ки ин шахс ҳаракате содир намудааст, ки бо моддаҳои 179, 179¹, 179², 179³, 181, 182, 184, 184¹, 184², 184³, 185, 193, 194, 194¹, 194², 194³, 194⁴, 194⁵, 310 ва 402 пешбининамудаи ҳамин Кодекс ҷиноят мебошад, бо мақсади ёрӣ расонидан ба ҷунин шахс барои гурехтан аз ҷавобгарии ҷиноятӣ, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз даҳ то понздаҳ сол бо мусодираи молу мулк чазо дода мешавад.

Моддаи 185. Ташкили воҳидҳои мусаллаҳи ғайриқонунӣ

1) Ташкили воҳидҳои мусаллаҳи ғайриқонунӣ (иттиҳодия, отряд, дастаҳо ё дигар гурӯҳҳо), ҳамчунин роҳбарӣ ба ин гуна воҳидҳо ё иштирок дар онҳо,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол чазо дода мешавад.

2) Ҳамин ҳаракат, ки аз ҷониби шахс бо истифодаи мақоми хизматӣ анҷом дода шудааст,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ҳашт то дувоздаҳ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол чазо дода мешавад.

Эзоҳ: Шахсе, ки ихтиёран аз иштирок дар воҳидҳои мусаллаҳи ғайриқонунӣ даст кашида ва яроқашро супурдааст, агар дар кирдори ӯ дигар таркиби ҷиноят мавҷуд набошад, аз ҷавобгарии ҷиноятӣ озод карда мешавад.

Моддаи 186. Бандитизм

1) Ташкили гурӯҳи (дастаи) мусаллаҳи устувор бо мақсади ҳуҷум ба шахрвандон ё ташкилот, ҳамчунин роҳбарӣ ба ҷунин гурӯҳ (даста),-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз понздаҳ то бист сол бо мусодираи молу мулк ё бидуни он чазо дода мешавад.

2) Иштирок дар гурӯҳи (дастаи) мусаллаҳи устувор ё дар ҳуҷумҳои анҷоммедодаи он,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз даҳ то понздаҳ сол бо мусодираи молу мулк ё бидуни он чазо дода мешавад.

3) Кирдори пешбининамудаи қисмҳои яқум ё дуҷуми ҳамин модда, агар аз ҷониби шахс бо истифода аз мақоми хизматӣ ё дар ҳолати рецидиви хавфнок ё махсусан хавфнок анҷом дода шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз понздаҳ то бист сол бо мусодираи молу мулк ва маҳрум сохтан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба муддати то панҷ сол чазо дода мешавад.

Моддаи 187. Ташкили иттиҳоди ҷиноятӣ (ташкилоти ҷиноятӣ)

1) Ташкили иттиҳоди ҷиноятӣ (ташкилоти ҷиноятӣ) барои содир намудани ҷиноятҳои вазнин ё ҷиноятҳои махсусан вазнин, ҳамчунин роҳбарӣ ба ҷунин иттиҳод (ташкилот) ё ба ҷузъу томи таркибии онҳо, инчунин ташкили иттиҳоди ташкилотчиён, роҳбарон ё дигар намояндагони гурӯҳҳои муташаккил бо мақсади таҳияи нақша ва фароҳамоварии шароит барои содир намудани ҷиноятҳои вазнин ва махсусан вазнин,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз понздаҳ то бист сол бо мусодираи молу мулк ё бидуни он чазо дода мешавад.

2) Иштирок дар иттиҳоди ҷиноятӣ (ташкилоти ҷиноятӣ) ё иттиҳоди ташкилотчиён, роҳбарон ва ё дигар намояндагони гурӯҳҳои муташаккил,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ҳашт то дувоздаҳ сол бо мусодираи молу мулк ё бидуни он чазо дода мешавад.

3) Ҳаракати пешбиниnamудаи қисмҳои яқум ё дуҷоми ҳамин модда, ки аз ҷониби шахс бо истифода аз мақоми хизмати ё дар ҳолати рецидиви хавфнок ё махсусан хавфнок анҷом дода шудааст,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз понздаҳ то бист сол бо мусодираи МОЛУ МУЛК ва бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Эзоҳ: Шахсе, ки ихтиёран ба мақомоти ҳокимият оид ба иштирок дар иттиҳоди ҷиноятӣ (ташкилоти ҷиноятӣ) иттилоъ дода ва барои пешгирии фаъолияти он мусоидат мекунад, агар дар кирдори ӯ таркиби ҷинояти дигар мавҷуд набошад, аз ҷавобгарии ҷиноятӣ озод карда мешавад.

Моддаи 188. Бетартибҳои оммавӣ

1) Ташкили бетартибҳои оммавӣ, ки бо зӯрварӣ нисбат ба шахсият, харобкорӣ, сӯхтор, несту нобуд ё вайрон кардани МОЛУ МУЛК, истифодаи яроқи оташфишон, **воситаҳои тарқиш** ё моддаҳои тарқанда алоқаманд аст, инчунин муқобилият нишон додан ба ҳокимият, ки бо истифодаи яроқ ё дигар предметҳои ба сифати яроқ истифодашаванда содир шудааст, ҳамчунин иштирок дар ин амал,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то дувоздаҳ сол ҷазо дода мешавад.

2) Даъват ҷиҳати фаълоне итоат накардан ба талаботи қонунии намоёндагои ҳокимият ё ба бетартибҳои оммавӣ, ҳамчунин даъват ба зӯрварӣ нисбат ба шахрвандон,-

бо маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 189 . Барангехтани кинаю адовати миллӣ, наҷодӣ, маҳалгарой ва ёдинӣ

1) Ҳаракатҳое, ки барои барангехтани кинаю адоват ё низоъи миллӣ, наҷодӣ, маҳалгарой ё динӣ, ё паст задани шаъну эътибори миллӣ равона шудаанд, инчунин тарқиби бартариҳои шахрвандон аз нигоҳи муносибати онҳо ба дин, мансубии онҳо ба миллат, наҷод ё маҳал, агар ин кирдор ба таври оммавӣ ё бо истифодаи воситаҳои ахбори омма анҷом дода шуда бошад,-

бо маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то панҷ сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин ҳаракат, агар:

а) такроран;

б) бо зӯрварӣ ё таҳдиди истифодаи он;

в) бо истифодаи мақоми хизмати;

г) аз ҷониби гурӯҳи ШАХСОН ё гурӯҳи ШАХСОН бо маслиҳати пешакӣ анҷом дода шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

3) Ҳаракати пешбиниnamудаи қисмҳои яқум ё дуҷоми ҳамин модда, агар:

а) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил;

б) аз беэҳтиётӣ боиси марги инсон ё дигар оқибатҳои вазнин гардида бошад;

в) ба зӯран пеш кардани шахрванд аз маҳалли сукунати доимӣ оварда расонад;

г) дар ҳолати рецидиви хавфнок ё махсусан хавфнок содир шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ҳашт то дувоздаҳ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан ба фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

Моддаи 190. Вайрон кардани қоидаҳои бехатарии корҳои кӯҳӣ, сохтмон ва дигар корҳо

1) Вайрон кардани қоидаҳои бехатарӣ ҳангоми корҳои кӯҳӣ, сохтмон ва дигар корҳо, агар ин аз беэҳтиётӣ боиси ба саломатии инсон расонидани зарари вазнин ва ё миёна гардида бошад,-

бо ҷарима ба андозаи аз чорсад то ҳаштсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ҳадди ақал ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то се сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор агар аз беэҳтиётӣ боиси марги инсон ё дигар оқибатҳои вазнин гардида бошад,-

бо маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то панҷ сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат чазо дода мешавад.

Моддаи 191. Вайрон кардани қоидаҳои бехатарӣ дар объектҳои ки хавфи тарқиш доранд

1) Вайрон кардани қоидаҳои бехатарӣ дар объектҳо ё цехҳои ки хавфи тарқиш доранд агар ин аз беэҳтиётӣ боиси ба саломатии инсон расонидани зарари вазнин ё миёна гашта бошад,-

бо ҷарима ба андозаи то панҷсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ҳадди ақал ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то чор сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ё бидуни он чазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар аз беэҳтиётӣ боиси марги инсон ё дигар оқибатҳои вазнин гашта бошад,

бо маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то панҷ сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол чазо дода мешавад.

Моддаи 192. Вайрон кардани қоидаҳои зидди сӯхтор

1) Вайрон кардани қоидаҳои зидди сӯхтор аз ҷониби шахсе, ки ба ўҳдааш риояи ин масъулият гузошта шудааст, агар он дар давоми соли баъди татбиқи чазои маъмури содир шуда бошад,-

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то ҳаштсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то се сол чазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, ки аз беэҳтиётӣ ба саломатии инсон зарари вазнин ё миёна расонидааст, -

бо ҷарима ба андозаи аз ҳаштод то як ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол чазо дода мешавад.

3) Кирдори пешбининамудаи қисми якуми ҳамин модда, агар аз беэҳтиётӣ боиси марги инсон ё дигар оқибатҳои вазнин гашта бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол чазо дода мешавад.

Моддаи 193. Муносибати ғайриқонунӣ бо маводи радиоактивӣ

1) Ғайриқонунӣ соҳибӣ кардан, истифода бурдан, ба даст овардан, фурӯхтан, нигоҳ доштан, интиқол, ба дигарон додан ё вайрон кардани маводи радиоактивӣ, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то панҷ сол чазо дода мешавад.

2) Содир намудани ҳаракате, ки аз талабот бо таҳдиди зӯрӣ ё истифодаи он ё ин ки бо ягон шакли дигари тарсонидан барои додани маводи радиоактивӣ иборат мебошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол чазо дода мешавад.

3) Кирдорҳои пешбининамудаи қисмҳои якум ё дуҷуми ҳамин модда, ки аз беэҳтиётӣ ба саломатии инсон зарари вазнин ё миёна расонидааст,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ҳашт то дувоздаҳ сол чазо дода мешавад.

4) Кирдорҳои пешбининамудаи қисмҳои якум ё дуҷуми ҳамин модда, агар аз беэҳтиётӣ боиси марги инсон ё дигар оқибатҳои вазнин гашта бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлат аз даҳ то понздаҳ сол чазо дода мешавад.

Моддаи 194. Тасарруфи маводи радиоактивӣ

1) Тасарруфи маводи радиоактивӣ, ҳамчунин таҳдиди тасарруфи онҳо бо мақсади маҷбур намудани шахси воқеӣ ё ҳуқуқӣ, давлат ё ташкилоти байналмилалӣ ба содир намудани ягон ҳаракат ё худдорӣ намудан аз он,-

бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазор то ду ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то панҷ сол чазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) такроран;

б) аз ҷониби гурӯҳи **ШАХСОН** ё гурӯҳи **ШАХСОН** бо маслиҳати пешакӣ;

в) аз ҷониби шахс бо истифода аз мақоми хизматӣ;

г) бо истифодаи зӯрварӣ, ки ба ҳаёт ё саломатии шахс хавфнок намебошад ё таҳдиди истифодаи чунин зӯрварӣ анҷом дода шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то дувоздаҳ сол бо мусодираи МОЛУ МУЛК ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

3) Кирдори пешбиниамудаи қисмҳои якум ё дуҷуми ҳамин модда, агар:

а) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил;

б) бо истифодаи зӯрварии барои ҳаёт ё саломатии инсон хавфнок ё таҳдиди истифодаи чунин зӯрварӣ:

в) дар ҳолати рецидиви хавфнок ё махсусан хавфнок содир шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз дувоздаҳ то бист сол бо мусодираи МОЛУ МУЛК ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

Эзоҳ: Дар моддаи мазкур, инчунин дар моддаҳои 199 ва 202-и ҳамин Кодекс ҳамон вақт ҷиноят такроран содиршуда эътироф карда мешавад, агар шахс пештар як ё бештар ҷиноятҳои пешбиниамудаи ҳамин моддаҳо, инчунин ҷиноятҳои пешбиниамудаи моддаҳои 186, 244-251-и ҳамин Кодексро содир карда бошад.

Моддаи 194¹. Истифодабарии ғайриқонунии мавод, воситаи радиоактивӣ ё объекти ядрой

Истифодабарии ғайриқонунии мавод, воситаи радиоактивӣ ё объекти ядрой бо тарзе, ки раҳиёбӣ ва ё хатари раҳиёбии маводи радиоактивӣ ба вучуд омада, боиси хавфи марг ё расонидани зарари вазнин ба саломатии одамон ё ин ки расонидани зарари ҷиддӣ ба моликият, ба муҳити зист мегардад, бо мақсади маҷбур намудани шахси воқеӣ ё ҳуқуқӣ, давлат ё ташкилоти байналмилалӣ ба содир намудани ягон ҳаракат ё худдорӣ намудан аз он, ҳамчунин таҳдиди содир намудани чунин кирдор бо ҳамин мақсад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол ҷазо дода мешавад.

Эзоҳ: Дар моддаи мазкур зери мафҳуми «маводи радиоактивӣ» маводи ядрой ва дигар моддаҳои радиоактиви нуклиддоре фаҳмида мешавад, ки худ аз худ таҷзия меёбанд (ҷараёне, ки зимни он афканишоти ионии як ё якчанд намуд, масалан, алфа-афканишот, бета-афканишот, афканишоти нейтронӣ ва гамма-афканишот сурат мегирад) ва онҳо вобаста ба хусусиятҳои радиологӣ ва ё таҷзияи худ метавонанд боиси марг, зарари вазнин ба саломатӣ ва ё зарари ҷиддӣ ба моликият ва муҳити зист шаванд.

«Маводи ядрой» - плутоний, ба истиснои плутонийи дорои ҷамъи изотопҳо, ки зиёда аз 80 фоизаш плутоний-238 аст; уран-233; урани бо изотопҳои уран-235 ё уран-233 ғанигардонидашуда; урани дорои омехтаи изотопҳо, ки дар табиат дар шакле вомехӯранд, ки аз маъдан ё пасмондаҳои маъданӣ фарқ мекунанд; ва ҳар гуна маводи дорои як ё якчанд элементҳои зикргардидае мебошад, ки дар ин ҳолат «урани бо изотопҳои уран-235 ё уран-233 ғанигардонидашуда» урани дорои изотопҳои уран-235 ё уран-233 номида мешавад ва ё дорои ҳар ду изотопест ба андозае, ки фоизи барзиёди маҷмӯи ин изотопҳо дар муқоиса бо изотопи уран-238 нисбат ба фоизи изотопи уран-235 дар муқоиса бо изотопи уран-238, ки дар табиат вомехӯрад, зиёдтар аст.

«Объекти ядрой» аз инҳо иборат аст:

а) ҳама гуна реактори ядрой, аз он ҷумла реакторҳои, ки дар киштиҳои баҳрӣ, воситаҳои нақлиёт, дастгоҳҳои парвозкунанда ё объектҳои кайҳонӣ барои истифодабарӣ ба сифати манбаи барқ барои ба ҳаракат овардани чунин киштиҳо, воситаҳои нақлиёт, дастгоҳҳои парвозкунанда ё объектҳои кайҳонӣ ва ё ҳама гуна дигар мақсад насб карда шудаанд;

б) ҳама гуна иншоот ё воситаи ҳамлу нақл, ки барои истехсол, нигоҳдорӣ, азнавкоркардабарой ё интиқоли маводи радиоактивӣ истифода мегардад.

«Восита» аз инҳо иборат аст:

а) ҳама гуна воситаи тарканди ядрой; ё

б) ҳама гуна воситаи паҳнкунандаи маводи радиоактивӣ ё афканандаи радиатсия, ки метавонад вобаста ба хусусиятҳои радиологии худ боиси марг, зарари вазнин ба саломатӣ ё зарари воқеӣ ба моликият ё муҳити зист гардад.

Моддаи 194². Ҳаракатҳои қасдона ба муқобили бехатарии дастгоҳи ядрой

1) Содир намудани ҳаракатҳои қасдона ба муқобили бехатарии дастгоҳи ядрой, инчунин ҳаракатҳои ба истифодабарии дастгоҳи ядрой ҳалалрасонанда, ки таъсиррасонии шуоъи радиоактивӣ ё партовҳои маводи радиоактивӣ боиси хавфи марг ё расонидани зарари вазнин ба саломатии одамон ё ин ки расонидани зарари ҷиддӣ ба моликият ё ба муҳити зист мегардад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол ҷазо дода мешавад.

2) Содир намудан ё таҳдиди содир намудани ҳаракатҳои пешбиниамудаи қисми якуми ҳамин модда бо мақсади маҷбур намудани шахси воқеӣ ё ҳуқуқӣ, давлат ё ташкилоти байналмилалӣ ба содир намудани ягон ҳаракат ё худдорӣ намудан аз он, -

бо маҳрум намудан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ҳафт то даҳ сол ҷазо дода мешавад.

Эзоҳ: Зери мафҳуми «дастгоҳи ядрой» дар моддаи мазкур дастгоҳе (инчунин биноҳо ва таҷҳизоти бо вай алоқаманде) фаҳмида мешавад, ки дар он истехсол, азнавкоркардабарой, истифодабарӣ, коркард, нигоҳдорӣ ё гӯронидани маводи ядрой амалӣ карда мешавад, агар зарар ё даҳлат ба истифодабарии чунин дастгоҳ метавонад ба шуоъхӯрии зиёди радиоактивӣ ё партови зиёди маводи радиоактивӣ оварда расонад.

Моддаи 194³. Ғайриқонунӣ тайёр кардани воситаи тарканди ядрой ё воситаи афканандаи радиатсия

1) Ғайриқонунӣ тайёр кардани воситаи тарканди ядрой ё воситаи паҳнкунандаи маводи радиоактивӣ ё афканандаи радиатсия, ки боиси хавфи марг ё расонидани зарари вазнин ба саломатии одамон ё ин ки расонидани зарари ҷиддӣ ба моликият ё ба муҳити зист мегардад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) такроран;

б) аз ҷониби гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ содир шудааст,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ҳафт то дувоздаҳ сол ҷазо дода мешавад.

3) Кирдорҳои пешбиниамудаи қисмҳои якум ё дуҷуми ҳамин модда, агар:

а) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил;

б) дар ҳолати ретсидиви хавфнок ё махсусан хавфнок содир шудаанд, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз даҳ то понздаҳ сол ҷазо дода мешавад.

Эзоҳ: Шахсе, ки воситаҳои дар моддаи мазкур зикргардидаро бо ихтиёри худ месупорад, агар дар ҳаракати ӯ дигар таркиби ҷиноят мавҷуд набошад, аз ҷавобгарии ҷиноятӣ озод карда мешавад.

Моддаи 194⁴. Ҳамлу нақли ғайриқонунии моддаҳои тарканда, маводи радиоактивӣ, яроқи биологӣ, химиявӣ ё ядрой дар ҳавопаймо, киштӣ ё нақлиёти хушкигард

1) Ҳамлу нақли ғайриқонунӣ дар ҳавопаймо, киштӣ ё нақлиёти хушкигард:

а) ягон моддаи тарканда ё маводи радиоактивӣ, бо дарки он ки онҳо барои расонидан ё ба вучуд овардани таҳдиди расонидан ба марг ё расонидани зарари вазнин ба саломатӣ ё зарар бо мақсади тарсонидани аҳоли ё маҷбур намудани давлат ё ташкилоти байналмилалӣ ба содир намудани ягон ҳаракат ё худдорӣ аз он таъин гардидаанд;

б) ҳама гуна яроқи биологӣ, химиявӣ ё ядрой бо дарки он ки он яроқи биологӣ, химиявӣ ё ядрой мебошад;

в) ҳама гуна маводи ибтидоӣ, ки махсус таҷзия мешавад ё таҷҳизот ё маводе, ки махсус барои коркард, истифодабарӣ ва ё истехсоли маводи махсус таҷзияшаванда таъин ё тайёр карда шудаанд, бо дарки он ки онҳо барои истифода дар фаъолияти бо таркишҳои ядрой ё дигар фаъолияти ядрой алоқаманди бо кафолатҳои мувофиқи созишнома дар бораи кафолатҳои пурра бо Агентии байналмилалӣ оид ба энергияи атомӣ фаронагиранда таъин гардидаанд; ва ё

г) ҳама гуна таҷҳизот, мавод ё таъминоти барномавӣ ё ин ки технологияи мувофиқ, ки саҳми назаррасро дар банақшагирӣ, истехсол ё расонидани яроқи биологӣ, химиявӣ ё ядрой мегузорад, бо нияти истифодаи онҳо ба ин мақсад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол ҷазо дода мешавад.

3) Аз беэҳтиётӣ ба марг расонидан ё расонидани зарари вазнин ба саломатии ягон шахс бинобар содир намудани кирдори дар қисми якуми ҳамин модда пешбинишуда, - бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз даҳ то понздаҳ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 194⁵. Ғайриқонунӣ истифода бурдан ва ё партофтани моддаҳои тарқанда, яроқи биологӣ, химиявӣ ё ядрой, моддаҳои хатарнок ва зараррасон аз киштӣ ё платформаи стационари воқеи шелфи континенталӣ

1) Ба муқобили киштӣ ё платформаи стационари воқеи шелфи континенталӣ ғайриқонунӣ истифода бурдан ё ин ки аз киштӣ ё платформаи стационари воқеи шелфи континенталӣ партофтани моддаҳои тарқанда, маводи радиоактивӣ ё яроқи биологӣ, химиявӣ ё ядрой, ё ин ки нафт, гази моеи табиӣ ё дигар моддаи хатарнок ё зараррасон ба андоза ва ҳаҷме, ки он боиси марг ё зарари вазнин ба саломатӣ мегардад ё шуда метавонад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол ҷазо дода мешавад.

2) Содир намудан ё таҳдиди содир намудани кирдорҳои пешбиниамудаи қисми якуми ҳамин модда бо мақсади тарсонидани аҳоли ва ё маҷбур кардани давлат ё ташкилоти байналмилалӣ барои иҷрои ягон ҳаракат ё худдорӣ намудан аз он, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз даҳ то понздаҳ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 195. Ғайриқонунӣ соҳиб шудан, ба дигарон додан, ба соҳибияти каси дигар додан, нигоҳ доштан, интиқол додан гирифта гаштани яроқ, лавозимоти ҷангӣ, моддаҳои тарқанда ва воситаҳои тарқиш

1) Ғайриқонунӣ соҳиб шудан, ба дигарон додан, ба соҳибияти каси дигар додан, нигоҳ доштан, интиқол додан ё бо худ гирифта гаштани яроқи оташфишон, (ғайр аз яроқи ҳамвормили шикорӣ), лавозимоти ҷангӣ, моддаҳои тарқанда ё воситаҳои тарқиш, ҳамчунин маҳдӯлҳои оташангез ва моддаҳои зуддариранда, ки барои ба сифати яроқ истифода бурдан таъинанд ё мувофиқ карда шудаанд,-

бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазор то ду ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то панҷ сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) такроран;

б) аз ҷониби гурӯҳи ШАХСОН бо маслиҳати пешакӣ;

в) ба миқдори калон анҷом дода шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то ҳафт сол ҷазо дода мешавад.

3) Кирдори пешбиниамудаи қисми якуми ҳамин модда агар аз ҷониби гурӯҳи муташаккил содир шуда бошад, ҳамчунин ғайриқонунӣ соҳиб шудан, ба дигарон додан, ба соҳибияти каси дигар додан, нигоҳ доштан, интиқол додан ё бо худ гирифта гаштани яроқи зарравӣ, химиявӣ, биологӣ (бактериологӣ) ё дигар намуди яроқи қатли ом ё мавод ё таҷҳизоте, ки хангоми сохтани яроқи қатли ом истифода шуданашон мумкин аст,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ҳафт то дувоздаҳ сол ҷазо дода мешавад.

4) Ғайриқонунӣ соҳиб шудан, ба дигарон додан, ба соҳибияти каси дигар додан ё гирифта гаштани яроқи газӣ, ханҷар, корди дудам ё дигар яроқи сард, аз ҷумла яроқи ҳаводиханда агар чунин кирдор дар давоми соли баъди татбиқи ҷазои маъмури содир шуда бошад, -

бо корҳои ҳатмӣ ба мӯҳлати аз як садӯ ҳаштод то ду садӯ ҷил соат ё бо ҷрима ба андозаи аз дусад то пачсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё бо корҳои ислоҳи ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

Эзоҳ: 1) Шахсе, ки ихтиёрӣ предметҳои дар модаи мазкур номбурдашударо месупорад, агар дар кирдори ӯ дигар тарқиби ҷиноят мавҷуд набошад, аз ҷавобгарии ҷиноятӣ озод карда мешавад.

2) Мутобиқи қисми якуми ҳамин модда ҷавобгарии ҷиноятӣ барои кирдорҳои ғайриқонунӣ бо тирҳо танҳо он вақт ба миён меояд, ки шумораи тирҳо то даҳ дона бошад ва агар ин кирдор дар давоми соли баъди татбиқи ҷазои маъмури содир шуда бошад. Барои зиёда аз даҳ дона тир бошад, ҷавобгарии ҷиноятӣ новобаста аз ҷавобгарии маъмури ба миён меояд;

3) Яроқи оташфишон (ду адад ва зиёда аз он), лавозимоти ҷангӣ (граната, снаряд ва ғайра ду адад ва зиёда аз он, тир 30 адад ва зиёда аз он), маводи оташангез ва моддаҳои зуддариранда (2 литр ва зиёда аз он), ки махсус барои истифода ба сифати яроқ таъинанд ё мутобиқ карда шудаанд, миқдори калон ҳисоб карда мешавад.

Моддаи 195¹. Ғайриқонунӣ расонидан, ҷойгир намудан, ба кор андохтан ё тарконидани воситаи тарканда ё воситаи дигари марговар.

Ғайриқонунӣ ва қасдона расонидан, ҷойгир намудан, ба кор андохтан ё тарконидани воситаи тарканда ё воситаи дигари марговар дар ҳудуди ҷойҳои истифодаи ҷамъиятӣ, объекти давлатӣ ё ҳукумати, объекти системаи нақлиёти ҷамъиятӣ ё объекти инфрасохтор, инчунин ба тарзе, ки он ба муқобили онҳо равона шуда, боиси хавфи марг ё расонидани зарари вазнин ба саломатии одамон мегардад ё ин ки чунин ҷойҳо, объект ё системаро бағоят хароб сохта, зиёни калони иқтисодӣ мерасонад ё метавонад расонад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ҳашт то дувоздаҳ сол ҷазо дода мешавад.

Эзоҳ: Дар моддаи мазкур «воситаи тарканда ё воситаи дигари марговар» аз инҳо иборат аст:

а) яроқи тарканда ё оташбор ё воситае, ки дорои таъиноти расонидан ё қобили расонидан ба марг ё расонидани зарари вазнин ба саломатӣ ё зарари ҷиддии моддӣ мебошад;

б) яроқ ё воситае, ки бо усули раҳо, паҳн кардан ё таъсир расонидан бо моддаҳои захрнокӣ химиявӣ, агентҳои биологӣ ё захрҳо ва ё моддаҳои ба онҳо монанд ё ин ки радиатсия ё маводи радиоактивии дорои таъиноти расонидан ё қобили расонидан ба марг ё расонидани зарари вазнин ба саломатӣ ё зарари ҷиддии моддӣ мебошад.

Моддаи 196. Ғайриқонунӣ сохтани яроқ

1) Ғайриқонунӣ сохтан ё таъмир кардани яроқи оташфишон, қисмҳои комплекти (пурқунандаи) онҳо, ҳамчунин ғайриқонунӣ сохтани лавозимоти ҷангӣ, моддаҳои тарканда ё воситаҳои таркиш,-

бо ҷарима ба андозаи аз як то ду ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, ки такроран ё аз ҷониби гурӯҳи ШАХСОН бо маслиҳати пешаки содир шудааст,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

3) Кирдори пешбининамудаи қисмҳои яқум ё дуҷуми ҳамин модда, ки аз ҷониби гурӯҳи муташаккил ё дар ҳолати рецидиви хавфнок ё махсусан хавфнок содир шудааст,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол ҷазо дода мешавад.

4) Ғайриқонунӣ сохтани яроқи газӣ, ҳамчунин ханҷар, корди дудама ё дигар яроқи сард, аз ҷумла яроқи ҳаводиҳанда,-

бо корҳои ҳатмӣ ба мӯҳлати аз як садӯ ҳаштод то дусадӯ чил соат ё бо ҷарима ба андозаи то панҷсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё ба маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

Эзоҳ: Шахсе, ки ихтиёрий предметҳои дар ҳамин модда зикршударо месупорад, агар дар кирдори ӯ дигар таркиби ҷиноят мавҷуд набошад, аз ҷавобгарии ҷиноятӣ озод карда мешавад.

Моддаи 197. Ниғаҳдошти бепарвоёнаи яроқ

Ниғаҳдошти бепарвоёнаи яроқи оташфишон, лавозимоти ҷангӣ, моддаҳои тарканда ё воситаҳои таркиш аз ҷониби дорандаи қонунии онҳо, ки барои онро истифода бурдани шахси дигар шароит фароҳам овардааст ва агар он аз беэҳтиётӣ боиси оқибатҳои вазнин гардида бошад,-

бо ҷарима ба андозаи аз дусад то панҷсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё бо маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то ду ҷазо дода мешавад.

Моддаи 198. Иҷрои номатлуби вазифаи ҳифзи яроқ, лавозимоти ҷангӣ, моддаҳои тарканда ва воситаҳои таркиш

1) Иҷрои номатлуби вазифаи хеш аз ҷониби шахсе, ки ба зиммааш ҳифзи яроқи оташфишон, лавозимоти ҷангӣ, моддаҳои тарканда ё воситаҳои таркиш гузошта шудааст, агар он сабаби тасарруф ё нобуд шудани онҳо ё боиси дигар оқибатҳои вазнин гашта бошад,-

бо маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то панҷ сол ё бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

2) Ичрои номатлуби вазифа оид ба хифзи яроқи зарравӣ, химиявӣ, биологӣ (**бактериологӣ**) ё дигар намуди яроқи қатли ом ё мавод ё таҷҳизоте, ки ҳангоми сохтани яроқи қатли ом истифода шуданашон мумкин аст, агар ин боиси дигар оқибатҳои вазнин гашта бошад ё хавфи ба миён омадани чунин оқибатҳоро пеш оварда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то ҳафт сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол чазо дода мешавад.

Моддаи 199. Тасарруфи яроқ, лавозимоти ҷангӣ, моддаҳои тарканд ва воситаҳои таркиш

1)Тасарруфи яроқи оташфишон, қисмҳои комплекти (пуркунандаи) он, лавозимоти ҷангӣ, моддаҳои тарканд ё воситаҳои таркиш,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то панҷ сол чазо дода мешавад.

2) Тасарруфи яроқи зарравӣ, химиявӣ, биологӣ (**бактериологӣ**) ва дигар намуди яроқи қатли ом, ҳамчунин мавод ё таҷҳизотҳое, ки ҳангоми сохтани яроқи қатли ом истифода шуданашон мумкин аст,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол чазо дода мешавад.

3) Кирдори пешбиниамудаи қисмҳои яқум ё дуҷоми ҳамин модда агар:

а) такроран;

б) аз ҷониби гурӯҳи **ШАХСОН** бо маслиҳати пешакӣ;

в) бо истифодаи зӯроварӣ, ки ба ҳаёт ва ё саломатӣ хавфнок нест ё бо таҳдиди истифодаи чунин зӯроварӣ анҷом дода шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ҳашт то дувоздаҳ сол бо мусодираи **МОДУ МУЛК** ё бидуни он чазо дода мешавад.

4) Кирдори пешбиниамудаи қисмҳои яқум, дуҷом ё сеҷоми ҳамин модда, агар:

а) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил;

б) бо истифодаи зӯроварӣ, ки барои ҳаёт ва саломатӣ хавфнок аст ё бо таҳдиди истифодаи чунин зӯроварӣ;

в) аз ҷониби шахс бо истифода аз мақоми хизматӣ;

г) дар ҳолати рецидивии хавфнок ё махсусан хавфнок содир шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз дувоздаҳ то бист сол бо мусодираи **МОДУ МУЛК** чазо дода мешавад.

Моддаи 199¹. Муомилоти ғайриқонунии маводи тарфгарӣ (пиротехникӣ)

1) Ғайриқонунӣ ба ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон ворид намудан, истеҳсол кардан, нигоҳ доштан, фурӯштан, ба соҳибияти каси дигар додан ва истифода бурдани маводи тарфгарӣ (пиротехникӣ) ба миқдори на чандон калон ё дар давоми сол пас аз таъини ҷазои маъмури барои содир намудани чунин кирдорҳо, -

бо ҷарима ба андозаи аз сад то дусад нишондиҳанда барои ҳисобҳо чазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдорҳо, агар ба миқдори калон содир шуда бошанд, -

бо ҷарима ба андозаи аз дусад то панҷсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз як то ду сол чазо дода мешавад.

Эзоҳ: Таҳти мафҳуми ба миқдори наҷандон калон аз бист то сад адад маводи тарфгарии (пиротехникии) барои оташфаввораҳо истифодашаванда, аз панҷоҳ то дусад адад бозичаҳои оташбозӣ ба монанди капсулаҳо барои туфангчаҳои бозича (дар лентаҳо, варақҳо, роликҳо ё ҳалқаҳои гирди пластикӣ печонидашуда), ба миқдори калон зиёда аз сад адад маводи тарфгарии (пиротехникии) барои оташфаввораҳо, зиёда аз дусад адад бозичаҳои оташбозӣ ба монанди капсулаҳо барои туфангчаҳои бозича (дар лентаҳо, варақҳо, роликҳо ё ҳалқаҳои гирди пластикӣ печонидашуда) фаҳмида мешавад.

Моддаи 200. Муомилоти ғайриқонунии воситаҳои нашъадор ё моддаҳои психотропӣ бо мақсади ба соҳибияти каси дигар додан

1) Ғайриқонунӣ истехсол, тайёр кардан, коркард, соҳиб шудан, нигоҳ доштан, интиқол ё фирисодан бо мақсади ба соҳибияти каси дигар додан, ҳамчунин ғайриқонунӣ ба соҳибияти каси дигар додани воситаҳои нашъадор ё моддаҳои психотропӣ ба миқдори кам,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳаракатҳои пешбиниамудаи қисми якуми ҳамин модда, агар ба миқдори начандон калон содир шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол бо мусодираи МОЛУ МУЛК ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

3) Ҳаракатҳои пешбиниамудаи қисмҳои якум ё дуҷуми ҳамин модда, агар :

а) такроран;

б) дар муассисаҳои таҳсилоти ҳамагонӣ ё дар дигар ҷойҳои, ки барои гузаронидани ҷорабиниҳои таълимӣ, варзишӣ ё дигар ҷорабиниҳои ҷамъиятӣ истифода бурда мешавад;

в) аз ҷониби гурӯҳи ШАХСОН бо маслиҳати пешакӣ;

г) ба миқдори калон;

д) дар ҳолати ретсидиви хавфнок содир шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ҳашт то дувоздаҳ сол бо мусодираи МОЛУ МУЛК ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

4) Ҳаракатҳои пешбиниамудаи қисмҳои якум ё дуҷуми ё сеюм ҳамин модда, агар :

а) дар ҳолати ретсидиви махсусан хавфнок;

б) дар маҳалли адои ҷазо дар намуди маҳрум сохтан аз озодӣ;

в) бо истифодаи мақоми хизматӣ;

г) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил ё иттиҳоди ҷиноятӣ (ташкилоти ҷиноятӣ);

д) ба миқдори махсусан калон содир шуда бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлат аз дувоздаҳ то бист сол бо мусодираи МОЛУ МУЛК ҷазо дода мешавад.

Эзоҳ:

1) Дар моддаҳои 200 – 205- и ҳамин Кодекс ҳамоно вақт ҷиноят такроран содир шуда эътироф карда мешавад, ки агар шахс қаблан як ё якчанд ҷиноятҳои пешбиниамудаи ҳамин моддаҳоро содир карда бошад.

2) Мафҳуми миқдори кам, начандон калон, калон ва махсусан калон, ки дар моддаҳои 200 – 202 ва 204 ҳамин Кодекс пешбинӣ шудааст, мутобиқи «Номгу ва миқдори воситаҳои нашъадор, моддаҳои психотропӣ ва перекурсорҳои дар муомилоти ғайриқонунӣ буда», ки дар замимаи № 1 Кодекси мазкур нишон дода шудаанд, муайян карда мешавад.

3) Мафҳуми миқдори кам, начандон калон, калон ва махсусан калон дар моддаи 204 нишон дода шуда дар Номгу аз рӯи миқдори ниҳоли зироатҳои дорои моддаҳои нашъадори кишташон маъшуда муайян карда мешавад.

Моддаи 201. Муносибати ғайриқонунӣ бо воситаҳои нашъадор ё моддаҳои психотропӣ

1) Ғайриқонунӣ истехсол, тайёр намудан, коркард, соҳиб шудан, нигоҳ доштан, интиқол ё фирисодани воситаҳои нашъадор ё моддаҳои психотропӣ, бе мақсади ба соҳибияти каси дигар додан ба миқдори кам, -

бо ҷарима ба миқдори аз сад то панҷсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳаракатҳои пешбиниамудаи қисми якуми ҳамин модда, агар ба миқдори начандон калон содир шуда бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

3) Ҳаракатҳои пешбиниамудаи қисмҳои якум ё дуҷуми ҳамин модда, агар;

а) такроран;

б) аз ҷониби гурӯҳи ШАХСОН бо маслиҳати пешакӣ;

в) дар маҳалли адои ҷазо дар намуди маҳрум сохтан аз озодӣ;

- г) бо истифодаи мақоми хизматӣ;
- д) дар ҳолати рецидиви хавфнок;
- е) ба миқдори калон содир шуда бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол бо мусодираи МОЛУ МУЛК ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

4) Ҳаракатҳои пешбининамудаи қисмҳои якум ё дуҷум ё сеюми ҳамин модда, агар:

- а) дар ҳолати рецидиви махсусан хавфнок;
- б) ба миқдори махсусан калон содир шуда бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ҳашт то дувоздаҳ сол бо мусодираи МОЛУ МУЛК ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

Моддаи 202. Тасарруфи воситаҳои нашъадор ё моддаҳои психотропӣ

1) Тасарруфи воситаҳои нашъадор ё моддаҳои психотропӣ,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин ҳаракат агар:

- а) такроран;
- б) аз ҷониби гурӯҳи ШАХСОН бо маслиҳати пешакӣ;
- в) бо истифода аз мақоми хизматӣ;
- г) ба миқдори калон содир шуда бошад;

д) бо зӯрварӣ, ки барои ҳаёт ва саломатӣ хавфнок нест ё бо таҳдиди истифодаи он анҷом дода шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол бо мусодираи МОЛУ МУЛК ё бидуни он бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

3) Ҳаракатҳои пешбининамудаи қисмҳои якум ё дуҷуми ҳамин модда, агар:

- а) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил;
- б) ба миқдори махсусан калон;
- в) бо истифодаи зӯрварӣ, ки барои ҳаёт ва саломатӣ хавфнок аст ё бо таҳдиди истифодаи чунин зӯрварӣ;

г) дар ҳолати рецидиви хавфнок ё махсусан хавфнок содир шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз даҳ то понздаҳ сол бо мусодираи МОЛУ МУЛК ҷазо дода мешавад.

Моддаи 202¹. Ғайриқонунӣ истехсол, тайёр кардан, коркард, соҳиб шудан, нигоҳ доштан, ба соҳибияти каси дигар додан, интиқол ё фиристодани прекурсорҳо

1) Ғайриқонунӣ истехсол, тайёр кардан, коркард, соҳиб шудан, нигоҳ доштан, ба соҳибияти каси дигар додан, интиқол ё фиристодани прекурсорҳо бо мақсади истифода бурдани онҳо барои истехсол ё райёр кардани воситаҳои нашъадор ё моддаҳои психотропӣ ба миқдори калон, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

- а) такроран;
- б) аз ҷониби гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ;
- в) бо истифода аз мақоми хизматӣ содир шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳафт сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан ба фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

3) Кирдорҳои пешбининамудаи қисмҳои якум ё дуҷуми ҳамин модда, агар:

- а) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил;
- б) дар ҳолати рецидиви хавфнок ё махсусан хавфнок;
- в) ба миқдори махсусан калон содир шуда бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ҳафт то даҳ сол бо мусодираи молу мулк ҷазо дода мешаванд. (ҚҶТ аз 5.08.09с, №547)

Моддаи 202². Тасарруфи прекурсорҳо

1) тасарруфи прекурсорҳо бо мақсади истехсол ё тайёр кардани воситаҳои нашъадор ё моддаҳои психотропӣ, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 5.08.09с, №547)

2) Ҳамин ҳаракат агар:

а) аз ҷониби гурӯҳи ШАХСОН бо маслиҳати пешакӣ;

б) такроран;

в) бо истифодаи зӯрварие, ки барои ҳаёт ё саломатӣ хавфнок нест ё бо таҳдиди истифодаи он;

г) бо истифодаи мақоми хизматӣ;

д) ба миқдори калон содир шуда бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳафт сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли масабҳои муайян ё машғул шудан ба фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 5.08.09с, №547)

3) Ҳаракатҳои пешбининамудаи қисмҳои якум ё дуҷуми ҳамин модда агар:

а) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил;

б) бо истифодаи зӯрварие, ки барои ҳаёт ё саломатӣ хавфнок аст ё бо таҳдиди истифодаи чунин зӯрварӣ;

б) ба миқдори махсусан калон содир шуда бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ҳафт то дувоздаҳ сол бо мусодираи МОЛУ МУЛК ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

Моддаи 203. Моил кардан ба истеъмоли воситаҳои нашъадор ё моддаҳои психотропӣ

1) Моил кардан ба истеъмоли воситаҳои нашъадор ё моддаҳои психотропӣ, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин ҳаракат, агар:

а) нисбати ШАХСОНИ баръало ноболиғ;

б) нисбати ду ё зиёда ШАХСОН;

в) бо роҳи фиреб;

г) бо истифодаи зӯрварӣ ё таҳдиди истифодаи он;

д) такроран;

е) дар маҳалли адои ҷазои маҳрум сохтан аз озодӣ;

ж) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил содир шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то ҳафт сол ҷазо дода мешавад.

3) Ҳаракати пешбининамудаи қисмҳои якум ё дуҷуми ҳамин модда, агар аз беэҳтиётӣ боиси марги ҷабрдида ё расонидани дигар оқибатҳои вазнин гашта бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ҳафт то дувоздаҳ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 204. Парвариши ғайриқонунии зироатҳои дорои моддаҳои нашъадори кишташон манъшуда

1) Парвариш, яъне кишт ё нигоҳубини ғайриқонунии зироатҳое, ки дорои моддаҳои нашъадори кишташон манъшуда мебошанд, ба миқдори кам содир шуда бошад, -

бо ҷарима ба андозаи аз дусад то панҷсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳаракатҳои пешбининамудаи қисми якуми ҳамин модда, агар ба миқдори начандон калон содир шуда бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

3) Ҳаракатҳои пешбининамудаи қисмҳои якум ё дуҷуми ҳамин модда, агар:

- а) такроран;
- б) аз ҷониби гурӯҳи ШАХСОН бо маслиҳати пешакӣ;
- в) дар ҳолати ретсидиви хавфнок;
- г) ба миқдори калон содир шуда бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол бо мусодираи МОЛУ МУЛК ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

4) Ҳаракатҳои пешбиниамудаи қисмҳои якум ё дуҷум ё сеюми ҳамин модда, агар:

- а) дар ҳолати ретсидиви махсусан хавфнок;
- б) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил ё иттиҳоди ҷиноятӣ (ташкilotи ҷиноятӣ);
- в) бо истифода аз мақоми хизматӣ;
- г) ба миқдори махсусан калон содир шуда бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ҳашт то дувоздаҳ сол бо мусодираи МОЛУ МУЛК ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

Моддаи 205. Ташкил ё ниғаҳдошти фасодхона барои истеъмоли воситаҳои нашъадор ё моддаҳои психотропӣ

1) Ташкил ё ниғаҳдории фасодхона барои истеъмоли воситаҳои нашъадор ё моддаҳои психотропӣ,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

- а) такроран;
- б) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил;
- в) бо истифода аз мақоми хизматӣ содир шуда бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол бо мусодираи МОЛУ МУЛК ҷазо дода мешавад.

Моддаи 206. Муомилоти ғайриқонунии моддаҳои сахттаъсир ё захролуд бо мақсади ба соҳибияти каси дигар додан

1) Ғайриқонунӣ истехсол, тайёр намудан, коркард, соҳиб шудан, нигоҳ доштан, интиқол ё фиристодан бо мақсади ба соҳибияти каси дигар додан, ҳамчунин ғайриқонунӣ ба соҳибияти каси дигар додани моддаҳои сахттаъсир ё захролуд, ки воситаҳои нашъадор ё моддаҳои психотропӣ намебошанд, -

бо маҳлуд кардани озодӣ ба мӯҳлати аз се то панҷ сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

- а) аз ҷониби гурӯҳи ШАХСОН бо маслиҳати пешакӣ;
- б) такроран содир гардида бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳафт сол бо мусодираи МОЛУ МУЛК ҷазо дода мешавад.

3) Кирдорҳои пешбиниамудаи қисмҳои якум ё дуҷуми ҳамин модда, агар:

- а) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил;
- б) вобаста ба моддаҳои сахттаъсир ё захролуд ба миқдори калон содир шуда бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ҳафт то даҳ сол бо мусодираи МОЛУ МУЛК ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

Моддаи 206¹. Вайрон намудани қоидаҳои муомилоти воситаҳои нашъадор, моддаҳои психотропӣ ё прекурсорҳо, моддаҳои сахттаъсир ё захролуд

1) Вайрон намудани қоидаҳои истехсол, тайёр кардан, коркард, ниғаҳдошт, баҳисобгирӣ, додан, фурӯш, тақсимот, интиқол, фиристодан, соҳибшудан, истифода, воридот, содирот ё нобуд кардани воситаҳои нашъадор моддаҳои психотропӣ ё прекурсорҳо, инчунин мавод, асбоб ё таҷҳизоте, ки барои тайёр кардани воситаҳои нашъадор, моддаҳои психотропӣ ё прекурсорҳо

истифода бурда мешаванд ва таҳти назорати махсус қарор доранд, агар ин кирдор аз ҷониби шахсе анҷом дода шуда бошад, ки он вазифадор аст қоидаҳои зикргардидаро риоя кунад, -

бо ҷарима ба андозаи то панҷсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё бо корҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати то ду сол ё бо маҳрум сохтан аз озода ба ҳамин мӯҳлат бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

2) Вайрон кардани қоидаҳои истеҳсол, соҳиб шудан, нигоҳ доштан, ба ҳисобгирӣ, додан, интиқол ё фиристодани моддаҳои саҳтгаъсир ё зҳролуд, агар он боиси тасарруфи онҳо ё расонидани дигар зарари ҷидди гардида бошад, -

бо ҷарима ба андозаи то панҷсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё бо корҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озода ба ҳамин мӯҳлат бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ва машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад. (қҷт аз 17.05.04 №35)

Моддаи 207. Вайрон намудани қоидаҳои санитарии эпидемиологӣ

1) Вайрон кардани қоидаҳои санитарии эпидемиологӣ, ки аз беэҳтиётӣ боиси бемории оммавӣ ё захролудшавии одамон гардидааст, -

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё бо корҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озода ба ҳамин мӯҳлат ҷазо дода мешавад. (қҷт аз 17.05.04 №35)

2) Ҳамин кирдор, ки аз беэҳтиётӣ боиси марги инсон шудааст, -

бо маҳрум сохтан аз озода ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 208. Ниҳон доштани иттилоот оид ба ҳолатҳои, ки барои ҳаёт ва саломатии одамон ҳафноқ мебошанд

1) Ниҳон доштан ё таҳриф кардани иттилоот дар мавриди ҳодисаҳо, воқеаҳо ё рӯйдодҳои, ки барои ҳаёт ё саломатии одамон ё муҳити атроф ҳафноқ мебошад, аз ҷониби шахсе, ки вазифадор аст аҳолиро бо ҷунин иттилоот таъмин намояд, - (қҷт аз 17.05.04 №35)

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то ҳафтсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳдуд кардани озода ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) аз ҷониби шахс бо истифодаи мақоми хизматӣ;

б) аз беэҳтиётӣ ба саломатии инсон зарар расонида бошад ё боиси дигар оқибатҳои вазнин гашта бошад,-

бо корҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озода ба мӯҳлати то се сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ва машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

Моддаи 209. Истеҳсол, нигоҳ доштан, интиқол ё ба соҳибияти каси дигар додани мол ё маҳсулот, иҷрои кор ё хизматрасоние, ки ба талаботи бехатарӣ ҷавоб надиҳад

1) Истеҳсол, нигоҳ доштан ё интиқол додан бо мақсади ба соҳибияти каси дигар додан ё ин ки ба соҳибияти каси дигар додани мол ё маҳсулот, иҷрои кор ё хизматрасонӣ, ки ба талаботи бехатарӣ барои ҳаёт ё саломатии истеъмолкунандагон ҷавоб надиҳад, ҳамчунин ғайриқонунӣ додани санади расмӣ ё истифодаи ҷунин санад, ки мутобиқи ин мол, кор ё хизматрасониро ба талаботи бехатарӣ тасдиқ мекунад, -

бо ҷарима ба андозаи аз дусад то панҷсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ҳаққи ақал ё бо маҳдуд кардани озода ба мӯҳлати то ду сол ё бо маҳрум сохтан аз озода ба ҳамон мӯҳлат бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) вобаста ба мол, ё маҳсулот, кор ё хизматрасоние, ки ба қўдакони то синни шашсола тааллуқ доранд;

б) аз беэҳтиётӣ ба саломатии ду ё бештар ҷабрдидагон зарар расонида бошад;

в) аз беэҳтиётӣ боиси марги инсон шуда бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол чазо дода мешавад.

3) Кирдори пешбининамудаи қисмҳои якум ё дуҷуми моддаи мазкур, ки аз беэҳтиётӣ боиси марги ду ё бештар ҷабрдидагон гардидааст, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати аз се то панҷ сол чазо дода мешавад.

Моддаи 210. Ғайриқонуни машғул шудан ба фаъолияти амалии хусуии тиббӣ ва фаъолияти хусуии фармасефтӣ

1) Машғул шудан ба фаъолияти амалии хусуии тиббӣ ё фаъолияти хусуии фармасефтӣ аз ҷониби шахсе, ки барои ин фаъолияти интихобнамудааш иҷозатнома (лицензия) надорад, агар ин аз беэҳтиётӣ боиси расонидани зарар ба саломатии инсон гашта бошад, - (ҚҶТ аз 17.05.04 №35)

бо ҷарима ба андозаи то панҷсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол чазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор агар аз беэҳтиётӣ боиси марги инсон гардида бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол чазо дода мешавад.

Моддаи 210¹. Ғайриқонунӣ ба ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон ворид намудан, истехсол ва ба муомилот баровардани дорувории бесифат, қалбақӣ (сохта) ва ба талаботи стандартҳои муқарраршуда ҷавобгӯинабуда, инчунин дорувории мӯҳлати истифодааш гузашта

1) Ғайриқонунӣ ба ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон ворид намудан, истехсол ва ба муомилот баровардани дорувории бесифат, қалбақӣ (сохта) ва ба талаботи стандартҳои муқарраршуда ҷавобгӯинабуда, инчунин дорувории мӯҳлати истифодааш гузашта ба миқдори калон, -

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то ду сол ё бидуни он чазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) такроран;

б) аз ҷониби гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ;

в) бо истифодаи мақоми хизматӣ содир шуда бошад, -

бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазор то ду ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ё бидуни он чазо дода мешавад.

3) Кирдорҳои пешбининамудаи қисмҳои якум ва дуҷуми ҳамин модда, агар:

а) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил;

б) ба миқдори махсусан калон;

в) аз беэҳтиётӣ боиси марги инсон ё дигар оқибатҳои вазнин гашта бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол бо мусодираи молу мулк ва бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё бидуни он чазо дода мешавад.

Эзоҳ: Таҳти мафҳуми ворид намудан, истехсол ва ба муомилот баровардани дорувории бесифат, қалбақӣ (сохта) ва ба талаботи стандартҳои муқарраршуда ҷавобгӯинабуда, инчунин дорувории мӯҳлати истифодааш гузаштаи дар ҳамин модда пешбинишуда ба миқдори калон арзиши маводҳои дорувории аз сад нишондиҳанда барои ҳисобҳо зиёд ва ба миқдори махсусан калон аз як ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо зиёд фаҳмида мешавад. (ҚҶТ аз 31.12.08с №451).

ЧИНОЯТҲО БА МУҚОБИЛИ БЕХАТАРИИ ҲАРАКАТ ВА ИСТИФОДАИ НАҚЛИЁТ

Моддаи 211. Вайрон кардани қоидаҳои бехатарии ҳаракат ва истифодаи нақлиёти роҳи оҳан, ҳавой ё обӣ

1) Вайрон кардани қоидаҳои бехатарии ҳаракат ё истифодаи нақлиёти роҳи оҳан, ҳавой ё обӣ аз ҷониби шахсе, ки вобаста ба корҳои иҷронамуда ё вазифаҳои ишғолнамудааш ўҳдадор шудааст ин қоидаҳоро риоя кунад, агар ин кирдор аз беэҳтиётӣ ба саломатии инсон зарари вазнин ё миёна расонидааст ё зарар ба миқдори калон ворид намудааст, -

бо корҳои ислоҳӣ ба мўҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мўҳлат бо маҳрум намудан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мўҳлати то ду сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, ки аз беэҳтиётӣ боиси марги инсон гаштааст, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мўҳлати то панҷ сол бо маҳрум намудан аз ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мўҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

3) Кирдорҳои пешбининамудаи қисми якуми моддаи мазкур, агар:

а) аз беэҳтиётӣ боиси марги ду ё бештар шахс;

б) хорич карда шудааст;

б) боиси дигар оқибатҳои вазнин гардида бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мўҳлати аз панҷ то дувоздаҳ сол бо маҳрум намудан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мўҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 212. Вайрон кардани қоидаҳои ҳаракатӣ роҳ ва истифодаи воситаҳои нақлиёт

1) Аз ҷониби шахси идоракунандаи автомобиль ё дигар воситаи нақлиёти механики вайрон кардани қоидаҳои ҳаракатӣ роҳ ё истифодаи воситаи нақлиёт, ки аз беэҳтиётӣ боиси расонидани зарари миёна ба саломатии инсон гаштааст, -

бо ҷарима ба андозаи то панҷсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё бо маҳдуд кардани озодӣ ба мўҳлати то се сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мўҳлати то ду сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мўҳлати то се сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, ки аз беэҳтиётӣ боиси марги инсон, расонидани зарари вазнин ба саломатии инсон гаштааст, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мўҳлати аз се то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мўҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

3) Кирдорҳои пешбининамудаи қисми якуми ҳамин модда, ки аз беэҳтиётӣ боиси марги ду ё бештар **ШАХСОН** гаштааст, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мўҳлати аз панҷ то даҳ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мўҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Эзоҳ: Таҳти мафҳуми дигар воситаҳои нақлиёти механикӣ дар моддаи мазкур трактор, дигар мошинҳои худгард, троллейбус, инчунин мотоцикл ва дигар воситаҳои нақлиёти механикӣ дар назар дошта шудааст.

Моддаи 213. Таъмири бадсифати роҳҳо воситаҳои нақлиёт ва ба истифода баровардани онҳо бо норасоҳои техникӣ

1) Таъмири бадсифати воситаҳои нақлиёт, роҳҳо, воситаҳои огоҳони ё алоқа ё дигар таҷҳизоти нақлиёт, ҳамчунин барои истифодабарӣ иҷозат додани нақлиёти аз ҷиҳати техники носоз аз ҷониби шахси масъули ҳолати техникий воситаҳои нақлиёт, агар ин кирдор аз беэҳтиётӣ ба саломатии ҷабрида зарари вазнин ё миёна, ё зарар ба миқдори калон расонида бошад, -

бо корҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад. **(қҷт аз 17.05.04 №35).**

2) Ҳамин кирдор, агар аз беэҳтиётӣ боиси марги инсон шуда бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

3) Кирдорҳои пешбиниамудаи қисми якуми ҳамин модда, агар:

а) аз беэҳтиётӣ боиси марги ду ё бештар **ШАХСОН**;

б) хорич карда шудааст; **(қҷт аз 17.05.04 №35).**

б) боиси оқибатҳои дигари вазнин гардида бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 214. Корношоям сохтани воситаҳои нақлиёт ё роҳҳо

1) Хароб кардан, осеб расонидан ё бо усулу воситаҳои дигар барои истифода корношоям гардонидани воситаҳои нақлиёт, роҳҳо, воситаҳои огоҳонӣ ё алоқа ё дигар таҷҳизоти нақлиёт, ҳамчунин муҳосираи роҳҳои нақлиёт, агар ин кирдор аз беэҳтиётӣ ба саломатии инсон зарари вазнин ё миёна ё зарари калон расонида бошад, -

бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазор то як ҳазору панҷсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё ҳабс ба мӯҳлати то шаш моҳ ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар аз беэҳтиётӣ боиси марги инсон гашта бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

3) Кирдорҳои пешбиниамудаи қисми якуми ҳамин модда, ки аз беэҳтиётӣ боиси марги ду ё зиёда **ШАХСОН** гаштааст, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 215. Ғайриқонуни дар нақлиёти ҳавоӣ бо худ бурдани моддаҳои тарканда ё зуддаргиранда

1) Ғайриқонуни дар кишти ҳавоӣ бо худ бурдани моддаҳои тарканда ё зуддаргиранда, -

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, ки боиси рӯй додани оқибатҳои вазнин гардидааст,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 216. Вайрон кардани қоидаҳои, ки кори бехатарии нақлиётро таъмин менамояд

1) Аз ҷониби мусофир, пиёдагард ё дигар иштироккунандаи ҳаракат (ба ғайр аз **ШАХСОН**и дар моддаҳои 211 ва 212 ҳамин Кодекс зикр гардида) вайрон кардани қоидаҳои бехатарии ҳаракат ё истифодаи воситаҳои нақлиёт, агар ин кирдор аз беэҳтиётӣ ба саломатии инсон зарари вазнин ё миёна расонида бошад, -

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар аз беэҳтиётӣ боиси марги инсон гашта бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати **аз ду то панҷ** сол ҷазо дода мешавад.

3) Кирдори пешбиниамудаи қисми якуми ҳамин модда агар,

а) аз беэҳтиётӣ боиси марги ду ё зиёда **ШАХСОН**;

б) сабаби садама;

в) боиси оқибатҳои дигари вазнин гардида бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 217. Вайрон кардани қоидаҳои бехатарӣ ҳангоми сохтмон, истифодабарӣ ва таъмири хатҳои қубури магистралӣ

1) Вайрон кардани қоидаҳои бехатарӣ ҳангоми сохтмон, истифода ё таъмири хатҳои қубури магистралӣ, агар ин кирдор аз беэҳтиётӣ ба саломатии инсон зарари вазнин ё миёна ё зарар ба миқдори калон расонида бошад, -

бо маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то чор сол, ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар аз беэҳтиётӣ боиси марги инсон гардида бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

3) Кирдори пешбининамудаи қисми якуми ҳамин модда, ки аз беэҳтиётӣ боиси марги ду ё зиёда шахсон гаштааст, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 218. Вайрон кардани қоидаҳои парвози байналмилалӣ

Риоя накардани хати парвози муайяншуда, ҷои фуруд дарвозаҳои фазой, баландии парвоз ё вайрон кардани дигар қоидаҳои парвози байналмилалӣ, -

бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазор то ду ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ё корҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 219. Худсарона, бидуни зарурат боздоштани поезд

Худсарона, бидуни зарурат боздоштани поезд бо асбоби боздорӣ (стопкран) бо роҳи ҷудо кардани магистрале ҳавоии тормозӣ ё бо воситаи дигар, агар он аз беэҳтиётӣ боиси марги инсон, чаппашавӣ, осеб дидани қатори поезд ё дигар оқибатҳои вазнин гардида бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то дувоздаҳ сол ҷазо дода мешавад.

Ф А С Л И И Х

ҚИНОЯТҲО БА МУҚОБИЛИ АМНИЯТИ ЭКОЛОГӢ ВА МУҲИТИ ЗИСТ (қҷт аз 17.05.04 №35)

Б О Б И 24

ҚИНОЯТҲО БА МУҚОБИЛИ АМНИЯТИ ЭКОЛОГӢ ВА МУҲИТИ ЗИСТ (қҷт аз 17.05.04 №35)

Моддаи 220. Вайрон кардани қоидаҳои бехатарии экологӣ ҳангоми иҷрои кор

Вайрон кардани қоидаҳои ҳифзи муҳити атроф ҳангоми лоиҳакашӣ, ҷойгирсозӣ, сохтмон, ба истифода додан ё истифодаи иншоотҳои саноатӣ, кишоварзӣ, илмӣ ё дигар объектҳо аз ҷониби шахсоне, ки барои риояи он масъул мебошанд, агар чунин кирдор аз беэҳтиётӣ боиси тағбироти муҳими манзари (фони) радиоактивӣ, марги як ё чанд шахсон, бемории оммавии одамон ё саросар мурдани ҳайвонот ё дигар оқибатҳои вазнин гашта бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то ҳашт сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 221. Қасдан ниҳон доштан ё таҳриф кардани таҳсилот оид ба олудагии муҳити атроф

1) Дидаю дониста аз ҷониби шахси мансабдор аз аҳоли ниҳон доштани таҳсилот дар бораи олудагии радиоактивӣ, химиявӣ, бактериологӣ ё дигар олудагиҳои барои ҳаёт ё саломатии одамон ё муҳити атроф хавфнок, ҳамчунин ба онҳо баръало додани иттилооти таҳрифшуда оид ба чунин олудагиҳо,-

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то ҳаштсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то се сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад

2) Ҳамин кирдор, агар;

а) аз беэҳтиётӣ боиси марги як ё зиёда **ШАХСОН** шуда бошад;

б) сабаби бемории оммавии одамон ё дигар оқибатҳои вазнин гардида бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ва машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол чазо дода мешавад.

Моддаи 222. Наандешидани тадбир чиҳати рафъи оқибати олудагии экологӣ

Саркашӣ аз гузаронидани корҳо ё номатлуб анҷом додани тадбирҳои дезактивӣ ва барқарорсозӣ дар **маҳалҳое**, ки бо олудагии экологӣ фаро гирифта шудаанд, аз ҷониби шахсе, ки вазифадор шудааст ин тадбирҳоро андешад, агар он аз беэҳтиётӣ боиси марги як ё чанд **ШАХСОН**, бемории оммавии одамон ё дигар оқибатҳои вазнин гардида бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол чазо дода мешавад.

Моддаи 223. Вайрон кардани қоидаҳои бехатарӣ ҳангоми муносибат бо моддаҳои партовҳои аз нигоҳи экологӣ хавфнок

1) Вайрон кардани қоидаҳои бехатарӣ ҳангоми истехсол интиқол, нигоҳдошт, гӯр кардан, истифода ё дигар муносибат бо моддаҳои партовҳои радиоактивӣ, бактериологӣ, химиявӣ, агар он ба расонидани зарари ҷиддӣ ба саломатии инсон ё муҳити табиат таҳдид кунад,-

бо корҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати то ду сол ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то се сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол чазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) боиси олудагӣ, сироят ё захролудшавии муҳити табиати атроф гашта бошад, ба саломатии инсон зараровар ва ё боиси саросар мурдани ҳайвонот гардида бошад;

б) дар минтақаҳои офати экологӣ ё минтақаи вазъияти фавқулоддаи экологӣ содир шуда бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол чазо дода мешавад.

3) Кирдори пешбиниамудай қисмҳои якум ё дуҷуми ҳамин модда, ки аз беэҳтиётӣ боиси бемориҳои оммавии инсон ё марги инсон гардида бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол чазо дода мешавад.

Моддаи 224. Вайрон кардани қоидаҳои бехатарӣ ҳангоми муносибат бо омилҳои микробиологӣ ё дигар омилҳои биологӣ ё токсинҳо (моддаҳои захролуд)

1) Вайрон кардани қоидаҳои бехатарӣ ҳангоми муносибат бо омилҳои микробиологӣ ё дигар омилҳои биологӣ ё токсинҳо, агар он аз беэҳтиётӣ ба саломатии одамон зарар расонида, боиси паҳн гардидани эпидемия (касалиҳои сирояткунанда) ё эпизоотия (муромурии ҳайвонот) ё дигар оқибатҳои вазнин гардида бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ё бидуни он чазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор агар аз беэҳтиётӣ боиси марги инсон гардида бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё бидуни он чазо дода мешавад.

Моддаи 225. Вайрон кардани қоидаҳои байторӣ (ветеринарӣ) ва қоидаҳои барои мубориза ба муқобили касалӣ ва ҳашароти зараррасони растанӣ муқарраршуда

1) Вайрон кардани қоидаҳои байторӣ, ки аз беэҳтиётӣ боиси паҳн гардидани эпидемия (касалиҳои сирояткунанда), эпизоотия (муромурии ҳайвонот) ё дигар оқибатҳои вазнин шудааст, -

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол чазо дода мешавад.

2) Вайрон кардани қоидаҳои барои мубориза ба муқобили касалӣ бар зидди ҳашароти зараррасони растанӣ муқарраршуда, ки аз беэҳтиётӣ боиси оқибатҳои вазнин гаштааст, -

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 226. Ифлос кардани об

1) Ифлос ё олуда кардани обҳои рӯизаминӣ ё зеризаминӣ, манбаъҳои оби нӯшиданӣ, мунтазам кам кардани захираҳои об ё бад кардани сифати он ё шакли дигари тағйири хусусиятҳои табиӣ он, агар чунин кирдор дар давоми соли баъд аз татбиқи ҷазои маъмури содир шуда бошад, -

бо корҳои ҳатмӣ ба мӯҳлати аз яксаду чил то дусаду чил соат ё бо ҷарима ба андозаи то панҷсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё бо корҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати то ду сол ё маҳдуд кардани озодӣ ба ҳамин мӯҳлат ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) боиси расонидани зарари ҷиддӣ ба олами ҳайвонот ё наботот, захираҳои моҳӣ, хоҷагии ҷангал ё соҳаи кишоварзӣ, гардида бошад;

б) бо сабаби беэҳтиётӣ ба саломатии одамон зарар расонида бошад;

в) боиси муромурии саросари ҳайвонот гашта бошад;

г) дар минтақаҳои мамнӯъгоҳи давлатӣ ё парваришгоҳ ё дар минтақаи офати экологӣ ё вазъияти фавқуллодаи экологӣ содир шуда бошад, -

бо корҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

3) Кирдори пешбининамудай қисмҳои якум ё дуҷуми ҳамин модда, ки аз беэҳтиётӣ боиси марги инсон шудааст, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 227. Олуда сохтани фазо

1) Олуда сохтан ё ба тарзи дигар тағйир додани хосиятҳои табиӣ ҳаво бо баланд кардани меъёрҳои муайяншуда дар натиҷаи вайрон кардани қоидаҳои истифодаи дастгоҳҳо, иншоот ё дигар объектҳо, агар ин кирдор ба муҳити табиати атроф зарари ҷиддӣ ворид карда бошад, -

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то ҳафтсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё бо корҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати то ду сол ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, ки аз беэҳтиётӣ ба саломатии инсон зарар расонида бошад, -

бо корҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати аз як то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

3) Кирдори пешбининамудай қисми якуми ҳамин модда, ки аз беэҳтиётӣ боиси марги инсон гардидааст, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 228. Хароб кардани замин

1) Заҳролуд ё ифлос кардани замин бо маҳсулоти зиёновари хоҷагӣ ё бо дигар навъи фаъолият дар натиҷаи вайрон кардани қоидаҳои муносибат бо доруҳои заҳрдор, пору, нумӯяи авҷи растанӣ ё дигар моддаҳои хавфнокӣ химиявӣ ё биологӣ хангоми ниғаҳдошт, истифода, интиқоли онҳо ҳамчунин дигар усули хароб кардани замин, ки ба саломатии инсон ё ба муҳити табиати атроф зарари ҷиддӣ ворид кардааст, -

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то ҳаштсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, ки дар минтақаи офати экологӣ ё вазъияти фавқуллодаи экологӣ содир шудааст ё аз беэҳтиётӣ ба саломатии одамон зарар расонидааст, -

бо ҷарима ба андозаи аз ҳафтсад то як ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

3) Кирдори пешбининамудай қисми якуми ҳамин модда, ки аз беэҳтиётӣ боиси марги инсон гардидааст, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 229. Вайрон кардани қоидаҳои ҳифз ва истифодаи сарватҳои зеризаминӣ

Вайрон кардани қоидаҳои ҳифз ва истифодаи сарватҳои зеризаминӣ ҳангоми лоиҳакаши, ҷойгир намудан, сохтмон, ба истифода додан ва истифодаи корхонаҳои саноатии истихроҷи маъдан ё иншооти зеризаминӣ, ки ба истихроҷи қанданиҳои фойданок алоқаманд нестанд, ҳамчунин худсарона сохтани иншоот дар минтақаҳои ҷойгиршавии қанданиҳои фойданок, агар чунин кирдор зарари ҷиддӣ ворид намуда бошад, -

бо ҷарима ба андозаи аз сесад то ҳафтсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё корҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 230. Сайди ғайриқонунии ҳайвоноти обӣ

1) Сайди ғайриқонунии моҳӣ ё дигар намуди ҳайвоноти обӣ, агар ин кирдор:

а) ба миқдори калон зарар оварда бошад;

б) бо истифода аз усули маҳви оммавӣ анҷом дода шуда бошад;

в) дар ҷойҳои тухмгузорӣ ё роҳҳои ҳаракат ба он ҷойҳо

содир шуда бошад;

бо ҷарима ба андозаи аз сесад то ҳафтсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то ҳафт сол ё ҳафт ба мӯҳлати аз се то шаш моҳ ҷазо дода мешавад.

2) Кирдори пешбининамудаи қисми якуми ҳамин модда, ки:

а) аз ҷониби шахс бо истифодаи мақоми хизматӣ;

б) аз ҷониби гурӯҳи **ШАХСОН** бо маслиҳати пешакӣ ё гурӯҳи

муташаккил;

в) тақроран;

г) дар ҳудуди мамнӯъгоҳҳо, парваришгоҳҳо ё дар минтақаи офати экологӣ ё минтақаи вазъияти фавқуллоддаи экологӣ содир шуда бошад,-

бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазор то ду ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба ҳамин мӯҳлат ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

Моддаи 231. Вайрон кардани қоидаҳои ҳифзи захираи моҳӣ

Солронӣ, сохтмони пул, сарбанд, анҷом додани корҳои таркиш ва дигар корҳо, ҳамчунин истифодаи иншоотҳои обгирӣ ва таҷҳизоти обкашӣ бо вайрон намудани қоидаҳои ҳифзи захираи моҳӣ, агар ин кирдор боиси талафоти саросари моҳӣ ё дигар ҳайвоноти обӣ ҳамчунин боиси расонидани зарари ҷиддӣ аз маҳв гардидани захираи хӯрока ё дигар оқибатҳои вазнин гашта бошад,-

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то ҳафтсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 232. Шикори ғайриқонунӣ

1) Шикори ғайриқонунӣ, агар ин кирдор:

а) ба миқдори калон зарар оварда бошад;

б) бо истифода аз воситаҳои нақлиёти механикӣ ё кишти ҳавоӣ, моддаҳои тарканда, газҳо ё дигар усулҳои маҳви саросари паррандагон ва ҳайвонот содир шуда бошад;

в) бо шикори паррандагон ва ҳайвонот, ки шикори онҳо пурра манъ шудааст, алоқаманд бошад;

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё корҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати то ду сол ё ҳафт ба мӯҳлати аз се то шаш моҳ ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) аз ҷониби шахс бо истифода аз мақоми хизматӣ;

б) аз ҷониби гурӯҳи ШАХСОН бо маслиҳати пешакӣ ё аз ҷониби гурӯҳи муташаккил; (қҷт аз 17.05.04 №35)

в) дар ҳудуди мамнӯъгоҳ, парваишгоҳ ё дар минтақаи офати экологӣ ё минтақаи вазъияти фавқулоддаи экологӣ содир шуда бошад,-

бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазор то ду ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо ҳадди ақал бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан ба фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

Моддаи 233. Нобуд кардани макони дар вазъияти басо хатарнок қарордоштаи зисти организмҳо, ки ба китоби Сурхи Ҷумҳурии Тоҷикистон дохил карда шудаанд

Нобуд кардани макони дар вазъияти басо хатарнок қарордоштаи зисти организмҳо, ки ба китоби Сурхи Ҷумҳурии Тоҷикистон дохил карда шудаанд ва сабаби маҳви паҳншавии ин организмҳо гардидаанд,-

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то ҳафтсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 234. Ғайриқонунӣ буридани дарахт ва буттаҳо

1) Ғайриқонунӣ буридани дарахт, буттаҳо ё изғичи печон ё ҳамчунин расонидани зараре, ки ба сабзиши ояндаи онҳо дар ҷангалзори гурӯҳи якум ё қитъаҳои махсус ҳифзшавандаи ҳамаи гурӯҳи ҷангалзорҳо имконнопазир гардидааст, инчунин дарахту бутта ва изғичи печон, ки ба фонди ҷангал дохил нашудааст ё буридани онҳо манъ шудааст, агар бо ин кирдор зарари ҷиддӣ расонида шуда бошад,-

бо корҳои ҳатмӣ ба мӯҳлати аз яксаду шаст то дусаду бист соат ё бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то ҳафтсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Ғайриқонунӣ буридан ё расонидани зараре, ки сабзиши чунин дарахту бутта ва изғичи печон, дигар намуди ниҳолу буттаҳои ба фонди ҷангал дохилнашударо дар ҳама гурӯҳҳои ҷангал имконнопазир гардонидаст, агар ин кирдор,

а) такроран;

б) аз ҷониби шахс бо истифода аз мақоми хизматӣ;

в) боиси расонидани зарар ба миқдори калон гардида бошад,-

бо ҷарима ба андозаи аз ҳафтсад то ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ё бидуни он ё ҳабс ба мӯҳлати аз ду то шаш моҳ бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

Моддаи 234¹. Муомилоти ғайриқонунии шираи камол

1) Ғайриқонунӣ ҷамъоварӣ кардан, коркард, истеҳсоли доруворӣ, нигоҳ доштан, интиқол ё ба соҳибияти каси дигар додани шираи камол ба миқдори на чандон калон, -

бо ҷарима ба андозаи аз дусад то сесад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё бо корҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати то ду сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то ду сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) такроран;

б) аз ҷониби гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ;

в) аз ҷониби шахс бо истифода аз мақоми хизматӣ;

г) бо истифодаи зӯроварӣ;

д) ба миқдори калон содир шуда бошад, -

бо ҷарима ба андозаи аз ҳафтсад то як ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати аз се то панҷ сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

Эзоҳ: Тахти мафҳуми ба миқдори на чандон калон дар моддаи мазкур зиёда аз ду килограмм шираи камол ё нест кардани зиёда аз 20 беҳи буттаи камол ва ба миқдори калон зиёда аз даҳ килограмм шираи камол ё нест кардани зиёда аз 100 беҳи буттаи камол фаҳмида мешавад.(ҚҶТ аз 31.12.08с №457).

Моддаи 235. Несту нобуд кардан ё осеб расонидан ба ҷангал

1) Несту нобуд кардан ё осеб расонидан ба ҷангал, инчунин ба дарахтзоре, ки ба фонди ҷангал дохил нашудааст, дар натиҷаи муносибати беэҳтиётона бо оташ, моддаҳои тарканда ё дигар манбаи ниҳоят хатарнок,-

бо ҷарима ба андозаи аз сесад то панҷсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё корҳои ислоҳӣ** ба мӯҳлати то ду сол ё маҳдуд кардани озодӣ ба ҳамин мӯҳлат ҷазо дода мешавад.

2) Несту нобуд кардан ё расонидани осеб ба ҷангал, ҳамчунин ба дарахтзоре, ки ба фонди ҷангал дохил нашудааст, бо роҳи **оташ задан** ё дигар усули хатарноки умумидошта ё дар натиҷаи ифлоскунии он бо моддаҳои зарарнок, партов, оби ифлос ё дигар мавод,-

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то **се** сол ҷазо дода мешавад.

3) Ҳамин кирдор, агар ба миқдори калон зарар расонда бошад,-

бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазор то **ду ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 236. Вайрон кардани низоми ҳудудҳо ва объектҳои табиӣ махсус ҳифзшаванда

Вайрон кардани низоми мамнӯъгоҳҳо, парваришгоҳҳо, боғҳои миллӣ, ёдгориҳои табиат ё дигар **ҳудудҳои табиӣ** аз ҷониби давлат махсус ҳифзшаванда, ки боиси расонидани зарари ҷиддӣ гардидааст,-

бо корҳои ҳатмӣ ба мӯҳлати аз яксаду ҳаштод то дусаду чил соат ё бо ҷарима ба андозаи аз сесад то панҷсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё **бо корҳои ислоҳӣ** ба мӯҳлати то ду сол ё ҳаёс ба мӯҳлати аз чор то шаш моҳ ҷазо дода мешавад.

Эзоҳ: Дар ин боб тахти мафҳуми зарари ҷиддӣ ҳисобу китобе дар назар дошта шудааст, ки мутобиқи тақсаҳои муайяншуда зарар аз андозаи ҳадди ақали **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** дар лаҳзаи содир гардидани ҷиноят сӣ маротиба бештар мебошад, тахти мафҳуми зарар ба миқдори калон бошад бештар аз сесад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** дар назар дошта шудааст.

Ф А С Л И Х

ҶИНОЯТҲО БА МУҚОБИЛИ ТАРТИБОТӢ ҶАМЪИЯТӢ ВА АҲЛОҚ

Б О Б И 25

ҶИНОЯТҲО БА МУҚОБИЛИ ТАРТИБОТӢ ҶАМЪИЯТӢ ВА АҲЛОҚ

Моддаи 237. Авбошӣ

1) Авбошӣ, яъне дағалона вайрон кардани тартиботи ҷамъиятӣ, ки дар беэҳтиромӣ нисбат ба зоҳир мегардад ва бо зӯроварӣ ба шаҳрвандон ё таҳдиди истифодаи зӯроварӣ, ҳамчунин несту нобуд ё вайрон кардани **МОЛУ МУЛКИ ҒАЙР АЛОҚАМАНД** мебошад,-

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) боиси ворид намудани зарари миёна ба саломатӣ гардида бошад;

б) аз ҷониби гурӯҳи **ШАХСОН** ё **гурӯҳи ШАХСОН** бо **маслиҳати пешакӣ** ё муташаккил ё такроран;

в) бо нишон додани муқобилият ба намояндаи ҳокимият ё дигар шахсе, ки вазифаи **ҳифзи тартиботи чамъиятиро** ба ўҳда дорад ё ба шахсе, ки ба вайрон кардани тартиботи чамъиятӣ монеъ шудааст;

г) бо бешармии хоса, ки дар беэътиноии ошкоро нисбати меъёрҳои қабулшудаи одобу ахлоқифода ёфтаанд,-

бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазор то ду ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мўҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

3) Авбошии, ки бо:

а) истифодаи яроқ ё предмети ба сифати яроқ истифодашаванда ;

б) дар ҳолати рецидивии хавфнок ё махсусан хавфнок содир шудааст,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мўҳлати аз панҷ то **ҳафт** сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 237¹. Вандализм

Вандализм, яъне зишту касиф намудани бино ва дигар иншоотҳо, расонидани зиён ба **МОДУ МУЛК** дар нақлиёти чамъиятӣ ва дигар ҷойҳои чамъиятӣ, агар чунин кирдор дар давоми соли баъди татбиқи ҷазои маъмури содир шуда бошад,-

бо корҳои ҳатмӣ ба мўҳлати аз шашт то яксаду бист соат ё бо ҷарима ба андозаи аз сад то дусад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ҷазо дода мешавад.

Моддаи 238. Ба фоҳишагӣ ҷалб намудан

1) Ҷалб намудан ба фоҳишагӣ бо зўрварӣ ё таҳдиди истифодаи он, истифодаи вазъи тобеият, ирғоб (шантаж), таҳдиди несту нобуд ё вайрон кардани **МОДУ МУЛК** ё бо роҳи фиреб,-

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳдуд кардани озодӣ ба мўҳлати то се сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мўҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар такроран ё аз ҷониби гурӯҳи муташаккил содир шуда бошад,-

бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазор то ду ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳрум кардан аз озодӣ ба мўҳлати аз ду то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 239. Ташкил ё ниғаҳдошти фоҳишахонаҳо, даллагӣ ё занҷаллобӣ

Ташкил ё ниғаҳдошти фоҳишахона, ҳамчунин даллагӣ бо ғарази шахсӣ ё занҷаллобӣ, -

бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазор то ду ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мўҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 240. Ташкил ё нигоҳдории қиморхона (казино), мизу автоматҳои бозӣ бо бурди пулӣ

Ташкил ё нигоҳдории қиморхона (казино), мизу автоматҳои бозӣ бо бурди пулӣ,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мўҳлати аз шашт то ҳашт сол бо мусодираи моду мулк ҷазо дода мешавад. (**ҚҶТ аз 26.03.09, №487**)

Моддаи 241. Ғайриқонунии тайёр ва паҳн кардани мавод ё предметҳои порнографӣ

Тайёр кардан, паҳн кардан ё рекламаи ғайриқонунии мавод ё предметҳои порнографӣ, ҳамчунин фурӯши ғайриқонунии маводи интишорӣ, кино ё сабти видео, акс ё дигар чизҳои дорои хусусияти порнографӣ,-

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то ҳаштсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мўҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад .

Моддаи 242. Несту нобуд ё вайрон кардани ёдгориҳои таърих ва фарҳанг

1)Несту нобуд ё вайрон кардани ёдгориҳои таърих, фарҳанг, комплексҳои табиӣ ё **объектҳо**, ки таҳти ҳифзи давлат қарор доранд, ҳамчунин предмет ё аснод, ки дорои арзиши таърихӣ ё фарҳангӣ мебошанд,-

бо ҷарима ба андозаи аз ҳафтсад то як ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё **корҳои ислоҳӣ** ба мўҳлати то ду сол ё маҳдуд кардани озодӣ ба мўҳлати то панҷ сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мўҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, ки вобаста ба **объект ё ёдгориҳои** махсусан арзишнок содир шудааст,- бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то ҳафт сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 243. Таҳқири ҷасади фавтидагон ва гӯри онҳо

1) Таҳқири ҷасади фавтидагон ё несту нобуд ё вайрон намудан ё касиф сохтани қабристони онҳо, сохтмонҳои рӯи қабр ё **бинои гӯри**, ки барои маросими дафн ё ёдбуди гузаштагон пешбинӣ шудаанд,-

бо ҷарима ба андозаи аз сесада то панҷсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то се сол ё ҳафт ба мӯҳлати то шаш моҳ ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

- а) аз ҷониби гурӯҳи **ШАХСОН** бо маслиҳати пешакӣ, ё гурӯҳи муташаккил;
  - б) аз рӯи ҳиссиёти бадбинӣ ё хусумати миллӣ, наҷодӣ, маҳалгарой ё динӣ;
  - в) ба муқобили ҳайкалу пайкара ё иншооти меъмори, ки ба муборизаи зидди фашизм ё ба қурбонӣ фашизм, ё қабристони иштирокчиёни мубориза бар зидди фашизм бахшида шудаанд;
  - г) бо зӯрварӣ ё таҳдиди истифодаи он содир шуда бошад,-
- бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Ф А С Л И   Х I **ҶИНОЯТҲО ДАР СОҶАИ ИҚТИСОДИЁТ**

Б О Б И   26 **ҶИНОЯТҲО БА МУҚОБИЛИ МОЛИКИЯТ**

Моддаи 244. Ду з д ӣ

1) Дуздӣ, яъне тасарруфи ниҳонии **МОЛУ МУЛКИ** ғайр,- бо ҷарима ба андозаи **панҷсад то як ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё **корҳои ислоҳӣ** ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба **ҳамин мӯҳлат** сол ҷазо дода мешавад

2) Дуздие, ки:

- а) тақроран;
- б) аз ҷониби гурӯҳи **ШАХСОН** бо маслиҳати пешакӣ;
- в) ба шаҳрванд зарари ҷиддӣ расонидааст;
- г) бо роҳи ғайриқонунӣ дохил шудан ба манзил, бино ё дигар амборхонаҳо содир шуда бошад,-

бо ҷарима ба андозаи аз **як ҳазор то ду ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз **ду то панҷ сол ҷазо** дода мешавад

3) Дуздие, ки:

а) ба миқдори калон;

б) бо истифода аз шароити офати табиӣ ё ҷамъиятӣ;

в) дар ҳолати рецидивии хавфнок содир шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз **панҷ то ҳашт сол** бо мусодираи **МОЛУ МУЛК** ҷазо дода мешавад.

4) Дуздие, ки:

а) дар ҳолати рецидивии махсусан хавфнок;

б) ба миқдори махсусан калон,-

в) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил содир шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз **ҳашт то дувоздаҳ сол** бо мусодираи **МОЛУ МУЛК** ҷазо дода мешавад.

Эзоҳ: 1) Таҳти мафҳуми тасарруф дар моддаҳои Кодекси мазкур ғайриқонунӣ, боғараз, ройгон гирифтани ва (ё) ситонидани **МОЛУ МУЛКИ** ғайр ба фоидаи гунаҳгор ё дигар **ШАХСОН** дар назар дошта шудааст.

2) Таҳти мафҳуми ба миқдори калон дар моддаҳои ҳамина боб андозаи арзиши МОЛУ МУЛКЕ дар назар дошта шудааст, ки аз андозаи **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ҳадди ақал як ҳазор маротиба зиёдтар мебошад. Ба миқдори махсусан калон арзиши МОЛУ МУЛКЕ фаҳмида мешавад, ки аз андозаи **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ду ҳазор маротиба зиёдтар мебошад. Андозаи зарари ба моликияти шахси расонидашуда (чиддӣ, калон ва махсусан калон) аз рӯи аҳволи моддии ҷабрида муайян карда мешавад.

3) Таҳти мафҳуми такроран (такрорӣ) дар моддаҳои 244-251, 254 ва 257 ҳамина Кодекс ҷинояте дар назар дошта шудааст, ки агар қабл аз он як ё якчанд ҷинояти пешбиниамудаи ҳамина моддаҳо, ҳамчунин дар моддаҳои 186, 194, 199, 202 ҳамина Кодекс пешбинишуда, содир шуда бошад.

4) Ҷавобгарии ҷиноятӣ барои тасарруфи МОЛУ МУЛКИ давлатӣ ё дастаҷамъӣ (ғайр аз ғоратгарӣ, роҳзанӣ ва тамаъҷӯӣ) дар ҳолатҳои ба миён меояд, ки агар арзиши МОЛУ МУЛКИ тасарруфшуда аз даҳ андозаи **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** зиёд бошад. Ҷавобгарии ҷиноятӣ барои тасарруфи МОЛУ МУЛКИ шахси новобаста аз арзиши он ба миён меояд.

Моддаи 245. Азониҳудкунӣ ё исрофкорӣ

1) Азониҳудкунӣ ё исрофкорӣ, яъне тасарруфи МОЛУ МУЛКИ ғайр, ки ба гунаҳгор бовар карда супурда шудааст ё дар ихтиёри ӯ мебошад, -

бо ҷарима ба андозаи аз **дусаду панҷоҳ то сесаду шасту панҷ** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамина мӯҳлат бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан ба фаъолияти муайян ба мӯҳлати **то** ду сол ҷазо дода мешавад. **(ҚҶТ аз 21.07.10. №617)**

2) Ҳамина кирдор, агар:

а) такроран;

б) аз ҷониби гурӯҳи **ШАХСОН** бо маслиҳати пешакӣ;

в) бо расонидани зарари чиддӣ ба шахрванд;

г) бо истифодаи ваколати мансабдорӣ содир шуда бошад,-

бо ҷарима ба андозаи аз **сесаду шасту панҷ то нӯҳсаду дувоздаҳ** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан ба фаъолияти муайян ба мӯҳлати **то** се сол ҷазо дода мешавад. **(ҚҶТ аз 21.07.10. №617)**

3) Кирдорҳои пешбиниамудаи қисмҳои яқум ё дуҷуми ҳамина модда, агар:

а) ба миқдори калон;

б) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил содир шуда бошад, -

бо ҷарима ба андозаи аз **нӯҳсаду дувоздаҳ то якҳазору чорсаду шаст** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол бо мусодираи молу мулк ё бидуни он бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан ба фаъолияти муайян ба мӯҳлати **то** чор сол ҷазо дода мешавад. **(ҚҶТ аз 21.07.10. №617)**

4) Кирдорҳои пешбиниамудаи қисмҳои яқум, дуҷум ё сеҷуми ҳамина модда, агар:

а) дар ҳолати рецидиви хавфнок ё махсусан хавфнок;

б) ба миқдори махсусан калон содир шуда бошад,-

бо ҷарима ба андозаи аз **як ҳазору чорсаду шаст то ду ҳазору яксаду навад** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ҳашт то дувоздаҳ сол бо мусодираи МОЛУ МУЛК бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан ба фаъолияти муайян ба мӯҳлати **то** панҷ сол ҷазо дода мешавад. **(ҚҶТ аз 21.07.10. №617)**

Моддаи 246. Тасарруфи пулу моли ба тариқи кредит додашуда

1) Тасарруфи пулу моли ба тариқи кредит додашуда, -

бо ҷарима ба андозаи аз **дусаду панҷоҳ то сесаду шасту панҷ** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамина мӯҳлат ҷазо дода мешавад. **(ҚҶТ аз 21.07.10. №617)**

2) Ҳамина кирдор, агар:

а) такроран;

- б) аз ҷониби гурӯҳи ШАХСОН бо маслиҳати пешакӣ;
- в) ба миқдори калон содир шуда бошад; -

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсаду чилу ҳафт то як ҳазору чорсаду шаст нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то ҳашт сол бо мусодираи МОЛУ мулк ё бидуни он бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан ба фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10. №617)

3) Кирдорҳои пешбиниамудаи қисмҳои яқум ё дуҷуми ҳамин модда, агар:

- а) дар ҳолати рецидивӣ хавфнок ё махсусан хавфнок;
- б) ба миқдори махсусан калон;
- в) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил содир шуда бошад, -

бо ҷарима ба андозаи аз якҳазору чорсаду шаст то дуҳазору яксаду навад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ҳашт то дувоздаҳ сол бо мусодираи МОЛУ мулк бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан ба фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10. №617)

Моддаи 247. Қ а л л о б ӣ

1) Қаллобӣ, яъне тасарруфи МОЛУ мулки ғайр ё ба даст овардани ҳуқуқ ба МОЛУ мулки ғайр бо роҳи фиреб ё сӯиистифодаи боварӣ,-

бо ҷарима ба андозаи аз дусаду панҷоҳ то сесаду шасту панҷ нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то се сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10. №617)

2) Қаллобие, ки :

- а) такроран;
- б) аз ҷониби гурӯҳи ШАХСОН бо маслиҳати пешакӣ;
- в) бо расонидани зарари ҷиддӣ ба шаҳрванд;
- г) аз ҷониби шахс бо истифодаи мақоми хизматӣ содир шудааст,-

бо ҷарима ба андозаи аз сесаду шасту панҷ то нӯҳсаду дувоздаҳ нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10. №617)

3) Қаллобие, ки;

- а) ба миқдори калон;
- б) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил;
- в) дар ҳолати рецидивӣ хавфнок содир шудааст,-

бо ҷарима ба андозаи аз нӯҳсаду дувоздаҳ то як ҳазору чорсаду шаст нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол бо мусодираи МОЛУ мулк ё бидуни он бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан ба фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10. №617)

4) Қаллобие, ки:

- а) дар ҳолати рецидивӣ махсусан хавфнок;
- б) ба миқдори махсусан калон содир шудааст,-

бо ҷарима ба андозаи аз якҳазору чорсаду шаст то дуҳазору яксаду навад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ҳашт то дувоздаҳ сол бо мусодираи МОЛУ мулк бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан ба фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10. №617)

Моддаи 248. Ғ о р а т г а р ӣ

1) Ғоратгарӣ, яъне ошкоро тасарруф кардани МОЛУ мулки ғайр,-
бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

- 2) Ғоратгарие, ки:
- а) такроран;

б) аз ҷониби гурӯҳи ШАХСОН бо маслиҳати пешакӣ;
в) бо расонидани зарари ҷиддӣ ба шахрванд;
г) бо истифодаи зӯроварии барои ҳаёт ё саломатӣ хавфнок нест ва ё бо таҳдиди истифодаи чунин зӯроварӣ;

д) бо роҳи ғайриқонунӣ даромадан ба манзил, бино ё дигар анборхонаҳо содир шудааст,-
бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол бо мусодираи МОЛУ МУЛК ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

3) Ғоратгарие, ки:

а) бо истифода аз шароити офати табиӣ ё ҷамъиятӣ;

б) ба миқдори калон;

в) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил;

г) дар ҳолати рецидивӣ хавфнок содир шудааст, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз даҳ то дувоздаҳ сол бо мусодираи МОЛУ МУЛК ҷазо дода мешавад.

4) Ғоратгарие, ки:

а) дар ҳолати рецидивӣ маҳсусан хавфнок;

б) ба миқдори маҳсусан калон содир шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз дувоздаҳ то понздаҳ сол бо мусодираи МОЛУ МУЛК ҷазо дода мешавад.

Моддаи 249. Роҳзанӣ

1) Роҳзанӣ, яъне ҳучум бо мақсади тасарруфи МОЛУ МУЛКИ ғайр бо истифодаи зӯроварии барои ҳаёт ва саломатӣ хавфнок ё таҳдиди истифодаи чунин зӯроварӣ содир шудааст,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол бо мусодираи МОЛУ МУЛК ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

2) Роҳзание, ки:

а) такроран;

б) аз ҷониби гурӯҳи ШАХСОН бо маслиҳати пешакӣ;

в) бо роҳи ғайриқонунӣ даромадан ба манзил, бино ё дигар анборхонаҳо содир шуда бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз даҳ то дувоздаҳ сол бо мусодираи МОЛУ МУЛК ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

3) Роҳзание, ки:

а) бо мақсади ба миқдори калон ба даст овардани МОЛУ МУЛК;

б) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил;

в) бо истифода аз шароити офати табиӣ ё ҷамъиятӣ;

г) бо расонидани зарари вазнин ба саломатӣ;

д) дар ҳолати рецидивӣ хавфнок содир шуда бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз дувоздаҳ то понздаҳ сол бо мусодираи МОЛУ МУЛК ҷазо дода мешавад.

4) Роҳзание, ки:

а) дар ҳолати рецидивӣ маҳсусан хавфнок;

б) бо мақсади ба миқдори маҳсусан калон ба даст овардани МОЛУ МУЛК;

в) бо истифодаи яроқ, лавозимоти ҷангӣ ё моддаҳои тарқанда содир шуда бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз понздаҳ то бист сол бо мусодираи МОЛУ МУЛК ҷазо дода мешавад.

Моддаи 250. Тамаъҷӯӣ

1) Тасарруф бо роҳи тамаъҷӯӣ, яъне талаби додани МОЛУ МУЛКИ ғайр ё ҳуқуқ ба МОЛУ МУЛК ё содир намудани дигар кирдори дорои хусусияти МОЛУ МУЛК бо таҳдиди ифшои таҳсилотҳои беобрӯкунанда (бадноқкунанда) нисбати ҷабрдида ё наздикони ӯ, ошкор кардани чунин таҳсилотҳо

оид ба ҳолатҳое, ки вай меҳодад онро ниҳон дорад, ҳамчунин бо таҳдиди истифодаи зӯрварӣ нисбат ба ӯ ё наздикони ӯ ё бо таҳдиди несту нобуд, вайрон кардани МОЛУ МУЛКИ ғайр, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол бо мусодираи МОЛУ МУЛК ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

2) Тамаъҷӯие, ки:

а) такроран;

б) бо истифодаи зӯрварӣ;

в) аз ҷониби гурӯҳи ШАХСОН бо маслиҳати пешакӣ содиршуда бошад,

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз даҳ то дувоздаҳ сол бо мусодираи МОЛУ МУЛК ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

3) Тамаъҷӯие, ки:

а) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил;

б) бо расонидани зарари вазнин ба саломатӣ;

в) дар ҳолати рецидивӣ хавфнок;

г) бо мақсади ба миқдори калон ба даст овардани МОЛУ МУЛК содир шудааст, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз дувоздаҳ то понздаҳ сол бо мусодираи МОЛУ МУЛК ҷазо дода мешавад.

4. Тамаъҷӯие, ки :

а) дар ҳолати рецидивӣ махсусан хавфнок;

б) бо мақсади ба миқдори махсусан калон ба даст овардани МОЛУ МУЛК;

в) бо истифодаи яроқ, лавозимоти ҳарбӣ ё моддаҳои тарканда содиршуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз понздаҳ то бист сол бо мусодираи МОЛУ МУЛК ҷазо дода мешавад.

Моддаи 251. Тасарруфи ашё ё асноди дорои арзиши махсус

1) Тасарруфи ашё ё асноди дорои арзиши махсуси таърихӣ, илмӣ, бадеӣ ё фарҳангӣ, сарфи назар аз тарзи тасарруфи он,-

бо ҷарима ба андозаи аз нӯҳсаду дувоздаҳ то якҳазору чорсаду шаст нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол бо мусодираи МОЛУ МУЛК ё бидуни он ҷазо дода мешавад.(ҚҶТ аз 21.07.10. №617)

2) Ҳамин кирдорҳо, агар:

а) такроран;

б) гурӯҳи ШАХСОН бо маслиҳати пешаки ё аз ҷониби гурӯҳи муташаккил, содир шуда бошад;

в) боиси несту нобуд, хароб ё вайрон кардани ашё ё асноди дар қисми якуми ҳамин модда нишондодашуда гардида бошад,-

бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазору чорсаду шаст то дуҳазору яксаду навад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ҳашт то дувоздаҳ сол бо мусодираи МОЛУ МУЛК ҷазо дода мешавад.(ҚҶТ аз 21.07.10. №617)

Моддаи 252. Ғайриқонунӣ ҳай карда бурдани автомобиль ё дигар воситаҳои нақлиёт бидуни мақсади тасарруф

1) Ғайриқонунӣ ҳай карда бурдани автомобиль ё дигар воситаҳои нақлиёт бидуни мақсади тасарруф (рабудан); -

ба ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то се сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар;

а) такроран;

б) аз ҷониби гурӯҳи ШАХСОН бо маслиҳати пешакӣ;

в) бо зӯрварӣ, ки барои ҳаёт ё саломатии ҷабрдида хавфнок намебошад ё бо таҳдиди истифодаи ҷунин зӯрварӣ содир шудааст, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то ҳафт сол ҷазо дода мешавад.

3) Кирдорҳои пешбининамудаи қисмҳои якум ё дуҷуми ҳамин модда, агар :

а) бо расонидани зарар ба миқдори калон;

б) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил;

в) бо истифодаи зӯрварӣ, ки барои ҳаёт ё **саломатии** ҷабрдида хавфнок аст ё бо таҳдиди истифодаи чунин зӯрварӣ содир шудааст, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ҳафт то дувоздаҳ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 253. Расонидани зарари МОЛУ МУЛКӢ бо роҳи фиреб ё сӯиистифодаи боварӣ

1) Расонидани зарари МОЛУ МУЛКӢ ба молик ё дигар соҳиби МОЛУ МУЛК бо роҳи фиреб ё сӯиистифода аз боварӣ ҳангоми мавҷуд набудани аломатҳои тасарруф; -

бо ҷарима ба андозаи аз **дусаду панҷоҳ то сесаду шасту панҷ** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё қорҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат ҷазо дода мешавад. **(ҚҶТ аз 21.07.10. №617)**

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) аз ҷониби гурӯҳи ШАХСОН бо маслиҳати пешакӣ;

б) бо истифодаи мақоми хизматӣ содир шуда бошад; -

бо ҷарима ба андозаи аз сесаду шасту панҷ то ҳафтсаду сӣ нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати аз як то се сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то чор сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад. **(ҚҶТ аз 21.07.10. №617)**

3) Кирдорҳои пешбининамудаи қисмҳои якум ё дуҷуми ҳамин модда, агар:

а) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил;

б) бо расонидани зарар ба миқдори калон содир шуда бошад;

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсаду чилу ҳафт то нӯҳсаду дувоздаҳ нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад. **(ҚҶТ аз 21.07.10. №617)**

Моддаи 254. Соҳиб шудан ё ба соҳибияти каси дигар додани МОЛУ МУЛКЕ, ки баръало бо роҳи ҷиноят ба даст оварда шудааст

1) Соҳиб шудан, нигоҳ доштан ё ба соҳибияти каси дигар додани МОЛУ МУЛКӢ қаблан ваъдадоданашудае, ки баръало бо роҳи ҷиноят ба даст оварда шудааст, -

бо ҷарима ба андозаи то панҷсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё бо қорҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) тақроран;

б) ба миқдори калон;

в) аз ҷониби гурӯҳи ШАХСОН бо маслиҳати пешакӣ содир шуда бошад; -

бо ҳабс ба мӯҳлати то шаш моҳ ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

3) Кирдорҳои пешбининамудаи қисмҳои якум ё дуҷуми ҳамин модда, агар аз ҷониби гурӯҳи муташаккил содир шуда бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол бо мусодираи МОЛУ МУЛК ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

Моддаи 255. Қасдан несту нобуд ё вайрон кардани МОЛУ МУЛК

1) Қасдан несту нобуд ё вайрон кардани МОЛУ МУЛКӢ ғайр, ки зарари ҷиддӣ расонидааст; -

бо ҷарима ба андозаи аз дусаду панҷоҳ то сесаду шасту панҷ нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё қорҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат сол ҷазо дода мешавад. **(ҚҶТ аз 21.07.10. №617)**

2) Ҳамин кирдор, агар:

- а) бо роҳи оташ задан, таркиш ё дигар усули хавфи умумидошта содир шуда бошад;
- б) аз беэҳтиётӣ боиси марги инсон ё дигар оқибатҳои вазнин гардида бошад;
- в) зарар ба миқдори калон расонида бошад,-

бо ҷарима ба андозаи аз сесаду шасту панҷ то нӯхсаду дувоздаҳ нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озоди ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10. №617)

Моддаи 256. Аз беэҳтиётӣ несту нобуд ё вайрон кардани моду мулк

Несту нобуд ё вайрон кардани моду мулки ғайр, ки аз сабаби муносибати беэҳтиётна бо оташ ё манбаи хатари умумидошта содир шудааст ё ба миқдори калон зарар расонидааст ё ба дигар оқибатҳои вазнин оварда расонидааст, -

бо ҷарима ба андозаи аз **дусаду панҷоҳ то сесаду шасту панҷ** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё қорҳои ислоҳи меҳнати ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10. №617)

Моддаи 257. Тасарруфи воситаи фондҳои кӯмаки хориҷӣ

1) Тасарруфи **воситаи фондҳои кӯмаки хориҷӣ**, -

бо ҷарима ба андозаи аз **дусаду панҷоҳ то сесаду шасту панҷ** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10. №617)

2) Ҳамин кирдорҳо, агар:

а) такроран;

б) аз ҷониби гурӯҳи **ШАХСОН** бо маслиҳати пешакӣ;

в) ба миқдори калон;

г) бо истифодаи зӯрварӣ, ки ба ҳаёт ё **саломатӣ** хавфнок нест ё бо таҳдиди истифодаи чунин зӯрварӣ содир шуда бошад,-

ба калимаҳои «бо ҷарима ба андозаи аз сесаду шасту панҷ то якҳазору дусаду ҳафтоду ҳафт нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то ҳафт сол ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10. №617)

3) Кирдорҳои пешбинишудаи қисмҳои яқум ё дуҷуми ҳамин модда агар:

а) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил;

б) хориҷ карда шудааст.

б) бо роҳи роҳзанӣ ё тамачъӯӣ;

в) дар миқдори махсусан калон содиршуда бошад,-

бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазору дусаду ҳафтоду ҳафт то ду ҳазору яксаду навад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ҳафт то дувоздаҳ сол бо мусодираи моду мулк ё бидуни он ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10. №617)

Эзоҳ: Дар ҳолати нарх надоштани **воситаҳои фондҳои кӯмаки хориҷӣ** арзиши он аз рӯи нархи бозорӣ, ки дар рӯзи содиршавии ҷиноят ҷой дорад, ҳисоб карда мешавад.

Б О Б И 27

ҶИНОЯТҲО ДАР СОҲАИ ФАЪОЛИЯТИ ИҚТИСОДӢ

Моддаи 258. Монет шудан ба фаъолияти қонунии соҳибкорӣ

1) Рабди ғайриқонунии бақайдгирии соҳибқории инфиродӣ ё қорхона ё қорхонаи тижоратӣ ё саркашӣ аз бақайдгирии онҳо, рабди ғайриқонунии додани иҷозати махсус (лицензия) барои татбиқи фаъолияти муайян ё саркашӣ аз додани чунин иҷозатнома, ғайриқонунӣ маҳдуд сохтани ҳуқуқ ва манфиатҳои соҳибқории инфиродӣ ё қорхона ё қорхонаи тижоратӣ, ҳамчунин даҳолати ғайриқонунӣ ба фаъолияти онҳо, ки аз ҷониби шахси мансабдор бо сӯиистифодаи мақоми хизматӣ содир шудааст, -

бо ҷарима ба андозаи аз дусаду панҷоҳ то сесаду шасту панҷ нишондиҳанда барои ҳисобҳо бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати се сол ҷазо дода мешавад; (ҚҶТ аз 21.07.10. №617)

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) бо риоя накардани қарори эътибори қонунӣ пайдокардаи суд;

б) ба миқдори калон зарар расондааст содир шуда бошад, -

бо ҷарима ба андозаи аз **сесаду шасту панҷ то панҷсаду чилу ҳафт** нишондиҳанда барои ҳисобҳо бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан ба фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ бо мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10. №617)

Моддаи 259. Соҳибкории ғайриқонунӣ

1) Татбиқи фаъолияти соҳибкорӣ бидуни бақайдгирӣ ё бидуни иҷозатномаи махсус (лицензия) дар ҳолатҳое, ки чунин иҷозат (лицензия) ҳатмӣ мебошад ё бо вайрон кардани шартҳои лицензиякунонӣ инчунин машғул шудан ба намудҳои манъшудаи фаъолияти соҳибкорӣ, ки бо ба даст овардани даромад ба миқдори калон ё расонидани зарар ба миқдори калон ба манфиати шаҳрвандон, ташкилотҳои тиҷоратӣ ё ғайритиҷоратӣ ё ба давлат содир шудааст, -

бо ҷарима ба андозаи аз **сесаду шасту панҷ то панҷсаду чилу ҳафт** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10. №617)

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил:

б) бо ба даст овардани даромад ба миқдори махсусан калон;

в) аз ҷониби шахси қаблан барои соҳибкории ғайриқонунӣ ё фаъолияти ғайриқонунии бонкӣ судшуда содир шуда бошад, -

бо ҷарима ба андозаи аз **панҷсаду чилу ҳафт то нӯҳсаду дувоздаҳ** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то панҷ сол бо ҷарима ба андозаи то панҷсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10. №617)

Моддаи 259¹. Истеҳсол, ба даст овардан, нигоҳдорӣ, ҳамлу нақл ё ба муомилот баровардани мол ва маҳсулоти тамғаношуда

1. Истеҳсол, ба даст овардан, нигоҳдорӣ, ҳамлу нақл бо мақсади муомилот ё ба муомилот баровардани мол ва маҳсулоти тамғаношуда ки ҳатман бояд бо маркаҳои боҷи аксизӣ, маркаҳои махсус ё аломатҳои мутобикати аз сохтакорӣ муҳофизатшаванда тамға карда шаванд, агар он ба миқдори калон содир шуда бошад,-

бо ҷарима ба андозаи аз **дусаду панҷоҳ то сесаду шасту панҷ** нишондиҳанда барои ҳисобҳо бо маҳрум аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан ба фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10. №617)

2. Ҳамин кирдор агар:

а) аз ҷониби гурӯҳи ШАХСОН бо маслиҳати пешакӣ ва ё гурӯҳи муташаккил;

б) ба миқдори махсусан калон содир шуда бошад,-

бо ҷарима ба андозаи аз **сесаду шасту панҷ то нӯҳсаду дувоздаҳ** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10. №617)

Моддаи 260. Соҳибкории сохта

1. Соҳибкории сохта, яъне таъсиси корхонаи тиҷоратӣ бидуни нияти анҷом додани фаъолияти соҳибкорӣ ё фаъолияти бонкӣ, ки бо мақсади ба даст овардани кредит, озод шудан аз андоз, ба даст даровардани дигар фоидаи МОЛУ МУЛКӢ ё рӯйпӯш кардани фаъолияти манъгардида, агар он ба шаҳрвандон, ташкилотҳои тиҷоратӣ ё ғайритиҷоратӣ ё давлат ба миқдори калон зарар расонида бошад, -

бо ҷарима ба андозаи аз **дусаду панҷоҳ то сесаду шасту панҷ** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10. №617)

2. Ҳамин кирдор, агар:

а) такроран;

б) аз ҷониби гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ;

в) ба миқдори махсусан калон содир шуда бошад,

- бо ҷарима ба андозаи аз **сесаду шасту панҷ то нӯҳсаду дувоздаҳ** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10. №617)

Эзоҳ: 1) Дар моддаҳои 258, 259, 259 ва 260-и Кодекси мазкур даромад ё зарар ба миқдори калон дар ҳолате ҳисобида мешавад, ки он аз андозаи нишондиҳанда барои ҳисобҳо як ҳазор маротиба ва даромади андозааш махсусан калон аз андозаи нишондиҳанда барои ҳисобҳо ду ҳазор маротиба зиёд аст.

2) Дар зери мафҳуми “даромад”, ки дар боби мазкур пешбинӣ шудааст, фоида аз фарқи байни маблағи сарфшуда ва дохилшуда фаҳмида мешавад.

3) Дар моддаҳои боби мазкур зарар ба миқдори калон ба манфиати шахрвандон чунин зараре ҳисобида мешавад, ки аз андозаи **нишондиҳанда барои ҳисобҳо панҷсад** маротиба зиёд бошад.

Моддаи 261. Бақайдгирии аҳди ғайри-қонунӣ бо замин

Дидаю доништа бақайд гирифтани аҳди ғайриқонунӣ бо замин, таҳриф намудани таҳсилотҳои баҳисобгирии Кадастри давлатии замин, ҳамчунин қасдан кам кардани андозаи пардохтҳо барои замин, агар ин кирдорҳо бо ғараз ё **дигар манфиатҳои** шахсӣ аз ҷониби шахси мансабдор бо истифода аз мақоми хизматӣ анҷом дода шуда бошад; -

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 262. Ба расмият даровардани (қонунӣ гардонидани) маблағҳои пулӣ ё молу мулкҳои дигари ғайриқонунӣ ба даст овардашуда

1) **Анҷом** додани аҳдҳои молу мулкӣ ё амалиёти дигар бо маблағҳои пулӣ ё молу мулкҳои дигаре, ки дидаю доништа ғайриқонунӣ ба даст овардашуда, ҳамчунин барои фаъолияти соҳибкорӣ ё фаъолияти дигари иқтисодӣ ё ба тарзи дигар истифода бурдани ин маблағҳо ё **молу мулкҳои дигар**, -

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то чор сол бо ҷарима ба андозаи то дусад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) такроран;

б) аз ҷониби гурӯҳи **ШАХСОН** бо маслиҳати пешакӣ;

в) аз ҷониби шахс бо истифода аз мақоми хизматӣ содир шуда бошад;-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз чор то ҳашт сол бо мусодираи **МОЛУ МУЛК** ё бидуни он ва бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

3. Кирдорҳои пешбиниамудаи қисмҳои якум ё дуҷуми ҳамин модда, агар:

а) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил;

б) ба миқдори калон содир шуда бошанд, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ҳафт то даҳ сол бо мусодираи **МОЛУ МУЛК** ё бидуни он ва бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

Эзоҳ: 1) Шахсе, ки дар расмият даровардани даромади ғайриқонунӣ иштирок кардааст, аз ҷавобгарии ҷиноятӣ озод карда мешавад, агар ӯ барои кушодани ҷиноят ёри дода бошад ва ихтиёран даромадҳои ғайриқонуниро супорида бошад.

2) Зери мафҳуми миқдори калон дар моддаи мазкур маблағи пулӣ ё нархи МОЛУ МУЛКИ дигари ғайриқонунӣ ба даст овардашудае, ки он аз андозаи **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** се ҳазор маротиба зиёд мебошад, фаҳмида мешавад.

Моддаи 263. Фаъолияти ғайриқонунии бонкӣ

1) Татбиқи фаъолияти бонкӣ (амалиёти бонкӣ) бидуни бақайдгирӣ ё иҷозатномаи махсус (лицензия) дар ҳолатҳое, ки чунин иҷозатнома ҳатмӣ мебошад, ё бо вайрон кардани шартҳои лицензиякунонӣ, агар ин кирдор бо ба даст овардани даромад ба миқдори калон вобаста бошад ё ба манфиати шаҳрванд, ташкилотҳои тижоратӣ ё ғайритижоратӣ ё давлат ба миқдори калон зарар расонида бошад; -

бо ҷарима ба андозаи аз **сесаду шасту панҷ то панҷсаду чилу ҳафт** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад. **(ҚҶТ аз 21.07.10. №617)**

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил;

б) бо ба даст овардани даромад ба миқдори махсусан калон;

в) аз ҷониби шахсе, ки қаблан барои фаъолияти ғайриқонунии бонкӣ ё соҳибқориҳои ғайриқонунӣ судшуда содир гардида бошад; -

бо ҷарима ба андозаи аз **панҷсаду чилу ҳафт то нӯҳсаду дувоздаҳ** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то панҷ сол бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо ҷазо дода мешавад. **(ҚҶТ аз 21.07.10. №617)**

Эзоҳ: Даромад ё зарар ба миқдори калон чунин даромад ё зарарест, ки маблағи он аз андозаи **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ҳадди ақал **як ҳазор** маротиба ва даромади махсусан калон аз андозаи **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** се ҳазор маротиба зиёдтар мебошад.

Моддаи 264. Ғайриқонунӣ гирифтани кредит

1) Аз ҷониби шаҳрванд, соҳибқори инфиродӣ ё роҳбарӣ ташкилот гирифтани кредит, иловапулӣ (дотация) ё дигар шароити имтиёзноки кредитгузорӣ бо роҳи ба бонк ё дигар муассисаи кредити баръало пешниҳод кардани таҳсилоти таҳрифшуда оид ба вазъи хоҷагидорӣ ё молиявии шаҳрванд, соҳибқориҳои инфиродӣ ё ташкилот ё оид ба дигар ҳолатҳое, ки барои гирифтани кредит, иловапулӣ ё шароити имтиёзноки кредитгузорӣ заруранд, (ҳангоми мавҷуд набудани нишонаҳои тасарруфи МОЛУ МУЛКИ ғайр), -

бо ҷарима ба андозаи аз **сесаду шасту панҷ то ҳафтсаду сӣ** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати **то чор** сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат ҷазо дода мешавад. **(ҚҶТ аз 21.07.10. №617)**

2) Ғайриқонунӣ гирифтани кредити мақсадноки давлатӣ ё кредите, ки дар зери кафолати давлатӣ дода мешавад, ҳамчунин бар ҳилофи мақсад истифода бурдани онҳо, агар ин кирдор ба шаҳрванд, ташкилот ё давлат ба миқдори калон зарар расонида бошад (ҳангоми мавҷуд набудани нишонаҳои тасарруфи МОЛУ МУЛКИ ғайр);

-бо ҷарима ба андозаи аз **сесаду шасту панҷ то нӯҳсаду дувоздаҳ** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол ҷазо дода мешавад. **(ҚҶТ аз 21.07.10. №617)**

Эзоҳ: Зарар ба миқдори калон чунин зараре ҳисобида мешавад, ки аз андозаи **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** як ҳазор маротиба зиёд мебошад.

Моддаи 265. Ғайриқонунӣ додани кредит

Ғайриқонунӣ додани ҳама гуна кредит ё ба ин мусоидат кардани ШАХСОНЕ, ки бо истифода бурдани вазифаи хизматиаш мебоист ё метавонист ин кирдорҳоро ба ҷо оварад; -

бо ҷарима ба андозаи аз як дусаду панҷоҳ то панҷсаду чилу ҳафт нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10. №617)

Моддаи 266. Саркашии бадқасдона аз адои қарзи кредиторӣ

Саркашии бадқасдонаи роҳбари ташкилот, соҳибкори инфиродӣ ё шахрванд аз адои қарзи кредиторӣ ба миқдори калон ё аз пардохти коғазҳои қиматнок пас аз эътибори қонуни пайдо кардани қарори суд; -

бо ҷарима ба андозаи аз дусаду панҷоҳ то сесаду шасту панҷ нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10. №617)

Эзоҳ: Таҳти мафҳуми қарзи кредиторӣ ба миқдори калон - қарзи шахрванд ба андозаи бештар аз ду ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо ҳадди ақал ва қарзи корхона ба андозаи бештар аз панҷ ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо дар назар дошта шудааст.

Моддаи 267. Маҷбур кардан ба бастанӣ аҳд ё ба саркаши кардан аз бастанӣ он

1) Маҷбур кардан ба бастанӣ аҳд ё ба саркаши кардан аз бастанӣ он бо таҳдиди истифодаи зӯрварӣ, несту нобуд ё вайрон кардани МОЛУ МУЛКИ ғайр, ҳамчунин паҳн намудани таҳсилотҳои, ки ҷабрдида меҳодад онро ниҳон дорад (дар ҳолати набудани аломатҳои тамаъҷӯӣ);-

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) такроран;

б) бо истифодаи зӯрварӣ;

в) аз ҷониби гурӯҳи ШАХСОН бо маслиҳати пешакӣ содир шуда бошад;

г) ба ҷабрдида ба миқдори калон зарар расонида бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 268. Ғайриқонунӣ истифода бурдани маблағ

1) Кирдори бадқасдонаи роҳбари муассисаи кредитӣ ё корхона, сарфи назар аз шакли моликият, ки бо мақсади ғараз ё манфиатдории шахсӣ маблағи пулии дар суратҳисоби худ бударо ба суратҳисоби ташкилоти дигар ғайриқонунӣ гузаронидааст, ҳамчунин тартиботи муқарраршударо вайрон карда, маблағи пулиро ба тарзи дигар истифода бурдааст ё дигар маблағи бучетиро ғайримассад истифода бурдааст, агар ин кирдор ба манфиатҳои қонунии шахрвандон, корхона ё давлат ба миқдори калон зарар расонида бошад, -

бо ҷарима ба андозаи аз дусаду панҷоҳ то сесаду шасту панҷ нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ё бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10. №617)

2). Ҳамин кирдор, агар:

а) такроран;

б) ба миқдори махсусан калон зарар расонида бошад, -

бо ҷарима ба андозаи аз сесаду шасту панҷ то нӯҳсаду дувоздаҳ нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10. №617)

Эзоҳ: 1) Дар таҳти мафҳуми зарар ба миқдори калон чунин зарарест, ки он аз андозаи нишондиҳанда барои ҳисобҳо ҳадди ақал панҷсад маротиба ва зарар ба миқдори махсусан калон аз ду ҳазор маротиба зиёд мебошад.

3) Ҳангоми муайян намудани андозаи (миқдори) зарари расонидашуда ғайр аз зиёни бевосита ҳамчунин фоидаи аз даст рафтаре ба ҳисоб гирифтагӣ зарур аст.

Моддаи 269. Ҳаракати ғайриқонунӣ ҳангоми муфлисшавӣ

1) Пинҳон кардани МОЛУ МУЛК ё ўҳдадориҳои МОЛУ МУЛКӣ, таҳсилот дар бораи МОЛУ МУЛК, миқдори он, маҳалли ҷойгиршавӣ ё дигар таҳсилот оид ба МОЛУ МУЛК, ба ихтиёри дигар кас вогузоштани МОЛУ МУЛК, бегона кардан ё несту нобуд кардани МОЛУ МУЛК, ҳамчунин пинҳон, несту нобуд ё таҳриф кардани асноди муҳосибавӣ ё дигар асноди баҳисобгирии бухгалтерӣ, ки фаъолияти иқтисодиро дар бар мегиранд, агар ин кирдор аз ҷониби роҳбар ё молики ташкилоти қарздор ё соҳибкори инфиродӣ ҳангоми муфлисшавӣ ё ҳангоми пешбини муфлисшавӣ содир шуда, ки ба миқдори калон зарар расонида бошад, -

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё **ба корҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати то ду сол** ҷазо дода мешавад.

2) Дидаю доништа бар зарари кредиторони дигар ғайриқонунӣ қонё намудани талаботи МОЛУ МУЛКИИ кредиторони алоҳида аз ҷониби роҳбар ё молики ташкилоти қарздор ё соҳибкори инфиродӣ, ки аз вазъияти воқеии нодории худ (муфлисӣ) огоҳанд, ҳамчунин қабул намудани чунин шакли қонёгардонӣ аз ҷониби кредиторе, ки бар зарари дигар кредиторон аз бартарии ба ӯ фароҳам овардаи қарздор (нодор) огоҳ аст, агар ин кирдор ба миқдори калон зарар расонида бошад,-

бо ҷарима ба андозаи аз ҳаштсад то як ҳазору панҷсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё **ба корҳои ислоҳӣ** ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 270. Муфлисии бадқасдона

Бо мақсади ба манфиати худ ё ШАХСОНИ дигар вонамуд сохтан ё зиёд кардани андозаи ғайри қобили пардохт будани корхонаи тиҷоратӣ аз ҷониби молик ё роҳбари он, ҳамчунин аз ҷониби соҳибкори инфиродӣ, агар он ба миқдори калон зарар расонида бошад, ё ба дигар оқибатҳои вазнин оварда расонад,-

бо ҷарима ба андозаи аз **дусаду панҷоҳ то панҷсаду чилу ҳафт** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад. **(ҚҶТ аз 21.07.10. №617)**

Моддаи 271. Муфлисии сохта

Муфлисии сохта, яъне дидаю доништа аз ҷониби роҳбар ё молики корхонаи тиҷоратӣ, ҳамчунин соҳибкори инфиродӣ эълон кардани муфлисӣ бо мақсади ба таҳлука андохтани кредиторон барои дароз кардани мӯҳлат (отсрочка) ё қисм ба қисм додани (рассрочка) пардохти маблағ ба кредиторон ё таҳфифи қарзҳо, ҳамчунин барои надодани қарзҳо, ки ба миқдори калон зарар расонидааст,-

бо ҷарима ба андозаи аз **дусаду панҷоҳ то панҷсаду чилу ҳафт** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад. **(ҚҶТ аз 21.07.10. №617)**

Эзоҳ: Дар моддаҳои 269, 270 ва 271-и Кодекси маскур зарар ба миқдори калон чунин зараре ҳисобида мешавад, ки агар он аз андозаи **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** аз як ҳазор маротиба зиёд бошад.

Моддаи 272. хорич канда шудааст. (қҷт аз 17.05.04 №35)

Моддаи 273. Кирдори инҳисорӣ (монополистӣ) ва маҳдуд кардани рақобат

1) Кирдори инҳисорӣ (монополистӣ), ки бо роҳи муқаррар намудани нархҳои баланди инҳисорӣ ё нархҳои пасти инҳисорӣ содир шудаанд, ҳамчунин маҳдуд кардани рақобат бо роҳи тақсим кардани бозор, маҳдуд кардани дохилшавӣ ба бозор, аз он танг карда баровардани дигар субъектҳои фаъолияти иқтисодӣ, муқаррар намудан ё нигоҳ доштани нархи ягона,-

бо ҷарима ба андозаи **дусаду панҷоҳ то сесаду шасту панҷ** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад. **(ҚҶТ аз 21.07.10. №617)**

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) тақроран;

б) аз ҷониби гурӯҳи ШАХСОН бо маслиҳати пешакӣ содир шуда бошад,-

бо ҷарима ба андозаи аз **сесаду шасту панҷ то нӯхсаду дувоздаҳ** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол ҷазо дода мешавад. **(ҚҶТ аз 21.07.10. №617)**

3) Кирдорҳои пешбиниамудаи қисмҳои яқум ё дуҷуми ҳамин модда, агар:

а) бо зӯрварӣ ё таҳдиди истифодаи он;

б) бо несту нобуд ё вайрон кардани **МОЛУ МУЛКИ** ғайр ё таҳдиди несту нобуд ё вайрон кардани **МОЛУ МУЛКИ** ғайр бидуни нишонаҳои тамаъҷӯӣ;

в) бо сӯиистифодаи мақоми хизмати;

г) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил содир шуда бошад,-

бо ҷарима ба андозаи аз нӯхсаду дувоздаҳ то як ҳазору ҳаштсаду бисту панҷ нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол бо мусодираи МОЛУ МУЛК ё бидуни он ва бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 274. Бадқасдона вайрон кардани қоидаҳои баргузори тичорати оммавӣ ё тендер, ё музоядаҳо (аукцион) (қҷт аз 17.05.04 №35)

Бадқасдона вайрон кардани қоидаҳои баргузори тичорати оммавӣ ё **тендер**, ё музоядаҳо, ки ба молики **МОЛУ МУЛК**, созмондиҳандаи тичорат ё **тендер**, ё музояда, харидор ё дигар субъекти хочагидорӣ ба миқдори калон зарар расонидааст. **(қҷт аз 17.05.04 №35)**

бо ҷарима ба андозаи аз **дусаду панҷоҳ то сесаду шасту панҷ** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ё маҳруми сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат ҷазо дода мешавад. **(ҚҶТ аз 21.07.10. №617)**

Моддаи 275. Истифодаи ғайриқонунии нишонаи мол

1). Истифодаи ғайриқонунии нишонаи моли ғайр, нишонаи хизматрасонӣ, номи фирма, номи ҷои истеҳсоли мол ё нишонагузори ба онҳо монанд ба маҳсулот ва хизматрасонии шабех, агар ин кирдорҳо такроран баъд аз додани ҷазои маъмури содир гардида ё ба миқдори калон зарар расонида бошанд, -

бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазор то ду ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё бо корҳои ислоҳи меҳнатӣ ба мӯҳлати то як сол ҷазо дода мешавад.

2) Истифодаи ғайриқонунии тамғагузори оғоҳкунанда нисбат ба нишони мол ё номгӯӣ ҷой истеҳсоли мол, ки дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ба қайд гирифта нашудааст, агар ин кирдор такроран баъд аз додани ҷазои маъмури содир шуда ё ба миқдори калон зарар расонида бошад, -

бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазор то ду ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё бо корҳои ислоҳи меҳнатӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 276. Дидаю дониста додани рекламаи бардурӯғ

1) Аз ҷониби рекламадиҳанда дидаю дониста додани таҳсилоти бардурӯғ оид ба **мол**, кор ё хизматрасонӣ, инчунин таҳиякунандагон ё фурӯшандагон онҳо, ки бо **нияти** ғаразнок содир шудааст, -

бо ҷарима ба андозаи аз дусаду панҷоҳ то сесаду шасту панҷ нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ё маҳдуд кардани озодӣ ба ҳамин мӯҳлат ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10. №617)

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) бо истифодаи воситаҳои ахбори омма сураат гирифта бошад;

б) ба миқдори калон зарар расонида бошад, -

бо ҷарима ба андозаи аз **панҷсаду чилу ҳафт то нӯхсаду дувоздаҳ** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати аз се то панҷ сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат ҷазо дода мешавад. **(ҚҶТ аз 21.07.10. №617)**

Эзоҳ: Дар моддаҳои 274, 275 ва 276-и Кодекси маскур зарар ба миқдори калон чунин зарар ҳисобида мешавад, ки агар аз андозаи нишондиҳанда барои ҳисобҳо як ҳазор маротиба зиёд бошад.

Моддаи 277. Ғайриқонунӣ ба даст овардани маълумоти дорои сирри тичоратӣ ё бонкӣ

Чамъоварии маълумоти дорои сирри тичоратӣ ё бонкӣ бо роҳи тасарруфи аснод, ришвадиҳӣ ё таҳдид нисбати **ШАХСОНЕ**, ки сирри тичоратӣ ё бонкиро медонанд ё бо наздикони онҳо, дошта гирифтани мавҷи воситаҳои алоқа ё ғайриқонунӣ тамос гирифтани ба системаи ё шабакаи компютерӣ ё истифодаи воситаҳои махсуси техникӣ, ҳамчунин бо роҳи дигари ғайриқонунӣ бо мақсади ифшо ё истифодаи ғайриқонунии ин маълумотҳо, -

бо ҷарима ба андозаи аз **дусаду панҷоҳ то сесаду шасту панҷ** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад. (**ҚҶТ аз 21.07.10. №617**)

Моддаи 278. Ифшои сирри тичоратӣ ё бонкӣ

Ифшои ғайриқонунӣ ё истифодаи сирри тичоратӣ ё бонкӣ бидуни розигии молики он аз ҷониби шахсе, ки ин сир вобаста ба фаъолияти касбӣ ё хизматиаш маълум буд ва ин кирдор бо мақсади ғаразнок ё дигар манфиати шахсӣ содир гардида, ба корхонаи тичоратӣ ё соҳибкори инфиродӣ ба миқдори калон зарар расондааст,-

бо ҷарима ба андозаи аз **дусаду панҷоҳ то панҷсаду чилу ҳафт** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан ба фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад. (**ҚҶТ аз 21.07.10. №617**)

Эзоҳ: Таъқиби ҷиноят барои содир намудани кирдорҳои пешбининамудаи ҳамин модда мутобиқи аризаи корхонаи тичоратӣ ё соҳибкори инфиродии зарардида оғоз меёбад.

Моддаи 279. Ришвадиҳии тичоратӣ

1) Ғайриқонунӣ додани пул, коғазҳои қиматнок ё дигар **МОЛУ МУЛК** ба шахсе, ки дар корхонаи тичоратӣ ё дигар корхона вазифаи идоракуниро ба ҷо меорад, ҳамчунин вобаста ба мақоми ишғолнамудаи ин шахс ғайриқонунӣ расонидани хизмати дорои хусусияти **МОЛУ МУЛК** ба ӯ барои амали анҷомдодаш (беамалиаш) ба манфиати ришвадиҳанда, -

бо ҷарима ба андозаи аз сесад то панҷсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то ду сол ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) такроран;

б) аз ҷониби гурӯҳи **ШАХСОН** бо маслиҳати пешакӣ;

в) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил содир шуда бошад, -

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то ҳаштсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то се сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то чор сол ҷазо дода мешавад.

3) Аз ҷониби шахсе, ки вазифаи идоракуниро дар корхонаи тичоратӣ ё дигар корхона анҷом медиҳад, ғайриқонунӣ гирифтани пул, коғазҳои қиматнок ё дигар **МОЛУ МУЛК**, ҳамчунин аз ҷониби ӯ ғайриқонунӣ вобаста ба мақоми ишғол намудаи хизмати истифода бурдани хизматрасонии дорои хусусияти **МОЛУ МУЛК** барои амали анҷомдода (беамалӣ) ба манфиати ришвадиҳанда, -

бо ҷарима ба андозаи аз ҳаштсад то як ҳазору панҷсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то ду сол ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то се сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат ҷазо дода мешавад.

4) Кирдорҳои пешбининамудаи қисми сеюми ҳамин модда, агар:

а) такроран;

б) аз ҷониби гурӯҳи **ШАХСОН** бо маслиҳати пешакӣ ё гурӯҳи муташаккил;

в) дар алоқамандӣ бо тамаъҷӯи содир шуда бошад, -

бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазору панҷсад то ду ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** бо маҳрум сохтан аз ҳуқуқи ишғоли вазифаҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Эзоҳ: Агар нисбат ба шахси кирдорҳои пешбининамудаи қисмҳои яқум ва дуёми ҳамин моддаро содирнамуда тамачӯи ҷойдошта бошад ва ӯ ихтиёрӣ ба мақоме, ки ҳақ дорад парвандаи ҷиноятӣ кушояд, оид ба ришвадиҳӣ иттилоъ диҳад, аз ҷавобгарии ҷиноятӣ озод карда мешавад.

Моддаи 280. Ришвадиҳӣ ба иштирокчиён ё ташкилотчиёни мусобиқаҳои касбии варзишӣ ва озмунҳои намоиши тичоратӣ

1) Ришвадиҳӣ ба варзишгарон, доварони варзиш, устодон, роҳбарони дастаҳо ё дигар иштирокчиён ё ташкилотчиёни мусобиқаҳои варзишии касбӣ, ҳамчунин **ришвадиҳӣ ба ташкилотчиён ё аъзои доварони (жюри)** озмунҳои намоиши тичоратӣ бо мақсади расонидани таъсир ба натиҷаҳои мусобиқа ё озмунҳо, -

бо корҳои ҳатмӣ ба мӯҳлати аз сад то як сад ҳаштод соат ё бо корҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) такроран;

б) аз ҷониби гурӯҳи **ШАХСОН** бо маслиҳати пешакӣ ё гурӯҳи муташаккил содир шудааст, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

3) **Ғайриқонунӣ гирифтани арзишҳои моддӣ** ё истифода аз хизматрасонии дорои хусусияти **МОЛУ МУЛК** аз ҷониби варзишгарон, доварони варзиш, устодон, роҳбарони дастаҳо ё дигар иштирокчиён ё ташкилотчиёни мусобиқаҳои варзишии касбӣ, ҳамчунин аз ҷониби ташкилотчиён ё аъзои доварони (журӣ) озмунҳои намоиши тичоратӣ, ки баръало барои таъсир расонидан ба натиҷаҳои мусобиқа ё озмунҳо дода шудаанд ё истифода гардидаанд,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан ба фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 281. Тайёр кардан ё ба муомилот баровардани пул ё қоғазҳои қиматноки қалбаки (сохта)

1) Тайёр кардан бо мақсади ба муомилот баровардан ё ба муомилот баровардани билетҳои қалбакии Бонки миллии Тоҷикистон, танга ё қоғазҳои қиматноки қалбакӣ бо асъори Ҷумҳурии Тоҷикистон, асъори хориҷӣ ё қоғазҳои қиматноки қалбакӣ бо асъори хориҷӣ, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол бо мусодираи **МОЛУ МУЛК** ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) аз ҷониби гурӯҳи **ШАХСОН** бо маслиҳати пешакӣ;

б) ба миқдори калон;

в) такроран, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ҳашт то дувоздаҳ сол бо мусодираи **МОЛУ МУЛК** ҷазо дода мешавад.

3) **Кирдорҳои пешбининамудаи қисмҳои яқум** ё дуёми ҳамин модда, ки аз ҷониби гурӯҳи муташаккил содир шудааст, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз дувоздаҳ то понздаҳ сол бо мусодираи **МОЛУ МУЛК** ҷазо дода мешавад.

Моддаи 282. Тайёр кардан ё ба муомилот баровардани картаҳои сохтаи (қалбакии) кредитӣ ё ҳисоббаробаркунӣ ё дигар асноди пардохт

1) Тайёр кардан бо мақсади ба муомилот баровардан ё ба муомилот баровардани картаҳои сохтаи кредитӣ ё картаҳои ҳисоббаробаркунӣ ё дигар асноди пардохт ё дигар ҳуҷҷатҳо, ки асъор ё дигар қоғазҳои **қиматнок** ба шумор намераванд, вале асноди тасдиққунанда, муқаррарқунанда ё диҳандаи ҳуқуқ ё ӯҳдадориҳои **МОЛУ МУЛК** мебошанд,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) аз ҷониби гурӯҳи **ШАХСОН** бо маслиҳати пешакӣ;

б) ба миқдори калон;

в) аз ҷониби шахси қаблан барои ҳамин ҷиноят ё барои тайёр кардан ё ба муомилот баровардани пул ё коғазҳои **қиматноки** қалбаки судшуда;
г) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил содир шуда бошад, -
бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол бо мусодираи МОЛУ МУЛК ҷазо дода мешавад.

Моддаи 283. Сӯиистифода ҳангоми баровардани коғазҳои қиматнок (эмиссия)

1) Баровардани коғазҳои қиматнок (эмиссия) ва ба таври оммавӣ тақсим (пахн) кардани онҳо бидуни бақайдгирӣ мутобики тартиби муқарраргардида ё дидаю доништа истифода бурдани асноди сохта (қалбаки) барои бақайдгирии коғазҳои **қиматнок**, -

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё корҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Ба тарҳи эмиссияи коғазҳои қиматнок дидаю доништа дохил намудани таҳсилоти нодуруст, ҳамчунин тасдиқи тарҳи эмиссия, ки баръало таҳсилоти нодуруст дорад ё дидаю доништа тасдиқ кардани натиҷаҳои таҳрифшудаи эмиссия, агар ин кирдор ба миқдори калон зарар расонида бошад, -

бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазор то ду ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

Эзоҳ: Дар моддаҳои 281, 282 ва 283 ҳамин Кодекс таҳти маҳфуми миқдори калон ё зарар ба миқдори калон чунин миқдор ё зараре ҳисобида мешавад, ки он аз андозаи нишондиҳанда барои ҳисобҳо як ҳазор маротиба зиёд бошад.

Моддаи 284. Бастани аҳди ғайриқонунии бо металлҳои қиматбаҳо, сангҳои қимматбаҳои табиӣ ё марворид

1) Додутирифтӣ **металлҳои** қимматбаҳо, сангҳои қиматбаҳои табиӣ ё марворид бар хилофи қоидаҳои муқарраргардидаи қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, ҳамчунин ғайриқонунии нигоҳ доштан, интиқол додан ё кашондани фулузоти қиматбаҳо, сангҳои қиматбаҳои табиӣ ё марворид дар ҳар **намуду** ҳолат, ба истиснои маснуоти заргарӣ (ҷавохирот) ва маишӣ ва пораҳои чунин маснуот, -

бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазор то як ҳазору панҷсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то се сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) тақроран;

б) ба миқдори калон;

в) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил содир шуда бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то ҳафт сол бо мусодираи МОЛУ МУЛК ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

Эзоҳ: Кирдорҳои дар ҳамин модда пешбинишуда ҳамон вақт ба миқдори калон содиршуда эътироф карда мешаванд, ки агар арзиши **металлҳои** қиматбаҳо, сангҳои қиматбаҳои табиӣ ё марворид, ки мавриди муомилоти ғайриқонунии гардидаанд, аз як ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ҳадди ақал зиёдтар бошад.

Моддаи 285. Вайрон кардани қоидаҳои ба давлат супоридани фулузот ва сангҳои қиматбаҳо

Саркашӣ кардан аз ҳатман ба аффинаж супоридан ё ҳатман ба давлат фуруҳтани металлҳои қиматбаҳо ё сангҳои қиматбаҳои аз қаъри замин истихроҷшуда ё аз ашёи хомими муштақ ба дастовардашуда ҳамчунин бардошташуда ё ёфташуда, агар ин кирдор ба миқдори калон содир шуда бошад, -

бо ҷарима ба андозаи аз **дусаду панҷоҳ то панҷсаду чилу ҳафт** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10. №617)

Эзоҳ: Вайрон кардани қоидаҳои супоридан ё фуруши фулузот ва сангҳои қимматбаҳо ба давлат вақте ба миқдори калон содиршуда шуморида мешавад, ки агар арзиши молу маҳсулоти дар

хамин модда зикргардидаи ба давлаат насупорида ё фурӯхтанашуда аз андозаи як ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо зиёд бошад.

Моддаи 286. Додугирифти ғайриқонунӣ бо асъори хоричӣ

1) Муомилоти ғайриқонунӣ бо асъори хоричӣ бо роҳи харидан, фурӯхтан, фурӯш, иваз ё истифодаи он ба сифати дигар воситаҳои пардохт, агар дар давоми сол баъд аз додани ҷазои маъмури содир шуда бошад, -

бо ҷарима ба андозаи аз **сад то яксаду ҳаштоду се** маоши ҳадди ақал ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз шаш моҳ то як сол ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10. №617)

2) Муомилоти ғайриқонунӣ бо асъори хоричӣ бо роҳи харидан, фурӯш, иваз ё истифодаи он ба сифати дигар воситаҳои пардохт, агар арзиши ашёи муомилот ё амалиёти ғайриқонунӣ аз панҷсад маоми ҳадди ақалзиёд бошад,-

бо ҷарима ба андозаи аз **панҷсаду чилу ҳафт то нӯҳсаду дувоздаҳ** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то панҷ сол ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10. №617)

3) Кирдори пебининамудаи қисми дуҷоми ҳамин модда, агар:

а) такроран;

б) аз ҷониби гурӯҳи **ШАХСОН** бо маслиҳати пешакӣ;

в) ба миқдори калон содир шуда бошад, -

бо ҷарима ба андозаи аз **нӯҳсаду дувоздаҳ то як ҳазору чорсаду шаст** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз **панҷ то ҳашт сол** ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10. №617)

Эзоҳ: Кирдорҳои дар ҳамин модда номбаршуда ҳамон вақт ба миқдори калон ҳисобида мешаванд, ки агар арзиши ашёи муомилот ё амалиёти ғайриқонунӣ аз ду ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** зиёдтар бошад.

Моддаи 287. Аз хорича барнагардонидани воситаҳо ба асъори хоричӣ

Аз хорича ба миқдори калон барнагардондани воситаҳо ба асъори хоричӣ аз ҷониби роҳбарони корхона, ки мутобиқи қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон бояд ба ҳисобномаи бонки ваколатдори Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳатман гузаронида шавад,-

бо ҷарима ба андозаи аз **дусаду панҷоҳ то панҷсаду чилу ҳафт** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан ба фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10. №617)

Эзоҳ: Дар моддаи мазкур кирдорҳои хангоме ба миқдори калон содиршуда шуморида мешавад, ки агар воситаҳои ба асъори хоричӣ баргардониданашуда аз андозаи панҷ ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** бештар бошад.

Моддаи 288. хорич карда шудааст. (қҷт аз 17.05.04 №35)

Моддаи 289. Контрабанда (қочоқ)

1) Контрабанда (қочоқ), яъне аз сарҳади гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон гузаронидани мол ё дигар предметҳо ба миқдори калон, ба истиснои онҳое, ки дар қисми дуҷоми моддаи мазкур нишон додашуда, бидуни назорати гумрукӣ ё пинҳонӣ аз назорати гумрукӣ, ё бо воситаи фиребгарона истифода кардани ҳуҷҷатҳо ё воситаҳои ҳаммонандкунии гумрукӣ ё декларация накардан ё декларациякунонии сохта,-

бо ҷарима ба андозаи аз **дусаду панҷоҳ то нӯҳсаду дувоздаҳ** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10. №617)

2) Аз сарҳади гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон гузаронидани воситаҳои нашъадор, моддаҳои психотропӣ, прекурсорҳои онҳо, моддаҳои саҳтгаъсир, захролуд, захролудкунанда, радиоактивӣ, тарканда, аслиҳа, воситаҳои таркиш, яроқи оташфишон, лавозимоти ҷангӣ ё муҳимоти ҳарбӣ, яроқи зарравӣ, химиявӣ, биологӣ ё дигар намуди яроқи қатли ом, мавод ва таҷҳизоте, ки барои сохтани

яроқи қатли ом истифода шуданашон мумкин аст, ҳамчунин маводи ашёи аз чихати стратегӣ муҳим, осори бадеӣ, таърихӣ, бостоншиносӣ ё арзишҳои дигари фарҳангӣ, ки нисбат ба онҳо қоидаҳои махсуси гузаронидан аз тариқи сарҳади гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян гардидааст, агар ин кирдор бидуни назорати гумрукӣ ё пинҳонӣ аз назорати гумрукӣ ё бо истифодаи фиребгаронаи ҳуҷҷатҳо ё воситаҳои ҳаммонандкунии гумрукӣ ё бо декларация накардан ё декларациякунонии сохта содир шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мўҳлати аз панҷ то даҳ сол бо мусодираи МОЛУ МУЛК ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

3) Кирдорҳои пешбининамудаи қисмҳои якум ё дуюми моддаи мазкур агар:

а) такроран;

б) аз ҷониби шахси мансабдор бо истифодаи мақоми хизматӣ;

в) бо истифодаи зўрварӣ ё таҳдиди он нисбат ба шахсе, ки назорати гумрукиро анҷом медиҳад;

г) бо роҳи раҳна кардани сарҳади гумрукӣ содир шуда бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мўҳлати аз даҳ то понздаҳ сол бо мусодираи МОЛУ МУЛК ё бидуни он бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан ба фаъолияти муайян ба мўҳлати то панҷ сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

4) Кирдорҳои пешбининамудаи қисми якум, дуюм ё сеюм ҳамин модда, агар аз ҷониби гурӯҳи муташаккил содир шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мўҳлати аз понздаҳ то бист сол бо мусодираи МОЛУ МУЛК ва бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан ба фаъолияти муайян ба мўҳлати то панҷ сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

Эзоҳ: Кирдори пешбининамудаи қисми якуми моддаи мазкур ҳангоме ба миқдори калон содиршуда ҳисобида мешавад, ки агар арзиши мол ё дигар предметҳои гузаронидашуда аз панҷ ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо бештар бошад.

Моддаи 290. Ба ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон барнагардонидани сарватҳои бадеӣ, таърихӣ ё бостоншиносии халқҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ва мамлакатҳои хориҷӣ

Дар мўҳлати муқарраршуда ба ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон барнагардонидани сарватҳои бадеӣ, таърихӣ ё бостоншиносии халқҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ё мамлакатҳои хориҷие, ки берун аз хоки он бурда шуда буд, ба шарте, ки баргардонидани он, мувофиқи қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳатмӣ бошад, -

бо маҳрум кардан аз озодӣ ба мўҳлати то панҷ сол бо ҷазо дода мешавад.

Моддаи 291. Саркашӣ аз пардохтҳои гумрукӣ

1) Саркашӣ аз пардохтҳои гумрукӣ ба миқдори калон,-

бо ҷарима ба андозаи аз **дусаду панҷоҳ то сесаду шасту панҷ** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё бо маҳдуд кардани озодӣ ба мўҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад. **(ҚҶТ аз 21.07.10. №617)**

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) аз ҷониби гурӯҳ бо маслиҳати пешакӣ;

б) бо истифода аз мақоми хизматӣ;

в) аз ҷониби шахси қаблан барои ҷинояти дар ҳамин модда ё барои ҷиноятҳои дар моддаҳои 292 ё 293 пешбинишуда судшуда;

г) ба миқдори маҳсусан калон содир шуда бошад,-

бо ҷарима ба андозаи аз **сесаду шасту панҷ то панҷсаду чилу ҳафт** нишондиҳанда барои ҳисобҳо бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мўҳлати то панҷ сол ё маҳдуд кардани озодӣ ба мўҳлати то се сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мўҳлат сол ҷазо дода мешавад. **(ҚҶТ аз 21.07.10. №617)**

Эзоҳ: Саркашӣ аз пардохти гумрукӣ ҳангоме ба миқдори калон содиршуда шуморида мешавад, ки агар миқдори пардохтҳои гумрукии супориданашуда аз **панҷ ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо ва ба миқдори маҳсусан калон аз даҳ ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо** зиёд бошад.

Моддаи 292. Саркашӣ аз супоридани андозҳо ва (ё) пардохтҳо аз шахси ҳуқуқӣ

1) Саркашӣ аз супоридани андозҳо ва (ё) пардохтҳо аз шахси ҳуқуқӣ, ки қонун муқаррар намудааст, бо роҳи дидаю доништа ба асноди муҳосибавӣ (бухгалтерӣ) ё декларатсияи андоз дохил намудани таҳсилоти таҳрифшуда оид ба даромад ва хароҷот ё бо роҳи дигар пинҳон доштани дигари объектҳои андозбандишаванда, ки ба миқдори калон содир шудааст,-

бо ҷарима бо андозаи аз панҷсаду чилу ҳафт то нӯхсаду дувоздаҳ нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то панҷ сол бо маҳрум намудан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба ҳамин мӯҳлат ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10. №617)

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) аз ҷониби шахси қаблан барои ҷинояти дар ҳамин модда ё барои ҷиноятҳои дар моддаҳои 291 ё 293 пешбинишуда, судшуда;

б) ба миқдори махсусан калон содир шуда бошад,-

бо ҷарима бо андозаи аз нӯхсаду дувоздаҳ то як ҳазору чорсаду шаст нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол бо маҳрум намудан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои мё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба ҳамин мӯҳлат ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10. №617)

Эзоҳ: Саркашӣ аз супоридани андозҳо ва (ё) пардохтҳо аз шахси ҳуқуқӣ ҳангоме ба миқдори калон содиршуда ҳисобида мешавад, ки агар ҳаҷми андоз ё пардохтҳои пардохтнашуда аз панҷ ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо ва ба миқдори махсусан калон бошад, аз даҳ ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо бештар бошад.

Моддаи 293. Саркашии шахси воқеӣ аз пардохти андоз

1) Саркашии шахси воқеӣ аз пардохти андоз бо роҳи пешниҳод накардани декларация оид ба даромад, дар ҳолате, ки пешниҳоди декларация ҳатмӣ мебошад ё ба декларация дидаю доништа дохил кардани таҳсилотҳои таҳрифшуда оид ба даромад ва хароҷот, ки боиси ба миқдори калон напардохтани андоз гаштааст, -

бо ҷарима ба андозаи аз сад то дусаду панҷоҳ нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё бо корҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10. №617)

2) Ҳамин кирдор, агар ;

а) аз ҷониби шахси қаблан барои ҷинояти дар ҳамин модда ё барои ҷиноятҳои дар моддаи 291 ё 292 пешбинишуда, судшуда;

б) ба миқдори махсусан калон содир шуда бошад, -

бо ҷарима ба андозаи аз дусаду панҷоҳ то панҷсаду чилу ҳафт нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10. №617)

Эзоҳ: Саркашии шахси воқеӣ аз пардохти андоз ҳангоме ба миқдори калон ҳисобида мешавад, ки агар маблағи пардохтнашудаи андоз аз панҷ ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо бештар ва ба миқдори махсусан калон аз даҳ ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо бештар бошад.

Моддаи 294. Фиреби истеъмолкунандагон

1) Камтар чен кардан, кам баркашидан, кам додани бақияи пул, гумроҳ кардани истеъмолкунандагон дар мавриди хосияти истеъмолкунӣ ё сифати маҳсулот (хизматрасонӣ) ё дигар навъи фиреб додани истеъмолкунандагон дар корхонаҳо сарфи назар аз шакли моликият, ки ба фурӯши молу маҳсулот ё хизматрасонӣ ба аҳоли машғуланд, ҳамчунин аз ҷониби шаҳрвандон ба миқдори назаррас содир шуда бошанд; -

бо ҷарима ба андозаи то сесад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё бо корҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) аз ҷониби гурӯҳи ШАХСОН бо маслиҳати пешакӣ;

б) ба миқдори калон;

в) аз ҷониби шахсе, ки қаблан барои фиреби истеъмолкунандагон суд шудааст, содир шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол чазо дода мешавад.

3) Кирдорҳои пешбиниамудаи қисмҳои яқум ва дуҷуми ҳамин модда, агар:

б) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил;

а) ба миқдори махсусан калон содир шуда бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол чазо дода мешавад.

Эзоҳ: Фиреби истеъмолкунандагон ҳангоме ба миқдори назаррас содиршуда шумурда мешавад, ки агар зарари ба истеъмолкунандагон расонидашуда аз даҳяки **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** бештар, ба миқдори калон бошад - аз як **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** бештар бошад, ба миқдори махсусан калон аз панҷоҳ **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** зиёд бошад.

Моддаи 295. Сӯиистифодаи ваколат аз ҷониби кормандони ташкилотҳои тиҷоратӣ ва дигар ташкилотҳо

1) Аз ҷониби кормандони ташкилоти тиҷоратӣ ва дигар ташкилотҳои истифода намудани ваколатҳои фармонфармой ё дигар ваколатҳои идоравӣ бар ҳилофи манфиатҳои ин ташкилотҳо ва бо мақсади ба даст овардани фоида ва бартарӣ барои худ ё барои дигарон ё расонидани зарар ба шахсони дигар, агар ин кирдор ба ҳуқуқ ва манфиатҳои қонунии шаҳрвандон, корхона, ҷамъият ё давлат зарари ҷиддӣ расонда бошад, -

бо ҷарима ба андозаи аз **дусаду панҷоҳ то сесаду шасту панҷ** **нишондиҳанда** барои ҳисобҳо ё бо қорҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат чазо дода мешавад. **(ҚҶТ аз 21.07.10. №617)**

2) Ҳамин кирдор агар боиси оқибатҳои вазнин гардида бошад,-

бо ҷарима ба андозаи аз **сесаду шасту панҷ то панҷсад** **чилу ҳафт** **нишондиҳанда** барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол чазо дода мешавад. **(ҚҶТ аз 21.07.10. №617)**

Эзоҳ: 1) Таҳти мафҳуми кормандони ташкилотҳои тиҷоратӣ ё дигар ташкилотҳо дар моддаи мазкур **ШАХСОНЕ** дар назар дошта шудаанд, ки ба таври доимӣ, муваққатӣ ё мутобиқи ваколоти махсус вазифаи фармонфармой ё дигар вазифаи идоравиро дар ташкилоти тиҷоратӣ сарфи назар аз шакли моликият ва инчунин дар ташкилоти ғайритиҷоратӣ, ки мақоми ҳокимияти давлатӣ намебошанд, анҷом медиҳанд.

2) Агар кирдорҳои пешбиниамудаи ҳамин модда танҳо ба ташкилоти тиҷоратӣ, ки ташкилоти давлатӣ намебошад, зарар расонида бошад, таъқиби ҷиноятӣ аз рӯи аризаи ҳамин ташкилот ё бо розигии он оғоз карда мешавад. Ҳангоми расонидани зарар ба дигар ташкилот, инчунин ба манфиати шаҳрвандон, ҷамъият ё давлат - таъқиби ҷиноятӣ дар асосҳои умумӣ ба амал бароварда мешавад.

Моддаи 296. Сӯиистифодаи ваколат аз ҷониби аудиторҳо, судяҳои ҳакамӣ, (адвокат)

1) Аз ҷониби аудитор, судяи ҳакамӣ, истифода намудани ваколаташон бар ҳилофи вазифаҳои фаъолияти ба зиммашон гузошташуда ва ба мақсади ба даст овардани фоида ва **бартарӣ** барои худ ё дигар **ШАХСОН** ё расонидани зарар ба дигарон, агар ин кирдор ба ҳуқуқ ва манфиатҳои қонунии шаҳрвандон, **ташкилот**, **ҷамъият** ё давлат зарари ҷиддӣ расонда бошад, -

бо ҷарима ба андозаи аз **панҷсад** то як ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол чазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар **такрори содир шуда бошад**, -

бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазор то ду ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол чазо дода мешавад.

Моддаи 297. Аз ҳадди ваколат гузаштани кормандони ҳадамоти муҳофизати хусусӣ ва детективӣ

1) Аз ҷониби роҳбарон ё хизматчиёни хадамоти муҳофизати хусусӣ ё детективӣ, бар хилофи вазифаҳои фаъолияти худ гузаштан аз ҳадди ваколат, ки мутобиқи лицензия ба онҳо дода шудааст, агар ин кирдор бо истифодаи зӯрварӣ ё таҳдиди истифодаи он содир шуда бошад, -

бо **корҳои ислоҳӣ** ба мӯҳлати то ду сол ё бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) бо истифодаи яроқ ё воситаҳои махсус содир шуда бошад;

б) боиси оқибатҳои вазнин гардида бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол ҷазо дода мешавад.

Ф А С Л И Х II

ҶИНОЯТҲО БА МУҚОБИЛИ АМНИЯТИ ИТТИЛООТӢ

Б О Б И 28

ҶИНОЯТҲО БА МУҚОБИЛИ АМНИЯТИ ИТТИЛООТӢ

Моддаи 298. Ғайриқонунӣ даромадан ба иттилооти компютерӣ

1) Ғайриқонунӣ **даромадан ба** иттилооте, ки дар система ё шабакаи компютерӣ, ё дар маҳзани мошинҳо мавҷуданд, бо вайрон кардани системаи муҳофизати онҳо,-

бо ҷарима ба андозаи аз дусад то чорсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар аз беэҳтиётӣ боиси тағйир додан, нест кардан ё муҳосираи (блокировкаи) иттилоот, ҳамчунин аз кор баровардани таҷҳизоти компютерӣ гардида бошад ё зарари ҷиддӣ расонида бошад, -

бо ҷарима ба андозаи аз сесад то панҷсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё **корҳои ислоҳӣ** ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

3) Кирдорҳои пешбиниамудаи қисмҳои яқум ё дуҷуми ҳамин модда, агар аз беэҳтиётӣ боиси оқибатҳои вазнин гардида бошад, -

бо ҷарима ба андозаи аз чорсад то ҳафтсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то **чор** сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 299. Тағйир додани иттилооти компютерӣ

1) Тағйири иттилоот, ки дар системаи ё шабакаи компютерӣ, ё дар маҳзани мошинҳо нигоҳ дошта шудааст, ҳамчунин дидаю доништа ба онҳо дохил намудани иттилооти баръало бардурӯғ, ки зарари ҷиддӣ расонидааст ё таҳдиди расонидани чунин зарарро пеш овардааст,-

бо ҷарима ба андозаи аз сесад то панҷсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё **корҳои ислоҳӣ** ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) бо роҳи ғайриқонунӣ даромадан ба системаи ё шабакаи компютерӣ алоқаманд бошад;

б) аз беэҳтиётӣ боиси оқибатҳои вазнин гардида бошад,-

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 300. Таҳриби компютерӣ

1) Несту нобуд, муҳосира ё корношоям сохтани иттилооти компютерӣ ё барнома, аз кор баровардани таҷҳизоти компютерӣ, ҳамчунин вайрон кардани системаи ё шабакаи компютерӣ ё маҳзани мошинҳо, -

бо ҷарима ба андозаи аз дусад то панҷсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ё ҳабс ба мӯҳлати то чор моҳ ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) бо роҳи ғайриқонунӣ даромадан ба системаи ё шабакаи компютерӣ алоқаманд бошад;

б) аз беэҳтиётӣ боиси оқибатҳои вазнин гардида бошад, -

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 301. Ғайриқонуни ба даст овардани иттилооти компютерӣ

1) Нусхабардори ғайриқонуни ё бо дигар усули ғайриқонуни ба даст овардани иттилоот, ки дар система ё шабакаи компютерӣ ё дар маҳзани мошинҳо мавҷуданд, ҳамчунин дошта гирифтани иттилооте, ки ба воситаи алоқаи компютерӣ **фиристода** мешавад, -

бо ҷарима ба андозаи аз дусад то панҷсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Маҷбур кардан барои додани иттилооте, ки дар системаи ё шабакаи компютерӣ ё дар маҳзани мошинҳо мавҷуданд, бо таҳдиди ифшо кардани таҳсилотҳои беобрӯкунанда нисбати шахс ё наздикони ӯ, ошкор кардани чунин таҳсилотҳо оид ба ҳолатҳои, ки ҷабрдида меҳодад онҳоро ниҳон дорад, ҳамчунин бо таҳдиди истифодаи зӯрварӣ нисбат ба шахс ё наздикони ӯ ё бо таҳдиди несту нобуд ё вайрон кардани **МОЛУ МУЛКИ** шахс, наздикони ӯ ва шахсони дигар, ки чунин иттилоот ба онҳо бовар карда супорида шудааст ё таҳти муҳофизати онҳо қарор дорад, -

бо маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то панҷ сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то чор сол ҷазо дода мешавад.

3) Кирдорҳои пешбиниамудаи қисмҳои якум ё дуҷуми ҳамин модда, агар:

а) бо истифодаи зӯрварӣ нисбат ба шахс ё наздикони ӯ алоқаманд бошад;

б) аз ҷониби гурӯҳи **ШАХСОН** бо маслиҳати пешакӣ содир шуда бошад;

в) ба ҷабрдида зарари қиддӣ расонида бошад;

г) бо мақсади ба даст овардани иттилооти ниҳоят арзишнок содир шуда бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳафт сол ҷазо дода мешавад.

4) Кирдорҳои пешбиниамудаи қисмҳои якум, дуҷум ё сеҷуми ҳамин модда, агар:

а) такоран;

б) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил содир шуда бошад;

в) аз беэҳтиётӣ боиси марги инсон ё дигар оқибатҳои вазнин гардида бошад,

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ҳафт то даҳ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 302. Тайёр кардан ва ба соҳибияти каси дигар додани воситаҳои махсус барои гирифтани тамоси ғайриқонуни ба системаи ё шабакаи компютерӣ

Тайёр кардан бо мақсади ба соҳибияти каси дигар додан, ҳамчунин ба соҳибияти каси дигар додани воситаҳои махсусӣ барномаи ё таҷҳизоти барои ғайриқонуни **даромадан** ба системаи ё шабакаи компютери муҳофизатдор,

бо ҷарима ба андозаи аз дусад то панҷсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 303. Таҳия, истифода ва паҳн кардани барномаҳои зараровар

1) Таҳияи барномаҳои компютерӣ ё даровардани тағйирот ба барномаҳои мавҷуда бо мақсади бе иҷозат нобуд ё муҳосира кардан ё тағйир додан ё нусхабардори иттилоот, ки дар системаи ё шабакаи компютерӣ ё дар маҳзани мошинҳо маҳфуз аст, инчунин таҳияи барномаҳои махсуси вирусдор, дидаю доништа истифода бурдани онҳо ё паҳн кардани маҳзанҳои дорои чунин барномаҳо, -

бо ҷарима ба андозаи аз сесад то панҷсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар аз беэҳтиётӣ боиси оқибатҳои вазнин гардида бошад,

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 304. Вайрон кардани қоидаҳои истифодаи системаи ё шабакаи компютерӣ

1) Вайрон кардани қоидаҳои истифодаи системаи ё шабакаи компютерӣ аз ҷониби шахсе, ки ба ин система ё шабака **ҳуқуқи даромаданро** дорад, агар ин амал аз беэҳтиётӣ боиси нобуд ё

муҳосира шудан ё тағйир ёфтани иттилооти компютерӣ, вайрон шудани кори таҷҳизоти компютерӣ ё расонидани дигар зарари ҷиддӣ гашта бошад, -

бо ҷарима ба андозаи то сесад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар ҳангоми истифодаи система ё шабакаи компютерӣ, ки иттилооти ниҳоят арзишнок дорад, содир шуда бошад, -

бо ҷарима ба андозаи аз сесад то панҷсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё **корҳои ислоҳӣ** ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат ҷазо дода мешавад.

3) Кирдорҳои пешбиниамудаи қисмҳои яқум ё дуҷуми ҳамин модда, агар аз беэҳтиётӣ боиси оқибатҳои вазнин гардида бошанд,-

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

Ф А С Л И   XIII **ҶИНОЯТҲО БА МУҚОБИЛИ ҲОКИМИЯТИ ДАВЛАТӢ**

Б О Б И   29 **ҶИНОЯТҲО БА МУҚОБИЛИ АСОСҲОИ СОХТИ КОНСТИТУТСИОНӢ ВА АМНИЯТИ ДАВЛАТ**

Моддаи 305. Хиёнат ба давлат

Хиёнат ба давлат, яъне ҷосусӣ, **додани** сирри давлатӣ, ё расонидани дигар хел ёрӣ ба давлати хориҷӣ, ташкилоти хориҷӣ ё ба намояндагони онҳо дар фаъолияти душманонашон ба зарари истиқлолият, дахлнопазирии арзӣ, иқтисодӣ муҳофизатӣ ва ё **амнияти берунии Ҷумҳурии Тоҷикистон**, ки аз ҷониби шахрванди Ҷумҳурии Тоҷикистон содир шудааст, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз дувоздаҳ то бист сол бо мусодираи МОЛУ МУЛК ҷазо дода мешавад.

Эзоҳ: Шахсе, ки ҷинояти пешбиниамудаи ҳамин модда, инчунин моддаҳои 306 ва 308 Кодекси мазкурро содир кардааст, агар ихтиёрӣ ва бо сари вақт огоҳонидани мақомоти **ҳокимият** ё дигар усул ба пешгирии зарари расонидашаванда мусоидат карда бошад ва дар кирдорҳои ӯ дигар таркиби ҷиноят мавҷуд набошад, аз ҷавобгари ҷиноятӣ озод карда **мешавад**.

Моддаи 306. Бо зӯрварӣ ғасб намудани ҳокимият ё бо зӯрварӣ нигоҳ доштани ҳокимият

Ҳаракате, ки барои бо роҳи зӯрварӣ ба ғасб кардани ҳокимият ё бо зӯрварӣ нигоҳ доштани ҳокимият бар хилофи Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон равона шудааст, ҳамчунин ба мақсади бо зӯрварӣ тағйир додани сохти конститутсионӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ё бо зӯрварӣ тағйир додани тамомияти арзии Ҷумҳурии Тоҷикистон равона гардидааст, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз дувоздаҳ то бист сол бо мусодираи МОЛУ МУЛК ҷазо дода мешавад.

Моддаи 307. Даъвати оммавӣ барои бо роҳи зӯрварӣ тағйир додани сохти конститутсионии Ҷумҳурии Тоҷикистон

1) Даъватҳои оммавӣ чиҳати бо роҳи зӯрварӣ ғасб кардани ҳокимияти давлатӣ ё бо зӯрварӣ нигоҳ доштани он ё бо роҳи зӯрварӣ тағйир додани сохти конститутсионӣ ё бо роҳи зӯрварӣ вайрон кардани тамомияти арзии Ҷумҳурии Тоҷикистон, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то ҳашт сол бо мусодираи МОЛУ МУЛК ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) такроран;

б) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил;

в) бо истифодаи мақоми хизматӣ;

г) бо истифодаи **воситаҳои ахбори омма** ё дар шабакаи интернет;

д) дар ҳолати рецидивӣ махсусан хавфнок содир шуда бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз **ҳашт то понздаҳ** сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то **панҷ сол ё бидуни он** ҷазо дода мешавад.

3) Кирдорҳои пешбиниамудаи қисмҳои якум ё дуҷуми ҳамин модда, агар мутобиқи супориши ташкилотҳои нияти душманона дошта ё намояндагони давлатҳои хориҷӣ содир шуда бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз **понздаҳ то бист** сол бо мусодираи **МОДУ МУЛК** бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати аз се то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 307¹. Даъвати оммавӣ дар ба амал баровардани фаъолияти экстремистӣ (ифротгарой)

1) Даъвати оммавӣ дар ба амал баровардани фаъолияти экстремистӣ,-

бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазор то ду ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, ки бо истифода аз воситаҳои ахбори омма ё дар шабакаи интернет содир шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 307². Ташкилииттиҳоди экстремистӣ (ифротгарой)

1) Ташкили иттиҳоди экстремистӣ, яъне гурӯҳи муташаккили **ШАХСОН** барои тайёр ё содир намудани ҷиноятҳои дар моддаҳои 157, 158, 160, 185, 188, 189, 237, 237¹, 242, 243 (ҷиноятҳои хусусияти экстремистӣ дошта) пешбиниамудаи ҳамин Кодекс аз нигоҳи бадбинӣ ё кинаю адовати идеологӣ, сиёсӣ, наҷодӣ, миллӣ, маҳалгарой, ё динӣ, ҳамчунин аз нигоҳи бадбинӣ ё кинаю адоват нисбати кадом як гурӯҳи иҷтимоӣ, инчунин роҳбарӣ ба ҷунин иттиҳоди экстремистӣ, ба ҷузъ ё томҳои ба ҷунин иттиҳод дохилшаванда, ҳамчунин ташкили иттиҳоди ташкилкунандагон, роҳбарон ё дигар намояндагони ҷузъ ё томҳои ҷунин иттиҳод бо мақсади таҳияи нақшаҳо ва (ё) шароит барои содир намудани ҷиноятҳои хусусияти экстремистӣ дошта,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

2) Иштирок дар иттиҳоди экстремистӣ,-

бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазор то ду ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан ба фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

3) Кирдорҳои дар қисмҳои якум ё дуҷуми ҳамин модда пешбинишуда, ки такроран ё бо истифодаи мақоми хизматӣ содир шуда бошад,-

-бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ҳашт то дувоздаҳ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан ба фаъолияти муайян ба мӯҳлати аз се то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Эзоҳ: Шахсе, ки ихтиёран аз иштирок дар иттиҳоди экстремистӣ даст мекашад, аз ҷавобгарии ҷиноятӣ озод карда мешавад, агар дар кирдори ӯ таркиби ҷинояти дигар мавҷуд набошад.

Моддаи 307³. Ташкили фаъолияти ташкилоти экстремистӣ (ифротгарой)

1) Ташкили фаъолияти ҳизбҳои сиёсӣ, иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ ё динӣ ё дигар ташкилоте, ки нисбати он аз ҷониби суд қарори эътибори қонунӣ пайдо карда дар бораи барҳам додан ё манъи фаъолиятҳо бо сабаби ба амал баровардани фаъолияти экстремистӣ қабул шудааст,-

-бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан ба фаъолияти муайян ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

2) Иштирок дар фаъолияти ҳизбҳои сиёсӣ, иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ, динӣ ё дигар ташкилоте, ки нисбати он аз ҷониби суд қарори эътибориконунӣ пайдокарда дар бораи барҳам додан ё манъи фаъолиятш бинобар сабаби ба амал баровардани фаъолияти экстремистӣ қабул шудааст,-

-бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазор то ду ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Эзоҳ: Шахсе, ки ихтиёран аз иштирок дар фаъолияти ҳизбҳои сиёсӣ, иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ ё динӣ ва ё дигар ташкилоте, ки нисбати он аз ҷониби суд қарори эътибори қонунӣ пайдо карда дар бораи барҳам додан ё манъи фаъолиятш бинобар сабаби ба амал баровардани фаъолияти экстремистӣ қабул шудааст, даст мекашад, аз ҷавобгарии ҷиноятӣ озод карда мешавад, агар дар кирдори ӯ таркиби ҷинояти дигар мавҷуд набошад.

Моддаи 307⁴. Ташкили таълим ё гурӯҳи таълимии хусусияти динии экстремистидошта

1. Ташкили таълим ё гурӯҳи таълимии хусусияти динии экстремистидошта, инчунин роҳбарӣ ё иштирок дар чунин таълим новобаста аз ҷойи таълим,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол бо мусодираи молу мулк ҷазо дода мешавад.

2. Ҳамин кирдор, агар:

- бо истифода аз мақоми хизматӣ содир шуда бошад;

- бо маблағгузорӣ намудани чунин гурӯҳҳо алоқаманд бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ҳашт то дувоздаҳ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати панҷ сол бо мусодираи молу мулк ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 02.08.11с.,№750)

Моддаи 308. Ҷ о с у с ӣ

Супоридани таҳсилотҳои дорои сирри давлатӣ ба давлати хориҷӣ, ташкилотҳои хориҷӣ ё намоёндагони онҳо, инчунин ҷамъоварӣ, тасарруф кардан ё ниғаҳдоштани чунин таҳсилотҳо бо мақсади супоридан ба онҳо ҳамчунин супоридан ё ҷамъоварии дигар таҳсилотҳо мутобиқи супориши кашфи (разведкаи) хориҷӣ барои истифода бурдани онҳо бар зарари истиқлолият, дахлнопазирии арзӣ, иқтисодии мудофиавӣ ё амнияти берунии Ҷумҳурии Тоҷикистон, агар ин кирдор аз ҷониби шахрванди хориҷӣ ё шахси бешаҳрвандӣ содир шуда бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз дувоздаҳ то бист сол бо мусодираи МОЛУ МУЛК ҷазо дода мешавад.

Моддаи 309. Таҳрибкорӣ (Диверсия)

1) Бо мақсади ноустувор сохтани амнияти иқтисодӣ ва иқтисодии мудофиавии Ҷумҳурии Тоҷикистон, содир намудани тарқиш, сӯхтор ё дигар кирдорҳои, ки барои нобуд ё вайрон кардани корхонаю иншоот, роҳ ва воситаҳои нақлиёт, воситаҳои алоқа, объектҳои таъминоти зиндагии аҳоли равона шудааст, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз дувоздаҳ то понздаҳ сол бо мусодираи МОЛУ МУЛК ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) такроран;

б) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил содир шуда бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз дувоздаҳ то бист сол бо мусодираи МОЛУ МУЛК ҷазо дода мешавад.

Моддаи 310. Таҷовуз ба ҳаёти арбоби давлатӣ ё ҷамъиятии Ҷумҳурии Тоҷикистон

Таҷовуз ба ҳаёти арбоби давлатӣ ё ҷамъиятии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо мақсади суғат кардани асосҳои соҳти конституционӣ ё амнияти давлат, ҳамчунин бо мақсади қатъ гардонидани фаъолияти давлатӣ ё дигар фаъолияти сиёсӣ ё содир намудани чунин кирдор бинобар интиқом барои чунин фаъолият (акти террористӣ),-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз дувоздаҳ то бист сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 311. Ифшои сирри давлатӣ

1) Ифшои маълумоти дорои сирри давлатӣ аз ҷониби шахсе, ки ин маълумот ба ӯ бовар карда шудааст ё вобаста ба хизмат ё кор ба ӯ маълум гардидааст, агар ин маълумот дастраси дигар шахсон шуда, дар ин кирдори ӯ нишонаҳои хиёнат ба давлат мавҷуд набошад, -

бо маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то се сол ё маҳрум кардан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, ки аз беэҳтиётӣ боиси оқибатҳои вазнин гардида бошад, - **(қҷт аз 17.05.04 №35)**

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 312. Гум кардани асноди дорои сирри давлатӣ

Аз ҷониби шахсе, ки ба сирри давлатӣ иҷозат дорад, вайрон кардани қоидаҳои муқарраргардидаи муносибат бо аснодҳои дорои сирри давлатӣ дошта, ҳамчунин бо предметҳои, ки маълумот дар бораи онҳо сирри давлатӣ мебошанд, агар ин кирдор аз беэҳтиётӣ боиси гум шудани онҳо ё фаро расидани оқибатҳои вазнин гардида бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

Моддаи 313. Исёни мусаллаҳона

Ташкили исёни мусаллаҳона ё иштироки фаёлона дар он бо мақсади аз байн бурдан ё бо роҳи зӯрварӣ тағйир додани сохти конститутиони Ҷумҳурии Тоҷикистон ё вайрон намудани тамомияти арзии Ҷумҳурии Тоҷикистон,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз дувоздаҳ то бист сол бо мусодираи молу мулк ҷазо дода мешавад.

Б О Б И 30

ВА МАНФИАТҲОИ ХИЗМАТИ ДАВЛАТӢ

Моддаи 314. Сӯиистифода аз ваколатҳои мансабӣ

1) Аз ҷониби шахси мансабдор истифода намудани ваколатҳои хизмати худ бархилофи манфиатҳои хизматӣ, агар ин кирдор (ҳаракат ё беҳаракатӣ) бо ғараз ё дигар манфиатҳои шахсӣ содир шуда, ба таври ҷиддӣ ҳуқуқ ва манфиатҳои қонунии шаҳрвандон ё ташкилотҳо ё манфиатҳои қонунан ҳифзшудаи ҷамъият ё давлатро поймол карда бошад,-

бо ҷарима ба андозаи аз **дусаду панҷоҳ то сесаду шасту панҷ** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад. **(ҚҶТ аз 21.07.10.№617)**

2) Ҳамин кирдор агар аз ҷониби шахсе, ки мансабҳои давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон ё сардори мақоми худидоракунии маҳаллиро ишғол мекунад, содир шуда бошад,

бо ҷарима ба андозаи аз **сесаду шасту панҷ то нӯҳсаду дувоздаҳ** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад. **(ҚҶТ аз 21.07.10.№617)**

3) Кирдори пешбиниамудаи қисмҳои яқум ё дуҷуми ҳамин модда, ки боиси оқибатҳои вазнин гардида бошад,-

бо ҷарима ба андозаи аз **нӯҳсаду дувоздаҳ то як ҳазору ҳаштсаду бисту панҷ** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷто даҳ сол бо

маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад. **(ҚҶТ аз 21.07.10.№617)**

Эзоҳ: 1) Таҳти мафҳуми шахси мансабдор дар моддаҳои ҳамин Кодекс шахсе дар назар дошта шудааст, ки ба таври доимӣ, муваққатӣ ё бо ваколати махсус вазифаи намояндаи ҳокимиятро ба ҷо меоварад ё вазифаҳои ташкилию амрдиҳӣ, маъмурирою хоҷагидориро дар мақомоти ҳокимияти давлатӣ, муассисаҳои давлатӣ, мақомоти худидоракунии маҳаллӣ инчунин дар Қувваҳои мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон, дигар қўшунҳо ва ҷузъу томҳои ҳарбии Ҷумҳурии Тоҷикистон анҷом медиҳад.

2) Таҳти мафҳуми шахсе, ки мансабҳои давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистонро ишғол мекунад, дар моддаҳои боби мазкур ва дигар моддаҳои ҳамин Кодекс **ШАХСОНЕ** дар назар дошта шудаанд, ки мансабҳои барои иҷрои бевоситаи салоҳияти мақомоти давлатӣ муайнамудаи Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон ва дигар қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистонро ишғол мекунанд.

3) Хизматчиёни давлатӣ, хизматчиёни мақомоти худидоракунии маҳаллӣ, ки ба шумули **ШАХСОНИ** мансабдор дохил намешаванд, мутобиқи моддаҳои ҳамин боб дар ҳолатҳои махсус пешбининамудаи моддаҳои дахлдор ба ҷавобгарии ҷиноятӣ кашида мешаванд.

Моддаи 315. Беамалӣ дар иҷрои вазифа

Аз тарафи хизматчиӣ давлатӣ, ки шахси мансабдор намебошад бо мақсади ғаразнок ё дигар манфиати шахсӣ ё гурӯҳӣ иҷро накардани вазифаҳои хеш, агар ин кирдор ба таври ҷиддӣ ҳуқуқ ва манфиатҳои қонунии шаҳрвандон, ташкилотҳо, ҷамъият ё давлатро поймол карда бошад,-

бо ҷарима ба андозаи аз **дусаду панҷоҳ то сесаду шасту панҷ** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё корҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад. **(ҚҶТ аз 21.07.10.№617)**

Моддаи 316. Баромадан аз ҳадди ваколатҳои мансабӣ

1) Аз ҷониби шахси мансабдор анҷом додани ҳаракате, ки аз ҳадди ваколатҳои ӯ баръало берун мебарояд ва боиси ба таври ҷиддӣ поймол гардидани ҳуқуқ ва манфиатҳои қонунии шаҳрванд ё ташкилот ё манфиатҳои қонунан ҳифзшудаи ҷамъият ё давлат гаштааст,-

бо ҷарима ба андозаи аз **дусаду панҷоҳ то ҳафтсоду сӣ** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то чор сол ҷазо дода мешавад. **(ҚҶТ аз 21.07.10.№617)**

2) Ҳамин ҳаракатро агар шахсе содир карда бошад, ки вазифаи давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон ё сардори мақоми худидораи маҳаллиро ишғол мекунад,-

бо ҷарима ба андозаи аз **ҳафтсоду сӣ то як ҳазору дусаду ҳафтоду ҳафт** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз чор то ҳафт сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад. **(ҚҶТ аз 21.07.10.№617)**

3) Ҳаракатҳои пешбининамудаи қисмҳои яқум ё дуҷуми ҳамин модда агар:

- а) бо зўрварӣ ё таҳдиди истифодаи он;
- б) бо истифодаи яроқ ё воситаҳои махсус;
- в) бо расонидани оқибатҳои вазнин содир шуда бошад,-

бо ҷарима ба андозаи аз **нӯҳсаду дувоздаҳ то як ҳазору ҳаштсоду бисту панҷ** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад. **(ҚҶТ аз 21.07.10.№617)**

Моддаи 317 . Соҳибӣ кардани ваколати шахси мансабдор

Аз ҷониби хизматчиӣ давлатӣ ё хизматчиӣ мақомоти худидораи маҳаллӣ, ки шахси мансабдор намебошад, соҳибӣ кардани ваколати шахси мансабдор ва вобаста ба он содир намудани **ҳаракате**, ки ҳуқуқ ва манфиатҳои қонунии шаҳрвандон ё ташкилотҳоро ба таври ҷиддӣ поймол мекунанд,-

бо ҷарима ба андозаи то панҷсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё **корҳои ислоҳӣ** ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 318. Иштироки ғайриқонунӣ дар фаъолияти соҳибкорӣ

Аз ҷониби шахси мансабдор таъсис додани ташкилоте, ки фаъолияти соҳибкориро анҷом медиҳад ё шахсан иштирок дар идораи чунин ташкилот ё ба воситаи шахси боваринок хилофи манъи муқаррарнамудаи қонун, агар ин кирдор аз фароҳам овардани имтиёз ва бартарӣ ё бо дигар шакли пуштибонӣ ба чунин ташкилот алоқаманд бошад, -

бо ҷарима ба андозаи аз дусаду панҷоҳ то сесаду шасту панҷ нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10.№617)

Моддаи 319. Гирифтани пора

1) Аз ҷониби шахси мансабдор шахсан ё ба воситаи миёнарав гирифтани пора дар **намуди** пул, қоғазҳои қиматнок **дигар, МОЛУ МУЛК** ё фоидаи дорои характери **МОЛУ МУЛК**ӣ дошта, барои иҷро кардан ё накардани амали муайян ба манфиати порадиҳанда ё намояндагони ӯ, агар чунин ҳаракат (беҳаракатӣ) ба доираи ваколати хизмати шахси мансабдор дохил бошад ё он вобаста ба қудрати мавқеи мансабиаш ба чунин ҳаракат (беҳаракатӣ) мусоидат карда метавонад, ҳамчунин барои пуштибонии умумӣ ё саҳлангорӣ дар хизмат,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

2) Аз ҷониби шахси мансабдор гирифтани пора барои ҳаракати (беҳаракати) ғайриқонунӣ, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то ҳафт сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол бо мусодираи **МОЛУ МУЛК** ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

3) Кирдорҳои пешбининамудаи қисмҳои якум ё дуҷуми ҳамин модда агар аз ҷониби шахсе содир шуда бошад, ки вазифаи давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон ё сардори мақоми худидораи маҳаллиро ишғол мекунад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати аз се то панҷ сол бо мусодираи **МОЛУ МУЛК** ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

4) Кирдорҳои пешбининамудаи қисмҳои якум, дуҷум ё сеҷуми ҳамин модда, агар:

а) такроран;

б) аз ҷониби гурӯҳи **ШАХСОН** бо маслиҳати пешакӣ ё гурӯҳи муташаккил;

в) бо тамаъҷӯии пора;

г) ба миқдори калон, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ҳафт то дувоздаҳ сол бо мусодираи **МОЛУ МУЛК** бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Эзоҳ: 1) Дар моддаи 319 Кодекси мазкур зери мафҳуми миқдори калон, миқдори пул, арзиши қоғазҳои қиматнок, дигар **МОЛУ МУЛК** ё фоидаи дорои хусусияти **МОЛУ МУЛК**ӣ доштае фаҳмида мешавад, ки арзиши онҳо аз як ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо ҳадди ақал зиёд бошад.

2) Таҳти мафҳуми такроран (такрорӣ) дар моддаҳои 319, 320, 324 ва 325-и ҳамин Кодекс ҷинояте дар назар дошта шудааст, ки агар қаблан як ё якчанд ҷиноятҳои пешбинӣ намудаи ҳамин моддаҳо содир шуда бошад.

Моддаи 320. Додани пора

1) Додани пора шахсан ба шахси мансабдор ё аз тариқи миёнарав,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

2) Додани пора ба шахси мансабдор барои аз ҷониби ӯ дидаю доништа анҷом додани ҳаракати (беҳаракати) ғайриқонунӣ ё такроран додани пора,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол бо мусодираи МОЛУ МУЛК ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

Эзоҳ: 1) Агар аз ҷониби шахси мансабдор тамаъҷӯии пора ба амал омада бошад ё агар шахси порадода ихтиёран ба мақоме, ки ба **оғози** парвандаи ҷиноятӣ ҳуқуқ дорад хабар диҳад, ӯ аз ҷавобгарии ҷиноятӣ озод карда мешавад.

2) Таҳти мафҳуми тамаъҷӯе, ки дар моддаи 319 ва 320 Ҳамин Кодекс пешбинӣ шудааст, талаботи шахси мансабдор оид ба додани пора зери таҳдиди содир кардани ҷунин амалҳои вобаста ба фаъолияти хизматие, ки метавонад ба манфиатҳои қонунии порадиҳанда зарар расонад, ё инчунин қасдона гузоштани шаҳрванд ба ҷунин ҳолате, ки ӯ маҷбур аст барои бартараф кардани оқибатҳои зарарнок ба манфиатҳои қонунии худ пора диҳад, фаҳмида мешавад.

Моддаи 321. Иғвои порадиҳӣ

Кўшиши ба шахси мансабдор додани пул, қоғазҳои **қиматнок**, дигар МОЛУ МУЛК ё хизматрасонии дорои хусусияти МОЛУ МУЛКӣ бе розигии ӯ бо мақсади сохтани далелҳои сунъӣ оид ба гирифтани пора,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол бо мусодираи МОЛУ МУЛК ҷазо дода мешавад.

Моддаи 322. Хунукназарӣ

1) Хунукназарӣ, яъне иҷро накардан ё ба таври дахлдор иҷро накардани вазифаҳои худ аз ҷониби шахси мансабдор дар натиҷаи муносибати беинсофона ё бепарвоёна ба хизмат, агар ин боиси ба таври ҷиддӣ поймол кардани ҳуқуқ ва манфиатҳои қонунии шаҳрванд ё ташкилот ё манфиатҳои қонунан ҳифзшудаи ҷамъият ё давлат гашта бошад,-

бо ҷарима ба андозаи аз сададу панҷоҳ нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё корҳои ҳатмӣ ба мӯҳлати аз яксаду бист то яксаду ҳаштод соат ё корҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати то ду сола ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10.№617)

2) Ҳамин кирдор, ки аз беэҳтиётӣ боиси марги инсон ё дигар оқибатҳои вазнин гаштааст,-

бо ҷарима ба андозаи аз сададу панҷоҳ то нуҳсаду дувоздаҳ нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10.№617)

Моддаи 323. Сохтакории хизматӣ

Сохтакории хизматӣ, яъне аз ҷониби шахси мансабдор, ҳамчунин хизматчии давлатӣ ё хизматчии мақомоти худидоракунии маҳаллӣ, ки шахси мансабдор намебошад, ба асноди расмӣ дидаю доништа дохил намудани таҳсилотҳои бардурӯғ, ҳамчунин ба асноди зикршуда ворид намудани ислоҳоте, ки мазмуни аслии онро таҳриф мекунад ё дидаю доништа додани ҳуҷжатҳои бардурӯғ ё қалбақӣ, агар ин кирдор бо мақсади ғаразнок ё дигар манфиатдорӣ шахсӣ содир шуда бошад, -

бо ҷарима ба андозаи аз сададу панҷоҳ то сесаду шасту панҷ нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё корҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати аз як то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10. №617)

Моддаи 323¹. Ғайриқонунӣ додани шиносномаи шаҳрванди Ҷумҳурии Тоҷикистон, ҳамчунин ба ҳуҷжатҳое, ки барои гирифтани шаҳрвандии Ҷумҳурии Тоҷикистон асос мебошанд, ворид намудани маълумотҳои баръало бардурӯғ

1) Аз ҷониби шахси мансабдор ё хизматчии давлатӣ ғайриқонунӣ додани шиносномаи шаҳрванди Ҷумҳурии Тоҷикистон ба шаҳрвандони хоричӣ ё шахсони бешаҳрванд, ҳамчунин аз ҷониби шахси мансабдор, хизматчии давлатӣ ё хизматчии мақомоти худидоракунии маҳаллӣ, ки шахси мансабдор намебошад, ворид намудани маълумотҳои баръало бардурӯғ ба ҳуҷжатҳое, ки барои гирифтани шаҳрвандии Ҷумҳурии Тоҷикистон асос мегарданд, -

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё бо маҳрум сохтан аз озода ба мӯҳлати то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

2) Аз ҷониби шахси мансабдор ё хизматчиӣ давлатӣ ба таври дахлдор иҷро накардан ё хунуқназарона иҷро кардани вазифаҳои хизматӣ, ки боиси ғайриқонунӣ додани шиносномаи шаҳрванди Ҷумҳурии Тоҷикистон ба шаҳрвандони хориҷӣ ё шахсони бешаҳрванд ё ғайриқонунӣ ба даст овардани шаҳрвандии Ҷумҳурии Тоҷикистон гашта бошад, -

бо ҷарима ба андозаи аз дусад то панҷсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё бо маҳрум сохтан аз озода ба мӯҳлати то ду сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 31.12.08с №451).

Моддаи 324. Гирифтани мукофот бо роҳи тамаъҷӯӣ

1) Гирифтани мукофот бо роҳи тамаъҷӯӣ, яъне талаб кардани мукофоти молӣ ё фоидаи МОЛУ мулкӣ аз ҷониби хизматчиӣ корхона сарфи назар аз шакли моликият, ғайр аз шахсони мансабдори мақомоти давлатӣ, барои иҷрои кори муайян ё расонидани хизмат, ки ба доираи вазифаи хизматиӣ чунин корманд дохил мешавад, ҳамчунин қасдан гузоштани шаҳрванд дар чунин шароите, ки ӯ барои пешгирии кардани вайронкунии ҳуқуқ ва манфиатҳои қонуни ҳифзшавандааш маҷбур аст чунин мукофотро барояш муҳайё созад,-

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо**, ё маҳрум сохтан аз озода ба мӯҳлати то ду сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё бидуни ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) такроран;

б) ба миқдори калон содир шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озода ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 325. Додани мукофот ба хизматчиӣ

1) Додани мукофот ба хизматчиӣ, яъне додани мукофоти молӣ ё фоидаи МОЛУ мулкӣ ба хизматчиӣ корхона, сарфи назар аз шакли моликият, ғайр аз шахсони мансабдори мақомоти давлатӣ, барои ба манфиати шахси **мукофотдиҳанда** иҷро кардани амали ғайриқонунӣ, -

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то ҳаштсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё **корҳои ислоҳӣ** ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) такроран;

б) аз ҷониби гурӯҳи **ШАХСОН** бо маслиҳати пешакӣ;

в) ба миқдори калон;

г) ба манфиати гурӯҳи муташаккил содир шуда бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озода ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

Эзоҳ: Дар моддаҳои 324 ва 325 – и Кодекси мазкур зери мафҳуми миқдори калон, миқдори пул, арзиши қазҳои қиматнок, дигар МОЛУ мулк ё фоидаи дорои хусусияти МОЛУ мулкӣ доштае фаҳмида мешавад, ки арзиши онҳо аз панҷсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо зиёд бошад.

Моддаи 326. Ғайриқонунӣ иҷозат додан ба гирифта гаштан ва нигоҳдории яроқи оташфишон

Ғайриқонунӣ иҷозат додан ба гирифта гаштан ва нигоҳдории яроқи оташфишон,-

бо маҳрум сохтан аз озода ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 327. Ғайриқонунӣ нигоҳ доштани муҳофизони шахсӣ ва истифодаи техникаи ҷангӣ бо ҳамин мақсад

Ғайриқонунӣ нигоҳ доштани муҳофизони шахсӣ, инчунин истифодаи, техникаи ҷангӣ бо ҳамин мақсад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Б О Б И 31

ҶИНОЯТҲО БА МУҚОБИЛИ ТАРТИБИ ИДОРАКУНИ

Моддаи 328. Истифодаи зӯрварӣ ба муқобили намояндаи ҳокимият

1) Истифодаи зӯрварие, ки барои ҳаёт ё саломатӣ хавфнок нест ё таҳдиди истифодаи зӯрварӣ, ҳамчунин таҳдиди несту нобуд кардани МОЛУ МУЛК нисбат ба намояндаи ҳокимият ё наздиконаш вобаста ба иҷрои вазифаашон,- (қҷт аз 17.05.04 №35)

бо ҷарима ба андозаи то панҷсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё **корҳои ислоҳӣ** ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Истифодаи зӯрварӣ нисбат ба **ШАХСОНИ** дар қисми якуми ҳамин модда зикргардида, ки ба ҳаёт ва саломатӣ хавфнок аст, -

бо маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Эзоҳ: Дар моддаи мазкур ва дигар моддаҳои ҳамин Кодекс таҳти мафҳуми намояндаи ҳокимият шахсе дар назар дошта шудааст, ки дар мақомоти ҳокимияти давлатӣ хизмат карда ва мутобиқи тартиби муқаррарнамудаи қонун нисбат ба **ШАХСОНИ** таҳти тобеъияти хизматиаш қарорнадошта ваколати амрдихиро дорад.

Моддаи 329. Таҳдид нисбати кормандони мақомоти ҳифзи ҳуқуқ ё хизматчиёни ҳарбӣ

Таҳдиди куштан, расонидани зарар ба саломатӣ, вайрон ё несту нобуд сохтани МОЛУ МУЛК нисбати кормандони мақомоти ҳифзи ҳуқуқ, хизматчиёни ҳарбӣ, ҳамчунин нисбати шахсони наздики онҳо бо мақсади монеъ шудан бо фаъолияти қонуни ин шахсон оиди муҳофизати тартиботи ҷамъиятӣ ё таъмини бехатарии ҷамъият ё аз рӯи интиқом барои чунин фаъолиятҳои содир шуда бошад, -

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё **корҳои ислоҳӣ** ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 330. Таҳқири намояндаи ҳокимият

1) Таҳқири оммавии намояндаи ҳокимият ҳангоми иҷрои вазифаҳои хизматӣ ё вобаста ба иҷрои онҳо, -

бо **корҳои ҳатмӣ бо мӯҳлати аз яксаду ҳаштод то дусаду чил соат** ё бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ҳадди ақал ё **корҳои ислоҳӣ** ба мӯҳлати аз ду моҳ то як сол ҷазо дода мешавад. (қҷт аз 17.05.04 №35)

2) Таҳқири намояндаи ҳокимият дар баромадҳои оммавӣ, асарҳои ба таври оммавӣ намоишдодашуда **дар воситаҳои ахбори омма ё дар шабакаи интернет**, -

бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазор то як ҳазору панҷсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ҳадди ақал ё ҷабс ба мӯҳлати аз ду то шаш моҳ ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 331. Монеъ шудан ба фаъолияти муассисаҳои татбиққунандаи ҷазо ва муассисаҳои ҳабси пешакӣ

1) Таҳдиди зӯрварӣ нисбати кормандони муассисаҳои татбиққунандаи ҷазо, нисбати кормандони муассисаҳои ҳабси пешакӣ бо мақсади монеъ шудан ба фаъолияти мӯътадили ин муассисаҳо, -

бо маҳдуд кардани озоди ба мӯҳлати то се сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Бо ҳамин мақсад истифода бурдани зӯроварӣ нисбати ШАХСОНИ дар қисми якуми ҳамин модда зикргардида, ки ба ҳаёт ё саломатии шахс хавфнок намебошад,-

бо маҳрум сохтан аз озоди ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

3) Кирдорҳои пешбиниамудаи қисмҳои якум ё дуҷуми ҳамин модда, агар:

а) бо зӯроварӣ, ки барои ҳаёт ва саломатии шахс хавфнок аст;

б) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил:

в) дар ҳолати рецидивӣ **хавфнок** ё махсусан хавфнок содир шудааст, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати **аз панҷ то даҳ** сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 332. Кирдорҳое, ки кори ҷойҳои маҳрумӣ аз озодиро номурақтаб месозанд

1) Кирдорҳое, ки шахси адоқунандаи ҷазо дар ҷойҳои маҳрум сохтан аз озодӣ содир намуда, дар:

а) таҳқиру шиканҷаи маҳкумшудагон;

б) ҳамла овардан ба намояндагони маъмурияти ҷойҳои маҳрум сохтан аз озодӣ;

в) ташкил намудани гурӯҳҳо бо ин мақсад ё дар амали онҳо фаъолона иштирок намудан ифода ёфтааст, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар аз ҷониби шахси барои ҷинояти вазнин ё махсусан вазнин маҳкумшуда содир шуда бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 333. Истифодаи ғайриқонунии аломату нишонаҳои Салиби Сурх ва Ҳилоли Аҳмар

Истифодаи ғайриқонунии аломату нишонҳои тафриқаи Салиби Сурх ва Ҳилоли Аҳмар, инчунин номи Салиби Сурх ва Ҳилоли Аҳмар, -

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё корҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 334. Худсарӣ

1) Худсарӣ, яъне худсарона, бар хилофи тартиби муқаррарнамудаи қонун ё санади дигари меъёрии ҳуқуқӣ ба амал баровардани ҳуқуқи воқеӣ ё эҳтимолий, ки ба ҳуқуқи манфиатҳои қонунан хифзшавандаи шахрвандон ё манфиатҳои ҷамъиятӣ давлатӣ зарари ҷиддӣ расонидааст, -

бо ҷарима ба андозаи то дусад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё **корҳои ислоҳӣ** ба мӯҳлати аз як то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар бо зӯроварӣ ё таҳдиди истифодаи он содир шуда бошад, -

бо маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то се сол, ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 31.12.08с №451).

Моддаи 335. Ғайриқонунӣ гузаштан аз Сарҳади давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон

1) Ғайриқонунӣ, бидуни **ҳуҷҷати** муайяншуда ва иҷозати зарурӣ гузаштан аз сарҳади давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон, -

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё **бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол ҷазо дода мешавад.** (ҚҶТ аз 31.12.08с №451).

2) Сарҳади давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистонро ғайриқонунӣ, бо маслиҳати пешакӣ гузаштани гурӯҳи **ШАХСОН** ё гурӯҳи муташаккил ё бо истифодаи зӯроварӣ ё бо таҳдиди истифодаи он,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол ҷазо дода мешавад.

Эзоҳ: Кирдори пешбиниамудаи ҳамин модда нисбати шахрвандони хоричӣ ва ШАХСОНИ бешахрванде, ки бо вайрон кардани қоидаи гузаштан аз Сарҳади давлатӣ ба Ҷумҳурии Тоҷикистон барои истифодаи ҳуқуқи паноҳгоҳи сиёсӣ мутобиқи Конституцияи (Сарқонуни) Ҷумҳурии Тоҷикистон ворид гаштаанд, паҳн намегардад.

Моддаи 335¹. Ташкили воридшавии ғайриқонунии шахрвандони хоричӣ ё шахсони бешаҳрванд ба Ҷумҳурии Тоҷикистон ё ташкили гузариши транзитии ғайриқонунӣ ба воситаи марзи Ҷумҳурии Тоҷикистон

1) Ташкили воридшавии ғайриқонунии шахрвандони хоричӣ ё шахсони бешаҳрванд ба Ҷумҳурии Тоҷикистон ё ташкили гузариши транзитии ғайриқонунии чунин шахсон ба воситаи марзи Ҷумҳурии Тоҷикистон, -

бо ҷарима ба андозаи аз сесад то панҷсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё корҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати аз шаш моҳ то як сол ё маҳрум сохтан аз озода ба мӯҳлати то ду сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) такроран;

б) аз ҷониби гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ ё гурӯҳи муташаккил;

в) бо расонидани зарари ҷиддӣ ба шаҳрванд;

г) бо истифодаи мақоми хизматӣ;

д) бо мақсади машғул шудан бо фаъолияти ғайриқонунӣ содир шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озода ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 31.12.08с №451).

Моддаи 335². Ташкили муҳочирати ғайриқонунӣ

1) Ташкили ғайриқонунӣ фиристонидан ва бо кор таъмин кардани шахрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон дар хорича,-

бо ҷарима ба андозаи аз сесад то панҷсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё корҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати аз шаш моҳ то як сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то ду сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

2) Бо кор таъмин намудани муҳочирон аз ҷониби шахсе, ки барои амалӣ намудани чунин намуди фаъолият иҷозатнома надорад,-

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё корҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати аз як то ду сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 31.12.08с №451).

Моддаи 336. Вайрон кардани низоми Сарҳади давлатӣ

Вайрон кардани низоми Сарҳади давлатӣ, низоми сарҳадӣ ва низоми гузаргоҳи Сарҳади давлатӣ, ки дар давоми сол пас аз додани ҷазои маъмури барои ҳамин гуна вайронкуниҳо содир шуда бошад, -

бо ҷарима ба андозаи аз сесад то ҳаштсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озода ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 337. Тасарруфи мукофоти давлатӣ

Тасарруфи мукофоти давлатӣ,-

бо маҳдуд кардани озода ба мӯҳлати аз як то се сол ё маҳрум сохтан аз озода ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 338. Худсарона ишғол намудани қитъаи замин ва сохтмони худсарона дар он

1) Худсарона ишғол намудани қитъаи замин, агар дар давоми соли пас аз татбиқи ҷазои маъмури барои чунин ҳуқуқвайронкунӣ содир шуда бошад,-

бо ҷарима ба андозаи аз дусаду панҷоҳ то сесаду шасту панҷ нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озода ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Сохтмони худсарона дар қитъаи замини худсарона ишғол намуда, новобаста аз татбиқи ҷазои маъмури,-

бо ҷарима ба андозаи аз сесаду шасту панҷ то нӯҳсаду дувоздаҳ нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

3) Кирдори пешбининамудаи қисмҳои якум ё дуҷуми ҳамин модда, агар:

а) такроран;

б) аз ҷониби гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ содир шуда бошад,-

бо ҷарима ба андозаи аз нӯҳсаду дувоздаҳ то ҳазору чорсаду шаст нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол ҷазо дода мешавад.

Эзоҳ: Ҷиноятҳои дар моддаҳои 338 ва 338¹ Кодекси мазкур пешбинигардида дар ҳамон вақт такроран содиршуда эътироф карда мешаванд, ки агар шахсе қаблан як ё якчанд ҷиноятҳои дар ҳамин моддаҳо пешбинигардидаро содир намуда бошад. (ҚҶТ аз 25.03.11с №694)

Моддаи 338¹. Ғайриқонунӣ додани қитъаи замин

1) Ғайриқонунӣ додани қитъаи замин,-

бо ҷарима ба андозаи аз сесаду шасту панҷ то нӯҳсаду дувоздаҳ нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

2) Кирдори пешбининамудаи қисми якуми ҳамин модда, агар:

а) такроран;

б) аз ҷониби гурӯҳи шахсон бо маслиҳати пешакӣ;

в) бо истифода аз ваколати мансабӣ содир шуда бошад,-

бо ҷарима ба андозаи аз нӯҳсаду дувоздаҳ то ҳазору чорсаду шаст нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол бо мусодираи молу мулк ё бидуни он бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 25.03.11с №694)

Моддаи 339. Тасарруф ё вайрон кардани ҳуччат, штамп, мӯҳр

1) Тусарруфи шиноснома (паспорт) ё дигар ҳуччати муҳими шахсии шахрванд, -

бо корҳои ҳатмӣ ба мӯҳлати аз ҳаштод то яксаду бист соат ё бо ҷарима ба андозаи то дусад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё корҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати то як сол ҷазо дода мешавад.

2) Бо мақсади ғаразнок ё манфиати дигари шахсӣ тасарруф, нобуд, вайрон ё пинҳон кардани ҳуччатҳои расмӣ, штамп ё мӯҳр, -

бо ҷарима ба андозаи аз дусад то панҷсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё корҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то як сол ҷазо дода мешавад.

3) Кирдорҳои дар қисми якум ё дуҷуми ҳамин модда пешбинигардида, ки бо мақсади хариду фурӯши одамон содир шуда бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 340. Сохтакорӣ, тайёр кардан ё ба соҳибияти каси дигар додани ҳуччат, мукофоти давлатӣ, штамп, мӯҳр ва бланкаҳои қалбакӣ

1) Сохтакории шиноснома (паспорт) шаҳодатнома ё дигар ҳуччатҳои расмӣ ҳуқуқдиҳанда ё аз ӯҳдадорӣ озодкунанда бо мақсади истифода аз ҷониби худи сохтакор ё шахси дигар ё ба соҳибияти каси дигар додани чунин ҳуччат, ба ҳамин мақсад тайёр кардан ё ба соҳибияти каси дигар додани мукофоти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ҚШС Тоҷикистон, ИҶШС, штампу мӯҳр ё бланкаҳои қалбакӣ, инчунин истифодаи ҳуччатҳои баръало қалбакӣ, -

бо ҷарима ба андозаи аз дусаду панҷоҳ то сесаду шасту панҷ нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё корҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 25.03.11с №694)

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) такроран;

б) бо маслиҳати пешакӣ аз ҷониби гурӯҳи ШАХСОН;

в) бо истифодаи техникаи компютери содир шуда бошад, -

бо ҷарима ба андозаи аз сесаду шасту панҷ то нӯҳсаду дувоздаҳ нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 25.03.11с №694)

3) Кирдорҳои дар қисми яқум ва дуҷуми ҳамин модда пешбинигардида, ки бо мақсади хариду фурӯши одамон содир шуда бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 340¹ . Сохтакорона тайёр кардан, ба муомилот баровардани марқаҳои бочи аксизӣ, марқаҳои махсус ё аломатҳои мутобиқат ва ё истифодаи онҳо

1. Сохтакорона тайёр кардан бо мақсади муомилот ё ба муомилот баровардани марқаҳои аксизӣ, марқаҳои махсус ё аломатҳои мутобиқати муҳофизатшаванда ва ё истифодаи онҳо,-

бо ҷарима ба андозаи аз **дусаду панҷоҳ то сесаду шасту панҷ** нишондиҳанда барои ҳисобҳо бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10. №617)

2. Ҳамин кирдор, агар бо маслиҳати пешакӣ аз ҷониби гурӯҳи ШАХСОН ва ё гурӯҳи муташаккил содир шуда бошад,-

бо ҷарима ба андозаи **аз сесаду шасту панҷ то нӯҳсаду дувоздаҳ** нишондиҳанда барои ҳисобҳо бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10. №617)

Моддаи 341. Соҳиб шудан ё ба соҳибияти каси дигар додани ҳуччатҳои расмӣ ва мукофоти давлатӣ

Ғайриқонунӣ соҳиб шудан ё ба соҳибияти каси дигар додани ҳуччатҳои расмӣ ҳуқуқдиҳанда ё аз ўҳдадорӣ озодкунанда, инчунин мукофоти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ҚШС Тоҷикистон, ИҶШС, -

бо **корҳои ҳатмӣ ба мӯҳлати аз яксаду бист то яксаду ҳаштод соат ё бо ҷарима ба андозаи то панҷсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ҷазо дода мешавад. (қҶТ аз 17.05.04 №35)**

Моддаи 342. Таҳқир кардани рамзҳои давлатӣ

Таҳқир кардани рамзҳои давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон, -

бо **ҷарима ба андозаи то панҷсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё бо маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то як сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 343. Саркашӣ аз хизмати ҳарбӣ ва альтернативӣ

1) Саркашӣ аз даъвати навбатӣ ба хизмати ҳатмии ҳарбӣ, ҳамчунин саркашӣ кардани шахси ўҳдадори ҳарбӣ аз ҷамъомадҳои таълимӣ ё санҷиши ҳарбӣ дар ҳолати набудани асосҳои қонунӣ барои аз ин хизмат озод намудан, -

бо ҷарима ба андозаи аз **панҷсад то як ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Саркашии ШАХСОНИ аз хизмати ҳарбӣ озодшуда аз адои хизмати альтернативӣ, -

бо **корҳои ҳатмӣ ба мӯҳлати аз яксаду ҳаштод то дусаду чил соат ё бо ҷарима ба андозаи аз сесаду то ҳаштсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ҷазо дода мешаванд.**

3) Саркашӣ аз даъвати хизмати ҳарбии ҳатмӣ ё альтернативӣ бо роҳи:

а) ба худ расонидани зарар ба саломатӣ;

б) бо сохтакории ҳуҷҷатҳо ё фиреби дигар, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Эзоҳ: Агар даъватшаванда то ба суд супурдани парванда ба даъватгоҳ ҳозир шавад, ӯ аз ҷавобгарии ҷиноятӣ озод карда мешавад.

Моддаи 344. Саркашӣ аз даъвати сафарбарӣ

Саркашӣ аз даъвати сафарбарӣ ба сафи Қувваҳои Мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Б О Б И 32

ҶИНОЯТҲО БА МУҚОБИЛИ АДОЛАТИ СУДӢ

Моддаи 345. Монеъ шудан ба татбиқи адолати судӣ, таҳқиқи ибтидоӣ ва тафтиши пешакӣ

1) Дар ҳар шакл даҳолат кардан ба фаъолияти суд бо мақсади монеъ шудан ба татбиқи адолати судӣ, -

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё **корҳои ислоҳӣ** ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Дар ҳар шакле даҳолат кардан ба фаъолияти прокурор, муфаттиш ё шахсе, ки таҳқиқи ибтидоиро анҷом медиҳад бо мақсади монеъ шудан ба ҳамаҷониба, пурра ва объективии таҳқиқи ибтидоӣ ё тафтиши пешакии парванда, -

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё **корҳои ислоҳӣ** ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

3) Кирдорҳои дар қисми яқум ё дуҷуми ҳамин модда пешбинигардида, ки аз ҷониби шахс бо истифода аз мақоми хизмати худ содир шудаанд, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

Моддаи 346. Дидаю дониста расонидани хабари бардурӯғ

1) Дидаю дониста расонидани хабари бардурӯғ оиди содир шудани ҷиноят, -

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё **маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то ду сол** ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар вобаста:

а) бо гунаҳгор кардан ба содир намудани ҷинояти вазнин ё махсусан вазнин;

б) бо сохтани далелҳои сунъии айбдоркунӣ;

в) аз **нияти** ғаразнок;

г) ба манфиати гурӯҳи муташаккил содир шуда бошад, -

бо **корҳои ислоҳӣ** ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

3) Кирдорҳои дар қисмҳои яқум ё дуҷуми ҳамин модда пешбинигардида агар:

а) нисбати судя, прокурор, муфаттиш ё шахси анҷомдиҳандаи таҳқиқи ибтидоӣ содир шуда бошанд;

б) боиси оқибатҳои вазнин гардида бошанд,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳафт сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 347. Хабар надодан дар бораи ҷиноят ё пинҳон доштани он

1) Хабар надодан дар бораи ҷинояти вазнин ё махсусан вазнин, аниқ маълуми тайёршудаистода ё содиршуда, ҳамчунин хабар надодан дар бораи шахси аниқ маълуми содирнамудаи ин ҷиноят ё бошишгоҳи ӯ, -

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Пинҳон доштани ҷинояти вазнин ё махсусан вазнини пешакӣ ваъданашуда, - бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Эзоҳ: 1) Ҳамсар ва хешовандони наздики шахси содирнамудаи ҷиноят барои хабар надодан дар бораи ҷиноят ва пинҳон доштани ҷинояти пешакӣ ваъданашудаи он ба ҷавобгарии ҷиноятӣ кашида намешаванд.

2) Инчунин ходими калисо барои хабар надодан дар бораи ҷинояте, ки ба ӯ ҳангоми омурзиш маълум гардидааст, ба ҷавобгарии ҷиноятӣ кашида намешавад.

Моддаи 348. Дидаю дониста ба ҷавобгарии ҷиноятӣ кашидани шахси бегуноҳ

1) Дидаю дониста шахси бегуноҳро ба сифати айбдоршаванда ба ҷавобгарии ҷиноятӣ кашидан аз ҷониби шахси анҷомдиҳандаи таҳқиқи ибтидоӣ, муфаттиш ё прокурор, - бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) вобаста бо айбдоркунӣ дар содир намудани ҷинояти вазнин ё махсусан вазнин;

б) вобаста бо сохтани далелҳои сунъии айбдоркунӣ содир шуда бошад;

в) боиси оқибатҳои вазнин гардида бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 349. Дидаю дониста ғайриқонунӣ баровардани ҳукм, ҳалнома ё дигар актҳои судӣ

1) Дидаю дониста аз тарафи судя (судяҳо) ғайриқонунӣ баровардани ҳукм, ҳалнома ё дигар актҳои судӣ,

бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазор то як ҳазору панҷсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) вобаста бо баровардани ҳукми аз озодӣ маҳрум сохтан;

б) вобаста бо сохтани далелҳои сунъии айбдоркунӣ содир шуда бошад;

в) боиси оқибатҳои вазнин гардида бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан ба фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 350. Монеъ шудан ба ҳозиршавии шоҳид ё ҷабрдида ба суд, мақомоти тафтиши пешакӣ ё таҳқиқи ибтидоӣ

Монеъ шудан ба ҳозиршавии шоҳид ё ҷабрдида ба суд, мақомоти тафтиши пешакӣ ё таҳқиқи ибтидоӣ, -

бо ҷарима ба андозаи аз дусад то панҷсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 351. Гувоҳии бардурӯғ

1) Дидаю дониста нишондоди бардурӯғ додани шоҳид, ҷабрдида ё хулосаи ғалат додани коршинос (эксперт), ҳамчунин ҳангоми таҳқиқи ибтидоӣ, тафтиши пешакӣ ё дар суд дидаю дониста нодуруст тарҷума кардани тарҷумон, -

бо маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати аз як то се сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар вобаста:

а) ба айбдоркунӣ дар содир намудани ҷинояти вазнин ё махсусан вазнин;

б) ба тайёр кардани далелҳои сунъии айбдоркунӣ;

в) бо мақсади ғаразнок;

г) ба манфиати гурӯҳи муташаккил содир шуда бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Эзоҳ: Агар шохид, ҷабрдида, коршинос ё тарҷумон дар ҷараёни таҳқиқи ибтидоӣ, тафтиши пешакӣ ё муруфиаи судӣ то баровардани ҳукм ё ҳалномаи суд дар хусуси бардурӯғ будани баёнот, хулосаҳо ё дидаю доништа нодуруст тарҷума карданашон ихтиёрӣ арз намоянд, аз ҷавобгарии ҷиноятӣ озод карда мешаванд.

Моддаи 352. Саркашӣ аз ҳозир шудан ё нахостани додани нишондод, хулоса ё тарҷума кардан

1) Саркашӣ кардани шохид ё ҷабрдида аз ҳозир шудан ба даъвати мақомоти таҳқиқи ибтидоӣ, тафтишотӣ ё ба суд ё нахостани додани нишондод,-

бо корҳои ҳатмӣ ба мӯҳлати аз яксаду бист то яксаду ҳаштод соат ё бо ҷарима ба андозаи то панҷсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ҷазо дода мешавад.

2) Саркашӣ кардани коршинос (эксперт), мутахассис тарҷумон ё шахси ҳолис аз ҳозир шудан ба даъвати ҳуди ҳамон мақомот ё саркашӣ кардан аз иҷрои вазифаҳои худ,- **(ҚҶТ аз 31.12.08с №451).**

бо корҳои ҳатмӣ ба мӯҳлати аз яксаду бист то яксаду ҳаштод соат ё бо ҷарима ба андозаи то панҷсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ҷазо дода мешавад.

Моддаи 353. Ришвадиҳӣ ё маҷбур кардан барои додани баёноти бардурӯғ, хулосаи бардурӯғ ё тарҷумаи нодуруст

1) Ришвадиҳӣ ба шохид, ҷабрдида бо мақсади аз ҷониби онҳо додани баёноти бардурӯғ ё ба коршинос бо мақсади пешкаш намудани хулосаи бардурӯғ ё додани нишондоди бардурӯғ, ҳамчунин ба тарҷумон бо мақсади нодуруст тарҷума карданаши,-

бо корҳои ҳатми ба мӯҳлати аз яксаду бист то яксаду ҳаштод соат ё бо ҷарима ба андозаи то панҷсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо ҷазо дода мешавад.

2) Маҷбур сохтани шохид, ҷабрдида барои додани нишондоди бардурӯғ, коршинос барои пешниҳоди хулосаи бардурӯғ ё тарҷумон ҷиҳати нодуруст тарҷума кардан, ҳамчунин маҷбур сохтани ШАХСОНИ мазкур барои саркашӣ намудан аз додани нишондод вобаста бо:

а) ирӯб (шантаж);

б) таҳдиди куштан;

в) таҳдиди расонидани зарар ба саломатӣ;

г) таҳдиди нобуд сохтани МОЛУ МУЛКИ ИН ШАХСОН ё наздикони онҳо содир шуда бошад, -

бо маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати аз як то се сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

3) Кирдорҳои дар қисми дуҷуми ҳамин модда пешбинигардида, бо истифодаи зӯроварии барои ҳаёт ва саломатии ШАХСОНИ мазкур хавфнок набуда содир шуда бошад, -

бо ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

4) Кирдорҳои дар қисмҳои якум ё дуҷуми ҳамин модда пешбинигардидае, ки:

а) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил;

б) бо истифодаи зӯроварии барои ҳаёт ва саломатии ШАХСОНИ зикргардида хавфнок содир шуда бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 354. Аз ҷониби шахси таҳқиқи ибтидоӣ тафтиши пешакӣ гузаронанда ё адолати судиро татбиқкунанда маҷбур сохтан ба додани нишондод

1) Бо роҳи таҳдид, ирӯб ё кирдорҳои дигари ғайриқонунӣ гумонбаршуда, айбдоршаванда, судшаванда, ҷабрдида ё шохидро маҷбур намудан ба додани нишондод, инчунин коршиносро барои пешниҳоди хулоса маҷбур қадан аз ҷониби шахсе, ки таҳқиқи ибтидоӣ тафтиши пешакӣ мегузаронад ё адолати судиро татбиқ менамояд, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) вобаста бо таҳқири шахси пурсишшаванда, шиканҷаю зӯроварии дигар содир шуда бошад:

б) боиси оқибатҳои вазнин гардида бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати **аз панҷ то даҳ** сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати **то панҷ сол** чазо дода мешавад.

Моддаи 355. Беэҳтиромӣ нисбати суд

1) Беэҳтиромӣ нисбати суд, ки дар таҳқири иштирокчиёни мурофиаи судӣ ифода ёфтааст, -
бо корҳои ҳатмӣ ба мӯҳлати аз яксаду ҳаштод то дусаду чил соат ё бо ҷарима ба андозаи то панҷсад нишондиҳанда барои ҳисобҳо чазо дода мешавад.

2) Таҳқири судя, машваратчи ё шахси дигаре, ки дар татбиқи адолати судӣ иштирок менамояд,-

бо **корҳои ислоҳӣ** ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат чазо дода мешавад.

Моддаи 356. Таҳдид ё зуроварӣ вобаста ба амалбарории адолати судӣ ё таҳқиқи иптидоӣ ё тафтишоти пешакӣ

1) Таҳдиди куштан, расонидани зарар ба саломатӣ, вайрон ё несту нобуд кардани МОДУ МУЛК нисбати судя, машваратчи халқӣ, прокурор, муфаттиш, шхсе, ки таҳқиқи иптидоӣ мегузаронад, адвокат эксперт, тарҷумон, пристави суд ё котиби суд, ичрочии суд, ҳамчунин наздикони онҳо вобаста ба гузаронидани таҳқиқи иптидоӣ, тафтишоти пешакӣ, баррасии парванда ё мавод дар суд, ё иҷрои ҳукм, ҳалномаи суд ё санади дигари судӣ, -

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё корҳои ислоҳӣ ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат чазо дода мешавад.

2) Бо сабаби гузаронидани таҳқиқи ибтидоӣ, тафтиши пешакӣ, баррасии парванда ё мавод дар суд ё иҷрои ҳукм, ҳалномаи суд ё санади дигари судӣ нисбати ШАХСОНИ дар қисми якуми ҳамин модда зикргардида, истифода намудани зӯроварӣ, ки барои ҳаёт ва саломатиашон хавфнок нест,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол чазо дода мешавад.

3) Кирдорҳои дар қисмҳои якум ё дуҷуми ҳамин модда пешбининишуда бо истифода намудани зӯроварӣ, ки барои ҳаёт ва саломатӣ хавфнок аст,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол чазо дода мешавад.

Моддаи 357. хорич карда шудааст. (қҷт аз 17.05.04 №35)

Моддаи 358. Ғайриқонунӣ дастгир ё ҳабс намудан

1) Дидаю дониста ғайриқонунӣ дастгир намудан, -

бо маҳдуд кардани озодӣ ба мӯҳлати то се сол, ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то ду сол ё бидуни он чазо дода мешавад.

2) Дидаю дониста ғайриқонунӣ ҳабс кардан ё дар ҳабс нигоҳ доштан,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати **аз ду то паҷ сол** бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол чазо дода мешавад.

3) Кирдорҳои дар қисмҳои якум ё дуҷуми ҳамин модда пешбинигардидае, ки боиси оқибатҳои вазнин гардидаанд, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати **аз панҷ** то ҳафт сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол чазо дода мешавад.

Моддаи 359. Сохтакории далелҳо

1) Сохтакории далелҳои парвандаи граждани аз ҷониби шахси дар парванда иштирокдошта ё намояндаи ӯ, -

бо корҳои ҳатмӣ ба мӯҳлати аз яксаду шаст то дусаду чил соат ё ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё бо **корҳои ислоҳӣ** ба мӯҳлати аз як то ду сол чазо дода мешавад.

2) Сохтакории далелҳои парвандаи ҷиноятӣ аз ҷониби шахси таҳқиқи ибтидоӣ гузаронанда, муфаттиш, прокурор ё ҳимоятгар, -

бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазор то ду ҳазор нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

3) Сохтакории далелҳои парвандаи ҷиноятӣ аз ҷониби **ШАХСОНИ** дар қисми дуҷуми ҳамин модда зикргардида, агар:

а) дар хусуси ҷинояти вазнин ё махсусан вазнин бошад;

б) аз беэҳтиётӣ боиси оқибатҳои вазнин гардида бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 360. Ғайриқонунӣ озод кардан аз ҷавобгарии ҷиноятӣ

Шахси дар содир намудани ҷиноят гумонбар ё айбдоршавандаро ғайриқонунӣ аз ҷавобгарии ҷиноятӣ озод кардани прокурор ё шахсе, ки тафтиши пешакӣ ё таҳқиқи ибтидоӣ мегузаронад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 361. Фош кардани таҳсилоти таҳқиқи ибтидоӣ ё тафтиши пешакӣ

Бе иҷозати шахси таҳқиқи ибтидоиро гузаронанда, муфаттиш ё прокурор таҳсилоти таҳқиқи ибтидоӣ ё тафтиши пешакиро фош кардани шахсе, ки мувофиқи тартиби муқаррарнамудаи қонун аз фош накардани онҳо огоҳонида шуда буд, -

бо ҷарима ба андозаи то панҷсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё **корҳои ислоҳӣ** ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 362. Ҳаракати ғайриқонунӣ нисбати МОЛУ мулке, ки рӯйхат шудааст, ё ба вай ҳабс гузошта шудааст, ё ин ки мусодира карда мешавад.

1) Молу мулки рӯйхат шуда ё ба он ҳабс гузошташударо исроф намудан, бегона ё пинҳон кардани шахсе, ки МОЛУ мулки мазкур ба вай бовар карда супурда шуда буд, ҳамчунин аз тарафи хизматчиёни ташкилотҳои кредитӣ ба амал баровардани **амалиётҳои** бонкӣ ба воситаҳои пулӣ (пасандозҳо), ки ба онҳо ҳабс гузошта шуда буд, -

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо**, ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Пинҳон ё азони худ кардани МОЛУ мулке, ки бо ҳукми суд мусодира карда мешавад, ҳамчунин бо тарзи дигар саркашӣ кардан аз иҷрои ҳукми ба қувваи қонунӣ даромадаи суд оиди таъмини мусодираи МОЛУ мулк, -

бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазор то ду ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 363. Иҷро накардани ҳукми суд, ҳалномаи суд ё санади дигари судӣ

Ҳукм, ҳалнома ё санади дигари **эътибори қонунӣ** пайдонамудаи судро қасдан иҷро накардани намояндаи ҳокимият, хизматчии давлатии хизматчии мақоми худидораи маҳаллӣ, инчунин хизматчии муассисаи давлатӣ, **ташкilotи тижоратӣ** ё **дигар ташкilot**, инчунин ба иҷрои онҳо монеъ шудан,-

бо ҷарима ба андозаи аз дусад то панҷсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 364. Саркашӣ аз адои ҷазои маҳрум сохтан аз озодӣ

Аз адои ҷазои маҳрум сохтан аз озодӣ саркашӣ кардани шахси ба маҳрум сохтан аз озодӣ маҳкумшудае, ки ба ӯ барои аз ҷойҳои маҳрум сохтан аз озодӣ ба муддати кӯтоҳ **сафар** кардан

ичозат дода шудааст ё иҷрои ҳукм дар мавриди татбиқи ҷазо мавқуф гузошта шудааст баъд аз ба охир расидани мӯҳлати иҷозати рафтан ё мӯҳлати мавқуф гузошта шуда, -
бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 365. Гурехтан аз ҷойҳои маҳрум сохтан аз озодӣ ё аз ҳабси пешакӣ

1) Аз ҷойҳои маҳрум сохтан аз озодӣ ё аз ҳабси пешакӣ гурехтани шахсе, ки ҷазоро адо мекунад ё дар ҳабси пешакӣ мебошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) бо маслиҳати пешакӣ аз ҷониби гурӯҳи **ШАХСОН**;

б) бо зӯроварии барои ҳаёт ё саломатии **ШАХСОН**и дигар хавфнок ё бо таҳдиди истифодаи ҷунин зӯроварӣ;

в) бо истифодаи яроқ ё предметҳои ба сифати яроқ истифодашаванда содир шуда бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол ҷазо дода мешавад. (қҷт аз 17.05.04 №35)

Эзоҳ: Шахсе, ки дар мӯҳлати се рӯз ихтиёрий, ба ҷойҳои маҳрум аз озодӣ ё ба ҳабси пешакӣ бармегардад, аз ҷавобгарии ҷиноятӣ барои гурехтан озод қада мешавад, агар дар ҳаракатҳои ин шахс таркиби ҷиноятҳои дигар набошад.

Ф А С Л И XIV

ҶИНОЯТҲО БА МУҚОБИЛИ ХИЗМАТИ ҲАРБӢ

Б О Б И 33

ҶИНОЯТҲО БА МУҚОБИЛИ ХИЗМАТИ ҲАРБӢ

Моддаи 366. Мафҳуми ҷиноятҳо ба муқобили хизмати ҳарбӣ

1) Ҷиноятҳои муқобили хизмати ҳарбӣ - он ҷиноятҳои пешбининамудаи ҳамин боб эътироф карда мешаванд, ки ба муқобили тартиботи муқарраргардидаи адои хизмати ҳарбӣ аз ҷониби хизматчиёни ҳарбӣ, ки дар асоси даъват ё **ба тартиби ихтиёрий** дар Қувваҳои мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон ва дигар сохторҳои ҳарбии Ҷумҳурии Тоҷикистон адои хизмат мекунанд, содир шудаанд, ҳамчунин аз ҷониби шахрвандони дар эҳтиётбуда, ҳангоми гузаштани ҷамъомадҳои ҳарбӣ ё **ШАХСОН**и, ки мутобиқи қонунҳои ҷорӣ мақоми хизмати ҳарбӣ доранд, содир шудаанд.

2) **Шахсоне**, ки дар ҳамин модда зикр нашудаанд, барои шарикӣ дар ҷиноятҳои муқобили хизмати ҳарбӣ аз рӯи моддаҳои дахлдори ҳамин Кодекс **ба сифати ташкилкунанда, таҳриқкунанда ва ёрдамчӣ** ба ҷавобгарӣ қашида мешаванд.

«Моддаи 367. хорич карда шудааст» (қҷт аз 17.05.04 №35)

Моддаи 368. Иҷро накардани фармон

1) Аз ҷониби зердаст иҷро накардани фармони мутобиқи тартиби муқарраршуда додаи сардор, ки ба манфиати хизмат зарари ҷиддӣ расонидааст ба истиснои ҳолатҳои иҷро накардани фармони баръало ҷиноятӣ,-

бо маҳдуд кардан дар хизмати ҳарбӣ ба мӯҳлати то ду сол ё бо **нигоҳ доштан дар қисмҳои ҳарбии интизомӣ** ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, ки дар вазъияти ҷангӣ ё дар замони ҷанг содир шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 369. Муқобилият ба сардор ё маҷбур кардани ӯ ба вайрон кардани вазифаҳои хизмати

1) Муқобилият нишон додан ба сардор ё ба шахси **дигаре, ки иҷрои вазифаҳои сардор** ба ӯҳдааш гузошта шудааст, ҳамчунин барои вайрон кардани ин вазифаҳо маҷбур сохтани ӯ, ки бо зӯрварӣ ё таҳдиди истифодаи он алоқаманд аст,-

бо маҳдуд кардан дар хизмати ҷарбӣ ба мӯҳлати то ду сол ё **нигоҳ доштан дар қисми ҷарбии интизомӣ** ба мӯҳлати то ду сол ё бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) аз ҷониби гурӯҳи **ШАХСОН**, гурӯҳи **ШАХСОН** бо маслиҳати пешакӣ ё гурӯҳи муташаккил;

б) бо истифодаи яроқ **техникаи ҷангӣ ё моддаҳои гарканд**;

в) бо расонидани зарари вазнин ё миёна ба саломатӣ содир

шудааст ва ё боиси дигар оқибатҳои вазнин гашта бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол ҷазо дода мешавад.

3) Ҳамин кирдор, ки дар вазъияти ҷангӣ ё дар замони ҷанг содир шуда бошад,

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз даҳ то понздаҳ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 370. Истифодаи зӯрварӣ дар ҳаққи сардор

1) Лату кӯб ё истифодаи шакли дигари зӯрварӣ ба сардор вобаста ба иҷрои вазифаҳои хизмати ҷарбӣ ӯ ё ғангоми иҷрои ин вазифаҳо, -

бо маҳдуд кардан дар хизмати ҷарбӣ ба мӯҳлати то ду сол ё **нигоҳ доштан дар қисмҳои ҷарбии интизомӣ** ба мӯҳлати то ду сол ва ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин ҳаракат, агар:

а) аз ҷониби гурӯҳи **ШАХСОН**, гурӯҳи **ШАХСОН** бо маслиҳати пешакӣ ё гурӯҳи муташаккил;

б) бо истифодаи яроқ;

в) бо расонидани зарари вазнин ё миёна ба саломатӣ содир шудааст ва ё боиси дигар оқибатҳои вазнин гардидааст, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол ҷазо дода мешавад.

3) **Ҳаракатҳои** пешбининамудаи қисмҳои якум ё дуҷуми ҳамин модда, ки дар вазъияти ҷангӣ ё дар замони ҷанг содир шудаанд,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз даҳ то понздаҳ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 371. Таҳдид ба сардор

1) Таҳдиди куштан, расонидани зарар ба саломатӣ ё таҳдиди **лату кӯби** сардор дар ҳолати мавҷудияти асосҳои кофӣ, барои амалӣ шудани ин таҳдид бинобар вазифаҳои хизмати ҷарбиرو иҷро кардани вай, -

нигоҳ доштан дар қисмҳои ҷарбии интизомӣ ба мӯҳлати то ду сол ё бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар дар вазъияти ҷангӣ ё дар замони ҷанг содир шуда бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 372. Таҳқири хизматчиҳои ҷарбӣ

1) Аз ҷониби хизматчиҳои ҷарбӣ таҳқир намудани хизматчиҳои ҷарбии дигар ғангоми иҷрои вазифа ва ё вобаста ба иҷрои вазифаҳои хизмати ҷарбӣ, -

бо маҳдуд кардан дар хизмати ҷарбӣ ба мӯҳлати то шаш моҳ ё **нигоҳ доштан дар қисмҳои ҷарбии интизомӣ** ба ҳамин мӯҳлат ҷазо дода мешавад.

2) Сардорро таҳқир кардани зердаст, ҳамчунин таҳқири зердаст аз ҷониби сардор ғангоми иҷрои вазифа ё вобаста ба иҷрои вазифаи **хизмати ҷарбӣ**, -

бо маҳдуд кардани хизмати ҷарбӣ ба мӯҳлати то як сол ё **нигоҳ доштан дар қисмҳои ҷарбии интизомӣ** ба ҳамин мӯҳлат ҷазо дода мешавад.

Моддаи 373. Вайрон кардани қоидаҳои оинномавии муносибатҳои байниҳамдигарии хизматчиёни ҷарбӣ дар ҳолати набудани тобеияти хизматӣ дар байни онҳо

1) Вайрон кардани қоидаҳои оинномавии муносибатҳои байниҳамдигарии хизматчиёни ҷарбӣ, дар ҳолати набудани тобеияти хизматӣ дар байни онҳо, ки дар таҳқири мунтазам, паст задани шаъну эътибор, шиканҷа, расонидани зарари сабук ба саломатӣ, ки боиси бад шудани саломатӣ гардидааст ё дар ғайриқонунӣ маҳрум кардан аз озодӣ зоҳир мегардад, -

бо нигоҳ доштан дар қисми ҷарбии интизомӣ ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар:

а) такроран;

б) нисбати ду ва зиёда ШАХСОН;

в) аз ҷониби гурӯҳи ШАХСОН, гурӯҳи ШАХСОН бо маслиҳати пешакӣ ё гурӯҳи муташаккил;

г) бо истифодаи яроқ;

д) бо расонидани зарари вазнин ё миёна ба саломатӣ содир шудааст ва ё боиси дигар оқибатҳои вазнин гардидааст, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 374. Худсарона тарк кардани қисми ҷарбӣ ё маҳалли хизмат

1) **Худсарона тарк кардани қисми ҷарбӣ** ё маҳалли хизмат, ҳамчунин бидуни сабабҳои узрнок сари вақт барнагаштан ба хизмат пас аз рухсатӣ аз қисми ҷарбӣ, рӯхсати меҳнатӣ, ҳангоми таъин кардан ё гузаронидан бо дигар ҷой ба хизмат, ё ба дигар хизмат гузаронидан, ё аз сафари хизматӣ бар нагаштан, ё аз муассисаҳои таъиноти, ки зиёда аз се шабонарӯз, вале на зиёда аз даҳ шабонарӯзро дар бар мегирад аз ҷониби хизматчиёни ҷарбие, ки тибқи даъват хизмат мекунад, инчунин саркашӣ кардан аз хизмат ба ҳамин мӯҳлат бо роҳи пешкаш намудани ҳуҷҷатҳои қалбақӣ ё шаклҳои дигари фиреб, -

бо нигоҳ доштан дар қисмҳои ҷарбии интизомӣ ба мӯҳлати то як сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар аз ҷониби хизматчиёни ҷарбӣ, ки дар қисми ҷарбии интизомӣ мӯҳлати ҷазоро адо мекунад, содир шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

3) **Худсарона тарк кардани қисми ҷарбӣ** ё ҷои хизмат аз ҷониби хизматчиёни хизмати ҳатмии ҷарбӣ, шахси ҳайати афсарӣ, прапорщик, ё хизматчӣ, ки **бо тартиби ихтиёрӣ** адои хизмат мекунад, инчунин барнагаштан ба хизмати ҷарбӣ дар вақти муайяншуда ба сабабҳои узрнок, зиёда аз даҳ шабонарӯз, вале на бештар аз як моҳ инчунин саркашӣ кардан аз хизмати ҷарбӣ ба ҳамин мӯҳлат бо роҳи пешкаш намудани ҳуҷҷатҳои қалбақӣ ё **шаклҳои дигари фиреб,-**

бо маҳдуд кардан дар **хизмати ҷарбӣ** ба мӯҳлати то ду сол ё бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба ҳамин мӯҳлат ҷазо дода мешавад.

4) **Худсарона тарк кардани қисмҳои ҷарбӣ** ё маҳали хизмат, ё ба сабабҳои узрнок сари вақт барнагаштан ба маҳали хизмат зиёда аз даҳ шабонарӯз, инчунин саркашӣ кардан аз хизмат бо мӯҳлати зикргардида бо роҳи пешниҳод намудани ҳуҷҷатҳои қалбақӣ, ё шаклҳои дигари фиреб, аз ҷониби хизматчиёни ҷарбие, ки дар қисми ҷарбии интизомӣ мӯҳлати ҷазоро адо менамояд, содир шуда бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то чор сол ҷазо дода мешавад.

5) **Худсарона тарк кардани қисмҳои ҷарбӣ** ё маҳали хизмат, инчунин ба сабабҳои узрнок сари вақт барнагаштан ба маҳали хизмат зиёда аз як моҳ аз ҷониби дар қисмҳои якум ё сеюми ҳамин модда зикргардида, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

б) Кирдорҳои дар ҳамин модда пешбинишуда, ки дар вазъияти ҷанг ё замони ҷанг, сарфи назар аз давомнокии он содир шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол ҷазо дода мешавад.

Эзоҳ: Хизматчиёни ҷарбии кирдори дар дар қисмҳои якум, дуюм, сеюм, чорум ва панҷуми модди мазкур пешбинишударо бори аввал содир карда, агар худсарона тарк кардани қисми ҷарбӣ бо сабаби пеш омадани шароитҳои вазнин содир шуда бошад, метавонад аз ҷавобгарии ҷиноятӣ озод карда шавад.

Моддаи 375. Фирор

1) Фирор, яъне худсарона аз қисми ҳарбӣ ё аз ҷои хизмат баромада рафтани хизматчии ҳарбии дар асоси даъват адои хизмат кардаистода бо мақсади саркашӣ аз адои хизмати ҳарбӣ, инчунин бо ҳамин мақсад барнагаштан дар вақти муайяншуда,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор агар аз ҷониби шахси ҳайати афсарӣ, прапорщик, ё хизматчии ҳарбие, ки **бо тартиби ихтиёрӣ адои** хизмат мекунад содир шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то ҳафт сол ҷазо дода мешавад.

3) Фирор бо яроқе, ки дар ҷои хизмат бовар карда супурда шудааст, инчунин фирор аз ҷониби гурӯҳи **ШАХСОН** бо маслиҳати пешакӣ ё гурӯҳи муташаккил содир шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол ҷазо дода мешавад.

4) Фироре, ки дар вазъияти ҷангӣ ё замони ҷанг содир шуда бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати **аз ҳашт то дувоздаҳ** сол ҷазо дода мешавад.

Эзоҳ: Хизматчии ҳарбие, ки мутобиқи кирдорҳои пешбининамудаи қисми якуми ҳамин модда бори аввал фирор кардааст, агар ихтиёран дар мӯҳлати се рӯз омада ба гуноҳаш иқрор шавад ва ё фирор аз сабаби ба миён омадани шароитҳои вазнин содир шуда бошад, метавонад аз ҷавобгарии ҷиноятӣ озод карда шавад.

Моддаи 376. Саркашӣ аз иҷрои вазифаҳои хизмати ҳарбӣ бо роҳи узвмаибкунӣ ё усули дигар

1) Саркашии хизматчии ҳарбӣ аз иҷрои вазифаҳои хизмати ҳарбӣ бо роҳи расонидани зарар ба худ (узвмаибкунӣ), ё саркашӣ бо роҳи бемории сохта ва ё фиреби дигар,-

бо маҳдуд кардан дар хизмати ҳарбӣ ба мӯҳлати то ду сол, ё **равон кардан ба қисмҳои ҳарбии интизомӣ** ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба **ҳамин мӯҳлат** ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, ки бо мақсади тамоман озод шудан аз иҷрои вазифаҳои хизмати ҳарбӣ содир шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати **аз ду то панҷ** сол ҷазо дода мешавад.

3) Ҳамин кирдор, ки дар вазъияти ҷангӣ ё дар замони ҷангӣ содир шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз **ҳашт то дувоздаҳ** сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 377. Вайронкунии қоидаҳои бачооварии навбатдории ҷангӣ

1) Вайронкунии қоидаҳои бачооварии навбатдории ҷангӣ (хизмати ҷангӣ) оид ба сари вақт ошкор намудан ва зада гардонидани ҳучуми ниғаҳонӣ ба Ҷумҳурии Тоҷикистон ё оид ба таъмини амнияти он, агар ин кирдор ба манфиатҳои амнияти давлат зарар расонидааст ё метавонист зарар расонад, -

бо маҳдуд кардан дар хизмати ҳарбӣ ба мӯҳлати то ду сол ё **нигоҳ доштан дар қисмҳои ҳарбии интизомӣ** ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, ки боиси оқибатҳои вазнин гардидааст ё дар вазъияти ҷангӣ ё замони ҷангӣ содир шуда бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати **аз даҳ то понздаҳ** сол ҷазо дода мешавад.

3) Вайрон кардани қоидаҳои ба ҷо овардани навбатдории ҷангӣ (хизмати ҷангӣ) дар натиҷаи муносибати бепарвоёна ё беинсофона ба хизмат, ки боиси оқибатҳои вазнин гардидааст,-

бо маҳдуд кардани дар хизмати ҳарбӣ ба мӯҳлати то ду сол, ё **нигоҳ доштан дар қисмҳои ҳарбии интизомӣ** ба мӯҳлати то ду сол, ё бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 378. Вайронкунии қоидаҳои ба ҷо овардани хизмати сарҳадӣ

1) Вайронкунии қоидаҳои ба ҷо овардани хизмати сарҳадӣ, аз ҷониби шахси дар хизмати наряди сарҳадӣ буда ё иҷроқунандаи дигар вазифаҳои хизмати сарҳадӣ, агар ин кирдор ба манфиатҳои амнияти давлат зарар расонидааст ё метавонист зарар оварад,-

бо маҳдуд кардан дар хизмати ҳарбӣ ба мӯҳлати то ду сол ё **нигоҳ доштан дар қисмҳои ҳарбии интизомӣ** ба мӯҳлати то ду сол ё бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, ки боиси рӯй додани оқибатҳои вазнин гардидааст ё дар вазъияти ҷангӣ ё замони ҷанг содир шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол ҷазо дода мешавад.

3) Вайронкунии қоидаҳои ба ҷо овардани хизмати сарҳади дар натиҷаи муносибати бепарвоёна ё беинсофона ба онҳо, ки сабаби оқибатҳои вазнин шудааст,-

бо маҳдуд кардан дар хизмати ҳарбӣ ба мӯҳлати то ду сол ё **нигоҳ доштан дар қисмҳои ҳарбии интизомӣ** ба мӯҳлати то ду сол ё бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 379. Вайронкунии қоидаҳои оинномавии хизмати қаровулӣ

1) Вайронкунии қоидаҳои оинномавии хизмати қаровулӣ (посбонӣ) аз ҷониби шахси ба ҳайати қаровулӣ (посбонӣ) **дохилшуда**, агар ин кирдор боиси ба объектҳои аз ҷониби қаровул (посбон) **муҳофизатшаванда** расонидани зарар гардидааст,-

бо маҳдуд кардан дар хизмати ҳарбӣ ба мӯҳлати то ду сол, ё бо **нигоҳ доштан дар қисмҳои ҳарбии интизомӣ** ба мӯҳлати то ду сол, ё бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, ки боиси рӯй додани оқибатҳои вазнин гардидааст ё дар вазъияти ҷангӣ ё замони ҷанг содир шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол ҷазо дода мешавад.

3) Вайронкунии хизмати оинномавии қаровулӣ (посбонӣ), дар натиҷаи муносибати бепарвоёна ё беинсофона ба онҳо, ки боиси оқибатҳои вазнин гардида бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 380. Вайронкунии қоидаҳои оинномавии ба ҷо овардани хизмати дохилӣ ва гардиши посбонон дар гарнизон

Вайронкунии қоидаҳои оинномавии хизмати дохилӣ аз ҷониби шахси ба ҳайати наряди шабонарӯза дохилбуда, ҳамчунин вайронкунии қоидаҳои оинномавии гардиши посбон дар гарнизон аз ҷониби шахси ба ҳайати наряди посбонон дохил буда, агар ин кирдор боиси оқибатҳои вазнин гардида бошад,-

бо маҳдуд кардан дар хизмати ҳарбӣ ба мӯҳлати то ду сол, ё бо **нигоҳ доштан дар қисмҳои ҳарбии интизомӣ** ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 381. Вайронкунии қоидаҳои ба ҷо овардани хизмат оид ба ҳифзи тартиботи ҷамъиятӣ ва таъмини амнияти ҷамъиятӣ

1) Вайронкунии қоидаҳои ба ҷо овардани хизмат оид ба ҳифзи тартиботи ҷамъиятӣ ё таъмини амнияти ҷамъиятӣ, агар ин кирдор ба ҳуқуқ ва манфиатҳои қонунии шаҳрвандон зарар расонида бошад,-

бо маҳдуд кардан дар хизмати ҳарбӣ ба мӯҳлати то ду сол, ё **нигоҳ доштан дар қисмҳои ҳарбии интизомӣ** ба мӯҳлати то ду сол ё бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, ки боиси оқибатҳои вазнин гардидааст,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 382. Ихтиёран додани яроқи оташфишон, лавозимоти ҷангӣ, моддаҳои тарқанда, воситаҳои тарқиш ва техникаи ҷангӣ аз ҷониби хизматчиҳои ҳарбӣ.

Ихтиёран ба шахси дигар додани яроқи оташфишон, лавозимоти ҷангӣ, моддаҳои тарканда, воситаҳои таркиш ё техникаи ҷангӣ аз ҷониби хизматчиҳои ҷарбӣ, ки ба ӯ ин ҷизҳо барои истифодаи хизмати бовар карда супурда шудааст ва агар он боиси оқибатҳои вазнин гардида бошад,-
бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз се то ҳафт сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 383. Воситаҳои бурдани ҷангро ба душман таслим намудан ё он воситаҳоро партофта рафтан

Қувваҳои ҷарбӣ ба ӯ бовар карда супоридашударо ба душман таслим намудани сардор, инчунин бе зарурияти вазъияти ҷанг истеҳком, техникаи ҷангӣ ё дигар воситаҳои бурдани ҷангро ба ихтиёри душман партофта рафтани сардор, ки вай ин ҳаракатҳоро бе мақсади ба душман ёрӣ расондан содир карда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз даҳ то понздаҳ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 384. Худсарона баромада рафтани аз майдони ҷанг ё саркашӣ кардан аз кор фармудани яроқ

Дар вақти ҷанг худсарона баромада рафтани аз майдони ҷанг ё ки дар вақти ҷанг саркашӣ кардан аз кор фармудани яроқ,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 385. Бо ихтиёри худ таслим шудан ба асирий.

Аз сабаби тарсончаки ё бечуръатӣ бо ихтиёри худ таслим шудан ба асирий,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 386. Несту нобуд ё вайрон кардани МОЛУ МУЛКИ ҷарбӣ

1) Несту нобуд ё вайрон кардани яроқ, лавозимоти ҷангӣ ё предметҳои техникаи ҷарбӣ дар натиҷаи беэҳтиётӣ, ки боиси оқибатҳои вазнин гардида бошад,-

бо ҷарима ба андозаи то панҷсад **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ҳадди ақал ё бо маҳдуд кардан дар хизмати ҷарбӣ ба мӯҳлати то ду сол, ё **нигоҳ доштан дар қисмҳои ҷарбии интизомӣ** ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Қасдан несту нобуд ё вайрон кардани яроқ, лавозимоти ҷангӣ ё предметҳои техникаи ҷарбӣ,- бо ҷарима ба андозаи аз як ҳазору панҷсад то ду ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ҳадди ақал ё бо маҳдуд кардан дар хизмати ҷарбӣ ба мӯҳлати то ду сол, ё **нигоҳ доштан дар қисми интизомии ҷарбӣ** ба мӯҳлати то ду сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

3) Кирдорҳои дар қисми дуҷуми ҳамин модда пешбинишуда, ки боиси оқибатҳои вазнин гардида бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

4) Кирдорҳои дар қисми дуҷуми ҳамин модда, ки дар вазъияти ҷангӣ ё замони ҷанг содир шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз даҳ то понздаҳ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 387. Вайронкунии қоидаҳои муносибат бо яроқ ва бо предметҳои, ки барои атрофиён хавфи зиёд дорад

1) Вайронкунии қоидаҳои муносибат бо яроқ, лавозимоти ҷангӣ, маводи радиоактивӣ, моддаҳои тарканда ё дигар маводу асбобу анҷоме, ки барои атрофиён хавфи зиёд дорад, агар он аз беэҳтиётӣ боиси расидани зарари вазнин ё миёна ба саломати ҷабрдида, нобуд шудани техникаи ҷарбӣ ё ба дигар оқибатҳои вазнин оварда расонида бошад,-

бо **нигоҳ доштан дар қисмҳои ҷарбии интизомӣ** ба мӯҳлати то ду сол, ё бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то се сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, ки аз беэҳтиётӣ боиси марги ҷабрдида гардидааст, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

3) Кирдори дар қисми якуми ҳамин модда пешбинишуда, ки аз беэҳтиётӣ боиси марги ду ё зиёда ҷабрдидагон гашта бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 388. Барбод додан ё гум кардани молу мулки ҳарбӣ

1) Барбод додан, яъне аз ҷониби хизматчиӣ ҳарбӣ фуруҳтан, ба истифода додан, ба шахси дигар ё ба гарав мондани сарулибос ё асбобу анҷомҳои ҳарбие, ки бо ӯ барои истифодабарии шахси дода шудаанд, инчунин дар натиҷаи вайрон кардани қоидаҳои сариштакунӣ гум ё вайрон кардани чизҳои мазкур,-

бо ҷарима ба андозаи **дусаду панҷоҳ то сесаду шасту панҷ** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё бо нигоҳ доштан дар қисмҳои ҳарбии интизомӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10. №617)

2) Вайронкунии қоидаҳои сариштакунии яроқ, лавозимоти ҷангӣ ё предметҳои техникаи ҷангӣ, ки барои истифодаи хизмати боваркарда супорида шудааст, агар ин сабаби гум шудани онҳо гардида бошад,-

бо ҷарима ба андозаи аз **дусаду панҷоҳ то сесаду шасту панҷ** нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё бо маҳдуд кардан дар хизмати ҳарбӣ ба мӯҳлати то ду сол, ё нигоҳ доштан дар қисмҳои интизомӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10. №617)

3) Кирдорҳои дар ҳамин модда пешбинӣ шуда, ки дар вазъияти ҷангӣ ё замони ҷанг содир шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 389. Вайронкунии қоидаҳои ронандагӣ ё истифодабарии мошинҳо

1) Вайронкунии қоидаҳои ронандагӣ ё истифодабарии мошинҳои ҷангӣ, махсус ё дигар нақлиёте, ки аз беэҳтиётӣ боиси ба саломати ҷабрдида расонидани зарари вазнин ё миёна гашта бошад,-

бо **нигоҳ доштан дар қисмҳои ҳарбии интизомӣ** ба мӯҳлати то ду сол, ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол, бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, ки аз беэҳтиётӣ боиси марги инсон гашта бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

3) Кирдори дар банди якуми ҳамин модда пешбинишуда, ки аз беэҳтиётӣ боиси марги ду ва зиёда ҷабрдидагон гашта бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз чор то даҳ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати панҷ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 390. Вайронкунии қоидаҳои парвоз ё тайёри ба он

Вайронкунии қоидаҳои парвоз ё ин ки тайёри ба он, инчунин вайронкунии қоидаҳои истифодабарии аппаратҳои парвозкунанда, ки аз беэҳтиётӣ боиси марги инсон ё дигар оқибатҳои вазнин гардида бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 391. Сӯиистеъмоли ҳокимият ё мақоми хизматӣ, аз ҳадди ваколатҳои мансабӣ ва хизматӣ баромадан ё бефаъолияти ҳокимият

1) Сӯиистеъмоли ҳокимият ё мақоми хизматӣ, аз ҳадди ваколатҳои мансабӣ ё хизматӣ баромадан, инчунин бефаъолиии ҳокимият аз ҷониби сардор ё дигар шахси мансабдор, ки ба Қувваҳои Мусаллаҳ, ҳуқуқ ё манфиатҳои қонунан ҳифзшаванда хизматчиёни ҳарбӣ ё дигар шахрвандон зарари ҷиддӣ расонида бошад,-

бо ҷарима ба андозаи аз **дусаду панҷоҳ то нӯҳсад** дуvozдаҳ нишондиҳанда барои ҳисобҳо ё маҳдуд кардан дар хизмати ҳарбӣ ба мӯҳлати то ду сол, ё бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то панҷ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то се сол ё бидуни он ҷазо дода мешавад. (ҚҶТ аз 21.07.10. №617)

2) Ҳамин кирдорҳо, агар боиси расонидани зарари миёна ё вазнини ба саломати инсон гардида бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то ҳашт сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол ҷазо дода мешавад.

3) Ҳамин кирдорҳо, агар:

а) аз беэҳтиётӣ сабаби марги инсон;

б) боиси дигар оқибатҳои вазнин гашта бошад, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз **ҳашт** то дувоздаҳ сол ҷазо дода мешавад.

4) Кирдорҳои дар ҳамин модда пешбинишуда, ки дар вазъияти ҷангӣ ё замони ҷанг содир шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз дувоздаҳ то понздаҳ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 392. Муносибати хунукназарона ба хизмат

1) Иҷро накардан ё иҷрои номатлуби вазифаҳои хизмати худ аз ҷониби сардор ё дигар шахси мансабдор дар натиҷаи муносибатҳои беэҳтиётона ё беинсофона ба онҳо, ки боиси расондани зарар ба миқдори калон ё дигар оқибатҳои вазнин гардида бошад,-

бо маҳдуд кардан дар хизмати ҳарбӣ ба мӯҳлати то **панҷ** сол ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати то ду сол ҷазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, агар дар вазъияти ҷангӣ ё дар замони ҷанг содир шуда бошад,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 393. Тасарруфи яроқи оташфишон, лавозимоти ҷангӣ ва техникаи ҷангӣ

1) Тасарруфи яроқи оташфишон, лавозимоти ҷангӣ, техникаи ҷангӣ, моддаҳои тарқанда ё дигар **МОДУ МУЛКИ ҶАНГӢ**, ки дар анборҳои ҳарбӣ ё дигар анборҳо, дар истифодаи хизматӣ ё дар дасти дигар хизматчиён маҳфузанд,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати **аз се** то ҳафт сол ҷазо дода мешавад.

2) Тасарруфе, ки:

а) тақроран;

б) аз ҷониби гурӯҳи **ШАХСОН** бо маслиҳати пешакӣ;

в) бо истифодаи зӯроварӣ, ки ба ҳаёт ва саломатӣ хавфнок нест ё таҳдиди чунин зӯроварӣ содир гардидааст;

г) ба миқдори калон ё боиси оқибатҳои вазнин гардидааст, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз **ҳафт** то дувоздаҳ сол бо мусодираи **МОДУ МУЛК** ё бидуни он ҷазо дода мешавад.

3)) Тасарруфе, ки:

а) аз ҷониби гурӯҳи муташаккил;

б) ба миқдори махсусан калон;

в) бо истифодаи зӯроварии ба ҳаёт ва саломатӣ хавфнок ё бо таҳдиди истифодаи чунин зӯроварӣ содир гардидааст, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз дувоздаҳ то бист сол **бо мусодираи МОДУ МУЛК** ҷазо дода мешавад.

«**моддаи 394. Хориҷ карда шудааст. (қҷт аз 02.12.02. № 64)**»

Ф А С Л И   XV

ҶИНОЯТҲО БА МУҚОБИЛИ СУЛҲУ АМНИЯТИ ИНСОНИЯТ

БОБИ 34

ҶИНОЯТҲО БА МУҚОБИЛИ СУЛҲУ АМНИЯТИ ИНСОНИЯТ

Моддаи 395. Ҷанги таҷовузкорона

1) Ба нақша гирифтани ё тайёр кардани ҷанги таҷовузкорона,-

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз дувоздаҳ то **понздаҳ** сол ба мусодираи МОЛУ МУЛК чазо дода мешавад.

2) Оғоз ё пешбурди ҷанги таҷовузкорона, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз понздаҳ то бист сол бо мусодираи МОЛУ МУЛК чазо дода мешавад.

Моддаи 396. Даъвати оммавӣ барои сар кардани ҷанги таҷовузкорона

1) Даъвати **оммавӣ** барои сар кардани ҷанги таҷовузкорона,-

бо ҷарима ба андозаи аз панҷсад то як ҳазор **нишондиҳанда барои ҳисобҳо** ё маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол чазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдор, ки бо истифода аз **воситаҳои ахбори омма ё дар шабакаи интернет** ё аз ҷониби **ШАХСОНИ** ишғолкунандаи мансабҳои давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон содир шудааст, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати **аз панҷ** то даҳ сол бо маҳрум кардан аз ҳуқуқи ишғоли мансабҳои муайян ё машғул шудан бо фаъолияти муайян ба мӯҳлати то панҷ сол чазо дода мешавад.

Эзоҳ: Рӯйхати **ШАХСОНЕ**, ки мансабҳои **давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон** ишғол мекунанд, бо қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян мешавад.

Моддаи 397. Истеҳсол ё паҳн намудани яроқи қатли ом

Ғайриқонунӣ сохтан, истеҳсол, **соҳиб шудан, нигоҳ доштан**, интиқол, ирсол ё ба соҳибияти каси дигар додани яроқи зарравӣ (ядрой), нейтронӣ, химиявӣ, биологӣ (бактериологӣ), иқлимӣ, инчунин намуди дигари яроқи қатли оми бо шартномаи байналхалқӣ манъшуда, ҳамчунин ба ҳар давлати яроқи зарравӣ надошта додани маводи ибтидоӣ ё махсуси таҷзияшаванда **ё технологияе**, ки баръало барои бунёди яроқи қатли ом истифода шуда метавонанд, ё ба ҳар гуна шахс додани намудҳои дигари яроқи қатли ом ё қисматҳои **барои истеҳсоли он зарурбудае, ки бо шартномаҳои байналмилалӣ манъ гардидаанд,-**

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз дувоздаҳ то бист сол чазо дода мешавад.

Моддаи 398. Г е н о ц и д

Кирдорҳои, ки ба пурра ё қисман маҳв сохтани гурӯҳи миллӣ, этникӣ, нажодӣ ё динӣ бо роҳи пурра ё қисман қир кардани онҳо, зӯрварона монез шудан ба таваллуди кӯдак равона гардидаанд, **ё аз як гурӯҳи одамон** ба дигаре додани кӯдакон, расонидани зарари вазнин ба саломатии онҳо ё фароҳам овардани чунин шароити зиңдагӣ, ки ба нобудкунии ҷисмонии аъзои ин гурӯҳ нигаронида шудаанд, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз понздаҳ то **бисту панҷ** сол ё чазои қатл **ё якумра аз озодӣ маҳрум сохтан** чазо дода мешавад.

Моддаи 399. Б и о ц и д

Истифодаи яроқи зарравӣ, нейтронӣ, химиявӣ, биологӣ (бактериологӣ), иқлимӣ ё яроқи дигари қатли ом бо мақсади нобуд кардани мардум ва муҳити зист,

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз понздаҳ то **бисту панҷ** сол ё чазои қатл **ё якумра аз озодӣ маҳрум сохтан** чазо дода мешавад.

Моддаи 400. Э к о ц и д

Маҳви оммавии олами **наботот ё ҳайвонот**, захролудкунии атмосфера ё захираҳои об, инчунин анҷоми кирдорҳои дигаре, ки фалокати экологиро ба вучуд оварда метавонанд, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз понздаҳ то бист сол чазо дода мешавад.

Моддаи 401. Зархаридӣ

1) Ҷалб, таълим, маблағгузорӣ ё таъминоти дигари моддии зархаридон, инчунин истифодаи онҳо дар задхӯрди мусаллаҳона ё амалиёти ҷангӣ, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мӯҳлати аз панҷ то дувоздаҳ сол чазо дода мешавад.

2) Ҳамин кирдоре, ки шахс бо истифода аз мақоми хизматӣ ё нисбати ноболиғ содир намудааст,-

бо маҳрум сохтан аз озода ба мӯҳлати аз ҳафт то понздаҳ сол бо мусодираи МОЛУ МУЛК чазо дода мешавад.

3) Иштироки зархарид дар задухӯрди мусаллаҳона ё амалиёти ҷангӣ,-

бо маҳрум сохтан аз озода ба мӯҳлати аз дувоздаҳ то бист сол чазо дода мешавад.

Эзоҳ: Шахсе зархарид эътироф карда мешавад, ки махсус ҷалб гардида, бо мақсади гирифтани подоши моддӣ амал мекунад, **шаҳрванди давлате намебошад, ки** дар задухӯрдҳои мусаллаҳона ё амалиёти ҷангӣ иштирок мекунад, дар ҳудуди он суқунати доимӣ надорад, ба ҳайати шахсии қувваҳои мусаллаҳи давлате, ки дар ҳолати ҷанг қарор дорад, **шомил намебошад ва** барои иҷрои вазифаҳои расмӣ дар ҳайати қувваҳои мусаллаҳ аз ҷониби давлати дигар фиристода нашудааст.

Моддаи 402. Ҳамла ба шахсон ва муассисаҳои таҳти ҳимояи байналхалқӣ қарордошта

1) Ҳамлаи қасдона ба намояндаи давлати хориҷӣ ё корманди ташкилоти байналмилалӣ таҳти ҳимояи байналмилалӣ қарордошта ё аъзои оилаи бо ӯ истиқоматкунанда, инчунин ба биноҳои хизматӣ ё истиқоматӣ ё воситаи нақлиёти шахсоне, ки таҳти ҳимояи байналмилалӣ қарор доранд, агар ин ҳаракатҳо бинобар мақоми расмӣ онҳо ё бо мақсади барангехтани ҷанг ё мураккаб сохтани муносибатҳои байналмилалӣ содир шуда бошанд, -

бо маҳрум сохтан аз озода ба мӯҳлати аз панҷ то даҳ сол чазо дода мешавад.

2) Таҳдиди бо ҳамлаи дар қисми якуми ҳамин модда пешбинигардида, -

бо маҳрум сохтан аз озода ба мӯҳлати аз ду то панҷ сол чазо дода мешавад.

3) **Кирдори** дар қисми якуми ҳамин модда пешбинигардида, ки боиси оқибатҳои вазнин гардидааст, -

бо маҳрум сохтан аз озода ба мӯҳлати аз дувоздаҳ то бист сол чазо дода мешавад.

Моддаи 403. Барқасдона вайрон кардани меъёрҳои байналхалқии ҳуқуқи башар, ки дар ҷараёни низои мусаллаҳона содир шудааст

1) Барқасдона вайрон кардани меъёрҳои байналхалқии ҳуқуқи башар, ки **дар вақти** низои мусаллаҳонаи байналхалқӣ ё дохилӣ содир шудааст, яъне ҳамла ба аҳолии мулкӣ ё **ШАХСОН**и алоҳидаи мулкӣ, ҳуҷуми дорои хусусияти интихобнагардида, ки ба манфиати аҳолии мулкӣ, ё иншооти мулкӣ даҳлат мекунад, ҳуҷум ба дастгоҳҳо ё иншооте, ки дорои нерӯи хавфнок мебошад, ҳуҷум ба шахсе, ки **иштироки худро дар амалиёти ҷангӣ** қатъ кардааст, ба манбаи ҳуҷум қарор додани маҳалли муҳофизатнашаванда ва минтақаҳои ғайринизомӣ гардонидашуда, аз байн бурдан ё осеб расонидан ба ёдгориҳои таърихӣ, асарҳои санъат ё маҳалҳои адои расму русуми динӣ, ки ёдгориҳои фарҳангӣ ё манъанавии халқҳо мебошад, аҳдшиканона истифода бурдани **нишонаҳои фарқкунандаи** Салиби Сурх ва Ҳилоли Аҳмар ва дигар **нишонаҳои ҳимоявӣ** ва бонғҳое (ишпоратҳое), ки мутобиқи ҳуқуқи байналхалқии башар эътироф шудааст, аз ҷониби давлати забткунанда аз як ҷо ба ҷои дигар интиқол додани қисми аҳолии мулкӣ ба ҳудуде, ки аз ҷониби он забт шудааст ё **депортацияи он** ё интиқол додани як қисм ё тамоми аҳолии ҳудуди забтшуда дар доираи ҳамин минтақа ё берун аз ҳудуди он, беасос дароз кардани мӯҳлати репатриацияи асирони ҳарбӣ ё **ШАХСОН**и мулкӣ, истифодаи амалияи апартеит ё дигар кирдорҳои ғайрибашардӯстона ё пастзананда, ки шаъни шахсиятро таҳқир мекунад ва ба дискриминацияи наҷодӣ асос ёфта ва боиси марг гардидааст ё зарари назаррас ба ҳолати ҷисмонӣ ё рӯҳии ҳама гуна шахс зарари ҷиддӣ расонидааст ё зиёни калон ворид намудааст, - **(қҷт аз 17.05.04 №35)**

бо маҳрум сохтан аз озода ба мӯҳлати аз даҳ то понздаҳ сол чазо дода мешавад.

2) Барқасдона вайрон кардани меъёрҳои ҳуқуқи байналхалқии башар, ки дар вақти муҳолифати мусаллаҳонаи байналхалқӣ ё дохилӣ содир шуда, ба муқобили **ШАХСОН**е равона гардидааст, ки дар амалиёти ҳарбӣ иштирок намекунад ё дорои воситаи ҳимоя намебошанд, инчунин ба муқобили захмиён, беморон, ҳамчунин ба муқобили ҳайати шахсии табибон ва рӯҳониён, қисмҳои санитарӣ ё воситаи нақлиёти санитарӣ, муқобили асирони ҳарбӣ, **ШАХСОН**и мулкӣ, аҳолии мулкӣ, ки дар минтақаҳои забтшуда ё дар минтақаҳои амалиёти ҳарбӣ қарор доранд,

ба муқобили гурезаҳо ва апатритҳо, ҳамчунин ба муқобили дигар ШАХСОНЕ, ки ҳангоми амалиёти ҳарбӣ аз ҲИМОЯ истифода мебаранд ва он дар кирдорҳои зайл ифода ёфтааст:

а) қину азоб додан ё муомилаи ғайриинсонӣ, ки таҷрибаҳои биологии ба одамон татбиқ карда шударо дар бар мегирад;

б) расонидани азобу шиканҷаи вазнин ё амале, ки ба ҳолати ҷисмонӣ ва рӯҳӣ таҳдид мекунад;

в) маҷбур намудани асири ҳарбӣ ё шахси **пуштибонро** ба хизмат ба қувваҳои мусаллаҳи рақиб; (**қҷт аз 17.05.04 №35**)

г) маҳрум кардани асири ҳарбӣ ё шахси **дигари пуштибонро** аз ҳуқуқи муурофияи судии беғараз ва мўътадил; (**қҷт аз 17.05.04 №35**)

д) депортация ё бадарғаи ғайриқонунӣ ё дастгир кардани ШАХСОНИ таҳти **пуштибон** қароргиранда; (**қҷт аз 17.05.04 №35**)

е) гаравгонгирӣ;

ж) худсарона расонидани харобкориҳо ба миқёси калон ё аз худ кардани МОЛУ МУЛКЕ, ки аз нуқтаи назари ҳарбӣ зарур нестанд, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ аз понздаҳ то бист сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 404. Барқасдона вайрон кардани меъёрҳои ҳуқуқи байналхалқии башар, ки дар вақти муҳолифати мусаллаҳонаи байналхалқӣ ё дохилӣ бо таҳдид ба саломатӣ содир шудааст ё боиси осеби ҷисмонӣ гардидааст.

Нисбати ШАХСОНЕ, ки дар таҳти ҳокимияти тарафи муқобил қарор доранд, ШАХСОНИ дастгиршуда ё бо ин ё он сабаб аз озодӣ маҳрум шуда, истифода бурдани ҳама гуна навъи амалиёти тиббӣ, ки мутобиқи вазъи саломати ШАХСОНИ зикргардида ба он зарурат надоранд ва он ба меъёрҳои умумиқабулгардидаи тиббӣ, ки ҳангоми ҳолатҳои аз ҷиҳати тиббӣ шабеҳ нисбат ба шаҳрвандони давлате, ки чунин амалро анҷом медиҳанд истифода бурда мешаванд, мувофиқ нестанд, аз ҷумла ҳатто бо розигии онҳо нисбат ба чунин ШАХСОН истифода бурдани амале, ки боиси осеби ҷисмонӣ гардидааст, гузаронидани таҷрибаҳои тиббӣ ё илмӣ, амалиёт оид ба ҷудо карда гирифтани бофтаҳо ё узв барои ба дигар кас шинонидани онҳо, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мўҳлати аз ҳафт то даҳ сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 405. Дигар қонуншиканиҳои меъёри байналхалқии ҳуқуқи башар

Ҳангоми мавҷуд набудани аломатҳои ҷиноятҳои пешбиниамудаи моддаҳои 403 ва 404 ҳамин Кодекс, толонгарӣ, яъне дар вазъияти ҷангӣ соҳиб шудан ба МОЛУ МУЛКИ ШАХСОНИ фавтида ё захмиён, ҳамчунин МОЛУ МУЛКИ шаҳрвандон, ки дар минтақаҳои амалиёти ҳарбӣ монда шудаанд, истифоди ШАХСОНИ зикргардида барои аз амалиёти ҳарбӣ ҲИМОЯИ қувваҳои худ ё иншоот, дар амалиёти ҳарбӣ ё муҳолифати мусаллаҳона истифода бурдани восита ва маводе, ки тибқи шартномаҳои байналхалқӣ манъ шудаанд, истифодаи яроқи қатли ом, ки мутобиқи шартномаи байналхалқӣ манъ шудааст, -

бо маҳрум сохтан аз озодӣ ба мўҳлати аз даҳ то бист сол ҷазо дода мешавад.

Моддаи 1. 1. Татбиқи ҷазо дар шакли ҷазои қатл дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, барои содир намудани ҷиноятҳои, ки дар моддаҳои 104 қисми 2, 138 қисми 3, 179 қисми 3, 398 ва 399 Кодекси ҷиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистон муқарраршуда ва инчунин иҷрои ҷазои қатл ва дигар қоидаҳои вобаста ба он, ки дар моддаҳои 19, 21, 23, 25, 78, 100, 127, 129, 131, 133, 214 – 222 Кодекси иҷрои ҷазои ҷиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинӣ гардидаанд, боздошта шаванд.

2. Дар давраи боздоштани татбиқи ҷазои қатл ҷазои маҳрум сохтан аз озодӣ ба мўҳлати бисту панҷ сол муайян карда шавад. (қҷт аз 15. 07. 04. №45)

Президенти
Э.Раҳмонов

21 май соли 1998
№574

Ҷумҳурии

Тоҷикистон

Замима 1

«Номгӯ ва миқдори воситаҳои нашъадор, моддаҳои психотропӣ ва прекурсорҳои дар муомилоти ғайри қонунӣ буда».

Ҷадвали №1

	Номгӯи воситаҳои нашъадор ва моддаҳои психотропи	Миқдори кам «зиёда аз»- «то (ҳамчунин)»	Миқдори начандон калон, «зиёда аз» -«то (ҳамчунин)»	Миқдори калон «зиёда аз»- «то (ҳамчунин)»	Миқдори махсусан калон «зиёда аз»
	2	3	4	5	6
	Бангдона (Каннабис)				
	Ниҳоли бангдона	5 – 10 ниҳол	10 – 50 ниҳол	50 – 500 ниҳол	500 ниҳол
	Бангдонаи нохушконида	500 – 1000 гр.	1 – 5 кг.	5 кг. – 50 кг.	50 кг.
	Бангдонаи хушконида	100 – 200 гр.	200 – 1000 гр.	1 – 10 кг.	10 кг.
	Ҳашиш (гул, гулбарг ва меваи бангдона ба ғайр аз тухмии он).	20 – 100 гр.	100 – 500 гр.	500 гр. – 5 кг.	5 кг.
	Шираи бангдона (чарс)	10 – 25 гр.	25 – 125 гр.	125 гр. – 1 кг.	1 кг.
	Равғани ҳашиш	10 – 25 гр.	25 – 125 гр.	125 гр. – 1 кг.	1 кг.
	Кӯкнор				
	Ниҳоли кӯкнор	10 – 25 ниҳол	25 – 125 ниҳол	125 – 1250 ниҳол	1250 ниҳол
	Омехтаи поя, баргҳо, тухмдон (кӯрак) ва дигар қисмҳои ниҳоли кӯкнори нохушконида	100 – 500 гр.	500 гр. – 2,5 кг.	2,5 - 25 кг.	25 кг.
	Омехтаи поя, баргҳо, тухмдон (кӯрак) ва дигар қисмҳои ниҳоли кӯкнори хушконида	20 – 100 гр.	100 – 500 гр.	500 г. – 5 кг.	5 кг.
	Қиём, шира, чӯшондаи кӯкнор, инчунин бо роҳи истеҳсоли косибӣ	20 – 100 мл.	100 – 500 мл.	500 мл. – 5 л.	5 л.
	Афюн	5 – 100 гр.	100 – 1000 гр.	1 – 10 кг.	10 кг.
	Кока				
	Ниҳоли кока	1 - ниҳол	1 – 5 ниҳол	5 – 50 ниҳол	50 ниҳол
	Баргҳои кокаи нохушконида	500 гр.	500 гр. – 2,5 кг.	2,5 – 25 кг.	25 кг.
	Баргҳои кокаи хушконида	100 гр.	100 – 500 гр.	500 гр. – 5 кг.	5 кг.
	Ҳамираи кока	25 гр.	25 – 125 гр.	125 гр – 1 кг.	1 кг.
	Ҳосилаҳои табиӣ сунии морфинмонанд, ки дар тиб истифода намешаванд				

	Атсеторфин	0,5 – 10 гр.	10 – 100 гр.	100 – 1000 гр.	1000 гр.
	Дезоморфин	0,5 – 10 гр.	10 – 100 гр.	100 – 1000 гр.	1000 гр.
	Эторфин	0,5 – 10 гр.	10 – 100 гр.	100 – 1000 гр.	1000 гр.
	Героин (диатсетилморфин)	0,5 – 10 гр.	10 – 100 гр.	100 – 1000 гр.	1000 гр.

Ҳосилаҳои фентанил, ки дар тиб истифода намешаванд					
	Альфа - метилфентанил	0,0002 – 0,01 гр.	0,01 - 01	0,1 – 1,0 гр.	1,0 гр.
	МППП (МРРР)	0,0002 – 0,01 гр.	0,01 – 0,1 гр.	0,1 – 1,0 гр.	1,0 гр.
	Тиофентанил	0,0002 – 0, 01 гр.	0,01 – 0,1 гр.	0,1 – 1,0 гр.	1, 0 гр.

Моддаҳои гуруҳи амфетаминҳо, ки дар тиб истифода намешаванд					
	Катинон	0,02 – 1,0 гр.	1,0 –10 гр.	10 – 100 гр.	100 гр.
	МДМА (MDMA)	0,02 – 1,0 гр.	1,0 – 10 гр.	10 – 100 гр.	100 гр.
	Тенамфетамин	0, 02 – 1,0 гр.	1,0 – 10 гр.	10 – 100 гр.	100 гр.
	Лизергид (ЛСД)	0,02 – 1 мг.	0,001 – 0,01 г.	0,01 – 0,1 гр.	0,1 гр.
	Тетрагидроканнабин - ол, дигар изомерҳо ва шаклҳои стереохимиявиашон.	0,1 - 10 гр.	10 – 100 гр.	100 – 1000 гр.	1000 гр.

Ҳосилаҳои табиӣ ва сунъии морфинмонанд, ки дар тиб истифода мешаванд					
	Атсетилметадол	0,5 – 10 гр.	10 – 100 гр.	100 – 1000 гр.	1000 гр.
	Дигидроморфин	0,5 – 10гр.	10 – 100 гр.	100 – 1000 гр.	1000 гр.
	Димепгептанол (Метадол)	0,5 – 10 гр.	10 – 100 гр.	100 – 1000 гр.	1000 гр.
	Гидрокодон	0,5 – 10 гр.	10 – 100 гр.	100 – 1000 гр.	1000 гр.
	Гидроморфон	0,5 – 10 гр.	10 – 100 гр.	100 – 1000 гр.	1000 гр.
	Изометадон	0,5 – 10 гр.	10 – 100 гр.	100 – 1000 гр.	1000 гр.
	Метадон	0,5 – 10 гр.	10 – 100 гр.	100 – 1000 гр.	1000 гр.
	Морфин	0,5 – 10 гр.	10 – 100 гр.	100 – 1000 гр.	1000 гр.
	Норметадон	0,5 – 10 гр.	10 – 100 гр.	100 – 1000 гр.	1000 гр.
	Норморфин	0,5 – 10 гр.	10 – 100 гр.	100 – 1000 гр.	1000 гр.
	Тебаин	0,5 – 10 гр.	10 – 100 гр.	100 – 1000 гр.	1000 гр.
	Кодеин	1 – 10 гр.	10 – 100 гр.	100 – 1000 гр.	1000 гр.
	Этилморфин	0,5 – 10 гр.	10 – 100 гр.	100 – 1000 гр.	1000 гр.
	Норкодеин	0,5 – 10 гр.	10 – 100 гр.	100 – 1000 гр.	1000 гр.
	Фолкодин	0,5 – 10 гр.	10 – 100 гр.	100 – 1000 гр.	1000 гр.
	Тримеперидин	0,5 – 10 гр.	10 – 100 гр.	100 – 1000 гр.	1000 гр.
0	Фентанил	0,001 – 0,1 гр.	0,1 –1,0 гр.	1,0 – 10 гр.	10 гр.

1	Маводҳои гуруҳи кокаин				
	Кокаин	0,5 – 10 гр.	10 – 100 гр.	100 – 1000 гр.	1000 гр.
	Экгонин	0,5 – 10 гр.	10 – 100 гр.	100 – 1000 гр.	1000 гр.
Маводҳои гуруҳи амфетамин, ки дар тиб истифода мешаванд					

2					
	Амфетамин (Фенамин)	0,5 – 10 гр.	10 – 100 гр.	100 – 1000 гр.	1000 гр.
	Катин	0,5 – 10 гр.	10 – 100 гр.	100 – 1000 гр.	1000 гр.
	Метамфетамин	0,5 – 10 гр.	10 – 100 гр.	100 – 1000 гр.	1000 гр.
3	Моддаҳои гурӯҳи барбитуратҳо, ки дар тиб истифодашон маҳдуд мебошад				
	Амобарбитал	2 – 100 гр.	10 – 1000 гр.	1 кг. – 10 кг.	10 кг.
	Сиклобарбитал	2 – 100 гр.	10 – 1000 гр.	1 кг. – 10 кг.	10 кг.
	Пентобарбитал	2 – 100 гр.	10 – 1000 гр.	1 кг. – 10 кг.	10 кг.
4	Моддаҳои гурӯҳи барбитуратҳо, ки дар тиб васеъ истифода мешаванд				
	Аллобарбитал	5 – 100 гр.	100 – 1000 гр.	1 кг. – 10 кг.	10 кг.
	Бутобарбитал	5 – 100 гр.	100 – 1000 гр.	1 кг. – 10 кг.	10 кг.

	Барбитал	5 – 100 гр.	100 – 1000 гр.	1 кг. – 10 кг.	10 кг.
	Фенобарбитал	5 – 100 гр.	100 – 1000 гр.	1 кг. – 10 кг.	10 кг.
	Секбугабарбитал	5 – 100 гр.	100 – 1000 гр.	1 кг. – 10 кг.	10 кг.
	Глутетимид	10 – 100 гр.	100 – 1000 гр.	1 кг. – 10 кг.	10 кг.
	Пентазотсин	2 – 100 гр.	100 – 1000 гр.	1 кг. – 10 кг.	10 кг.
5	Моддаҳои гурӯҳи бензодиазептин, ки дар тиб васеъ истифода мешаванд				
	Алпрозолам	0,1 – 25 гр.	25 – 250 гр.	250 гр. – 2,5 кг.	2,5 кг.
	Бромазепам	0,6 – 25 гр.	25 – 250 гр.	250 гр. – 2,5 кг.	2,5 кг.
	Хлордiazепоксид (Элениум)	1 – 25 гр.	25 – 250 гр.	250 гр. – 2,5 кг.	2,5 кг.
	Клобазам	0,5 – 25 гр.	25 – 250 гр.	250 гр. – 2,5 кг.	2,5 кг.
	Клоназепам	0,2 – 25 гр.	25 – 250 гр.	250 гр. – 2,5 кг.	2,5 кг.
	Клоразепат (Транксен)	1,5 – 25 гр.	25 – 250 гр.	250 гр. – 2,5 кг.	2,5 кг.
	Клотиазепам	0,5 – 25 гр.	25 – 250 гр.	250 гр. – 2,5 кг.	2,5 кг.
	Клоксазолем	0,5 – 25 гр.	25 – 250 гр.	250 гр. – 2,5 кг.	2,5 кг.
	Делоразепам	0,5 – 25 гр.	25 – 250 гр.	250 гр. – 2,5 кг.	2,5 кг.
	Диазепам (Реланиум)	0,5 – 25 гр.	25 – 250 гр.	250 гр. – 2,5 кг.	2,5 кг.
	Эстазолем	0,2 – 25 гр.	25 – 250 гр.	250 гр. – 2,5 кг.	2,5 кг.
	Флунигразепам	0,1 – 25 гр.	25 – 250 гр.	250 гр. – 2,5 кг.	2,5 кг.
	Лоразепам	0,2 – 25 гр.	25 – 250 гр.	250 гр. – 2,5 кг.	2,5 кг.
	Медазепам (Мезапам)	1 – 25 гр.	25 – 250 гр.	250 гр. – 2,5 кг.	2,5 кг.
	Нитразепам (Радедорм)	1 – 25 гр.	25 – 250 гр.	250 гр. – 2,5 кг.	2,5 кг.

	Оксазепам (Тазепам)	1 – 25 гр.	25 – 250 гр.	250 гр. – 2,5 кг.	2,5 кг.
	Темазепам	1 – 25 гр.	25 – 250 гр.	250 гр. – 2,5 кг.	2,5 кг.
	Тетразепам	5 – 25 гр.	25 – 250 гр.	250 гр. – 2,5 кг.	2,5 кг.
	Триазолам	0,05 – 25 гр.	25 – 250 гр.	250 гр. – 2,5 кг.	2,5 кг.
6	Мепробамат	40 – 100 гр.	100 - 1000 гр.	1- 10 кг.	10 кг.

Эзоҳ:

1. Ба воситаҳои нашъадор ва моддаҳои психотропӣ он восита ва моддаҳое, ки ба номгӯи мазкур дохил нагардидаанд, вале ба Рӯйхатҳои Конвенсияи СММ ва Рӯйхати миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон ё баъди нашри Номгӯи мазкур ба таври иловагӣ ба Рӯйхатҳои Конвенсияи СММ ва Рӯйхати миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо тартиби муқарраргардида дохил карда шудаанд, дар вобастагӣ ба гурӯҳҳои пешбинишуда, мансуб мебошанд.

2. Дар номгӯи мазкур вучуд надоштани номи воситаи нашъадор, моддаи психотропӣ ё ин, ки мувофиқан синоними онҳо, маънои онро надорад, ки ин восита ё моддаи мазкур, ки номаш ба «Рӯйхати миллии воситаҳои нашъадор, моддаҳои психотропӣ ва прекурсорҳо» баён шудааст, воситаи нашъадор, моддаи психотропӣ ба шумор намеравад. Дар ин ҳолат, онҳо ба яке аз гурӯҳҳои дар номгӯ пешбинишуда дахл доранд ва мувофиқи он гурӯҳ, банду баст карда мешаванд.

3. Ҳангоми ошкор намудани дока, пахта ё латтаи ҷабрдида бо воситаҳои нашъадор, моддаҳои психотропӣ, миқдорҳои онҳо аз руи боқимондаи хушки экстраксияи моддаҳои мазкур бе қайди иловагӣҳои нейтралӣ муайян карда мешавад.

МАҲҶУМҶО

Воситаҳои нашъадор – маводи сунъӣ ё табиӣ, шаклҳои дорувории онҳо ва растаниҳое, ки дар Конвенсияи байналмилалӣ дахлдор ва Рӯйхати милли айнан гурӯҳбанд шудаанд.

Моддаҳои психотропӣ – маводи сунъӣ ё табиӣ, шаклҳои дорувории онҳо инчунин растаниҳое, ки дар Конвенсияи байналмилалӣ дахлдор ва Рӯйхати милли айнан гурӯҳбанд шудаанд.

Доруворӣ – омехтаи моддаҳо дар ҳама гуна ҳолатҳои физикӣ ва шакли доруворӣ, ки дар таркибашон новобаста аз миқдорашон як ё якчанд воситаи нашъадор ё моддаи психотропӣ дорад (Ба истинои моддаҳои дар Рӯйхати IV пешбинишуда).

Ниҳоли бангдона – (ҳама гуна ниҳолҳои гурӯҳи Cannabis)

Бангдона – қисми болоии ниҳоли бангдона бо гулбарг, гул ва меваҳояш, ки аз онҳо ширааш ногирифта бошад.

Ҳашиш – омехтаи шираи махсус тайёрнамуда аз гард ё қисми болоии бангдона, ки новобаста аз шаклаш (моеъ ё сахт) дорои воситаи нашъадори канобиноид мебошад.

Рағани ҳашиш – аз ҳама гуна намудҳои растаниҳои бангдона бо ҳар гуна маҳлуло ё рағанҳо бо роҳи ҷудо намудан (ҷабидан, экстраксия) пайдо намудани воситаҳои нашъадор.

Шираи бангдона – аз растании бангдона ҷудо намудани шираи тоза кардашуда ё тозанокарда.

Омехтаи хошоки кӯкнор – аз омехтаи хошоки кӯкнор ҷудо намудани маводи омехтаи алколоидҳо, инчунин бо роҳи косибӣ тайёр намудани доруворӣ, ҳаргуна номе, ки надошта бошанд, аз нигоҳи хамин Маҷмӯи номгӯ ба воситаҳои нашъадор мансуб дониста мешаванд.

Ҷадвали №2

	Номгӯи прекурсорҳо	«Миқдори калон «зиёда аз – то» (ҳамчунин), кг».	«Миқдори махсуси калон (зиёда аз), кг»,
--	--------------------	---	---

1	2	3	4
1	Кислотаи лизергин	0,0001 – 0,001	0,001
2	Псевдоэфедрин	0,03 – 0,3	0,3
3	1- фенил – 2 - пропанон	0,04 - 0,4	0,4
4	Эргометрин (эргоновин)	0,01 – 0,05	0,05
5	Эрготамин	0,01 – 0,05	0,05
6	Эфедрин	0.03 – 0.3	0,3
7	N- кислотаи ацетилантранил	0,3 – 3,0	3,0
8	Изосафрол	0,5 – 5,)	5,0
9	3,4 – метилendioксифенил – 2 – пропанон	0,1 – 0,5	0,5
10.	Пиперональ	0,2 – 2,0	2,0
1.	Сафрол	1,0 – 10	10,0
2.	Гиёхи эфедра (<i>Ūph̄ydra ūquis̄ytina Bunḡy</i>)		
	- ноушконда	2,5 – 12,5	12,5
	- хушконда	2,0 – 10,0	10,0
3.	Норэфедрин	0,03 – 0,3	0,3

Ҷадвали №3

1	2	3	4
	Номгӯи прекурсорҳо	«Миқдори калон «зиёда аз – то» (хамчунин), кг».	«Миқдори махсуси калон (зиёда аз), кг»,
1	Ангидриди кислотаи уксус	2,0 – 4,0	4,0
2	Кислотаи антранил	2,5 – 25,0	25,0
3	Атсетон	50,0 - 200,0	200,0
4	Пиперидин	0,2 – 2,0	2,0
5	Эфири этилӣ	20,0 – 200,0	200,0
6	Кислотаи атсетаги фенил (фенилуксус)	1,0 - 10,0	10,0
7	Метилэтилкетон	50,0 – 200,0	200,0
8	Перманган калий	1,0 – 5,0	5,0
9	Кислотаи сульфат	100,0 – 50 0,0	500,0

.			
0.	Кислотаи хлорид	100,0 – 500,0	500,0
1.	Толуол	50,0 – 200,0	200,0

Эзоҳ:

1. Моддаҳои номбаршудаи ҷадвали 2 ва 3 дар зер нозорати милли қарор доранд (Номгуи 4 Рӯйхати Миллии воситаҳои нашъадор, моддаҳои психотропӣ ва прекурсорҳо, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон №390 аз 21.09 соли 2000 тасдиқ шудааст). Инчунин, онҳо (ғайр аз гиёҳи эфедра), дар зер нозорати байналмилалӣ қарор доранд (ба Ҷадвалҳои I ва II-и Конвенсияи соли 1988 СММ оид ба мубориза алайҳи гардиши ғайриқонунии маводи нашъадор ва моддҳои психотропӣ дохил карда шудаанд). Ин моддаҳо дар асоси қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон «прекурсорҳо» ном гирифтаанд. Прекурсорҳо – моддаҳои, ки дар Конвенсияи байналмилалӣ дахлдор ва Рӯйхати Миллӣ ҳамчун асос ёрирасон барои истеҳсол, таёйр кардан ва коркарди воситаҳои нашъадор ва моддаҳои психотропӣ гурӯҳбанд шудаанд.

2. Ба Ҷадвали 1 моддаҳои, ки аз онҳо таёйр кардани воситаҳои нашъадор ва моддаҳои психотропӣ имконпазир аст, дохил карда шудаанд. Ба Ҷадвали 2 моддаҳои, ки ба воситаи онҳо таёйр кардани воситаҳои нашъадор ва моддаҳои психотропӣ имконпазир аст, дохил карда шудаанд. Дар муайянкунии андозаи прекурсорҳо тавсияҳо, қорҳо ва маводи маълумоти Кумитаи байналмилалӣ нозорати прекурсорҳо (Вена, Австрия), Кумитаи мубориза бо нашъамандӣ нашъачалобии Вазорати адлияи Ҷумҳурии Қазоқистон, актҳои қонунгузори ва меъёри Ташкилоти Давлатҳои Амрико (ОАГ), Иттиҳоди Аврупо (ЕС), Украина истифода шудаанд. Инчунин, ҳангоми ҳисоби андозаҳои ҳисоби андозаҳои калон ва махсусан калони прекурсорҳо истифода шуданд: М.Д. Машковский «Лекарственные средства», Вып. 2, Т. 1. – 14 е изд., перераб. испр. и доп. – М.: ООО Изд – во «Новая Волна», 2000. – 540 с; Прекурсоры (справочное пособие), сост – ль Саидмурадов Ш. Д., АКН., Изд – во ГП «Востокредмет», 2001. – 80 с.; «Сборник руководств по клинической практике для службе ПМСП Республики Таджикистан», по ред. Профессора А.Ахмедова, Душанбе, 2002 г; Chūmicals usūd in thū clandūstinū production of drugs/ F.S. Dūpartmūnt of Justicū Drug Ūnforcūmūnt Administration. 1997; Mūrck Indūx, 11 th ūdition, Mūrck and Co., Inc., Fritūd Statūs Amūrica, 1989.

3. Ҳангоми мусодира кардани прекурсорҳои моеъ, ки бо литр ифода ёфтаанд, гузаронидани онҳо ба моддаи сахт барои муайян кардани вазн бо килограмм, формулаи химиявии «зичи»-ро истифода мебаранд. Зичӣ ин массаи (вазни) модда дар воҳиди ҳаҷм мебошад. Поёнтар формулаи зичӣ оварда мешавад:

$$\text{Зичӣ (d)} = \frac{\text{масс(m)}}{\text{ҳаҷм(v)}}$$

Воҳиди зичӣ, чун қоида, бо кг/л ё г/л ифода мешавад. Бо мақсади яқшаклӣ, дар ин тасниф ҳамаи зичиҳо бо кг/л ифода мешаванд. Формулаи зичиро барои ҳисоб кардани массаи модда ҳангоми муайян будани ҳаҷм, ё ин ки ҳаҷм ҳангоми муайян будани вазн истифода мебаранд. Дар поён мисолҳои ҳисоб кардани вазн ва ҳаҷм бо ин формула оварда мешаванд:

А) Агар 2500 литр метилэтилкетон мусодира шуда бошад, вазни он бо меъёри килограмм (кг) чи қадар мешавад?

$$m = d \times v;$$

1. Зичии метилэтилкетонро ёбед. Он 0,81 кг/л –ро ташкил дод.

2. 0,81 кг/л (d) зарби 2500 л. (v) тахминан ба 2025 кг (m) баробар мешавад

3. Ҳамин тавр, 2500 л. метилэтилкетон 2025 кг. вазн дорад.

